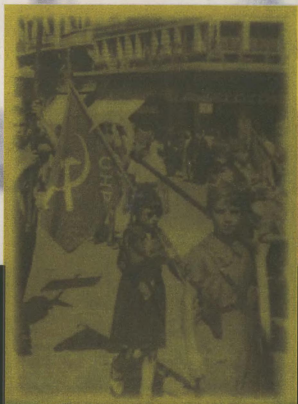


**Μ. ΟΛΛΙΒΙΕ - Κ. ΛΑΝΤΑΟΥ**



# **Η ΓΡΥ ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ**

**η σταλινική αντεπανάσταση  
στον ισπανικό εμφύλιο**

**ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ**

**Η ΓΡΥ  
ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ**



**Μ. ΟΛΛΙΒΙΕ - Κ. ΛΑΝΤΑΟΥ**

# **Η GRU ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ**

Μετάφραση  
*Σοφία Ίωαννίδου*

Επιμέλεια  
*Βασίλης Καραπλής*

**ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ**

**ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ:** *LES FOSSOYEURS DE LA REVOLUTION SOCIALE* (Ed. SPARTACUS)

**ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ:** Μ. Όλλιβιέ - Κ. Λαντάου

**ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:** Σοφία Ίωαννίδου

**ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:** Βασίλης Καραπλής

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ:** **ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ**  
Βαλτετσίου 53  
Αθήνα 10681  
τηλ.: 210 3802040

**COPYRIGHT:** γιά τήν έλληνική γλώσσα  
«ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ»

# ΔΗΜΙΟΙ ΤΟΥ ΧΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ

## Πρόλογος

Οι δολοφόνοι της Ισπανικής επανάστασης είναι οι σταλινικοί, οι αδοξαποκαλούμενοι κομμουνιστές. Οι μπροσούρες που εκδόσαμε στα 1937, 1938 και 1939 το αποδεικνύουν. Ένώ τόσοι σκοταδιστές επιδιώκουν να ξεχαστεί μία από τις πιο πλούσιες εμπειρίες του εργατικού κινήματος, ο Σπάρτακος θέλει να υπενθυμίσει τον πρωταρχικό ρόλο που έπαιξαν το Ισπανικό Κ.Κ. και η σταλινική GPU στην διοργάνωση της ήττας της Ισπανικής Δημοκρατίας. Το προλεταριάτο θα πρέπει να αντλήσει διδάγματα από αυτή την υπόθεση.

Πριν από το 1936, το Ισπανικό Κ.Κ. αριθμούσε σχεδόν 3.000 μέλη και δεν είχε καμιά επιρροή. Όταν ξέσπασε η εξέγερση, η Μόσχα, που το δχτωβριανό της άστρο είχε ήδη αρχίσει να σβύνει, δεν μπορούσε να δεχτεί πώς το διεθνές προλεταριάτο είχε αποχτήσει έναν επαναστατικό πόλο. Έδρασε άστραπιαία. Η διαφορά, ο έκδιασμός για την παράδοση των δπλων (που ώστόσο πληρώθηκαν ακριβά, σε χρυσό) ανανέωσαν τη δράση ενός Ράντεκ στη Γερμανία του 1919-1920 ενάντια στα Έργατικά Συμβούλια. Το τμήμα πληρώθηκε και το Ένοποιημένο Σοσιαλιστικό Κόμμα της Καταλωνίας έμπλουτίστηκε με πολυάριθμα σοσιαλιστικά κόμματα γεμάτα ντεκλασέ και μικροαστούς χωρίς αρχές. Και μετά το 1936, ακολούθησε η «δημοκρατική τρομοκρατία».

Τό PSUC (Ένοποιημένο Σοσιαλιστικό Κόμμα Καταλωνίας) και το Κομμουνιστικό Κόμμα, είχαν τις δικές τους φυλακές, τις αίθουσες βασανιστηρίων τους, που τις χρησιμοποιούσαν αποκλειστικά ενάντια στους αγωνιστές της άκρας άριστερας. Έστεφαν τό έργο τους, με την ένισχυση και κάτω άπ' τις διαταγές των πρακτόρων της GPU Άντόνωφ - Όφσένκο και Όρλώφ, με τις α Ι μ α τ η ρ έ ς μ έ ρ ε ς, ά π' τ ί ς 3 ώ ς 9 Μ ά η, τ ή ς Β α ρ κ ε λ ώ ν η ς. Βίαια κατασταλτικά μέτρα πάρθηκαν ενάντια στους επαναστάτες της CNT - FAI\* και του POUM\*\*. Και ταυτόχρονα συνεχίζονταν η κατα-

---

\* Σ.τ.Ε. Γενική Συνομοσπονδία Έργασίας — Έθερική Άναρχική Όμονοπονδία.

\*\* Σ.τ.Ε. Ένοποιημένο Έργατικό Μαρξιστικό Κόμμα.

στροφή τῶν ἐπαναστατικῶν καταχτήσεων τοῦ Ἰούλη καὶ τῶν ἀγροτικῶν καὶ βιομηχανικῶν κολλεκτίβων τῆς Καστίλλης, τῆς Ἀραγωνίας καὶ τοῦ Λεβάντε.

Τὰ κείμενά μας διδάσκουν ὅτι: οἱ κομμουνιστὲς κάνουν τὰ πάντα γιὰ νὰ ἐξαπατήσουν καὶ μετὰ νὰ ὑποτάξουν τὴν ἐργατικὴ τάξην στοὺς κομματικούς τους στόχους, ἐκείνους τοῦ ρώσικου ἡπεριαλισμοῦ. Μᾶς τοὺς δείχνει ἡ ἐπαναστατημένη Ἰσπανία χρησιμοποιώντας, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς Μαρτί καὶ Τιγιόν, τοὺς πρὸ θεοφοβούμενους σοσιαλιστὲς καὶ τοὺς συντηρητικὸς ἀστοὺς, τοὺς πρὸ ἐπιδεκτικὸς στὶς συκοφαντίες ἐνάντια στοὺς ἀγωνιστὲς καὶ στοὺς ἐπαναστάτες πρὸ εἶναι ἀποφασισμένοι νὰ οἰκοδομήσουν μιὰ σοσιαλιστικὴ κοινωνία, ὑποστηρίζοντας τὶς ἐπαναστατικὲς καὶ δημιουργικὲς πρωτοβουλίες τῶν ἐργατῶν καὶ ἀγροτῶν.

Οἱ δουλοπρεπεῖς ἀρχηγοὶ τῶν εὐρωπαϊκῶν κομμουνιστικῶν κομμάτων εἶναι πάντοτε συνένοχοι αὐτῶν πρὸ, στὸ ὄνομα τοῦ μπολσεβικισμοῦ πρὸ θριαμβεύει τρομοκρατώντας τὴ Ρωσία, συκοφάντησαν, βασάνισαν, ξεκοίλιασαν, ἔσφαξαν τοὺς πρὸ γνήσιους ἐπαναστάτες. Ποιά εἶναι ἡ διαφορά τους ἀπὸ τοὺς φασίστες;

Σήμερα καὶ αὔριο, ὅπως καὶ χτές, τὸ προλεταριάτο θὰ ἀναγκαστεῖ νὰ ἀντιμετωπίσει αὐτοὺς τοὺς ὑποκριτὲς δῆμιους. Δὲν θὰ πρέπει νὰ τὸ ἀγνοεῖ.

**PENE ΛΕΦΕΒΡ**

## Η ΙΣΠΑΝΙΑ: ΧΤΕΣ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ

### ‘Η ‘Ισπανία μέχρι τή Β’ Δημοκρατία

‘Από τίς αρχές τοῦ 19ου αἰώνα, μετά τήν εἰσβολή τῶν στρατευμάτων τοῦ Ναπολέοντα, ἡ ‘Ισπανία ὑπῆρξε τό θύμα βίαιων ἐσωτερικῶν ἀγώνων. Παρατηρεῖται: μιά ἔντονη ἀντίθεση ἀνάμεσα στή ζωτικότητα τῶν λαϊκῶν στρωμάτων καί τήν ἀποστέωση τῶν οἰκονομικῶν καί κοινωνικῶν θεσμῶν. Χώρα καθυστερημένη, περιφερειακή σέ σχέση μέ τόν ὑπόλοιπη ἤπειρο, ὅπου οἱ εὐρωπαϊκές ἐπιδράσεις ἔπαιρναν μιά ἰδιαίτερη μορφή καί κατέληγαν στήν ἐνίσχυση τῶν ἐπιθετικῶν θεσμῶν, θά μπορούσαμε νά πούμε πώς ἦταν ἐπιρροπής σέ ἐπαναστάσεις πού δέν ἔφερναν ποτέ τίποτα τό καινούργιο. Οἱ ἀστικοί θεσμοί ἦταν χαλαροί: ὁ κοινοβουλευτισμός δέν ἦταν παρά ἓνα προσωπεῖο, χειραγωγούμενος πάντα ἀπό τήν ἐκάστοτε κυβέρνησι. Ἡ οἰκονομική ἀνάπτυξη ἦταν ἀργή, μηδαμινή καί περιορισμένη σέ ὀρισμένες περιοχές. Ἡ κατάσταση τῆς γεωργίας, στάσιμη καί συχνά ἐπιθετικῆ, ἀπαιτώντας μιά ριζική ἀναμόρφωση, σκόνταφτε στήν ἀντίθεση τῶν κατεστημένων συμφερόντων καί δέν κατάφερε ποτέ νά μορφοποιηθεῖ. Συντηρητικοί καί φιλελεύθεροι δέν ἦταν παρά οἱ ἐτικέτες κυρίαρχων ὁμάδων πού ἀντιπροσώπευαν ἀντιμαχόμενα συμφέροντα καί χρησιμοποίησαν γιά λογαριασμό τους τήν μιά ἢ τήν ἄλλη λαϊκή παράδοση.

Ὅστόσο, μέ τό πέρασμα τῶν χρόνων, σχηματίσθηκε ἓνα προλεταριάτο: ἀκήμονες γεωργοί ἐξαθλιωμένοι στήν ὑπαιθρο, καί, στίς πόλεις, μιά μειονότητα εἰδικευμένων ἐργατῶν εὐρωπαϊκοῦ ἐπιπέδου, σχετικά καλοπληρωμένων καί μιά μάζα χειρωνακτῶν, πού προέρχονταν ἀπό τήν ὑπαιθρο. Μετά τήν ἐφίμηρη Α’ Δημοκρατία καί τήν ἔδρωση τῆς Α’ Διεθνούς, σύγχρονα πολιτικά ρεύματα ἀρχισαν τά εἰσχωροῦν σ’ αὐτές τίς ἐξαθλιωμένες ἀλλά καί εὐφλεκτες μάζες καί γέννησαν ἔντονος πολιτικές διαμάχες, πού διακόπτονταν ἀπό περιόδους ἐπιθετικῆς καί ἀπάθειας. Ἡ ὑποστήριξή τους κατανέμονταν, ὅμοια, ἀνάμεσα στούς σοσιαλιστές καί τούς ἀναρχικούς.

Εἶναι ἀλήθεια πώς ἡ ‘Ισπανία ὑπῆρξε τό μόνο κράτος ὅπου ὁ



αναρχισμός κατόρθωσε να δημιουργήσει ένα μαζικό κίνημα. Αυτό δέν έγινε άμεσα, γιατί τό καθαρά πολιτικό κίνημα, ακόμα και στις καλύτερες στιγμές του, δέν υπήρξε παρά μία έλίτ πού περιοριζόταν σέ μερικές χιλιάδες αγωνιστές, οι όποιοι είχαν ιδρύσει μία μυστική όργάνωση. Όστόσο, κατόρθωσε να δημιουργήσει μαζικά επαναστατικά συνδικάτα, και να συνδεθεί μαζί τους μ' ένα χαλαρό και αντιε-ρραρχικό τρόπο, χωρίς μόνιμα στελέχη, έτσι ώστε οι ήττες και ή καταστολή να μπορούν μέν να καταστρέφουν και να διαλύσουν τίς δυνατόμεις τους, αλλά να είναι εύκολο να αναπτυχθεί γρήγορα τό κίνημα μέ τήν πρώτη εθνοική ευκαιρία. Ένα άλλο χαρακτηριστικό του Ισπανικού αναρχισμού υπήρξε ή διεύθυνσή του στά στρώματα των φτωχών αγροτών και των μισθωτών εργατών γής, ιδιαίτερα στήν Άνδαλουσία.

Οι σοσιαλιστές πού εμπνόνεονταν άπ' τό μαρξισμό, κατόρθωσαν να όργανώσουν έπίσης ένα κόμμα και συνδικάτα προσελκύνοντας τους πιά πειθαρχημένους εργατές στά αναπτυσσόμενα διμηχανικά κέντρα, όπου ή τοπική κατάσταση απόκλειε περισσότερο από άλλου, τίς οπορτουνιστικές τάσεις. Όμως ή άνοδος των σοσιαλιστών και των αναρχικών όφειλόταν κυρίως σέ τοπικές διαφορές.

Δέν θά ήταν χρήσιμο να αναφερθούμε εδώ στις περιπέτειες τής παρακμής τής Ισπανίας, στή διάρκεια του 19ου αιώνα και στις αρχές του 20ου. Ό φιλελευθερισμός δέν επικράτησε ποτέ, ούτε μπόρεσε να όδηγήσει σέ μία άστική επανάσταση. Οι άγώνες άνάμεσα σέ φιλελεύθερους και συντηρητικούς είχαν έναν φραξιονιστικό χαρακτήρα και άποσελιματώνονταν γρήγορα μέσα στις ίντριγκες των διεφθαρμένων άρχηγών. Στόν πολιτικό στίβο κυριαρχούσαν οι κασικοί\* πού καταπίεζαν τόν πληθυσμό ή εξαγόραζαν τίς ψήφους του. Στό κοινωνικό πεδίο ή κυρίαρχη κατάσταση ακολουθούσε Ιεραρχικά τήν ακόλουθη σειρά: μεγαλοϊδιοκτήτες, εκκλησία, στρατός και μοναρχία. Αύτοι οι θεσμοί, όσο περισσότερο έχαναν κάθε κοινωνική λειτουργικότητα, τόσο μεγαλύτερη απέχθεια προκαλούσαν και, σάν στοιχεία άποσύνθεσης και παρασιτισμού, έφραζαν τό δρόμο στήν κοινωνική πρόοδο. Αυτό όδήγησε σέ μία κατάσταση κρίσης και στασιμότητας, άταξίας και διαφθοράς, ίντριγκες και στρατιωτικών πραξικοπημάτων, πού είναι τόσο συνηθισμένα στήν Ισπανία. Τό μόνο νέο στοιχείο υπήρξε τό ξέσπασμα θλιαιων προλεταριακών αγώνων άπό τά 1902 και μετά.

Περιορίζόμενα σέ ό,τι θεωρούμε πρόδρομο τής συγκυρίας του 1936, διαπιστώνουμε πώς ό Α' Παγκόσμιος Πόλεμος, γέννησε μία κατάσταση σχετικής ειρήμειας και ταυτόχρονα χάους. Στά 1917 ξέσπασε μία γενική άπεργία όργανωμένη από κοινού από τήν CNT

\* Σ.τ.Ε. Μεγαλοτοφλικάδες.

και την UGT\*, που την ακολούθησαν, από τα 1917 ως τα 1919, αναρχικές απεργίες στην Ανδαλουσία και στο Λεβάντε. Ήταν μία επαναστατική απόπειρα που άποτυχε, εξαιτίας της έλλειψης ενότητας του εργατικού κινήματος και της αυτόματης συσπείρωσης των καταλώνων βιομήχανων και της αγροτικής ολιγαρχίας. Ακολούθησε μία περίοδος θαθείας πολιτικής και κοινωνικής άσταθειας, μία αληθινή «σορροπία των τάξεων», που κατέληξε στην τραγωδική και ύστερα πολιτική δικτατορία του Πρίμο ντε Ριβέρα. Αυτός επιχείρησε να εγκαθιδρύσει ένα γραφειοκρατικό σύστημα: απαγόρευση της λειτουργίας κομμάτων και συνδικαλιστικών οργανώσεων, συγκέντρωση της πολιτικής και οικονομικής ζωής κάτω από τη διεύθυνση μιας κρατικής ολιγαρχικής γραφειοκρατίας, «προστασία της εθνικής βιομηχανίας», προγραμματισμό των δημόσιων έργων, ένα και μοναδικό κόμμα, απόπειρα συντεχνιακής οργάνωσης.

Μετά την πτώση του, η μοναρχία ανατράπηκε και η 2η Δημοκρατία ανακηρύχθηκε στα 1931. Άλλά ως τα 1936, η εξέλιξη των πραγμάτων έδειχνε πως η εγκαθίδρυση μιας αστικής κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, δέν στηριζόταν σε στέρεα θεμέλια. Σύμφωνα με τη δική τους έμολογια, οι δημοκρατικοί άστροι δέν ξεπερνούσαν τους 10.000. Δέν μπορούσαν να κυβερνήσουν ούτε να οδηγήσουν σε θετικό αποτέλεσμα οποιαδήποτε σοβαρό μεταρρυθμιστικό μέτρο που θά ήταν η συνισταμένη των θελήσεων μιας αντιδραστικής δεξιάς και μιας επαναστατικής άριστερας. Ήταν πραγματικά άνικανοι να πάρουν στα χέρια τους τις τύχες της χώρας. Δέν έπρεπε να στηρίζονται πάνω τους όσοι ήθελαν να συντομέψουν τό δρόμο προς την επανάσταση. Καχύποπτα απέναντι στους εργατές, άνικανοι να υποκινήσουν μια αγροτική μεταρρύθμιση, δέν ταμπούσαν ν' ανταναχθούν αποτελεσματικά ούτε στην έκκλησία, ούτε στο στρατό, που ήταν τα δύο βασικά προπύργια της αντίδρασης. Κάθε απόπειρα εδραίωσης, σήμαινε να δοθεί η σκυτάλη στα χέρια σάπιων ολιπορτουμιστών τύπου Λερού ή αντιδημοκρατών τύπου ΧΩ Ράμπλες, δηλαδή να υλοποιηθούν αυταρχικές λύσεις, που, ωστόσο, ήταν υπερβολικά αδύναμες για ν' αναχαιτίσουν για πολύ τη μαζική αντίσταση, ακόμα και στο έθιλογοικό πεδίο. Η Ισπανική δημοκρατία, παρά την καταστολή της γενικής απεργίας της Χεγεραλιδάδ της Καταλωνίας και των μεταλλωρύχων στις Άστωριες κατέληξε, στα 1934, στην άποτυχία κάθε ρεφορμιστικής ή «θιαρης» λύσης και στα 1936, σε έθιλογοκή νίκη του Λαϊκού Μετώπου.

Ποιό δίδωγμα θγαίνει άπ' τά γεγονότα της περιόδου 1931 - 1936; Πώς η αντίσταση της αντιδραστικής δεξιάς καθώς και η πίστη των μαζών δέν μπορούσαν παρά να ξεπεράσουν τά όρια της αστικής νομιμότητας. Σε μία τέτοια συγκυρία, η μόνη αληθινή προοπτική ήταν

\* Σ. τ. Ε. Γενική Ένωση Έργατών.

ή ή ανάπτυξη μιάς σοσιαλιστικής επανάστασης των εργατών και των αγροτών, ή ή επιβολή μέ τη βία ενός στρατιωτικού, εκκλησιαστικού και αστυνομικού βοναπαρτισμού.

## ΛΟΓΙ ΡΗΓΚΑΛ

### Στρατιωτική άνταρσία και εργατική άντεπίθεση. Έπαναστατικές έλλiδες

Η νίκη του Ισπανικού Λαϊκού Μετώπου επανέφερε στην έξουσία τους δημοκρατικούς αστούς. Άλλα αυτοί δέν μπορούσαν νά προσφέρουν καμία ούσιαστική λύση, μιά και δέν άντιπροσώπευαν ούτε τή δεξιά, ούτε τίς λαϊκές μάζες. Έτσι ή κατάσταση πού δημιουργήθηκε ήταν έξαιρετικά άσταθής και δέν επιδεχόταν άλλη λύση έξω από μιά κοινωνική επίθεση του ένός από τά δύο άνταγωνιστικά στρατόπεδα. Αιτή τήν πρωτοβουλία ανέλαβαν οι στρατιωτικοί. Ο στρατός του Μαρρόκου ξεσηκώθηκε και έκανε εκκλήση για μιά «σταυροφορία» ένάντια στη Δημοκρατία και τό μαζικό κίνημα. Όλοι οι στρατιωτικοί παράγοντες και τά συντηρητικά στοιχεία προσχώρησαν μαζικά. Ο κοινοβουλευτικός μηχανισμός των δημοκρατικών αστών κατάρρευσε, έτοιμος νά συνθηκολογήσει μέ τους στρατιωτικούς, επιζητώντας μάταια, από τόν Μαρτίνεθ Μπαρριο ως τόν Πρέτο, νά έρθει σέ συμβιβασμό μέ τόν Φράνκο. Οι εργάτες έσωσαν τήν κατάσταση. Η άπορασιστική τους επέμβαση συνέτριψε τήν στρατιωτική άπόπειρα στη μισή χώρα. Ο στρατός έλιπιζε νά υπερσχύσει, άν όχι σέ μερικές μέρες, τουλάχιστον σέ μερικές εβδομάδες. Τελικά ή χώρα χωρίστηκε στά δύο. Οι δημοκρατικοί δέν άντιπροσώπευαν πιά τίποτα, ούτε καν τά συμφέροντα τής άστικής τάξης πού είχε συμμαχήσει ούσοσημ με τόν Φράνκο. Συγκλόουθα, οι εργάτες και οι αγρότες μαζί μέ τίς οργανώσεις τους είχαν ούσιαστικά στά χέρια τους τήν έξουσία. Άνέλαβαν τή διεύθυνση τής οικονομίας και των στρατιωτικών επιχειρήσεων. Έργατικές επιτροπές σχηματίστηκαν σέ όλα τά σημεία τής «δημοκρατικής ζώνης», από τόν Ιούλη ως τόν Οκτώβρη. Οργάνωναν και έξόπλιζαν τίς πολιτοφυλακές για τήν συνέχιση του πολέμου. Χτυπούσαν και εκφόβιζαν τόν έσωτερικό έχθρό. Οργανώνονταν έτσι ώστε νά συνεχισθεί τό έργο τους, καταλαμβάνοντας εργοστάσια και κτήματα, πού συχνά είχαν εγκαταλειφθεί από τους ιδιοκτήτες τους. Σ' αυτή τή συγκυρία ήταν άναπόφευκτη μιά περίοδος επαναστατικής τρομοκρατίας. Ο έσωτερικός έχθρός ήταν τότε τόσο επικίνδυνος όσο και ο έξωτερικός. Πρίν νά πάνε στό μέτωπο, τά προλεταριακά στρατεύματα ξεκαθάριζαν τά ύποπτα στοιχεία, για νά θε-

δαιωθούν πώς ή κυβέρνηση δέν θά συνθηκολογήσει και πώς, μετά την άναχώρησή τους, δέν θά εμφανιζόταν μία πέμπτη φάλαγγα. Ή κλόρημητη δράση των λαϊκών μαζών ενάντια στους έχθρους τους ήταν αναγκαία. Και ύπήρξε άλλωστε πολύ πιο περιορισμένη από ό,τι στο άλλο στρατόπεδο. Για μία ακόμη φορά επαληθεύθηκε τό ιστορικό δίδαγμα, ή γνώση πώς ή λευκή τρομοκρατία είναι πολύ πιο αιματηρή, πιο συστηματική και πιο μακρόχρονη από την κόκκινη. Ή φραγκική τρομοκρατία ξανάρχιζε κάθε φορά που καταλαμβάνονταν μία νέα περιοχή και εξακολούθησε νά υπάρχει μετά τό 1939.

Πολύ πιο σημαντικό από αυτό τό προληπτικό καθήκον, ήταν ή ανάληψη τής οικονομίας από τίς επιτροπές των ειδικευμένων και άνειδίκευτων εργατών, των γεωργών και των μισθωτών εργατών γής. Οι λήνοντες δέν επενέβαιναν παρά για νά «ρυθμίσουν την κατάσταση». Οι επιτροπές διαισθανόντουσαν ένστικτώδεια πώς αυτό ήταν τό πιο σημαντικό στό δρόμο τής κοινωνικής επανάστασης. Αντιλαμβάνόντουσαν πώς ό πόλεμος δέν ήταν ένας άπλός αγώνας ενάντια στον φασισμό, αλλά πάνω από όλα ή σαλυπόθητη ευκαιρία νά οικοδομηθεί μία νέα κοινωνία. Ακόμα, πώς αν δέν αγωνιζόντουσαν από την άρχή για νά επιβάλλουν σαν τετελεσμένο γεγονός την επανάσταση, θά τους ξεπερνούσαν και θά τους νικούσαν τά γεγονότα, γιατί ό πόλεμος δέν θά κερδιζόταν ποτέ αν ή κοινωνική επανάσταση δέν έπωμιζόταν τίς στρατιωτικές επιχειρήσεις. Θά έπρεπε νά εξασφαλίσουν την αυταπάρηση και τον ένθουσιασμό των εργατών, δείχνοντάς τους τίς πρώτες ύλες ενός νέου κόσμου, που θά δικαίωσε και θά γενούσε αλόρημητα την στρατιωτική πειθαρχία και όργάνωση, που ήταν άπαραίτητες για την συνέχιση του πολέμου ενάντια στον έξωτερικό έχθρό. Τό ξεκίνημα αυτής τής συλλογικής διεύθυνσης των εργοστασίων και των κτημάτων από τους εργάτες και τους αγρότες ύπήρξε τόσο έντυπωσιακό, που άφησε άναυδους ακόμα και τους πιο σκεπτικιστές παρατηρητές.

Τους καρπούς αυτών των επαγγελιών έφερε στο φώς, έστω και από μία άρνητική, αλλόμονο, πλευρά, ένας αγώνας που κράτησε δυόμισα χρόνια και είχε ένα ίσα και δύο εκατομμύρια θύματα. Γιατί ή αντίσταση των εργατικών μαζών απέτυχε, παρά τό μεγαλειότης; Τό ν' απαντήσουμε διαβεβαιώνοντας πώς αυτές οι επαναστατικές μάζες προδόθηκαν από τίς ίδιες τους τίς όργανώσεις, από λάθος ενός επαναστατικού κόμματος, είναι σά νά όνειροβατούμε, νά θεωρούμε αληθινό κάτι άμφισθητήριο. Σημαίνει νά διαβεβαιώνουμε, πέφτοντας σέ αντίφαση, πώς οι επαναστατικές μάζες, όπως ήταν στην Ίσπανία, είναι άνίκανες νά διευθύνουν από μόνες τους μία νικηφόρα επανάσταση, που μόνο ένα επαναστατικό κόμμα μπορεί νά τους προσφέρει άπ' τά έξω. Ή έσώτερη σχέση άνάμεσα στις αγώνες των μαζών και στην δημιουργία, στους κόλπους τους, μιας πρωτοπορίας όργανικά

δαμένης μαζί τους, είναι μία ανάπτυξη πολύ πιο πολύπλοκη για να έχει μία τόσο απλοϊκή έρμηνεία. Τό να διαπιστώσουμε, άλλωστε, πως μία επαναστατική συγκυρία γεννιέται από τις επαναστατικές μάζες και από ένα καθοδηγητικό επαναστατικό κόμμα, είναι μία μηχανιστική αντίδραση απέναντι σε διαφορετικές καταστάσεις που δέν μιάς ικανοποιεί. Ίπάρχουν επαναστατικές συγκυρίες που καταλήγουν σε ένα νικηφόρο αποτέλεσμα, αλλά όχι απαραίτητα σε μία σοσιαλιστική επανάσταση και ακόμα λιγότερο σε μία σοσιαλιστική κοινωνία. Αυτό έγινε πιο αντιληπτό από τά 1917 και μετά. Στην περίπτωση των υποανάπτυκτων χωρών, μία ευνοϊκή διεθνής συγκυρία οδηγεί μιά επανάσταση να καταλήξει στην απαμόνωση χωρίς να μπορέσει να φτάσει στο σοσιαλισμό. Δέν πρέπει να άρνηθούμε, εδώ, την πραγματικότητα, αλλά ούτε και να τής δώσουμε έναν σοσιαλιστικό χαρακτήρα, που δέν έχει παρά μόνο μέ την έννοια μιάς ιδεολογίας που ταϊριάζει παντού. Οι επαναστάσεις είναι ένα φαινόμενο πολύ άρχαιότερο από την εμφάνιση του σύγχρονου εργατικού κινήματος και την θεωρητική του ανάπτυξη στην έννοια τής σοσιαλιστικής επανάστασης, όπως τή βρίσκουμε επεξεργασμένη κυρίως στο έργο του Μάρξ. Η σημερινή θριαμβευτική τους ανάπτυξη είναι ένα γεγονός που δέν θά πρέπει, όμως, να παραμορφωθεί.

## Η Έξωτερική επέμβαση

Όπως και να είναι, ή Ίσπανία δέν όνταςόταν στα πλαίσια αυτά. Παρά την ιστορική της καθυστέρηση, άνηκε στον δυτικό κόσμο, τόσο αυτή όσο και τό προλεταριάτο της. Τό σχέδιο μιάς υπερσυγκρουσητικής και ελιτιστικής επανάστασης, που ταϊριάζε στις υποανάπτυκτες χώρες, δέν θά μπορούσε να εφαρμοσθεί στην Ίσπανία και δέν όδήγησε παρά στην άποτυχία. Η προοπτική μιάς μαζικής, ριζοσπαστικής άστικής επανάστασης, χωρίς την άστική τάξη, δέν είχε καμιά κοινωνική βάση. Ο Μάρξ είχε μελετήσει την Ίσπανία χωρίς να κρύψει την καθυστέρηση της. Στα κείμενα που τής άφιέρωσε, σημειώνει τρία βασικά χαρακτηριστικά της: τή ζωντικότητα τής κοινωνίας σε αντίθεση μέ την συντηρητική νωθότητα των κυρίαρχων τάξεων και τον παρασιτισμό των θεαμών· την μεγάλη διάρκεια των επαναστατικών κρίσεων του έθνους· και την σύγκρουση των έξωτερικών γεγονότων μέ την έσωτερική κατάσταση. Τό ίδιο έγινε στη διάρκεια τής κρίσης του 1936 - 1939. Τά λαϊκά στρώματα δέν έπαψαν να άγωνίζονται ενεργητικά και να προσδύουν. Όμως δέν θά μπορούσαν να ξεπεράσουν τις δυσκολίες τους, ν' αναπτύξουν και να ένοποιήσουν τή δράση τους παρά μέ την πάροδο του χρόνου. Και τά διεθνή γεγονότα άσκησαν άμέσως, από κάθε μεριά, την άλθβρια επίδραση τους στους έσωτερικούς άγώνες τής χώρας.

Όπως σημειώσαμε παραπάνω, παρά την συνένοχη άπάθεια του δημοκρατικού άστικού μηχανισμού και αντιμετώπι με ένα στρατιωτικό πραξικόπημα, οι εργάτες και οι άγρότες επέδειξαν μία άσύγκριτη τόλμη και ικανότητα πρωτοβουλίας. Όμως χρειάζονταν χρόνος γιά νά διατηρηθούν οι επαναστατικοί θεσμοί πού είχαν αυθόρμητα δημιουργήσει και γιά νά δώσουν τό παράδειγμα στό λαϊκά στρώματα, πού βρίσκονταν προσωρινά κάτω άπό την μπόττα των πραιτωριανών του Φράνκο.

Δέν τούς δόθηκε όμως ο άπαιτούμενος χρόνος, όχι εξαιτίας της έλλειψης ενός μυθικού «καθοδηγητικού» επαναστατικού κόμματος, αλλά γιατί μόνο στην πορεία του ίδιου του άγώνα θά είχαν καταφέρει νά σφυρηλατήσουν την πρωτοπορία τους. Ο δημιουργικός δυναμισμός τους έρχόταν σε αντίθεση με την καθαρά κατασταλτική και μιλιταριστική κτηνωδία των Φρανκιστών. Όμως ή χώρα ήταν σε έμπόλεμη κατάσταση και ή έλλειψη όπλων ήταν άπελπιστική. Έίχαν άπομονωθεί διεθνώς. Άπό την άρχή της σύγκρουσης, όχι μόνο οι αντίπαλοί τους δέχθηκαν στρατιωτική βοήθεια άπό τά φασιστικά καθεστώτα, πού επέμβηριαν άμεσα, αλλά και οι άστικές δημοκρατίες, συμπεριλαμβανόμενης της κυβέρνησης Λαϊκού Μετώπου του Λεόν Μπλόι, επέβαλαν μία πολιτική δήθεν μη επέμβασης, πού χυώρίς νά έμποδίζει τή φασιστική βοήθεια, απέκλειε τίς μάζες, πού κατείχαν ουσιαστικά την έξουσία, άπ' τά όπλα πού χρεάζονταν γιά την άπόκρουση των επιθέσεων των αντιπάλων τους. Άν ο πόλεμος δέν μπορούσε νά κερδηθεί παρά με την επανάσταση, αυτή δέν θά μπορούσε νά εδραιωθεί, παρά με τόν έξοπλισμό του λαού. Η «ούδετερότητα» των «δημοκρατιών» παρέλυε σε μεγάλο βαθμό τίς στρατιωτικές προσπάθειες του εργατικού στρατόπεδου. Τά αισθήματα των Ισπανικών μαζών άπέναντ: στη μη - επέμβαση έρημνεύονται ξεκάθαρα άπό μία παρατήρηση του Ίσπανου πρόξενου στη Γενεύη: «Μετά τόν Φράνκο ο πιό μισητός άνθρωπος σήμερα στην Ίσπανία είναι ο Λεόν Μπλόι».

Όπως όδηγήστε διαπράχθηριαν σφάλματα και σημειώθηκε μία έλλειψη τόλμης άκόμα και στό επαναστατικά στοιχεία, πράγμα πού είχε μεγάλη σημασία γιά την κατοπινή εξέλιξη των άγώνων. Άναφέρουμε ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα. Τόν Ίούλη 1936, οι ήγέτες των μαροκινών έθνικιστών ήρθαν σε επαφή με γάλλους επαναστάτες άγωνιστές. Πρότειναν νά ξεσηκώσουν τίς φυλές του Ρίφ, ενάντια στις Ισπανικές θέσεις στό Μαρόκο. Γιά νά τό πετύχουν, ζητούσαν όπλα ή χρήματα γιά νά τά αγοράσουν. Στάλθηκε μία άκτιπροσωπεία στη Βαρκελώνη γιά τίς διαπραγματεύσεις. Άπευθύνθηκε στους άναρχικούς, πού τότε ήταν ή μόνη ισχυρή δύναμη, οι όποιοι έδωσαν τή συγκατάθεσή τους, με τόν όρο νά συμφωνήσει και ή Χενεραλιδάδ. Ο Κομπάνυς, πού κατείχε και' όνομα την έξουσία, έφθσον οι άναρχι-

και την είχαν άρνηθει, δέχθηκε επίσης, αν συμφωνούσε και η κυβέρνηση της Μαδρίτης. Ή τελευταία αφού ενημερώθηκε, έδωσε σαν όρο για τη συμφωνία της... τη συγκατάθεση του Λεόν Μπλούμ. Έτσι χάθηκε μία πολύτιμη ευκαιρία να συντριβεί στη γένεσή της η πραϋτωριανή άγνοια. Αντί γι' αυτό, οι στρατιωτικές μεραρχίες των Ιθαγενών Ταμπόρ και του «Τέρθιο», της Ίσπανικής λεγεώνας των Ξένων, αφού μεταφέρθηκαν με αερογέφυρα, αποδιδάστηκαν και κατόρθωσαν να καταλάβουν την Ανδαλουσία, μία από τις πιο επαναστατικές περιοχές της χώρας.

## Ή Γραφειοκρατία εμφανίζεται στο προσκήνιο

Τόν Σεπτέμβρη 1936, ο Στάλιν αποφάσισε με τη σειρά του να επέμβει. Δέν δυσκολεύθηκε να επιβληθεί εμπορικά στην κυβέρνηση της Μαδρίτης, που είχε απομονωθεί και δέν διέθετε τα απαραίτητα όπλα. Πουλώντας πολεμικό υλικό, που δέν παραδίνονταν στην κυβέρνηση Καμπαγιέρο, αλλά στους πααδούς του, οργανώνοντας διεθνείς ταξιαρχίες κατευθυνόμενες από πράχτορες του, κατόρθωσε να δημιουργήσει ένα κομμουνιστικό κόμμα, ως τότε άνύπαρκτο, αποτελούμενο από στοιχεία που είχαν κυρίως δεξιά πολιτική τοποθέτηση, γιατί δέν μπορούσε να ελπίζει σ' έναν προσηταιρισμό των εργατών, που ήταν πιστά στα συνδικάτα τους. Ίδρυσε έτσι ένα πληθειακό κόμμα που επιβλήθηκε, απ' τη μία έκουσια και απ' την άλλη με τη βία, στους αδύναμους δημοκρατικούς και, βοηθούμενο από τους ρώσους πράχτορες που στάλθηκαν επί τόπου, διέδωσε σ' όλα τα γρανάξια της διοίκησης ιδιαίτερα στο Ύπουργείο Έσωτερικών, την αστυνομία και τό στρατό. Ποιός ήταν ο αντικειμενικός στόχος του Στάλιν στην Ίσπανία; Νά προστατέψει τα συμφέροντα της ρώσικης γραφειοκρατίας. Ή ιστορία της χώρας της Όχτωβριανής Έπανάστασης που έσπευσε να βοηθήσει την Ισπανική επανάσταση δέν ήταν παρά ένας μύθος προορισμένος για μαζική κατανάλωση. Διαφεύσθηκε δλιλωστε από τη γραμμή των σταλινικών, που περιόριζαν τόν αγώνα στην «άνταφαστικη» αντίσταση του «δημοκρατικού καθεστώτος».

Τότε έλεγαν (και λένε ακόμα) πώς επιβαίνοντας και χαλιναγωγώντας τόν Ισπανικό αγώνα, ο Στάλιν επιδίωκε να διαλύσει την κοχυποφία της άγγλικής και γαλλικής αστικής τάξης και να εδραιώσει: μία συμμαχία μ' αυτές τις δύο χώρες, θυσιάζοντας σ' αυτήν την δυνατότητα μιας σοσιαλιστικής επανάστασης. Ήταν τό περίφημο επιχείρημα αυτών που, την εποχή εκείνη, μς εξηγησαν σοβαρά: «Σήμερα, η διεξαγωγή του πολέμου προηγείται της επανάστασης στην Ίσπανία». Άνεπιφύλακτος όπαδός του πολιτικού ρεαλισμού, ο Στάλιν χρησιμοποίησε, ίσως, τη μία ή την άλλη έκδοχή της έξωτερικής του πολιτικής στα πλαίσια μιας πολύ ασταθούς διεθνούς συ-

γυρίας. Σάν καλός διπλωμάτης, είχε πολλές δυνατότητες. "Όμως αν πιστέψουμε πώς είχε μία προκαθορισμένη πολιτική, ακόμα και σ' αυτό τό σημείο είναι σάν νά του αποδίδουμε μία δόση άφέλειας πού τού ήταν άγνωστη. Δέν μπορούμε νά πούμε τίποτ' άλλο πάνω σ' αυτό κι όσα είπαμε δέν είναι παρά δευτερεύοντες συλλογισμοί.

Στήν πραγματικότητα, όπως, άκριβώς, οι δίκες τής Μόσχας στήν ΕΣΣΔ έτοι: και ή έπεμβατική του πολιτική στήν Ίσπανία, έδειχνε πώς ακολουθούσε όριστικά μία πολιτική, πού ύπαγορευόταν πρωταρχικά άπ' τά συμφέροντα τής ρώσικης γραφειοκρατίας και τήν όποία προσπαθούσε νά επιβάλλει μέ κάθε μέσο. Από αυτή τήν άποψη, ό περιστασιακός αντίπαλος θά μπορούσε νά είναι ή μία ή ή άλλη χώρα ή ομάδα χωρών, όμως ό κύριος έχθρός του ήταν ή άριστερά. Καί αυτή τή στάση έθνικου έγωισμού τής γραφειοκρατίας και τής τέλειας έκφρασής της, τού Στάλιν, δέν τή συναντούμε μόνο πρόσφατα, αλλά ακόμα και στήν έποχή τής ίδιας τής όχτωβριανής επανάστασης. Άνέκαθεν ό Στάλιν είχε άμφιβολίες για τίς προοπτικές μιας επανάστασης στή δύση και ήταν φανατικός υπέρμαχος τής νίκης τής «επανάστασης» μόνο στήν Ρωσία. Ό Στάλιν δέν απόκτησε ποτέ μία διεθνιστική αντίληψη τής σοσιαλιστικής επανάστασης. Άφου σταθεροποίησε τά θεμέλια τής ρώσικης γραφειοκρατίας και τού έθνικου κρατικού καπιταλισμού του, αυτός ό σκεπτικισμός έγινε μία άποφασιστική αντίθεση, ακόμα και μία αδιάλλακτη έχθρότητα, όσο ό κίνδυνος ήταν άμεσος. Χρόνια έλόκληρα, ή πολιτική ίσορροπίας τού Στάλιν σ' όλο τόν κόσμο και ιδιαίτερα στήν Εύρώπη, απέκλειε κάθε ανεξάρτητη επανάσταση. Άκόμα περισσότερο, κάθε ένδεχόμενο μιας επανάστασης στήν Εύρώπη, όπως και ή πιθανή της έξάπλωση, θά έβαζε σέ δεύτερο πλάνο τήν ύποανάπτυκτη άκόμα Ρωσία. Σύμφωνα μέ τή γραφειοκρατική άποψη, εκεί θρισκόταν ό έχθρός. Δέν ήταν πιά δυνατόν νά υπάρξει «επανάσταση» παρά διαμέσου τής έξάπλωσης τής ρώσικης δύναμης.

"Όποιο δέν έχει συνέληψη αυτής τής κατάστασης, είναι καταδικασμένος νά μήν καταλάβει τίποτα από τήν σταλινική πολιτική τής δεκαετίας τού 1930. Ποιά στάση τήρησε ή ρώσικη πολιτική απέναντι στή γερμανική κρίση τού 1931 - 1933; Ό επαναστατικός θερμπαλισμός και ό σκεπτικισμός τής «τρίτης περιόδου», πού καθιστούσαν τήν σοσιαλδημοκρατία τόν ύπ' αριθμόν ένα «σοσιαλφασιστικό» έχθρό και πού κατάληξαν στήν χωρίς μάχη συνθηκολόγηση μέ τόν Χίτλερ, τού ισχυρότερου εργατικού κινήματος στήν Εύρώπη. Αυτή είναι μία κραυγαλέα επιβεβαίωση τής γραφειοκρατικής πολιτικής, πού υπήρξε μέν καταστροφική, αλλά πού δέν φαίνεται παράλογη παρά μόνο σ' αυτούς πού δέν μπορούσαν ούτε μπόρουν ακόμα νά διακρίνουν τήν ιδιαίτερη λογική τής πολιτικής μιας μεγάλης δύναμης. Νά τά επιχειρήματα πού χρησιμοποιούσαν τότε οι Ίθυγον-



τες κύκλοι της Μόσχας: δέν μπορούμε νά αντιμετωπίσουμε τήν άπειλή του χιτλερικού φασισμού παρά μέ ένα ένιατο μέτωπο τών γερμανικών έργατικών δυνάμεων και μέ μία σοσιαλιστική επανάσταση. Τήν επαύριο όμως μιας τέτοιας νίκης, α σοσιαλδημοκρατικοί μηχανισμοί θά υπερίσχυαν και ή Ρωσία θά άποσοχωροίσε. Αυτό επιδεδαιώνει, στην ίδια εποχή, τήν άμμηχανία πού κατέλαβε τούς κύκλους αυτούς επέναντι στην κρίση πού άκολούθησε τό τέλος τής δικτατορίας και τήν πτώση τής Ισπανικής μοναρχίας.

## **‘Ο Σταλινισμός σαμποτάρει τήν ‘Επανάσταση στή Δύση**

‘Όστόσο, όταν τό στρατιωτικό πραξικόπημα προκάλεσε στην ‘Ισπανία μία επαναστατική κατάσταση και όταν οι μάζες τών εργατών και τών άγροτών κατέλαβαν ούσιαστικά τήν έξουσία στις δημοκρατικές περιοχές, ό κίνδυνος μιας επανάστασης στή δύση και τής εξάπλωσής της, πέρασε σέ πρώτο πλάνο. ‘Επρεπε νά κατασταλεί και νά άποπροσανατολιστεί γιά χάρη τών ρώσικων συμφερόντων. ‘Από εκεί προήλθαν ή ύπαστήριξη στή δεξιά πτέρυγα του δημοκρατικού στρατόπεδου, ή δημιουργία, μέ τή μορφή ενός κομμουνιστικού κόμματος, ενός πληθειακού σχηματισμού πού στρατολογήσε όλα τά άντεπαναστατικά στοιχεία και ή διεύθυνση τών τελευταίων στην κρατικό μηχανισμό, ή άποστολή οργάνων του σταλινισμού, ρώσων και ξένων, γιά νά έξασκήσουν τήν τρομοκρατία τους ενάντια στους επαναστάτες. Οι σταλινικοί δέν έτρεφαν παρά μόνο μίσος γιά τόν επαναστατικό ένθουσιασμό τών σοσιαλιστών τής άριστερας, τών αναρχικών, τών ποιμιστών και άλλων αγωνιστών, τούς οποίους ταξινόμησαν κάτω από τό κοινό, συνωμιστικό, όνομα πού «τραπασακισμοί». Η ρώσικη επέμβαση και ή πώληση του πολεμικού όπλου, τούς πρόσφερε μία έπιρροή πού δέν θά είχαν ποτέ άποκτήσει χωρίς αυτά. ‘Αρνήθηκαν νά έξοπλίσουν τούς αντίπαλους τους και κυριάρχησαν πάνω τους. ‘Ανασύνταξαν όλους αυτούς πού φοβόντουσαν τίς συνέπειες τής επανάστασης. Μπροστά στά μάτια τών άνόσυχρων δημοκρατικών, τοποθέτησαν τούς ανθρώπους τους σέ καίριες θέσεις. Πλημμύρισαν όλη τή χώρα μέ άστυνομικά στοιχεία. Παίρνοντας έχθρική στάση απέναντι στό κίνημα χειραφέτησης, κατέλυσαν όλους τούς θεαμούς πού είχαν δημιουργήσει οι μάζες. ‘Απονέκρωσαν όλη τή χώρα, συλλαμβάνοντας και καταπιέζοντας όλους τούς επαναστάτες αγωνιστές. Μέ τό πρόσχημα του «πολέμου» κατάπιξαν κάθε ζωντανία, ένάστειλαν τόν κοινωνικό μετασχηματισμό στά πρώτα του βήματα και άποθάρρυναν τόν αύθορημητισμό.

Λέγε πώς ένίσχυσαν τίς πολεμικές προσπάθειες. ‘Ακόμα και δώ, δέν εκπύδωκαν παρά τήν ένίσχυση τών κομματικών τους θέσεων και

τό θρίαμβο της σταλινικής υπόθεσης. Ἀρνήθηκαν νά ἐξοπλισουν τά μέτωπα πού είχαν καταληφθεῖ ἀπό τίς ἐπαναστατικές πολιτοφυλακές ὅπως στήν Ἀραγωνία. Ἐπειδή δέν ἤθελαν νά προσποριστοῦν τά ὀφέλη μιᾶς ἐνδεχόμενης νίκης ὁ Λάργκο Καμπαγιέρο, ἀντιτάχθηκαν στήν ἰδέα μιᾶς ἐπίθεσης στήν Ἐστραμαδοῦρα πού εἶχε πολλές πιθανότητες ἐπιτυχίας. Στά τέλη τοῦ 1936, ἄρχισαν νά διαλύουν τίς ἐργατικές ἐπιτροπές καί τήν κοινωνική ἐπανάσταση. Μέ τή διχόνοια πού ἔσπειραν, προκάλεισαν μιᾶ χειροτέρευση τοῦ κλίματος ἐπαναστατικής ἐνότητας. Οἱ ἀναρχικοὶ ἔπαιξαν λάθος νά ἀνεχτοῦν μιᾶ παρόμοια κατάσταση καί νά μποῦν στήν κυβέρνηση. Ὅμως στήν Καταλωνία, ἡ CNT δέν ἀντιμετώπιζε λιγότερο τήν πίεση τοῦ σταλινικοῦ PSUC. Ἔτσι οἱ σταλινικοὶ ἐντείνανε τήν πίεσή τους στήν κυβέρνηση. Πολλοὶ μάλιστα, πίστευαν πῶς είχαν τήν πρόθεση νά ἐπιβληθοῦν μέ πραξικόπημα καί πῶς θά ὀδηγοῦσαν τίς διεθνεῖς ταξιαρχίες τους ἐνάντια στή Βαλένθια, ὅπου εἶχε τήν ἔδρα τῆς ἡ κυβέρνησης. Ἡ συσπείρωση ὁμως τῶν ἄλλων κομμάτων τοὺς ἐμπόδισε.

Ἐπειδή δέν μπορούσαν νά ἐπιβληθοῦν στόν Καμπαγιέρο, πού ἀρνιόταν νά διαλύσει τίς πολιτοφυλακές καί νά καταργήσει, ὅπως τοῦ τό ζητοῦσαν, τά μέτρα τῆς ἐπανάστασης, ὀργάνωσαν στή Βαρκελώνη μιᾶ μαζική προδοκασία τό Μάη 1938. Οἱ ὀδομαχίες κράτησαν 3 μέρες, παρά τήν συμβιβαστική στάση τῶν ἀναρχικῶν ἡγετῶν. Ἔτσι ἐπιωφεληθῆσαν ἀπό αὐτό γιά νά ἀπαιτήσουν τήν διάλυση τῶν συνδικάτων καί τόν ἔλεγχο τοῦ τύπου καί τῆς ἀστυνομίας στήν Καταλωνία. Τέλος πέτυχαν τήν διάλυση τοῦ POUM καί τήν ἐνοχοποίηση τῶν ἡγετικῶν στελεχῶν του. Τότε ἦταν πού ἐξαφάνισαν καί δολοφόνησαν τόν Ἀντρές Νίν. Ἡ ἐπίθεσή τους ὀδήγησε στήν πτώση τοῦ Καμπαγιέρο καί στόν σχηματισμό μιᾶς κυβέρνησης σοσιαλιστῶν τῆς δεξιᾶς, δημοκρατικῶν καί σταλινικῶν. Μετά τήν παραίτηση τοῦ νέου ὑπουργοῦ τοῦ Πριέτο, τοῦ δάσκει Ἰροῦχο καί τοῦ ἀναπρόσωπου τῆς μικροαστικῆς Ἐσκέρα Καταλά, κατόρθωσαν νά ἐλέγξουν τήν κατάσταση. Ὅμως τότε κίβλας ἄρχισαν νά ὀπισθοχωροῦν. Ἀφοῦ πέτυχε τόν στόχο του, νά συντρίψει τήν ἐπανάσταση στήν Ἰσπανία, ὁ Στάλιν ἀποφάσισε νά ἀποσυρθεῖ καί σταμάτησε νά στέλνει ὄπλα.

## Ἡ φύση τῆς σταλινικῆς γραφειοκρατίας

Ἡ ἐξόντωση τῶν ἀντιπολιτευτικῶν στοιχείων στή Ρωσία, στή διάρκεια τῆς περιόδου τῶν δικῶν τῆς Μόσχας, καί, στό ἐξωτερικό, ἡ ἐπέμβαση στήν Ἰσπανία, ὑπῆρξαν μιᾶ ἀποφασιστικῆς καμπῆς στήν ἀνάπτυξη τοῦ κρατικοῦ καπιταλισμοῦ καί τῆς γραφειοκρατίας στή Ρωσία. Ἐπρεπε νά ἐξαλειφθεῖ, τόσο στό ἐσωτερικό ὅσο καί στό ἐξωτερικό, κάθε ἐμπόδιο γιά τήν ἐπέκταση τοῦ καθεστώτος. Ἀπό τά διπλωματικά κίνητρα πού παρελθούσαν στίς ρωσικές ἐλέψεις,

τό κυριότερο ήταν, όπως και τό μέλλον θά επιβεβαιώσε, νά προληφθῆι ἡ δολοκλήρωση μιᾶς ἐπανάστασης σοσιαλιστικοῦ τύπου καί ἡ ἐξάπλωσή της. Λίγο ἐνδιέφεραν οἱ ἤττες πού σημειώθησαν στό ἐξωτερικό. Ἀπό τίς σπουδαιότερες ἀναφέρουμε τήν κινεζικὴν στά μέσα τῆς δεκαετίας τοῦ 1920, τῆ γερμανικῆς στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 1930 κλπ. Ὁ βασικός στόχος ἦταν νά ἐμποδιστεῖ ἡ ἐπιτυχία μιᾶς ἐπαναστατικῆς ἐναλλαγῆς στό «ρώσικο σύστημα» πού θά μπορούσε νά ἀπειλήσει τό τελευταῖο, τοῦ ὁποῖου οἱ ἴδιες του οἱ ἀποτυχίες συντελοῦσαν στή διατήρηση καί στή σταθεροποίηση τῶν δομῶν του. Γιά πρώτη φορά στήν Ἰσπανία, τό γραφειοκρατικόν κράτος ἐπενέβηκε μέ ὄλο πόντο θάρρος πῶν δυνάμεων πού διέθετε γιά νά ἐξασφαλίσῃ τήν ἀποτυχίαν τῆς ἐπαναστατικῆς ἀπόπειρας. Αὐτό τήν καταδίκασε πολύ περισσότερο ἀπό τίς ἐσωτερικές της δυσκολίες. Μετά τήν ἀνοδοῦ τοῦ Χίτλερ στήν ἐξουσία, ὅλες οἱ ἀντιπολιτευόμενες παρατάξεις ἐλπίζαν νά φορτώσουν στήν ἀριστερά τήν ἀπειλή πού ἀντιπροσώπευε ὁ σταλινισμός γιά τήν ἐπανάσταση στό ἐξωτερικό. Μέ τήν ἐπέμβασίν του, τό ρώσικό κράτος ἔδρασε ἔτσι ὥστε νά μήν ἐκτοπιστεῖ στό περιθώριον ἀπ' ὄσον σοσιαλιστικόν κύμα πού δημιούργησε στήν Εὐρώπη ἡ παγκόσμια κρίσις τοῦ 1930. Κατέπνιξε στήν Ἰσπανία τίς προσπάθειες τῶν ἐπαναστατῶν τόσο ἀποτελεσματικά, ὅσο καί οἱ φασίστες καί οἱ γαζῆ στό ἄλλο στρατόπεδο.

Αὐτό ἐπιβεβαίωσε ἡ ρώσικη πολιτική μετά τό Β' Παγκόσμιον Πόλεμον. Καί τότε, ἐπίσης, οἱ συνέπειες τῆς σύγκρουσης εἶχαν δημιουργήσει μία προεπαναστατικὴ κατάσταση σέ ὅλη τήν Εὐρώπη καί ἰδιαιτέρα στήν ἀνατολική καί κεντρικὴ της περιοχῆ. Μετά ἀπό συμφωνία μέ τίς Ἠνωμένες Πολιτεῖες, ἡ ρώσικη γραφειοκρατία ἐπιδίωξε εἶτε νά ὑπαχθῶν στήν ἀμεση στρατιωτικὴ κατοχὴ τῆς οἱ περιοχῆς πού βρίσκονταν σέ ἀναδρασμό, εἶτε νά παραλύσουν μέ τήν συντονισμένη ἐπέμβαση τῶν «συμμάχων». Ἡ ἐγκαθίδρυση τοῦ «σοσιαλισμοῦ» δέν ἔπρεπε νά εἶναι παρά ἡ ἐπέκταση τοῦ καθεστώτος καί τῆς ἐξουσίας τῆς ρώσικης γραφειοκρατίας. Αὐτό φάνηκε πῶς καθαρά ἐκεῖ ὅπου ἐγκαθιδρύθησαν παρόμοια καθεστῶτα, ἀλλὰ πάνω στή βάση ἑνὸς ἐθνικοῦ ἀγῶνα, ἀνεξάρτητου ἀπ' τὴν Ρωσία (Γιουγκοσλαβία, Κίνα...) Σύνταγμα ἀπολούθησε ἡ ρήξις καί ὁ ἀγῶνας μέ κάθε μέσο. Ὅπως ὁ βορειοαμερικάνικος ἰμπεριαλισμός μέ διαφορετικὰ μέσα ἀλλὰ δμοίους σκοπούς, ἔτσι καί ὁ γραφειοκρατικὸς ἰμπεριαλισμὸς τῆς Ρωσίας δέν ἀποδέχεται παρά βορρυφύρους πῶς μπορεῖ νά τοῦς ἐλέγχει. Ἡ ἐπέμβαση στήν Ἰ-

σπανία όπήρξε μία γενική πρόβα αύτης τής ταχτικής. Εκεί, άντικεινηνά κατέχει γιά πολύ καιρό τά έδάφη ή γραφειοκρατία προσπάθησε νά καταπνίξει αυτό που τά άντεπαναστατικά της αισθήματα τήν βοηθούσαν νά διαδέλφει, δηλαδή τό ένδεχόμενο τής προόδου μιάς σοσιαλιστικής επανάστασης στη δύση. Ό κίνδυνος καί ή φύση τής γραφειοκρατικής πολιτικής δέν είχαν γίνει τότε άνπληρωτοί μέ καθαρότητα καί σαφήνεια, άκόμα καί από όσους δέν έτρεφαν πιά αυταπάτες γιά τή Ρωσία. Αυτό συνέβηκε γιανί ή φύση καί τά μέσα του «ρώσικου συστήματος» δέν άναπτύχθηκαν παρά μέ διαδοχικά άλλατα, που δέν μπόρεσαν νά αξιολογηθούν σωστά παρά αφού συμπληρώθηκε ή καμπύλη αυτής τής άνάπτυξης. Όμως τά άποτελέσματα στην Ίσπανία φανέρωναν ήδη τά βασικά τους χαρακτηριστικά: τή συντριβή, ιδιαίτερα μέσα στην επαναστατική άριστέρα, όποιοδήποτε στοιχείου θά μπορούσε νά γίνει εμπόδιο στην ένόσχυση καί στην επέκταση αυτού του συστήματος.

## Οί συνέπειες τής ήττας

Όταν ό άγώνας στην Ίσπανία περιορίστηκε σέ έπιχειρήσεις καθαρά στρατιωτικές καί δέν άποτελούσε πιά παρά μία προαικόνιση, σέ τακική κλίμακα, του έπικείμενου ήμπεριαλιστικού πολέμου, όταν έχασε κάθε ταξικό περιεχόμενο καί κάθε κοινωνική σημασία στά μάτια των εργαζόμενων μαζών, άνοήτισιες ό δρόμοι γιά τή νίκη των φρανκιστών καί τό θρίαμβο των στόχων τους. Δεδομένου ότι ή σοσιαλιστική λύση του διλήμματος είχε συντριβεί κα ή ίσορροπία των άντιτιθέμενων τάξεων είχε καταστραφεί, μπόρεσε νά επιβληθεί ή άντίθετη λύση. Επίσης είναι άρκετά μάταιο στις τότε συνθήκες, νά άναρωτηθεί κανείς τί θά συνέβαινε άν..., αλλά όλότελα άπαραίτητο νά καταλάβει τί πραγματικά συνέβηκε καί νά άντλήσει συμπεράσματα γιά τήν σημερινή κατάσταση. Η Ρωσία όπήρξε έδω ό πρόδρομος μιάς παγκόσμιας τάσης, άφου ή επανάσταση κατέλυσε τήν άπομικτή έδιοκτησία καί πήν άστική τάξη, χωρίς νά μπόρεσε: νά άνακαλύψει τό θρόμο προς τό σοσιαλισμό. Η γραφειοκρατία άνέβηκε στην έξουσία καταλύοντας σχεδόν άμέσως τους λαϊκούς θεσμούς ένός νέου τύπου δημοκρατίας καί δάξοντας τά θεμέλια ένός κρατικού καπιταλισμοδ. Τό ίδιο έγινε μέ μία ειδική μορφή στην Ίταλία, μετά τήν ύποχώρηση του επαναστατικού κύματος που σημάδεψε τήν κρίση του 1919-1920. Μετά τήν οικονομική κρίση του 1929-1937, αυτή ή τάση του κρατικού καπιταλισμοδ έμφανίστηκε λίγο πολύ σε όλες

τις κοινωνίες και πρώτα στη Γερμανία και ενισχύθηκε μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Έπειδή η εργατική τάξη ήταν ανήλικη ή έμποδιζόταν να αλλάξει την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων, επιβλήθηκε μία ένολλακτική λύση: συγκεντρωτισμός της πολιτικής εξουσίας και συγχώνευση του κρατικού συστήματος με το οικονομικό με τη μορφή μιας μαζικής παρέμβασης τούς κράτους στην οικονομική ζωή, κάτω από την πίεση της ανάγκης να έπιλυθεί η αντίφαση που γεννήθηκε στα πλαίσια μιας άξείας ταξικής πάλης που δεν κατορθώνει να εξελιχθεί σε σοσιαλιστική επανάσταση. Αιτός ο μετασχηματισμός επιχειρείται: σύμφωνα με τις ιδεαλτερες συνθήκες κάθε χώρας κάτω από τρεις άνω, σταθερές μορφές: μία φαινομενικά δημοκρατική, μία δοκπαρτυστική ή μία φασιστική. Όμως παντού ο στόχος είναι ίδιος: η άλληλοδιείδυση των πολιτικών εξουσιών και των διευθυντικών κύκλων της οικονομίας, που θά καταλήξει στη δημιουργία μιας νέας διευθυντικής ολιγαρχίας, διαμέσου ενός συγκεντρωτισμού της πολιτικής εξουσίας χωρίς προηγούμενο, ενός συντονισμού και έλέγχου όλων των κερών θέσεων της πολιτικής και οικονομικής ζωής κι έπομένως, η εξέλιξη κάθε μορφής πολιτικής και πολιτιστικής αντιπολίτευσης.

Στην Ισπανία, μία έντονη ταξική πάλη από τά 1931 και μετά, έσπρωχνε τη Δημοκρατία όλο και πιο άριστερα. Στά 1936, η κρίση που γεννήθηκε από την στρατιωτική άνταρσία και την ασιαστική άνοδο στην εξουσία των εργατικών και άγροτικών μαζών στη δημοκρατική ζώνη, έθεσε την αναπόφευκτη έναλλαγή: ποιός θά επέλυne την κοινωνική διαμάχη και προς ποιά κατεύθυνση; Ή θά έπρεπε να μετασχηματιστούν οι κοινωνικές σχέσεις με μία σοσιαλιστική επανάσταση, που θά άποσκοπούσε στην κυριαρχία του διαμηχανικού προλεταριάτου με την πλατιά συμμετοχή των άγροτών, ή να μετασχηματιστεί η κοινωνία διαμέσου του κρατικού καπιταλισμού και προς όφελος μιας νέας μοναπωλιακής τάξης. Τά καθαρά φασιστικά κινήματα, με τη μορφή τους σημασία, δεν έπαιξαν παρά περιθωριακό ρόλο. Μία άπόλυτη εξουσία επενδύθηκε στο πρόσωπο του Φράγκο. Ή έθνική διαμηχανία ρυθμίστηκε με βάση ένα σύστημα οικονομικής αυτάρκειας και η κρατική παρέμβαση ενισχύθηκε με την ίδρυση ενός Έθνικού Βιομηχανικού Ίνστιτούτου για να εξασφαλιστεί η επέκταση της διαμηχανίας προς όφελος των ιδιωτικών επιχειρήσεων. Κάθε άπόπειρα άγροτικής μεταρρύθμισης έμποδίστηκε και ο κρατικός έλεγχος εξασφάλισε την ύποταγή της γεωργίας στους στόχους της συσσώρευσης του κεφάλαιου. Οι άπεργίες κηρύχθηκαν πράξεις «έσχάτης προδοσίας». Οι δημοκρατικές συνδικαλιστικές οργανώσεις διαλύθηκαν και τά σπείλες τους εκκαθαρίστηκαν προς όφελος των «κάθπτων» συνδικάτων συνεχειακού τύπου, που μπήκαν στην ύπηρεσία του κράτους». Όλα τά έντυπα «όργανώνονταν

παρακυλιουθούνταν και ἐλέγχονταν» από τό Κράτος. \*Όλα τά πολιτικά κήματα δημοκρατικού τύπου διαλύθηκαν για νά παραχωρησουν τή θέση τους σέ ένα μοναδικό Κίνημα. Αὐτός ὁ πανταχοῦ παρών κρατικός Ἐλεγχος ἐπέτρεψε τήν ἀνάπτυξη τῆς κρατικοκαπιταλιστικῆς οἰκονομίας. Ἡ συσσώρευση τοῦ κεφάλαιου ἔγινε σέ βάρος τῶν ἀγρότων και τῶν βιομηχανικῶν ἐργατῶν. Μία νέα μεσαία τάξη ἐμφανίσθηκε, στενά δεμένη μέ τόν κρατικό μηχανισμό και μεταμορφωμένη σέ μία νέα γραφειοκρατική, χρηματοπιστική ἀστική τάξη. Ἐκτός ἀπό τήν ἴδια τήν κρατική ἐξουσία, κυρίαρχοι θεσμοί ἦταν ἡ Ἐκκλησία, ὁ στρατός και ἡ ἀστυνομία.

Αὐτή τή νέα δομή ἀνεκτίχθαι, αὐστηρά ἱεραρχημένη και βιομηχανοποιημένη, τό φρανκικό καθεστῶς τήν ἔχει ἐπιβάλλει στή χώρα ἐδῶ και 40 χρόνια. Ἡ μεγάλη της διάρκεια ἐξηγεῖται, ἄλλωστε, μέ βάση τή νέα διεθνή συγκυρία και τή διαίρεση τοῦ κόσμου σέ σφαίρες ἐπιρροῆς, πού ἐξασφάλισε ἀπό πολύ νωρίς στό καθεστῶς τήν ὑποστήριξη τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν και τήν ἀνοχή, ἂν ὄχι και τή συνενοχή, τῶν ἄλλων χωρῶν. Ἡ ἴδια ἡ Ἰσπανία, μετά τόν θάνατο τοῦ Φράνκο, ἀντιμετωπίζει, ὅπως ὅλη ἡ Εὐρώπη, τούς κινδύνους μιάς φανερά μακρόχρονης οἰκονομικῆς και κοινωνικῆς κρίσης. Τό μέλλον θά δείξει ποιά θά εἶναι ἡ ἐξέλιξή της. Τό προλεταριάτο ἔχει ἐνσχυθεῖ και ἐξευρωπαϊθεῖ. Ἡ πολιτική ζωὴ ξανάρχισε παρά τόν κλονισμό τῶν ἐπίσημων θεσμῶν, πού ἔχασαν ἕνα μεγάλο μέρος ἀπό τήν παλιά τους αἰγλή. Σ' αὐτές τίς συνθήκες, εἶναι δύσκολο νά σκεφτεῖ κανεὶς πῶς μέ ὁποιοδήποτε τρόπο κι ἂν γίνεῖ αὐτό, ἡ πάλη τῶν τάξεων δέν θά ἀναλωτηθεῖ και δέν θά βρεῖ τήν εὐκαιρία νά καταλήξει σέ ἐπαναστατικούς λύσεις.

Θελήσαμε νά ξανακενδρῶσουμε τίς μπροσοδρες πού ἀκολουθοῦν για νά ὑπενθυμίσουμε τήν βαρειά εὐθύνη πού εἶχε ἡ ράστικη ὀλοκληρωτικὴ γραφειοκρατία στήν καταστροφή, ἀπό τά μέσα, τῶν πλούσιων ἐπαγγελιῶν τῆς Ἰσπανικῆς ἐπανάστασης τοῦ 1936.

ΛΟΥΓΙ ΡΗΓΚΑΛ

# Ο ΣΤΑΛΙΝΙΣΜΟΣ, ΔΗΜΙΟΣ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ 1937 - 1938

## Πρόλογος

Δέν είναι ή πρώτη φορά πού μάς έρχεται από τήν 'Ισπανία ή αφήγηση ώμοτήτων και βασανιστηρίων πού διαπράχθηκαν σέ βάρος κατάδικων σά κά-  
τερρα, δολοφονιών πού πραγματοποιήθηκαν από άπλους άστυνομικούς ή από  
ειδικευμένους μισθοφόρους πού επιδίωκαν τή συστηματική εξόντωση τών ά-  
γωνιστών έργατών. Στή διάρκεια του βίαιου άγώνα πού οι επαναστάτες συν-  
δικαλιστές έργάτες και οι άναρχικοί διεξάγαγε άνεπιφύλακτα ενάντια στήν  
μισοφροναρχική μοναρχία και στή δικτατορία, ή καταστολή έξαπλώθηκε συ-  
στηματικά μέ έναν τόσο άγριο τρόπο, οι διαιοπραγίες πού διαπράχθηκαν σέ  
βάρος τών φυλακισμένων ήταν τόσο άπάνθρωπες και τά βασανιστήρια τόσο  
σαδιστικά, ώστε ή αποκάλυψή τους ξεσήκωσε τήν όργή του προλεταριάτου σέ  
όλες τίς χώρες και τήν άγανάκτηση εκείνης της μερίδας της φιλελεύθερης  
και δημοκρατικής κοινής γνώμης, πού άρνιόταν νά γίνει μέ τή σιωπή της  
συνένοχος τών δημίων και προκάλεσε τή δημιουργία ενός κινήματος άλληλεγ-  
γύης άπέναντι σά άτυχα θύματα, πού ήταν τόσο ισχυρό ώστε οι κληρικοί και  
μοναρχικοί βασανιστές τους άναγκάστηκαν νά σταματήσουν τό άποτρόπαιο έρ-  
γο τους.

Όμως είναι ή πρώτη φορά πού μιά τέτοια καταστολή, ή καταφυγή, δη-  
λαδή, σέ έκλεπτυσμένες μεθόδους βασανισμού τών φυλακισμένων και στό σφα-  
γιασμό στήν 'Ισπανία, κάτω από τό πρόσχημα της υπεράσπισης της δημοκρα-  
τίας, του αντιφασιστικού άγώνα τών άγωνιστών έργατών από επαγγελματίες  
«δολοφόνους», συντελέσθηκαν μέ τήν άδιαφορία ή τήν συνένοχο σιωπή και κά-  
ποτε τήν άνοιχτή ύποστήριξη τών εκπροσώπων εκείνων τών οργανώσεων και  
παρατάξεων πού κάποτε καταγγέλανε τά έγκλήματα τών κυβερνήτων και τών  
έκτελεστικών όργάνων τους.

Τά γεγονότα πού άναφέρονται σ' ατή τή μπροσούρα είναι ήδη γνωστά,  
στίς γενικές τους γραμμές άν όχι και στίς φρικιαστικές τους λεπτομέρειες, σ'  
όλους αυτούς πού θέλησαν νά μάθουν τί συνέβηκε πραγματικά στήν 'Ισπανία.

Δέν ἀμφισβητοῦνται καί δέν μποροῦν ν' ἀμφισβητηθοῦν. Ὅμως ἔπρεπε νά ἀποσιωπηθοῦν. Τό νά μιλήσει κανεῖς σήμαινε νά δηρητηῖσαι τόν Φράνκο, δημιουργώντας σύγχυση στήν ἀντιφασιστική παράταξη. Πρῶτα ἔπρεπε νά χτυπηθεῖ ὁ Φράνκο. Ὅμως μετά τή νίκη θά γίνει ἕνα ξεκαθάρισμα λογαριασμών ἀνάμεσα στούς ἀντιφασιστές νικητές καί ἡ Ἐπανάσταση θά συνεχίσει τό δρόμο της. Αὐτό ἦταν μιὰ θεληματική τύφλωση ἢ προδοσία ἐκείνων πού διαβρώθηκαν ἀπό τήν ἐξουσία καί δέν ἔχουν πιά ἐμπιστοσύνη στήν ἐργατική τάξη; Πῶς νά διανοηθεῖ κανεῖς ὅτι μιὰ καταστολή πού τόσο ξεκάθαρα κανονίστηκε καί ἐκτελέστηκε μέ μιὰ ἀκατάλυτη ἐπιμονή, θά μποροῦσε νά εἶναι ἕνα ἀσήμαντο καί ξεκομμένο γεγονός, πού παραμένει στό περιθώριο τοῦ γενικοῦ ἀγῶνα; Ἀντίθετα, εἶναι φανερό πῶς ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστο στοιχεῖο τῆς ἠθελιμμένης πολιτικῆς τῆς δημοκρατικῆς κυβέρνησης καί πῶς εἶναι ἡ πιό σαφής σύνοψη καί ἡ πιό ξεκάθαρη ἐρμηνεία αὐτῆς τῆς πολιτικῆς. Ἡ ἀπλή ὑπενθύμηση τῶν γεγονότων πού ἐτυλίχθηκαν ἀπ' τόν Μάη 1936, εἶναι ἀρκετή γιά νά μάς τό δείξει.

Οἱ ἀναρχικοί, σοσιαλιστές, ποιμιστές ἐργάτες, μόνοι καί σχεδόν ἄσπλοι, ἔωσαν τή Μαδρίτη καί τή Βαρκελώνη, καί μαζί μέ τίς δύο πρωτεύουσες θά σωζόταν ὅλη ἡ χώρα ἂν ἡ κυβέρνηση δέν εἶχε τρομοκρατηθεῖ ἀπό τό σοσιαλιστικό χαρακτῆρα πού πήρε αὐτόματα ἡ ὑπεράσπιση τῆς δημοκρατίας. Οἱ ἐργάτες δέν ρίχτηκαν στά πολυβόλα ἀπό ἀγάπη γιά τοῦς δημοκρατικούς ἡγέτες πού τά ἔργα τους εἶχαν δεῖ κιόλας ἀπό τά 1931 ὡς τά 1933, ἀλλά γιὰ τοῦς ἐμψύχωνε ἡ ἐπαναστατική πίστη. Εἶναι, λοιπόν, φανερό πῶς ὁ ἀγῶνας δέν διεξάγονταν τώρα πιά ἀνάμεσα στούς ἀνίσχυρους δημοκράτες τοῦ Ἀθῆναι καί στούς στασιαστές στρατηγούς, ἀλλά ἀνάμεσα στό σοσιαλισμό καί στό φασισμό. Οἱ μεγάλοι ἐκμεταλλεῦτες, βιομηχανοί καί τσιφλικάδες, πού δέν ἔσπεφον πιά αὐταπάτες τάχτηκαν ὅλοι μέ τό μέρος τοῦ Φράνκο. Ἀκόμα κι ὁ Μουσολλίνι τό κατάλαβε. Ἔστειλε ἀμέσως ἐνισχύσεις καί συνέβαλε στήν ἐξασφάλιση τῆς ἐλεύθερης διόδου μεταξύ Μαρόκου καί Φρανκικῆς Ἰσπανίας, πρᾶγμα πού ἐπέτρεψε στό Φράνκο νά ἀνασυντάξει τά μάχιμα στρατεύματά του, ἀπό λεγεωνάριους μαροκινούς ἀκροβολιστές, χωρίς τά ὅποια θά ἀναγκαζόταν σύντομα νά συνθηκολογήσει.

Τί γίνεται, ὅμως, μέ τίς «μεγάλες δημοκρατίες»; Στή Γαλλία ἡ κυβέρνηση τοῦ Λαϊκοῦ Μετώπου υἱοθετεῖ τή λεγόμενη πολιτική «μη-ἐπέμβασης», σέ συμφωνία μέ τή βρεταννική κυβέρνηση.

Καί ἡ ἄλλη «δημοκρατία», ἡ σταλινική; Ὁ Μουσολλίνι χωρίς νά χάσει οὔτε στιγμή, ἔστειλε ἀεροπλάνα. Ὁ Στάλιν, στήν ἀρχή, δέν θά δώσει τίποτα στό Ἰσπανικό προλεταριάτο ἕνα μήνα μετά, στά μέσα Αὐγούστου, θά προσφέρει μόνο τήν «ἠθική ἀποζημίωση» τῆς πρώτης «δικῆς τῆς Μόσχας». Στά τέλη τοῦ Ἰούλι 1936, εἶναι ἀπασχολημένος μέ τή «σκηνοθεσία» τῆς δικῆς μαζί μέ τόν Γιαγκόντα, τόν «προδότη» τοῦ 1938. Καί ὡς τά τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου, δέν θά ἔχει στείλει τίποτα περισσότερο στούς Ἰσπανοῦς ἐργάτες, πού ἦταν φτωχά ἐξοπλισμένοι καί ἀντιμέτωποι μέ ἕναν ἀντίπαλο πού προχωροῦσε ἐπικίνδυνα. Ἐκεῖνο τόν καιρό, δέν εἶναι ἀλλά π ο υ λ ἄ ε ι ὅπλα στή δημοκρα-



τική κυβέρνηση. Και δέν τό κάνει χωρίς δρους: μαζί μέ τά δπλα, πρέπει νά δεχτοθν τήν πολιτική του. Αὐτή συνίσταται, βασικά, στή συντριβή, δοο γίνεται πιά σύντομα, τῆς σοσιαλιστικῆς ἐπανάστασης. Γιά τόν Στάλιν, στήν οδοία δέν πρόκειται γιά ἕναν ἀποφασιστικό ἀγώνα ἀνάμεσα στό σοσιαλισμό καί στό φασισμό. Θά πρέπει νά κρῖθαι, ἀναμένοντας τήν ὀριστική τῆς συντριβῆς, δ,τιδῆποτε χαρακτηρίζει τή σοσιαλιστική ἐπανάσταση, νά μήν ξαναμιλήσει παρά γιά τήν ὑπεράσπιση τῆς δημοκρατίας καί, κυρίως νά μεταθέσει τόν ἀγώνα στό πεδίο τοῦ ἀντιχιτλερισμοῦ, δηλαδή, νά κινητοποιήσει τήν Γαλλία καί τήν Ἄγγλία, νά ὑποκινήσει τόν πιά αἰσχρο σοβινισμό, γιά νά ὠθήσει τίς κυβερνήσεις τῶν δύο αὐτῶν χωρῶν νά ἐπέμβουν, νά μετατρέψαι τόν μεγάλο ἐργατικό ἀγώνα σέ διαμάχη ἀνάμεσα σέ ἀντίπαλους ἱμπεριαλισμούς. Ἄν ὑπάρχουν στήν Ἰσπανία ταραχοποιοί πού ἀντιτίθονται σ' αὐτά τά σχέδια, θά πρέπει νά ἐξουτωθοῦν, σύμφωνα ἀκριβῶς μέ τή μέθοδο πού μόλις ἐγκαινιάσθηκε στή Μόσχα μέ τήν πρώτη δίκη τῶν παλιῶν μπολσεβίκων. Μ' αὐτό τό σκοπό, καταφθάει ἕνα ἐξειδικευμένο προσωπικό μαζί μέ τά τάνκς καί τά ἀεροπλάνα. Τοποθετεῖται κάτω ἀπό τή διεθνοση τοῦ Ἄντόνωφ Ὀφσένκο — ἐνός «προδότη» ὠστόσο, σύμφωνα μέ τίς τελευταίες πληροφορίες — πού ὀνομάζεται γενικῶς πρόξενος στή Βαρκελώνη, ἐκεῖ ἀκριβῶς δοο οἱ «ταραχοποιοί» ὑπερέχουν ἀριθμητικά, διαθέτουν μία ἐπιδλητική δύναμη στόν ἐργατικό ἠωρο καί ἕνα κύρος πού ἀπόκτησαν μέ τή στάση τους στή διάρκεια τῶν ἠρωικῶν ἡμερῶν τῆς ἀρχῆς τῆς ἐξέγερσης. Ὁ Ἄντόνωφ δίνει τίς ὀδηγίες του καί κινητοποιεῖ τοὺς πράκτορες του: ἕνα Κράτος ἐν Κράτει σχηματίζεται σέ ὀλη τή δημοκρατική Ἰσπανία καί ἰδιαίτερα στή Βαρκελώνη καί στήν Καταλωνία, μέ τήν ἀστυνομία του, τίς φυλακές του, τοὺς δῆμιος του, λειτουργώντας σάν ἀπόλυτη ἐξουσία στό περὶ ὄριο τῆς ἀστυνομίας καί τῶν ἐπίσημων ἀρχῶν. Αὐτοὺς παρακολοθοδομε, στίς μαρτυρίες πού ἐκθέτοουμε ἐδῶ, νά βασανίζουν ἄντρες καί γυναίκες, ἀφοῦ ἀπήγααν καί ἐξόντωσαν τοὺς Μπερνέρι, Μπαρμπιέρι, Ἄντρες Νίν, Κοόρτ Λαντάου, Μάρκ Ράιν - Ἄμπραμοδιδις, Ἐρδιν Βόλφ, Φρόντ Μοδλιν καί τόσοος ἄλλους λιγότερο γνωστοὺς, ἀναρχικοὺς, πουμεστῆς, σοσιαλιστῆς, μέλη τῆς Δ' Διεθνοδς, πού ἔρχονταν ἀπό παντοῦ γιά νά ἀγωνιστοθν στό πλευρῶ τῶν Ἰσπανῶν ἐργατῶν, δοκιμασμένους ἐπανασοτάτες, ἀντιφασοίστες πιά οἴγορους ἀπό τόν Μ. Ἀθῶνια.

Μήπως αὐτά τά ἐγκλήματα ἐμπόδοιαν τήν προέλαση τοῦ Φράνκο; Δέν τό νομίζοουμε. Βλέποουμε, ὠστόσο, πῶς ὑπάρχει ἕνας κάποιος παραλληλισμός ἀνάμεσα στήν ἐκτέλεσή τους καί στίς συνεχεῖς ἐπιτυχίες τοῦ ἐχθροῦ, πού σῆμερα ἔχει ἐκπορθήσει ἀκόμα καί τήν Ἰδια τήν Καταλωνία, πρῶγμα πού στοὺς πρῶτους μῆνες τῆς ἐπανάστασης θά φαινόταν σά μία παράλογη ὀπόθεση. Καί δέδοια ὀπῆρξαν προδοοίες, ἀλλά ποτέ ἀπό τήν πλευρά πού ἰσχυρίζονται οἱ σταλινικοί καί πάντοτε μεταξύ τῶν συμμάχων τους καί τῶν στρατευμάτων τους. Δημοκρατικοί στρατηγοί προσχώρησαν στό Φράνκο, σταλινικοί δοουργοί ὀποχώρησαν ἀπέναντι στόν ἐχθροῦ στήν πιά κρίσιμη στιγμή... Ἡ πέμπτη γάλαγγα δέν εἶναι ἕνας μῦθος, ἀλλά οἱ προδότες καί οἱ κατῶσκοποι πού τήν ἀποτελοθν εἶναι πάντα ἐλεύθεροι καί μποροῦν νά δορῶν ἀτιμῶρητα: ἡ δημοκρατική ἀστυ-

νομία δέν τούς ανακαλύπτει ποτέ — όταν δέν τούς προστατεύει — και ή σταλι-  
νική αστυνομία δέν καταζητεί παρά μόνο τούς επαναστάτες.

Ο Στάλιν πούλησε δπλα στή δημοκρατική Ίσπανία. Όμως ταυτόχρονα  
οδήγησε στήν ήθικη κατάπτωση τούς εργάτες και τούς αγρότες τής Ίσπανίας.  
Πολλοί αναγνώριζαν αρχικά στήν ΕΣΣΔ τήν δοσμένη βοήθεια, αλλά δέν μπο-  
ροῦσαν νά καταλάβουν πώς ή παροχή δπλων περιλάμβανε σάν πρώτο όρο  
τήν εγκατάλειψη τής σοσιαλιστικής επανάστασης πού ήδη είχε πραγματοποιη-  
θεῖ. Η ήθικη κατάπτωση και ή ήττοπάθεια εξαπλώθηκαν στό προλεταριάτο  
δλων τών χωρών. Έτσι ή γαλλική Όμοσπονδία οισηροδρομικών πού ή διοίκηση  
της είναι σταλινική, περιορίζεται νά κοιτάζει νά περνοῦν τά τραίνα μέ τά πυ-  
ρομαχικά γιά τό Φράνκο, ἀρνούμενη νά παρατηρεί, ειρωνικά ὅπως φαίνεται:  
«Φραία είναι ή μή - ἐπέμβαση!». Η δοτική τάξη, ἀκόμα και τοῦ δημοκρατι-  
κοῦ στρατόπεδου, ἐκπληρώνει τό ρόλο της ἐπιμεθιόντας ἐνάντια σέ μία σοσια-  
λιστική επανάσταση. Τό ίδιο ἔκανε ἐνάντια στή σοβιετική Ρωσία, ἐνάντια  
στή σοβιετική Οὐγγαρία, ἐνάντια στή γερμανική επανάσταση. Δέν ὑπάρχει  
σ' αὐτό τίποτα πού νά μᾶς ἐκπλήσοι. Όμως όταν οἱ ἀντιπρόσωποι τών με-  
γάλων ἐργατικών ὁργανώσεων περιορίζονται σέ πλατωνικές καταγγελίες τής  
μή - ἐπέμβασης, χωρίς ν' ἀπαιτήσουν τήν ἀμειση δράση τών ἐργατῶν, όταν ζη-  
τοῦν ἀπό τήν κυβέρνηση νά ἀσχοληθεῖ μέ τά «γαλλικά συμφέροντα», τότε ἐλέ-  
πουμε ξεκάθαρα, ποιός τελικά βοηθεῖ τόν Φράνκο. Αὐτή ή ἀληθινή προδοσία,  
εἶναι ὁ δηλητηριώδης καρπός τής σταλινικής πολιτικής, μίς καταστροφικῆς  
πολιτικής πού σήμερα επαναλαμβάνεται παντοῦ, μέ τή δολοφονία τῶν ἀγω-  
νιστῶν πού παρέμειναν επαναστάτες. Οἱ σελίδες πού ἀκολουθοῦν μᾶς παρέχουν  
νέες ἀποδείξεις. Όποιος θέλει νά συμβάλει στή νίκη τοῦ ἀντιφασισμού, πρέ-  
πει νά μιλήσει.

ΑΛΦΡΕΝΤ ΡΟΣΜΕΡ

## Εἰσαγωγή

Γεμάτοι ἀγωνία, οἱ εργάτες δλου τοῦ κόσμου, παρακολουθοῦν  
τήν προέλαση τῶν φασιστικῶν συμμοριῶν στήν Ίσπανία. Παρά τήν  
σοβαρότητα τής στρατιωτικῆς κατάστασης στήν Ίσπανία, δημοσιεύου-  
με μία καταγγελία ἐνάντια στή καθοδήγηση ἑνός κόμματος πού αὐ-  
τοαποκαλεῖται ἀντιφασιστικό. Ξέρουμε πώς ὅπωςδήποτε θά ὁρεθοῦν  
ἐρικσμένοι εὐσυνειδήτοι σύντροφοι, πού, ἂν και θά συμφωνοῦν μαζί  
μας ἀναφορικά μέ τήν ἀξιολόγηση αὐτοῦ τοῦ κόμματος, θά παρατη-  
ρήσουν πώς δέν εἶναι ή κατάλληλη στιγμή γιά μία καταγγελία και  
πώς πρέπει ὅλα νά τά περιλάβουμε σ' ἕνα μόνο ἐρώτημα: πώς θά βοη-  
θήσουμε τούς ἰσπανικούς ἀδελφούς μας;

Αὐτός πού ἔζησε τόν ἰσπανικό ἐμφύλιο πόλεμο, ἔχει συνεδη-  
τοποιήσει πώς δέν μποροῦμε νά βοηθήσουμε οὐσιαστικά, παρά μόνο  
ἀφοῦ ἀναγνωρίσουμε τούς λόγους τής τωρινῆς ήττας. Θά προτιμού-  
σαμε νά μή μιλάμε παρά μόνο γιά νίκες και γιά ἀδελφική ἐνότητα.  
Όμως τά γεγονότα μᾶς ἀναγκάζουν νά μιλήσουμε γιά τούς ἐνόχους

πού βρίσκονται στις τάξεις μας· διαφορετικά δέν πρόκειται ποτέ νά επιτευχθεί ή ενότητα.

Ο Ισπανικός εμφύλιος πόλεμος μάς δδωσε νά καταλάβουμε πώς μόνο ή έπαναστατική εργατική τάξη θά νικήσει τό φασισμό. Καί ξέρουμε πώς τό προλεταριάτο δέν μπορεί νά νικήσει παρά μόνο αν ακολουθήσει τήν ανεξάρτητη ταξική πολιτική του.

Μέχρι τώρα, οι ρεφορμιστές ήταν οι μόνοι πού πολεμούσαν αυτή τήν ανεξάρτητη ταξική πολιτική. Οι σταλινικοί, σήμερα, δέν αντιτάσσονται λιγότερο σέ μία επαναστατική πολιτική, αλλά κρύβονται πίσω από τίς παραδόσεις τής ενδοξης οχτωβριανής επανάστασης. Στην πραγματικότητα, έχουν εγκαταλείψει τόν επαναστατικό μαρξισμό καί οι έμπειρες τού 'Οχτώβρη είναι γι' αυτούς νεκρό γράμμα. Έχασαν τήν πίστη τους στην επανάσταση καί στην επαναστατική δύναμη τών μαζών. Για χάρη μιάς συνθήκης ανάμεσα στην Ε.Σ.Σ.Δ. καί στό δημοκρατικά ιμπεριαλιστικά καθεστώτα, πού είναι θανάσιμοι έχθροι τής προλεταριακής επανάστασης, θυσίωσαν τήν διεθνιστική πολιτική τους.

Στήν ίδια τήν ΕΣΣΔ, οι σταλινικοί δολοφόνησαν όλους τούς παλιούς συνεργάτες τού Λένιν, δηλ τήν παλιά μπολσεβίκικη φρουρά. Τούς δολοφόνησαν αφού τούς δυσφήμισαν καί τούς έξευτέλισαν. Οι σημερινοί ήγέτες τής Κ.Δ. δέν αντιλήφθηκαν πώς κάνοντας κάτι τέτοιο, θά έσυραν στή λάσπη τό ίδιο τους τό πολιτικό παρελθόν, τό κόμμα τών μπολσεβίκων καί δηλ τήν Έπανάσταση τού 'Οχτώβρη. Μόνο ο διεθνής φασισμός μπορεί νά χαρεί γι' αυτό καί νά τό εκμεταλλευθεί.

Όλοι οι σοσιαλιστές ή κομμουνιστές πού τολμούν νά εναντιωθούν στην άλέθρια πολιτική τού σταλινισμού, κατηγορούνται πώς είναι πράχτορες τής Γκεστάπο, τού Μουσσολίνι καί τού Φράνκο καί ο σταλινικός τύπος άπαιτεί τήν «φυσική τους έξόντωση». Αρχίζοντας από τή συκοφαντία, ο σταλινισμός δέν ύποχωρεί πιά μπροστά σέ κανένα έγκλημα προκειμένου νά καταπνίξει τή φωνή τής αντιπολίτευσης. Αυτός οι σταλινικές μέθοδοι θά οδηγήσουν αναγκαστικά σέ μία άποσύνηση τού αντιφασιστικού μετώπου σέ όλο τόν κόσμο. Αντικαθιστώντας τήν ιδεολογική πάλη καί τήν αντικειμενική συζήτηση μέ τή σύγκυση καί τή βία, ο σταλινισμός οδηγεί τό διεθνές προλεταριάτο σέ μία αναπόφευκτη ήττα. Για νά νικήσει τό φασισμό, τό προλεταριάτο θά πρέπει νά πάρει ύπόψη του πώς όφείλει ν' άπαρνηθεί αυτές τίς μεθόδους. Αυτός είναι ο λόγος καί καταγγέλλουμε δημόσια τούς ένόχους τών τραγικών γεγονότων πού διαδραματίζονται στην Έσπανία.

Γιατί οι σταλινικοί έξαπόλυσαν αυτή τή συκοφαντική εκστρατεία, αυτό

τό θανάσιμο ἀγώγα, πρωταρχικά, ἐνάγνυτια στό ΡΟUM; Ἐφ' ὅσον σύμφωνα μ' αὐτούς ἡ ἐργατική τάξη αὐτή τῆ στιγμή πρέπει: νά ἀποκηρύξει μία ἀνεξάρτητη ἐπαναστατική πολιτική, ἦταν φυσικό γιά τούς σταλινικούς νά περάσουν ὑποχρεωτικά στήν ἐπίθεση ἐνάγνυτια στό ΡΟUM, πόν πόν συνειδητό ἔκπρόσωπο αὐτῆς τῆς πολιτικῆς. Δύο ἀσυμβίβαστα πολιτικά συστήματα ἀλληλοσυγκρούονται. Οἱ μέν χρησιμοποιοῦν τά ὅπλα τῆς ἰδεολογικῆς πειθοῦς, ἐνώ οἱ ἄλλοι ἀπαιτοῦν τῆ φυσική ἐξόντωση τῶν ἀντιπάλων τους.

Οἱ σταλινικοί κατηγοροῦν τούς σύτροφους τοῦ ΡΟUM, δηλαδή πούς πιό φανατικούς ἐχθρούς τοῦ Φράνκο, πώς εἶναι πράχτορες που.

Οἱ σύντροφοι τοῦ ΡΟUM, οἱ πιό ἀδιάλλακτοι, δηλαδή, ὑπέρμαχοι τοῦ ἐπαναστατικοῦ πολέμου, χαρακτηρίζονται ἡττοπαθεῖς.

Οἱ σύντοφοι τοῦ ΡΟUM, πού εἶναι ἡ πρωτοπορία τῆς ἐπαναστάσεως, ἀντιμετωπίζονται σάν ἀντεπαναστάτες.

Ἔτσι οἱ σταλινικοί παίζουν τό παιχνίδι: τῆς φιλελεύθερης ἀστικῆς τάξης, πού τούς χρησιμοποιεῖ γιά νά ἐξοντώσει τά ἐπαναστατικά στοιχεία, ἐκμηθεύζοντας τίς τελευταῖες προλεταριακές κατακτήσεις τοῦ Ἰούλη '36.

Ἦντας βαθιά δεμένα μέ τόν ἡρωϊκό ἀγώνα τοῦ Ἰσπανικοῦ προλεταριάτου, δέν μπορούμε νά ἀποσιωπήσουμε τίς μεθόδους πού χρησιμοποιήσαν οἱ σταλινικοί σ' αὐτό τόν ἀδελφοκτόνο ἀγώνα πού οἱ ὅδοι ἐπιδίωξαν. Αὐτούς πού νομίζουν πώς πρέπει νά σιωπάσουμε γιά νά μήν προσφέρουμε ἐπιχειρήματα ἀπ' τῆ μιά στούς ρεφορμιστές καί ἀπ' τήν ἄλλη, στούς ταξικούς ἐχθρούς μας τῆς ἄλλης παράταξης, τούς ρωτᾶμε:

Ποιός δίνει ἐπιχειρήματα στούς ἀντιπάλους μας; Αὐτός πού δολοφονεῖ τήν παλιά φρουρά τῶν μπαλσεβίκων ἢ αὐτός πού καταδικάζει τούς δολοφόνους;

Ποιός δίνει ἐπιχειρήματα στούς ἀντιπάλους μας; Αὐτός πού κατηγορεῖ τούς ἐπαναστάτες πώς εἶναι πράχτορες τοῦ Φράνκο, τῆς Γκωστάπο, τοῦ Μουσσολίνι, τῆς Ἰαπωνίας ἢ αὐτός πού θέλει νά ἀπαλλάξει τό ἐργατικό κίνημα ἀπό αὐτές τίς μεθόδους σκυοφαντίας;

Ποιός δίνει ἐπιχειρήματα στούς ἀντιπάλους μας; Αὐτός πού συλλαμβάνει, ἀπαγάγει καί δολοφονεῖ τούς ἐπαναστάτες στήν Ἰσπανία ἢ αὐτός πού λέει: ἀρκετά πιά μ' αὐτές τίς φασιστικές μεθόδους πού χρησιμοποιεῖτε ἐνάγνυτια στούς ἰπαναστατικούς ἀγωνιστές.

## I. Ο ΣΤΑΛΙΝΙΣΜΟΣ, ΔΗΜΙΟΣ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

### Τὰ Ρωσικά όπλα: Άδελφική βοήθεια ή πολιτικός έκβιασμός ;

19 Ιούλη 1936. - Άξέχαστες μέρες άγώνα και θριάμβου ένάντια στη φασιστική άναρσία στην Καταλωνία: άξέχαστοι ήρωϊσμοί τών συντρόφων τής CNT - FAI και του POUM, πού κατεβαίνουν πρώτοι στους δρόμους και πού, όπλισμένοι μέ ένα περίστροφο ή μ' ένα παλιό δίκαινο, συηνά μέ τίς γυμνές γροθιές τους, ρίχνονται ένάντια στον έχθρό. Χιλιάδες, δεκάδες χιλιάδες πέφτουν, θυσιάζουν τούς καλύτερους συναγωνιστές τους στις όδομαχίες στη Μαγιόρκα, στα διάφορα μέτωπα. Όμως καμία θυσία δέν τούς φαίνεται άρκετή, προκειμένου νά πολεμήσουν τόν Φράνκο, και νά όδηγήσουν στη νίκη τήν Ισπανική επανάσταση.

Τό διεθνές προλεταριάτο και ιδιαίτερα οί εργάτες τών φασιστικών και μισοφασιστικών χωρών, παρακολούθουν μέ ένθουσιασμό και έλπιδα πόν άγώνα τών Ισπανών συντρόφων σέ όλες του τίς φάσεις. Όμως ούτε στη Γαλλία ούτε στην Άγγλία ή πείση του εργατικού κινήματος πάνω στις «δημοκρατικές» κυβερνήσεις δέν είναι άρκετά όσχυρή, ώστε νά τίς άναγκάσει νά εφοδιάσουν πην κόκκινη Ισπανία μέ επαρκή ποσότητα όπλων. Ένώ ό Χίτλερ και ό Μουσσολίνι δέν παύουν νά στέλνουν στον Φράνκο ζήθονα όπλα και στρατό, τό διεθνές προλεταριάτο περιορίζεται λίγο παλύ σέ εκδηλώσεις συμπάθειας και πλατωνικές διαμαρτυρίες.

Ιούλης, Αύγουστος Σεπτέμβρης, Όχτώδρης: άτέλειωτοι μήνες άγωνίας και μάταιης άκαμονής, πού σερνάνε άποκαμύοντας τά θεμέλια τών άρχών τής διεθνούς άλληλεγγύης.

Μοναδική έξαίρεση: τό Μεξικό στέλνει ένα φορτίο όπλα, σαν ένδειξη άλληλεγγύης στην Ισπανική επανάσταση. Όμως αυτή είναι: μία χειρονομία πού δέν θά λύσει: τό πρόβλημα. Και όταν επιτέ-

λους φτάνουν τά ρώσικα όπλα, σ' αὐτή τήν τόσο τραγική στιγμή όπου οί φασιστικές συμμορίες έχουν ήδη καταλάβει τά προάστια τῆς Μαδρίτης, πού φαίνεται χαμένη, οί Ισπανοί εργάτες ρίχνονται σ' αὐτά τά όπλα όπως ό ναυαγός στή σανίδα σωτηρίας. Π ἰ ἡ ρ ὶ ὄ ν ο υ ν μ ἔ χ ρ υ σ ἄ φ ι α ὐ τ ἄ τ ἄ ρ ὶ ὄ σ ι κ ὸ β - π λ α κ α ἰ ἄ π ο σ τ ἔ χ ο ν τ α : τ ο ὄ σ π ο λ ι τ ι κ ο ὄ σ δ ρ ο υ ς τ ῆ ς σ τ α λ ι ν ι κ ῆ ς ὑ π ο σ τ ῆ ρ ι ξ ῆ ς.

Γιά νά σώσουμε τή Μαδρίτη, λένε, δέν υποχωροῦμε ἀπέναντι σέ καμιά θυσία. Τά όπλα λείπουν όχι μόνο ἀπό τή Μαδρίτη, ἀλλά κι ἀπό τό μέτωπο τῆς Ἀραγωνίας. Στό μέτωπο τῆς Ἀραγωνίας, περιμένουν οί ἀγωνιστές τῆς CNT - FAI καί τοῦ POUM. Μέ τά σύγχρονα ρώσικα όπλα, θά πετύχουν στήν κατάχτηση τῆς Σαραγόσας, συμβάλλοντας ἔτσι μέ τόν πῶ ἀποφασιστικό καί ἀποτελεσματικό τρόπο στή λύση τῆς πολιτορίας τῆς Μαδρίτης. Καί τά όπλα, αὐτή τή φορά, δέν εἶναι πιά ἔνα μακρινό όνειρο: βρίσκονται ἐκεί, στό λιμάνι τῆς Καρθαγένης.

Ἀλλά στό μέτωπο τῆς Ἀραγωνίας, οί ἀναρχικοί ἀγωνιστές καί οί ἀγωνιστές τοῦ POUM μάταια περιμένουν. Καί σιγά - σιγά συνειδητοποιοῦν τή σκληρή πραγματικότητα: τά ρώσικα όπλα εἶναι όπλα πολιτικά, πού στρέφονται ἐναντίον στά ἐπαναστατικά στοιχεία τῆς CNT, τῆς FAI καί τοῦ POUM. Ἐξυπηρετοῦν τήν πολιτική ἐπέμβαση τῆς ΕΣΣΔ στίς ὑποθέσεις τῆς Ἰσπανίας. Ἐξυπηρετοῦν τήν τεχνητή ἀνάπτυξη αὐτῆς τῆς μικρῆς, ἀθλιῆς οἰκίας πού ἀντιπροσώπευε στή ἀρχή τῆς ἐπανάστασης τό καταλανικό καμμουνιστικό κόμμα. Ἐξυπηρετοῦν τό στραγγαλισμό τῆς Ἐπανάστασης καί τῶν πῶ πιστῶν καί ἀσυνιδέστων ὑπερασπιστῶν τῆς.

Κάτω ἀπό τήν πίεση τῶν ρώσικων όπλων καταφέρεται: τό πρῶτο χτύπημα: ἡ ἀπομάκρυνση τοῦ POUM ἀπό τήν Χερσαλιεράδ. Κι ἔπειτα ὁ ἀγῶνας διεξάγεται σέ βάθος ἐναντίον σέ όλες τίς ἐπαναστατικές κατακτήσεις, ἐναντίον στίς ἐπιτροπές, στίς πολιτοφυλακές, στίς περιπόλους ἐλέγχου. Ἡ ἀτιμóσφαιρα σέ ὅλη τήν Καταλωνία γίνεται ὄλο καί πῶ τεταμένη. Οί εργάτες αισθάνονται προδομένοι, ἔξωπονημένοι. Καί όταν στίς 3 Μᾶη, ὁ Ροντριγκουθ Σάλα, ἀρχηγός τῆς ἀστυνομίας καί μέλος τοῦ PSUC, ἐπιχειρεῖ τήν κατάληψη τοῦ Κέντρου Τηλεπικοινωνιῶν τῆς Βαρκελώνης, πού ἀπό τήν ἀρχή τῆς ἐπανάστασης ἐλέγχεται ἀπό εργάτες τῆς CNT καί τῆς UGT, οί ἐπαναστατικές εργάτες θεωροῦν αὐτή τήν ἐνέργεια ὡς μιά προδοτική φύσχημα προετοιμασμένη καί προμελετημένη. Ἡ ἰστίσωση ὁργανῶνεται ἀμέσως καί μέ μιά ἀπόρρομη ὀρηκτικότητα. Σεισάει γενική ἀπεργία καί ὀδοφράγματα ὑψώνονται σχεδόν παντοῦ.

Καί τό POUM; Τό POUM δέν ἐγκαταλείπει τό ἀγωνιστικό προλεταριάτο, δέν ἀρκεῖται στό νά τοῦ παρέχει χρήσιμες συμβουλές, μπαίνει ἀδελφικά στό πλευρό του, ἀκολουθώντας ἔτσι τίς

καλύτερες επαναστατικές παραδόσεις. 'Ο Μάρξ και ο 'Ενγκελς δέν αγνοούσαν πώς μία απομονωμένη Κομμούνια δέν θά μπορούσε νά νικήσει, αλλά δέν δίστασαν ούτε στιγμή νά ταχθούν μέ τό μέρος της. 'Ο «Σπάρτακος»\* αντίλαμβάνεται πώς ή εξέγερση του Γενάρη στό Βερολίνο δέν ήταν παρά ο απομονωμένος αγώνας μιας μειοψηφίας. Αυτό όμως δέν τόν εμπόδισε ν' αγωνιστεί στό πλευρό της. 'Αλλά αυτή τήν υποστήριξη σ' ένα αυθόρμητο επαναστατικό κίνημα (σ' αυτό συνίσταται ήλη ή δράση του ΡΟΥΜ στις μέρες του Μάη), οι σταλινικοί τήν διαστρέβλωσαν: τήν εμφάνισαν σαν ένα πραξικόπημα προετοιμασμένο και οργανωμένο από τό ΡΟΥΜ, κάτω από τις διαταγές των φασιστών.

'Αμέσως μετά τά γεγονότα, του Μάη, αρχίζει μία γιγάντια συκοφαντική έκστρατεία ενάντια στό ΡΟΥΜ, έκστρατεία πού προετοιμάζει τήν κήρυξη του κόμματος εκτός νόμου, τις συλλήψεις και τις πιό λυσσαλέες διώξεις των ήγερτων και των μελών του.

**Ίούνης 1937.** Μόλις ένα χρόνο μετά τό ξέσπασμα της 'Επανάστασης, χιλιάδες αντιφασίστες ρίχνονται στό μπουντρούμα της δημοκρατικής Ίσπανίας. Τό σύνηθμα έρχεται από τή Μόσχα: φυσική έξόντωση της πρωτοπορίας του επαναστατικού προλεταριάτου. 'Ο Στάλιν κινήτοποιεί τό διεθνή τύπο του και τό διεθνή μηχανισμό της GPU του. 'Ο σοσιαλιστικός τύπος σιωπάει. Δέν πρέπει νά διακινδυνεύουμε νά αποδυναμώσουμε τό λαϊκό μέτωπο εξαιτίας της άπλης ανάμειξης του Στάλιν στις υποθέσεις της Ίσπανίας! Ρίχνουν στό κάταργα δοκιμασμένους επαναστάτες, τούς βασανίζουν σωματικά και ψυχικά, τούς δολοφονούν. Και αυτή τή φορά, αυτό δέν συμβαίνει στην μακρινή, μυστηριώδη Ρωσία, τήν έρμητικά απομονωμένη από τόν υπόλοιπο κόσμο, αλλά σέ μία χώρα πού συνορεύει μέ τή «μεγάλη γαλλική δημοκρατία». Και ο αυτοκαλούμενος ανεξάρτητος αστικός τύπος της άριστερας ττηρώντας μία αίσχρη σιωπή για όλα αυτά, έγινε συνένοχος του σταλινισμού.

## Γιατί κατηγορούν τούς συντρόφους μας;

'Η κυβέρνηση Νεγκριν αποφυλάκισε μερικούς ξένους για νά δείξει στό έξωτερικό πώς δέν καλύπτει τά έρωτήματα των σταλινικών, καθώς έλεπε ένας από τούς ύπουργούς της. 'Αποφυλάκισαν έμας, τούς «προσοκισσοφασίστες», για νά βάλουν τέλος σ' αυτές τις ένοχλητικές παρεμβάσεις και σέ όλες τις καμπάνιες πού μας ύ-

Σ. τ. Ε. Βλ. τό υπό έκδοση βιβλίο μας, «'Ο Σπάρτακος κι ή Κομμούνια του Βερολίνου».

περάσπιζαν, και τέλος για να δείξουν στους σταλινικούς πως δεν είναι πια παντοδύναμοι κύριοι στην Ισπανία.

Αποφυλάκισαν μιά χούφτα συντρόφων: 15.000, από τους οποίους, περίπου 1.000 μέλη του ΡΟΜΜ, βρίσκονται ακόμα στις έπισημες και μυστικές φυλακές της δημοκρατικής ή Ισπανίας. Διατυπώνουν έναντι τους τις ίδιες κατηγορίες που εξαπέλυαν έναντι μας: εσχάτη προδοσία, ιδεολογική και στρατιωτική προπαγανδία των ημερών του Μάη, σχέσεις με τους Φράνκο, Χίτλερ και Μουσσολίνι, προετοιμασία δολοφονικών αποπειρών, που δε στρέφονται, κατά κύριο λόγο, ενάντια στους άρχηγους του PSUC ή του POE\*, αλλά ενάντια στον «πατερούλη των λαών» και στον «ήλιο του σοσιαλισμού», δηλαδή, τον Στάλιν.

Οι κατηγορίες ενάντια στους συντρόφους της FAI, ιδιαίτερα ενάντια στους δικαστές και πολιτικούς επίτροπους των ενδοξων αναρχικών ταγμάτων, είναι χίλιες φορές πιο άναίσχυτες. Πολύ από αυτούς θρίσκονται εδώ και πολλούς μήνες στις σταλινικές φυλακές της Σάντα Ούρσουλα, στη Βαλμαχόρ κλπ. Δεν τους θεωρούν πολιτικούς κρατούμενους, αλλά ποινικούς, τους κατηγορούν σαν κλέφτες, πλιατσικολόγους, φονιάδες.

Ξέρουμε πολύ καλά σε τί συνίστανται τα «έγκληματα» των συντρόφων μας. Ήταν οι πρώτοι στον αγώνα ενάντια στο Φράνκο, ήταν οι πιο διορατικοί και ταλμηροί υπερασπιστές της ιδέας σύμφωνα με την οποία ο πόλεμος και η επανάσταση είναι άφεχώριστοι. Και απόδειξαν, τις μέρες του Μάη, πως δεν θέλησαν να σιωπήσουν, μπροστά στον εκμηδενισμό των επαναστατικών κατακτήσεων από τους σταλινικούς.

Η ουκοφαντία, η ατίμωση, το έγκλημα, ο φόνος: να πια είσαι τα όπλα των σταλινικών ενάντια στους Ισπανούς συντρόφους μας. Δεν θα παραλείψουμε να αναφερθούμε στον ψευδολόγο και πουλημένο τύπο τους και δεν θα καλλιεργήσουμε την παραμικρή αυταπάτη για το διεθνή μηχανισμό της GPU τους. Διαθέτοντας πολύ λίγα μέσα έκφρασης και διαμαρτυρίας και καταδικάζοντας τη δολοφονία σαν πολιτικό όπλο, δεν μας άπαιώνει παρά ένα μόνο όπλο: η αλήθεια.

Απελευθερώντας μας από την Ισπανία μας ζητούσαν πολύ εύγενικά να σιωπάσουμε, να μη δημιουργήσουμε σκάνδαλο. Όποιος πιστεύει πως θέλουμε να δημιουργήσουμε σκάνδαλο, κάνει λάθος. Θέλουμε να πούμε την αλήθεια και μόνο αυτήν. Αυτός είναι, πιστεύουμε, ο πιο αποτελεσματικός τρόπος υπεράσπισης των Ισπανών

---

\* Σ. τ. Ε. Ισπανικό Κομμουνιστικό Κόμμα.



συντρόφων μας και ταυτόχρονα ένα στοιχειώδες καθήκον άλληλεγγύης απέναντί τους.

Δίνουμε τώρα τό λόγο στό σύντροφο Χ. Α. Από ανακριτικά έγγραφα διαφαίνεται ξεκάθαρα τό άναπόδευκτο και ό παραλογισμός τών κατηγοριών πού διατυπώθηκαν ένάντια στην Κεντρική Έπιτροπή τού ΡΟΟΜ. Μαζί μ' αυτόν, πολλοί ξένο σύντροφοι πού άνήκουν στις πολιτοφυλακές τού ΡΟΟΜ, είναι έτοιμοι νά παρουσιάσουν σέ οποιοδήποτε ταχτικό δικαστήριο γιά νά καταθέσουν πώς όλες αυτές οι κατηγορίες είναι άπουνήματα τής σπαλιμικής φωντασίας. Μερικοί από αυτούς ήταν στις πολιτοφυλακές τού ΡΟΟΜ στό μέτωπο, από την πρώτη μέρα κιόλας τής Έπανάστασης. Άλλοι κατείχαν σημαντικές θέσεις στό γενικό έπιτελείο. Δέν θά είχαν άντιληφθεί άπόπειρες σαμποτάζ, μακρόχρονης επαφής μέ τούς φασίστες; Όλα αυτά είναι υπερβολικά παράλογα.

## Ή μαρτυρία τού συντρόφου Χ. Α.

«Προσωπικά μου καταλογίζουν τή συμμετοχή μου στό γεγονός τού Μάη, όάν πολιτοφυλακά τού τάγματος κρούσης Ροβίρα και μέ κατηγορούν πώς πέταξα μία χειροβομβίδα από κερκείο Μόσκα, πού ήταν δίπλα στό κτίριο τής Έκτελεστικής Έπιτροπής τού ΡΟΟΜ. Καθώς βρισκόμουνα στό μέτωπο όλες αυτές τίς μέρες, μου ήταν ουσιαστικά αδύνατο νά ρίχνω βόμβες στό Βαρκελώνη. Άφου ό άνακριτής ισχυρίζεται πώς έχει μάρτυρες γιά ν' άποδείξει τή συμμετοχή μου στό γεγονός τού Μάη, τού ζητάω νά μέ φέρει σέ άντιπαράσταση μαζί τους. Μου άπαντούν πώς, γιά λόγους άρχης, δέν έξετάζουν μάρτυρες κατ' άντιπαράσταση.

Στίς άνακρίσεις κατηγορούν τό ΡΟΟΜ γιά τά ακόλουθα άδικήματα: προετοιμασία τής εξέγερσης τού Μάη από την Έκτελεστική Έπιτροπή τού ΡΟΟΜ και άνοιχτή συμμετοχή τού τάγματος κρούσης Ροβίρα. Άπόπειρες σαμποτάζ στό μέτωπο από τούς πολιτοφυλακές τού ΡΟΟΜ. Διαταγή νά μίν πυροβολούν τούς φασίστες. Παραβίαση τής άνοσταλής τών άδειών. Έγκατάλειψη θέσεων, σαμποτάζ ένάντια στις άγροτικές κολλεκτίβες πού βρίσκονταν κοντά στό μέτωπο.

Ίσχυρίζονται πώς ή Έκτελεστική Έπιτροπή τού ΡΟΟΜ, πολύ πριν από τά γεγονότα τού Μάη, είχε κάνει όλες τίς προετοιμασίες γιά μία ένσπλη άνταρσία πώς τάνκις, τεθωρακισμένα καμήνια, πολυβόλα, τουφέκια και πολεμοφόδια μεταφέρονταν άσταμάτητα από τό μέτωπο στό μετόπισθεν. Οι τοπικές έπιτροπές, ή Έκτε-

λεστική Έπιτροπή και η σύνταξη της «La Batalla»\* διέθεταν πολυάριθμες χειρονομίδες, πολυβόλια, και κανόνα.

## Ίδου οι ύποτιθέμενες πράξεις σαμποτάζ του ΡΟΥΜ στο μέτωπο

Στο μέτωπο της Άραγωνίας, ο στρατηγός Πόθας διέταξε την αναστολή όλων των άδειών, αλλά οι πολιτοφυλακές του ΡΟΥΜ δεν την έφάρμοσαν. Αντίθετα, η μεραρχία Λέν:ν στέλνει συντρόφους στη Βαρκελώνη για να μπασέσουν να άσχαληθούν με την δούρωση των κοιμηματικών γραφείων, να ύψώσουν οδοφράγματα κλπ. Κατηγορούν τό ΡΟΥΜ πώς διέταξε να μήν πυροβολήσουν τό καμπαναριό πής εκκλησίας της Ούέσκα, ύπερασπιζόμενο τόν ιστορικό χαρακτήρα αύτου τού μνημείου. Η άλήθεια είναι πώς αύτή τή διαταγή δεν την έδωσε τό ΡΟΥΜ, αλλά ο λαϊκός στρατός και η κυβέρνηση της Βαλένθια.

—Ίσχυρίζονται πώς ένώ οι φασίστες προκαλούσαν στους πολιτοφύλακες, οι άξιωματικοί τού ΡΟΥΜ άπαγόρευσαν να τούς πυροβολήσουν, προσθέτοντας κωνικά, πώς, έφ' όσον η κυβέρνηση της Βαλένθια δεν τούς παρέχει πολεμοφόδια, δεν θά πρέπει να σπαταλήσουν αύτά πού διαθέτουν.

Ίσχυρίζονται ακόμα, πώς στην επίθεση ένάντια στη Ούέσκα, από τίς 16 ως τίς 19 Ίούνη 1937, οι πολιτοφύλακες τού ΡΟΥΜ δηλαδή τό τάγμα κρούσης Ροβίρα, έκαναν μία επίθεση στην Κολλινα Βέρδε, πού άποτελεί ένα πραγματικό σαμποτάζ. Αντί να χρησιμοποιήσουν τούς 700 φρουρούς έφόδου για να ένισχύσουν τίς γραμμές, τούς χρησιμοποίησαν για να άντικαταστήσουν τούς πολιτοφύλακες τού ΡΟΥΜ. Οι φασίστες, άλλωστε, δύο ώρες πριν από την έναρξη της επίθεσης, είχαν ειδοποιηθεί από την έκρηξη μιας χειρονομίδας.

Ά π ά ν τ η σ α: πώς δεν ύπήρξε καμία προετοιμασία των γεγονότων τού Μάη. Πώς τά γραφεία τού ΡΟΥΜ δεν είχαν όπλα, εκτός από μερικά τουφέκια πού άνήκαν στην μόνιμη φρουρά. Σάν άπάντηση σ' αυτές τίς δλότελα φαναστικές κατηγορίες, ύπειθύμισα την κλοπή των 11 τάνκς από τό PSUC στο κέντρο της Βαρκελώνης, τόν Άπρίλη. Δεν ήταν τά γραφεία τού ΡΟΥΜ πού έμαζαν με φρούριο, αλλά αντίθετα τά γραφεία τού PSUC, όπως ήταν φανερό στόν καθένα.

Τό ΡΟΥΜ διέθετε ελάχιστο πολεμικό ύλικό στο μέτωπο και δεν σχεδίαζε να μισοφέρει τίποτα στά μετόπισθεν, γιατί αύτό θά έξασθενόσε τό μέτωπο.

\*Όσο για την αναστολή των άδειών, ήταν πολύ εύκολο να δια-

πιστώσει κανείς πώς όλοι οι σύντροφοι, που έκείνο τον καιρό πήγαιναν στη Βαρκελώνη, διέθεταν μία ειδική άδεια του επιτελείου.

Ουδέποτε αξιωματικοί του ΡΟΟΜ έδωσαν διαταγή στους άντρες τους να μην πυροβολούν τους φασίστες. Υπάρχουν χιλιάδες μαρτυρίες που έπιβεβαιώνουν πώς όλες αυτές οι κατηγορίες δεν είναι παρά επινοήσεις της GPU!

Όσο για την κατηγορία πώς το ΡΟΟΜ ήθελε να προφυλάξει τους πολιτοφύλακες του σε βάρος των φρουρών εφόδου, αυτή είναι εξίσου ψευτική με τις άλλες. Οι 700 φρουροί ήταν όπλισμένοι ως τα δόντια με σύγχρονα ρώσικα τουφέκια και πολυβόλα, έπλα που δεν είχαν δει ποτέ τους οι πολιτοφύλακες του ΡΟΟΜ. Όμως οι φρουροί δεν τολμούσαν καν να ύψωσουν τα κεφάλια τους πάνω από τα χαρακώματα. Η χειροβαμίδα ρίχτηκε, αλλά όταν οι πολιτοφύλακες του τάγματος κρούσης βρισκόντουσαν ήδη σε μία απόσταση μερικών μέτρων από την Καλλίνα Βέρδε, που κατείχαν οι φασίστες. Μάταια περίμεναν την υποστήριξη των φρουρών εφόδου.

## Ποιοί είναι οι «έγκληματίες του Μάη» ;

Δέν κατηγορούν την Έκτελεστική Έπιτροπή του ΡΟΟΜ, μόνο πώς είχε στενές σχέσεις με τον Φράνκο και τον Χίτλερ. Την κατηγορούν, πάνω από όλα, ότι υποκίνησε τα γεγονότα του Μάη '37. Γι'ά να δικαιολογήσουν τις μαζικές συλλήψεις των αγωνιστών του ΡΟΟΜ, χρησιμοποιούν ακόμα και σήμερα σαν πρόσχημα τη συμμετοχή τους στα γεγονότα του Μάη. Ταυτόχρονα ο σταλινικός τύπος είναι αρκετά αφελής ώστε να όμολογεί πώς η επίθεση ενάντια στο ΡΟΟΜ είχε προετοιμαστεί μεθοδικά από καιρό, όρίζοντας ο ίδιος σαν άφετηρία αυτής της προετοιμασίας τις μέρες του Άπριλη. Ξέρουμε πώς η προετοιμασία αυτή άρχισε ακόμα νωρίτερα. Η διάλυση του ΡΟΟΜ, οι διώξεις των αναρχικών συντρόφων μας, ήταν ένας από τους πολιτικούς δρους πής πρώτης αποστολής των ρώσικων έπλων.

Στό πρωταμαρτιάτικο μήνημά του, το ΡΟΟΜ προειδοποιεί το προλεταριάτο να μην παρασρθει σε ένα πραξικόπημα, σε μία ξεκαμμένη ενέργεια. Όμως δέν εγκαταλείπει τους εργάτες που πήραν τα όπλα. Μέ όλες του τις δυνάμεις, προσπαθεί να μετατρέψει τον ένοπλο άγώνα σε έναν πολιτικό άγώνα για την υπεράσπιση των επαναστατικών κατακτήσεων.

Τό PSUC, υπερασπίζοντας άνοιχτά τό σύνθημα: να κερδίσουμε τον πόλεμο κι άς χάσουμε την επανάσταση, τοποθετείται αυτόματα στο πλευρό της κρατικής έξουσίας. Παρόλο που πρόσταξε να μην επέμει κανείς στη

διαμάχη, εξαπολύονται πυροβολισμοί κατά ριπές από τὰ γραφεία του Καταλλάνκου Καμμουνιστικού Κόμματος, πού τραυματίζουν θανάσιμα πολυάριθμους επαναστάτες εργάτες.

Όμως τό PSUC δέν άρκείται μόνο σ' αυτά: όφειλουμε νά δηλώσουμε πώς τὰ γραφεία του κόμματος, όπως λογουχάρη, τής Πεδρέρα, του Πασέο δέ Γκράθα και οι στρατώνες Κάρλ Μάρξ και Βοροσίλφ, ήταν άληθινές πονοκοιταγίδες και λαμμητόμα. Στην Πεδρέρα, μάρτυρες είδαν γιά τελευταία φορά τούς δύο «εξαφανισθέντες» συντρόφους του Ράδιο-ΡΟΥΜ. Στους καμμουνιστικούς στρατώνες οδήγησαν τούς νεαρούς αναρχικούς γιά νά τούς βασανίσουν μέ τόν πιό φρικιαστικό τρόπο, νά τούς άκρωτηριάσουν, και στό τέλος νά πούς σκοτώσουν. Τά πτώματά τους βρέθηκαν τυχαία. Τά πτώματα πολλών άλλων δέν βρέθηκαν ποτέ. Η ήγεςία τής CNT-FAI, πιστή στην άλέθρια ταχτική της νά όπισθοχωρεί άπέναντι στους σταλινικούς, χρειάστηκε νά ύποσσει πην πίεση των μαζών γιά νά άποφασίσει νά δημοσιεύσει, τουλάχιστον, τά άπλά γεγονότα τής άπαγωγής και τής δολοφονίας του Μπερνέρι και των δώδεκα συντρόφων τής αναρχικής Νεολαίας.

Έτσι στην «Soli» τής 12 Μάη διαβάζουμε:

Ένα μακάβριο έδρημα.

«...Έξετάζοντας προσεχτικά τά 12 πτώματα, αναλήφθηκαν πώς ό θάνατός τους δέν είχε έπέρθει μονάχα μ' ένα βίαιο τρόπο, αλλά άφου άκριδώς είχαν ύποσσει φριχτά βασανιστήρια, κρίνοντας από τόν άκρωτηριασμό, τούς μώλωπες και τά φοβερά χτυπήματα πού φαίνονταν σ' όλο τους τό κορμί.

Άπό τή διάγνωση πού έγινε από λατροδικαστές προκύπτει πώς πρόκειται γιά νεαρά άτομα πού πέθαναν τουλάχιστον έδώ και δύο μέρες. Ταυτόχρονα διαπιστώθηκε πώς, πριν πεθάνουν, βασανίστηκαν μ' ένα τρόπο άάβαρα, όπως άποδεικνύεται άπ' τό γεγονός ότι τά σώματά τους παρουσιάζουν εκτεταμένες έκχυμώσεις, και αίματώματα στην κοιλία, πού φαίνεται πρηγμένη και παραμορφωμένη. Σάν λεπτομέρεια, μπορούμε νά προσθέσουμε ακόμα πώς ορισμένα ίχνη σέ ένα από τά πτώματα, δείχνουν καθαρά πώς είχε κρεμαστεί από τά πόδια. Τό κεφάλι και ό λαμός του φαίνονται κατακόκκινοι. Τό κεφάλι ενός άλλου από αυτούς τούς άτυχους νεαρούς συντρόφους φέρνει τά έμφανή σημάδια από χτυπήματα μέ όποκότανο τουφεκιό.

Όταν στη Βαρκελώνη έπιχειρήθηκε ή εξακρίβωση τής ταυτότητας των άτυχων νέων, άποδείχτηκε πώς ήταν όλοι μέλη τής Έλευθεριακής Νεολαίας τής παλιάς περιφέρειας του Σάν Αντρέ (τής σημερινής Άρμόνια δέ Παλαμάρ)».

Πάνω στη δολοφονία των Μπερνέρι και Μπαρμπέρι, παραθέτουμε τόν Μαρσέλ Όλιβιέ:

«...Ὁ τύπος ἀνάγγειλε, τὸν καιρὸ ἐκεῖνο, τὸ θάνατο τοῦ καθηγητῆ Μπερνέρι, τοῦ Ἰταλοῦ ἀναρχικοῦ πού, ὅπως τόσα ἄλλοι, ὑπέβηρε θύμα τῶν αἱματηρῶν ἡμερῶν τῆς Βαρκελώνης. Αὐτὸ πού παρόλαυτε εἶναι πῶς ὁ Μπερνέρι, ὅπως καὶ ὁ σύντροφός του Μπαρμπιέρι, δολοφονήθηκαν θραυσιδεῖλα ἀπὸ τοὺς σταλινικούς, κάτω ἀπὸ τὶς διαταγές κάποιου πού ὑποπτευόμαστε μόνο τὸ ὄνομά του. Ὅταν βρῆκαν τὰ πτώματά τους, ἀνακάλυψαν πῶς ὁ πρῶτος ξεκοιλιάστηκε καὶ ὁ δεῦτερος ἀκρωτηριάστηκε μὲ τόσο φρικιαστικὸ τρόπο, πού ἡ γυναίκα του δέν μπόρεσε νά τὸν ἀναγνωρίσει παρὰ μόνο ἀπὸ τὸ χρῶμα πού εἶχαν οἱ κάλτσες του...»

Ἔτσι ἔδρασαν οἱ σταλινικοὶ τὶς μέρες τοῦ Μάη, ἔτσι συμπεριφέρθηκαν οἱ αὐτοαποκαλούμενοι κομμουνιστὲς ἀπέναντι στοὺς ἀντιφασίστες ἐπαναστάτες. Γιὰ πρώτη φορά στὴν ἱστορία τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος, ἐφαρμόστηκαν, μέθοδοι πού, γιὰ λόγους ἀρχῆς ἀπαρρίπταμε καὶ γιὰ τοὺς φασίστες, ὄχι ἀπὸ οἶκτο, ἀλλὰ ἐπειδὴ φοβόμαστε τὰ διέθρια ἀποτελέσματά τους καὶ τὰ ἀντίποινα ἐνάντια στὸ δικὸ μας κίνημα. Γιὰ πρώτη φορά, ἕνα κόμμα πού αὐτοαποκαλεῖται ἀντιφασιστικὸ καὶ ἐπαναστατικὸ, χρησιμοποίησε μεθόδους πού εἰχαμε συναντήσει ἀποκλιστικὰ στὰ ναζιστικὰ μπουντρούμα τῆς φασιστικῆς Γερμανίας, στὰ κάτεργα τοῦ Μουσσολίνι καὶ στὴν καταστολὴ τῆς οὐγγρικῆς κομμούνιας τὸ 1919.

Καὶ ἂν μία μέρα ταλμῆσουν νά δικάσουν τοὺς συντρόφους μας γιὰ τὴ συμμετοχὴ τους στὰ γεγονότα τοῦ Μάη, θά ξεσκεπαστοῦν ὅλα αὐτὰ τὰ ἐγκλήματα. Δέν θά εἶναι ἡ πρώτη φορά στὴν ἱστορία τοῦ ἐργατικοῦ κινήματος πού οἱ ἐπαναστάτες κατηγορούμενοι θά μεταμφωθοῦν σὲ κατήγορους. Ἄν δέν θελήσουν νά τοὺς δικάσουν κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, θά βροντοφωνάξουν ποιὸ εἶναι οἱ ἀληθινοὶ «ἐγκληματίες τοῦ Μάη».

## Ἡ διείσδυση τῆς GPU στὸν κρατικὸ μηχανισμό

Στις 16 Ἰούνη, μόλις 6 βδομάδες μετὰ τὰ γεγονότα τοῦ Μάη, ὁ Ἄντρές Νίν, πού, μαζί μὲ τὸν Μαουρίν, τὸν ἀναγνωρισμένον ἀρχηγὸ τοῦ POUM, ἦταν ὁ πιὸ ἀγαπητὸς καὶ δημοφιλῆς ἀγωνιστῆς τοῦ καταλόγου προεταριάτου, συλλαμβάνεται.

Στις 16 Ἰούνη, τὸ μεσημέρι, ἀπονομιμοῦ φτάνουν στὸ χεῖριο τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ POUM, στὴν Ράμπλα δὲ λός Ἐσταύδιος 10, μὲ ἕνα ἐνταλμα συλλήψεως γιὰ τὰ μέλη τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ POUM. Δέν κάνουν καμιά ἐρευνα στὸ χωρὸ, στὴ διάρκεια τῆς ὅποιας θά εἶχαν εὐκολὰ ἀνακαλύψει τὸν Γκάρκιν, τὸν Ἀρσέρ καὶ ἄλλους συντρόφους. «Ἀρκοῦνται» στὸν Νίν.

Τὴν ἴδια μέρα, σχεδὸν ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς συλλαμβάνονται καὶ ὀδηγοῦνται στὸ ἀρχηγεῖο τῆς Ἀστυνομίας, ὕστερα μεταφέρονται στὴ Βουλένθια ἀπὸ ὅπου ὀδηγοῦνται στὴ

Μαδρίτη, γιά νά εξαφανισθοῦν ἐπὶ ὀδομάδες στίς φυλακές τῆς GPU.

Τῆ νύχτα τῆς 16 πρὸς 17 Ἰούνη, πραγματοποιοῦνται μαζικὲς συλλήψεις τῶν μελῶν καὶ ὀπαδῶν τοῦ POUM. Οἱ σταλινικοὶ ὑπερρηφνεύθησαν ἀργότερα πῶς τοὺς μάζεψαν σάν τὰ κουνέλια. Κοιτολογίς, σάν ἀληθινοὺς κατάσκοπους.

Δέν ξέραμε πῶς προετοιμαζόταν ἓνα ἀποφασιστικὸ χτύπημα ἐνάντια στό POUM; Φυσικὰ εἴχαμε ἀντιληφθεῖ πῶς, μὲ τὴν πολιτικὴ ὑποχώρησης τῆς ἡγεσίας τῆς CNT - FAI, τὸ POUM δέν θά γλύτωνε τὴν κήρυξή του ἐκτός νόμου. Καὶ ἡ μόνη μομφή πού μπορούμε νά καταλογίσουμε στὸν ἑαυτὸ μας εἶναι πῶς, μέχρι τὶς 17 Ἰούνη, εἰμασταν ἀρελή παιδιά πού, παρὰ τὶς δικές τῆς Μόσχας, παρόλα ὅσα συνέβησαν τὶς μέρες τοῦ Μάη, δέν εἴχαμε καταλάβει πῶς οἱ σταλινικοὶ δέν ἦσαν πιά πολιτικοὶ ἀντίπαλοι, ἀλλὰ πολιτικοὶ γιάνγκιστες, ἔτσιμα νά μᾶς συντρίβουν μὲ κάθε μέσο.

Εἴχαμε προετοιμαστῆ γιά μιά κανονικὴ παρανομία, ὅπως ἐκεῖνη πού οἱ ἰσπανοὶ σύντροφοι τὴν εἶχαν ἤδη ζήσει περισσότερες ἀπὸ μιά φορές. Τὸ PSUC τὸ ἤξερε. Οἱ πράχτορες του, πού εἶχαν εἰσχωρήσει στίς γραμμὲς τοῦ POUM, τοῦ ἔδωσαν ὅλες τὶς ἀπαραίτητες πληροφορίες, ἔτοιμασαν μαύρες λίστες σύμφωνα μὲ τὶς ὁποῖες μπόρεσαν ἀργότερα, στίς 17 Ἰούνη, νά δράσουν ἐναντίον μας καὶ τοῦ προμήθευσαν φωτογραφίες πού χρησιμοποιεῖν γιά τὴν ἀναγνώρισή μας.

Οἱ σταλινικοὶ ἰδὲν ἤρθαν μονάχα γιά νά μᾶς συλλάβουν. Μᾶς λήστεψαν\* μᾶς ἐκλεψαν ὅλα μας τὰ ρούχα καὶ τὰ βιβλία (δέν διαθέσαμε ἄλλα πλοῦτη)· δέν δίστασαν νά ἀδειάσουν τὶς βαλίτσες τῶν συντρόφων πού θρυσιόντουσαν ἐνείνε τὴν ὥρα στό μέτωπο καὶ χτυπήθηκαν μεταξύ τους γιά τὴ μοιρασιά τῶν λαφύρων. Μᾶς ἀφαίρεσαν κάθε εἶδος ντακουμέντων, διαβατηρίων, πιστοποιητικῶν, κλπ. Χρόνα δλόκληρα διατρέχουμε ἀκόμα τὸν κίνδυνο νά συλληφθοῦμε γιά τὰ ἐνδεχόμενα ἐγκλήματα τοῦ ἐνός ἢ τοῦ ἄλλου πράχτορα τῆς GPU, πού ταξιδεύουν μὲ τὰ διαβατήριά μας.

Μήπως ἡ 17 Ἰούνη ἦταν ἓνα αἰφνιδιαστικὸ χτύπημα ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ PSUC, μὲ τὴν ἔγνοια μιᾶς παράνομης πολιτικῆς ἐνέργειας ἐνός κόμματος ἰσχυρότερου ἐνάντια σ' ἓνα ἀσθενέστερο, μὲ τὴν λίγο πολὺ σιωπηρὴ ἐπιδοκιμασία τῶν ἄλλων κομμάτων; Κατὰ βάθος συνέδραμε μονάχα αὐτὸ, ὄχι ὅμως καὶ ἀπὸ τὴν ἐπίσημη ἀποψη.

Ἀπὸ τὴν ἐπίσημη ἀποψη, ἐνεργεῖσαν ἐναντίον μας στή Βαρκελώνη σάν ἐπίσημη ἀστυνομία καὶ μπορούσαν νά μᾶς παραχωρήσουν τὴν πολυτέλεια νά μὴ μᾶς ὀδηγήσουν ὅπως ἄλλοτε στὰ γραφεῖα τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος καὶ στοὺς στρατώνες του, ἀλλὰ στό ἀρχηγεῖο τῆς Ἀστυνομίας, στό αἶμα τῆς «Brigada Criminal»\*

\* Σ. τ. Ε. Ἐγκληματολογικὴ Ἰντερσία.

Τὴν ὥρα πού οἱ καλύτεροι ἀγωνιστές τοῦ POUM καί τῆς CNT -FAI ἔδιναν τὴ ζωὴ τους στὸν ἀγῶνα ἐναντίονα στοῦ Φράνκο, τὸ ἰσπανικὸ καμμουνιστικὸ κόμμα καί τὸ PSUC κατακυλοῦσαν τὴν ἀστυνομία. Ἔτσι, κυριαρχώντας στὸν μηχανισμό τῆς ἀστυνομίας καί στηριζόμενα στὸν κρατικὸ μηχανισμό, ἔδρασαν μὲ ἀνεση, πρῶτα ἐναντίον μας καί μερικὲς ἐδομάδες ἀργότερα, ἐνάντια στὰ ἐπαναστασιακὰ στοιχεία τῆς CNT - FAI.

Οἱ σταλινικοὶ δὲν διέθεταν μονάχα τοὺς ἐπίσημους ἀστυνομικοὺς μηχανισμούς. Ὅπως σὲ ὅλες τὶς ἄλλες χῶρες, ἔτσι καί στὴν Ἰσπανία εἶχαν μίαν μυστικὴν κρατικὴν ἀστυνομία, μίαν ἀντικατασκοπεία. Στὴν ἀρχὴ τῆς ἐπανάστασης, ὅλα τὰ ἀντιφασιστικὰ κόμματα ἀντιπροσωπεύονταν σ' αὐτήν. Οἱ Ρῶσοι δὲν εἶχαν στείλει τὰ ὄπλα τους χωρὶς νὰ θέσουν πολιτικούς ὅρους. Ἐνας ἀπὸ τοὺς ὅρους ἦταν νὰ παραδοθεῖ τοὺς σταλινικοὺς ἢ μυστικὴν κρατικὴν ἀστυνομία. Αὐτὸ πού τότε ἐνόμαζαν στὴν Ἰσπανία «Τσεκά» καί πού σήμερα ἐνομάζουμε «GPU» καί πού δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴ μυστικὴ ἀστυνομία τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος, κάτω ἀπὸ τὴν πίεση τῆς Μόσχας, νὰ ἐνθρονιστοῦν στὸν κρατικὸ μηχανισμό. Ἡ GPU πού ἔγινε ἓνα τμήμα τοῦ Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν, πῆρε ἓνα ὄνομα πολὺ ἀπλό καί πολὺ οὐδέτερο: «Grupo de Informacion»\* ἢ ἀκόμα καλύτερα: «Departamento Especial de Informaciones del' Estado» (Ἐιδικὸ τμήμα κρατικῶν πληροφοριῶν). Ἡ ἔδρα του ἦταν παλιὰ στὴν ὁδὸ Πουέρτα δὲλ Ἄγγελ Νο 24. Στὰ τέλη τοῦ Σεπτεμβρίου μεταφέρθηκε στοῦ Πασέο Σάν Χουάν 104. Ἀπὸ τὶς 18 Δεκεμβρίου τὰ γραφεῖα του θρίσκονται στὴν ὁδὸ Μουντανέρ 321. Κάθε ἓνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἐπίσημα χτίρια τοῦ «Ὑπουργείου Ἐσωτερικῶν», εἶναι ταυτόχρονα μίαν μυστικὴν φυλακὴν. Καί σ' αὐτές τὶς μυστικὲς φυλακὲς, οἱ ἀποθήκες, ἓνα γκαράζ ἢ ἀκόμα καὶ ὁ τελευταῖος ὄρφος τοῦ κτιρίου χρησιμεύουν γιὰ κελλιὰ.

## **Ἐπίσημες καί μυστικὲς φυλακὲς**

Στὶς 17 Ἰούνη 1937, συνελήφθησαν πολλοὶ ξένοι σύντροφοι. Νὰ οἱ ἀφηγηθεῖς αὐτῶν τῶν συντρόφων:

Οἱ ξένοι σύντροφοι, μέλη τοῦ POUM, δὲν θρίσκονται παρά λίγες ὥρες στοῦ ἀρχηγείου τῆς Ἀστυνομίας. Στὴ 1 τὸ πρωί, μᾶς ξεχωρίζουν ἀπὸ τοὺς ἰσπανοὺς συντρόφους μας καί περιστοιχισμένους ἀπὸ δύο φρουροὺς ὄπλισμένους ὡς τὰ δόντια μᾶς ὀδηγοῦν ἐφ' ἐνός ζυγοῦ, ὅπου ὁ ἓνας ἀπέχει ἀπὸ τὸν ἄλλο 10 μέτρα, μέσα ἀπὸ στενά καί σινοτεινὰ θροακίγια, στὴν πρώτη μυστικὴν φυλακὴν μας στὴν Πουέρτα δὲλ Ἄγγελ 24.

\* Σ. τ. Ε. Ὑπηρεσία Πληροφοριῶν.

Έκει, διασχίζουμε μερικά πολυτελή γραφεία, με στοιβαγμένες πολυθρόνες, πίνακες, μεταξωτές κουρτίνες. Κατεβαίνουμε. Στόν κάτω όροφο, όλα είναι ήδη λεγότερο φιλόξενα. Βράκιμες και άδεις αποθήκες, κάγκιλα στά παράθυρα, σιστάδι, παντολής έλλειψη άέρα, κρεβατιών, στρωμάτων ή κουβερτών. Άλλά ένα μεγάλο πορτραίτο του Στάλιν, άκριβώς άπέναντι από την πόρτα του «κελλιού» μας, μας παρηγορεί γιά τήν έλλειψη άνόσεων. Δέν άμφιβάλλουμε πιά γιά τό δ,τι θρισκόμαστε, όπως μας έπαναλαμβάνουν συνέχεια, στά χέρια τής ισπανικής κρατικής άστυνομίας. Αυτό πού μας φαίται λίγο περίεργο είναι πώς, μέσα σ' αυτή τήν ιδιόμορφη κρατική άστυνομία, ξένοι κάθε εθνικότητας παίζουν ένα κυρίαρχο ρόλο, δίχως συχνά νά ξέρουν νά πούν ούτε μια λέξη στά ισπανικά.

Γιά νά φτάσουμε στά κελιά μας κατεβαίνουμε άκόμα έναν όροφο. Άκόμα λιγότερος άέρας, άφόρητες συνθήκες υγιεινής. Στίς διαμαρτυρίες μας άπαντούν εγάζοντας τά περιστροφά τους ή διατάζοντας τούς φύλακες νά μας πυροβολήσουν άν δέν σιωπάσουμε άμέσως.

Σέ 10 μέρες, μας οδηγούν σέ μια έλλη μυστική φυλακή. Αιτή τή φορά πρόκειται γιά ένα κτίριο άκόμα πύο έπίσημο από τό πρώτο, πού καθέννας από μάς έχει κιάλας δει και έπισκεφθει τουλάχιστον μιά φορά: εκεί θρισκονται τά γραφεία τής άστυνομίας άλλοδαπών, ή κρατική υπηρεσία παράδρασης διαβατηρίων πού θρισκεται στην δδó Κορθέγκα 299.

Έκτός από τά γραφεία, υπήρχε και ένα γκαράζ, πράγμα πού άγνοούσαμε. Μέσα σ' αυτό, πρίν από τή σύλληψη μας, εΐχανε χτίσει θιαστικά κατά μήκος του κεντρικού τοίχου, ένα είδος μικρού κουτιού, χωρίς κανέναν άερισμό. Σ' αυτό τό γκαράζ παραμείναμε κλεισμένα, άντρες και γυναίκες, θθαμάδες και μήνες δλόκληρους. Δέν υπήρχε παρά μόνο ένας νιπτήρας και μία τουαλέτα, πού ή μυρωδιές τους γέμιζαν όλο τό γκαράζ. Οι φείρες και οι φύλλοι δέν έλειπαν και μάς έκαναν νά υποφέρουμε πολύ. Η μόνη έπαρφή μας μέ τόν έξω κόσμο ήταν μέ τήν τροφή πού μάς έστελνε ή Κόκκινη βοήθεια του ΡΟUM, δύο φορές τή μέρα. Ποιός μπορεί νά καταλάβει τί σήμαινε γιά μάς, γιά τό ήθικό μας, αυτή ή βοήθεια από τό κόμμα μας!

Τούς πρώτους μήνες γίνονται μερικές σπάνες άπελάσεις. Πρόκειται άποκλειστικά γιά άμερικάνους συντρόφους, κατόπιν γιά άλλανδούς και άγγλους. Ό Γάλλος πρόξενος άρνεϊται νά μάς υποστηρίξει. Άπομένουν στίς φυλακές, άποδιοικηταίοι πράγοι χωρίς εθνικότητα, πολωνοί, γερμανοί και άυστριακοί πρόσφυγες, τούς όποιους έλπίζαν και νόμιζαν πώς μπορούν νά κάνουν δ,τι θέλουν.

Στό τέλος του τρίτου μήνα, αρχίζουν νά μάς μεταφέρουν στίς έπίσημες φυλακές. Μάς οδηγούν εκεί μέ χαρτιά πού λένε ότι εΐμαστε κατάσκοποι και ότι θά προσαχθούμε στά ειδικά δικαστήρια κατασκοπείας τής Μαδρίτης.



Στις επίσημες φυλακές, ή κατάσταση μας είναι όπωσδήποτε καλύτερη. Οι συνθήκες υγιεινής είναι καλύτερες και έχουμε μερικά μικροδικαιώματα, λογουχάρη, να παίρνομε εφημερίδες, να δεχόμαστε επισκέπτες κλπ. Η γυναίκαει φυλακή της Βαρκελώνης, ιδιαίτερα, κάτω από τή διεύθυνση μιάς συντρόφισσας τού ΡΟΥΜ, τής συντρόφισσας Χιρονέγια, άποτελεί μία άληθινή φυλακή υπόδειγμα, από άποψη γούστου και υγιεινής. Ο Φελισιέν Σαλλέ:γ δέν παρέλειψε να αναφερθεί σ' αυτήν, στή μπροσούρα του γιά τήν 'Ισπανία.

Άλλά από νομική άποψη, τίποτα δέν είχε αλλάξει. Εξίστασαν έκτός νόμου και καταλαβαίναμε καλά πώς ή κατάσταση μας δέν θά έλλαζε παρά μόνο μέ τόν τερατισμό τής σταλινικής επιρροής και μέ μία νέα ώθηση τού επαναστατικού κινήματος.

Νά μερικά λόγια τού σύντροφου Βίττε γιά τίς «φροντίδες» πού παρέχονταν στους άρρώστους στά σταλινικά κάτεργα:

«Η περίπτωσή μου δέν είναι ένδιαφέρουσα, παρά μόνο από τήν άποψη τής μεταχείρισης τών άρρώστων στίς φυλακές τής GPU. Πολλοί άγωνιστές έχασαν εκεί όριστικά τήν ύγεια τους και δυστυχώς, ακόμα και τή ζωή τους, χωρίς τά περισσότερα από τά δράματα αυτά να γίνον δημόσια γνωστά.

Τήν ίδια μέρα τής σύλληψής μας — τόν 'Ιούνη 1937 — γύρω στά μεσάνυχτα, μιάς όδηγοίν στήν «Τσεκά», Πουέρτα δέλ Άνχελ 24. Δύο σύντροφοι: και έγώ, ριχνόμαστε σ' ένα κελλί στίς αποθήκες, χωρίς παράθυρο, δίπλα στίς τουαλέτες, πού ο σωλήνας τους περνούσε από τό κελλί αυτό. Καθώς ο σωλήνας αυτός είχε μεγάλες τρύπες, μία άσφυκτική μυρωδιά γέμιζε τό κελλί. Η πόρτα ήταν πάντα κλειστή, καθώς οι άστυνομικοί είχαν πάρει τήν άυστηρή διαταγή να μήν τήν αφήνουν ποτέ άνοικτή ή μισάνοικτη.

Οι τουαλέτες χρησιμοποιούνταν από 35 κρατούμενους και επί πλέον από πολλούς φύλακες πού μιάς επέδλεπαν. Η άσφυκτική όσμη ήταν τόσο άνυπόφορη κίστε υποφέραμε τραυματικά από πονοκεφάλους και ναυτίες.

Μετά από δυό τρεις μέρες, ένιωσα δυνατός πόνους στά πνευμόνια. Άναλήφθημα πώς ή παλιά μου φυματίωση δέν θά άργούσε να ξαναφουρντώσει. Έχανα τίς δυνάμεις μου μ' έναν άνησυχητικό τρόπο, οι πόνοι δυνάμωναν και στό τέλος τής πρώτης εβδομάδας άρχισαν ο πυρετός και οι αίματώσεις.

Παρόλο πού θρισκόμουν σέ μία κατάσταση πολύ κρίσιμη, άναγνώσθηκα να καταβάλλω προσπάθειες πολλών εβδομάδων, μέχρι να μεταφερθώ επί τέλους στό νοσοκομείο. Και αυτό δέν έγινε κατευθείαν από τήν Πουέρτα δέλ Άνχελ, αλλά άφού πέρασα προηγούμενα από πολλές άλλες σταλινικές φυλακές, μέ παρόμοιες συνθήκες υγιεινής.

Τό δηλώνω: Διέφυγα ως εκ θαύματος από σίγουρο θάνατο.

Ἄλλὰ ἄς μὴν ξεχνᾶμε πῶς ἑκατοντάδες ἄλλοι σύντροφοι πέθαναν στὰ κάτεργα τῆς GPU ἔξαιτίας τῶν ἀπερίγραπτων συνθηρῶν ὑγιεινῆς καὶ μιᾶς παντελοῦς ἔλλειψης τῆς πρὸ στοιχειώδους φροντίδας γιὰ τοὺς ἀρρώστους».

## Μερικὲς λεπτομέρειες γιὰ τὶς ἀνακριτικὲς μεθόδους

Περάσαμε ἑβδομάδες καὶ μῆνες στὶς μυστικὲς σταλινικὲς φυλακὲς. Ὅλο αὐτὸ τὸ διάστημα, δὲν εἶδαμε ὅτε ἕνα φύλακα πού νά μὴν ἦταν μέλος τῆς Κομμουνιστικῆς Νεολαίας καὶ τοῦ PCE, ὅτε ἕνα ἀστυνομικὸ πού νά μὴν εἶχε στὴ τσέπη του τὴν ταυτότητα τοῦ PCE, συχνὰ μὲ πολὺ πρόσφατη ἡμερομηνία ἐκδόσεως. Δὲν εἶχαμε δεῖ ἄλλες ἐφημερίδες ἐκτός ἀπὸ τὶς σταλινικὲς, ὅπως, ἡ «Frente Rojo», ἡ «Treballe», ἡ «Mudno Obrero», «Ἡ Διεθνῆς» καὶ ἡ «Διεθνῆς Ἀναπαύριση».

Ἡ τραγελαφικὴ πλευρὰ, θὰ μπορούσαμε νά ποῦμε, ὅλων τῶν ἀνακρίσεων, ἦταν πῶς δὲν εἶχαμε τίποτα νά ἐμολογήσουμε.

Ἄν εἴμασταν πραγματικὰ φασίστες ἢ κατὰσκοποι, θὰ εἶχαν ἀρκεσθεῖ στὶς συνηθισμένους ἀστυνομικὲς μεθόδους. Ὅμως αὐτὸ πού ἐξηγεῖ ὡς ἕνα θαῦμ τὴν ἀγριότητα καὶ τὴν κτηνωδία, πού χρησιμοποιήθηκαν ἐναντίον μας, εἶναι πῶς ἤθελαν νά μᾶς ἐξαναγκάσουν νά ἐνοχοποιήσουμε ἄλλους συντρόφους ἄλλὰ, παρὰ τὰ σημάδια καὶ ψυχικὰ βασανιστήρια, δὲν κατέληγαν ποθενά. Στερήσαμε τοὺς πράχτορες τῆς GPU στὴν Ἰσπανία, ἀπὸ κάθε ἐλπίδα νά μᾶς ἀποσπάσουν ὁμολογίες ὅπως στὴ Μόσχα. Δὲν θὰ μᾶς τὸ συγχωρέσουν ποτέ. Ὅλοι οἱ σύντροφοι πού γνωρίζουμε, σοσιαλιστές, ἀναρχικοί, μέλη τοῦ POUM, προσέμησαν νά ὑποστοῦν ὅλα τὰ βασανιστήρια, νά δαρθοῦν, νά κλειστοῦν στὶς περιβόητες ντουλάπες τῆς Σάντα Οὐρσουλὰ (ἀντιγραφή τῶν «μπούνκερ» στὶς ναζιστικὲς φυλακὲς), ἀπὸ τὸ νά προδώσουν ἔστω καὶ ἕνα σύντροφο. Ἀκόμα καὶ οἱ πρὸ νέοι καὶ οἱ λιγότερο ἐμπειροί, ἔδωσαν συγγινητικὰ δείγματα πίστης στὶς ἰδέες μας καὶ μιᾶς περήφανης περιφρόνησης γι' αὐτοὺς τοὺς ψευτοκαμμουνιστὲς τῆς GPU.

Σέ γενικὲς γραμμές, οἱ ἀνακρίσεις γίνονται τὴ νύχτα, συνήθως ἀπὸ τὶς 11 τὸ βράδυ ὡς τὶς 6 τὸ πρωί. Ἡ ἀκόμα ζυπνοῦν τὸν φυλακισμένο παλλὲς φορές στὴ διάρκεια τῆς νύχτας γιὰ νά τὸν εσπείρουν καὶ ἐρχονται νά τὸν πάρουν γιὰ ἀνάκριση τὸ πρωί, ὅταν πιστεύουν ὅτι ἔχει πιά καταρρεύσει ἀπὸ τὴν κούραση. Οἱ ἀνακρίσεις ἀρχίζουν πάντα μὲ τὸν ἴδιο τρόπο: «Ἡ θέση σου εἶναι δύσκολη. Οἱ φίλοι σου ἔχουν ὁμολογήσει τὰ πάντα. Ξέρεις πῶς μπορούμε νά σέ κάνουμε ὅ,τι θέλουμε. Ξέρεις πῶς δὲν θὰ ξαναβγεῖς ζωντανός ἀπὸ αὐτὸ τὸ κτίριο». Γιὰ νά δώσουν μεγαλύτερη ἐμφαση στὰ λόγια τους, ἀκαμπελοῦν τὸ περιστροφὸ στὸ τραπέζι, τὸ στηρί-

ζουν στους κρατάρους του κατηγορούμενου, το αδειάζουν στον άερα. Και αν όλα αυτά δεν φέρουν κανένα αποτέλεσμα, βάζουν τον κρατούμενο σε ένα αυτοκίνητο. Έξω από τη Βερκελίγγη, του λένε να κατέβει, του δένουν μ' ένα πανί τα μάτια κι οι φύλακες γεμίζουν τα όπλα τους και πυροβολούν... Και ύστερα του θγάζουν το πανί και ξανά τον βάζουν στο αυτοκίνητο λέγοντας: «Έχουμε κι αδύρο καιρό να σκοτώσουμε αυτό το σκυλί». Και την άλλη μέρα επαναλαμβάνουν το ίδιο παιχνίδι.

Χρησιμοποιήσαν όλα τα μέσα για να εξευτελίσουν και να εκφοβίσουν τους συντρόφους. Δοκίμασαν επίσης τη μέθοδο του δολοφονισμού. Σε νεαρούς συντρόφους, που θρυσκόντουσαν εδώ και λίγο καιρό στο κίνημα, έλεγαν: «Εσύ είσαι ένα τίμο αγόρι, ένας ειλικρινής καιμουνιστής. Δεν θέλεις να υπερασπιστείς αυτούς τους φασίστες του ΡΟΟΜ ή της FAI. Έλα μαζί μας. Στην αντιφασιστική μας οργάνωση θά βρεις αληθινούς φίλους. Καθώς καταλαβαίνεις, πρέπει να κερδίσουμε τον πόλεμο. Έχουμε πάντα ανάγκη από νέους και άφοσιωμένους ανθρώπους που ξέρουν να εργάζονται. Μιλās ξένες γλώσσες. Μπορείς να προκόψεις. Σου χαρίζουμε την ελευθερία σου. Και σύ δεν θά κάνεις άλλη δουλειά από το να περιφέρεσαι στη Βερκελίγγη, συνοδευόμενος φυσικά από έναν σύντροφο και να μās βοηθās να ανακαλύπτουμε αυτούς τους θρυσκοφασίστες του ΡΟΟΜ. Νά ή «Διεθνής» και ή «Διεθνής Ανταπόκριση», διάβασέ τις, θά καταλάβεις πολλά».

Όταν καταλάβαιναν πώς ούτε ο εκφοβισμός ούτε ο δολοφονισμός είχαν την παραμικρή επίδραση πάνω μας, ο τόνος άλλαξε: «Δεν θέλεις να πεις το όνομα αυτών των φασιστών εγκληματιών. Έ λοιπόν, θά φοφήσεις στη φυλακή. Αν κατά τύχη μās ξεφύγεις, αν απεθείς ελεύθερος και γαμίσεις πώς θά μπορείς να τά διηγήθεις όλα αυτά, κάνεις λάθος: ο μηχανισμός μας είναι διεθνής. Πρέπει να τó καταλάβεις καλά πώς έχουμε όλα τα μέσα για να σε κάνομε να τó δουλώσεις».

Και όταν προετοιμάζοντας την ανάκριση, δέν τους έδιναν τίποτα να φάνε επί 36, 48 και περισσότερες ώρες, ζητούσαν από τους συντρόφους να υπογράψουν ένα χαρτί που έλεγε: «Βεβαιώνω πώς μέ μεταχειρίστηκαν καλά». Αυτό μās θίμιζε κάτι που όρισμένοι σύντροφοι είχαν ήδη ξαναζήσει: αλλά τότε ήταν στη Γερμανία, στις ναζιστικές φυλακές.

Ό σύντροφος X... αφηγείται:

«Στην αρχή της ανάκρισης άκουμποσαν πάντοτε ένα περίστροφο πάνω στο τραπέζι, έπαιζαν μαζί του, ενώ είχαν θγάλε: τίς σφαίρες, κάνοντας πώς ήθελαν να πυροβολήσουν. Επαναλάμβαναν: «Α ν τ ι λ α μ δ ά ν ε σ α υ π ώ ς μ π ο ρ ο υ μ ε ν ά σ ε

ἐκτελέσουμε δποτε θέλουμε». Ἡ ἀκόμα μου ἐ-  
λεγαν: «ἂν δέν κάνεις αὐτό πού θέλουμε  
θά σέ ἐκδικηθοῦμε σκοτώνοντας τόν ἀ-  
δελφό σου» (πού ἦταν πολιτοφύλακας στίς Διεθνεῖς Ταξιαρχίες). Ὅταν ἀρκάμασταν νά υπογράψουμε, μᾶς ἔκλειναν σέ μία ἀποθήκη, ἀφήνοντας μας νηστικούς γιά πολλές μέρες.

Στή συνέχεια παραθέτει ἕνα συγκλονιστικό παράδειγμα τῶν μεθό-  
δων πλουστογράφησης: «Μιά μέρα πρὶν ἀπὸ τὴν ἀποφυλάκισή μου,  
μου ἔδωσαν ἕνα φύλλο χαρτιοῦ καὶ μου ζήτησαν νά γράψω τὰ βιογρα-  
φικά στοιχεῖα μου (τὴν πολιτικὴ μου σταδιοδρομία): πῶς ἦρθα στὴν  
Ἰσπανία, μέ τὴ βοήθεια ποιᾶς ὀργάνωσης κλπ... Λίγο μετὰ, μοῦ  
δίνουν πίσω τὸ χαρτί, ἀλλὰ στὸ πάνω μέρος του, γεμάτος ἐκπληξη,  
διαβάζω: Διεθνῆς Ταξιαρχία, τμήμα Βαρκελώνης κάγυε Σιθίλια 22,  
καὶ μοῦ λένε παγερά πῶς ἀπὸ ἐκείνη τὴ στιγμή μπορῶ νά θεωρῶ  
τόν ἑαυτό μου μέλος τῆς Διεθνoῦς Ταξιαρχίας. Μοῦ ἀποκαλύπτουν  
ἄλλωστε πῶς ἕνα ἄρθρο μου θά δημοσιευθεῖ σέ λίγο καιρὸ στὴν ἐ-  
φημερίδα «Λιμπερτάδ», στὴν Ἄλμπαθέτε. Τoὺς ρωτᾶω: «Γιὰ μένα ἢ  
ἀπὸ μένα;» Μοῦ ἀπαντοῦν: «Ἐνα ἄρθρο δικό σου, μέ τὴ δική σου  
ὕπογραφή».

Δέν εἶχα πατέ τὴν πρόθεση νά πάω στὴν Ἄλμπαθέτε ἢ νά γρά-  
ψω ἄρθρα γιά τόν σταλινικό τύπο. Πέρα ἀπ' αὐτὴ τὴν πλουστογραφία,  
μέ χαρακτήρισαν, λοιπόν, καὶ λιποσάκτη ἀπ' τῆς Διεθνεῖς Ταξιαρ-  
χίες.

\*\*\*

Ἡ ἀνάκριση τῆς συντρόφισσας Π. Ντ. κράτησε 60 περίπου ὧ-  
ρες. Θεώρησαν ἰδιαίτερα ὑποπτο ὅτι δέν ὑπῆρξε καμιά ἀντίφαση ἀ-  
νάμεσα στὴν πρῶτη καὶ στὴν τελευταία τῆς κατάθεση. Δέν τῆς  
συγχώρησαν τὸ ὅτι ἡ λαμπρὴ καριέρα πού τῆς εἶχαν ὑποσχεθεῖ, δέν  
ἄσκησε πάνω τῆς τὴν παραμικρὴ ἔλξη.

Νά ἡ μαρτυρία τῆς:

«Συνελλήφθηθα κι ἐγὼ στίς 17 Ἰούνη 1937. Ἀφοῦ πέρασα  
10 μέρες στὴν Πουέρτα δέλ Ἄνχελ, 9 ἑβδομάδες στὴν κάργε Κορ-  
θέγκα 299», μέ μεταφέρανε, στίς 28 Αὐγούστου, στίς γυναικείες  
φυλακὲς τῆς «Λάς Κόρτας» μαζί μέ τῆς Ε.Χ. καὶ Κ.Λ..

Στίς 11 Σεπτέμβρη, δυὸ πράχταρες τῆς Ὑπηρεσίας Πληροφο-  
ριῶν, ἔρχονται νά μέ βροῦν, μέ τὸ πρόσχημα πῶς θά μέ ἀφήσουν ἐ-  
λεύθερη. Ἀρνῆθηκα νά ἐγκαταλείψω τὴ φυλακὴ προτοῦ νά δῶ ἕνα  
πιστοποιητικό πού νά θεβαιώνει πῶς εἶμαι ἐλεύθερη. Μετὰ ἀπὸ πο-  
λύωρη συναμιλία, μοῦ ἔδειξαν ἕνα πιστοποιητικό συνταγμένο ἀπὸ τὸ  
ἀρχηγεῖο Ἀστυνομίας, σύμφωνα μέ τὸ ὅποιο δέν θά ἀποφυλακίζό-  
μουν, ἀλλὰ θά μεταφερόμουν στὴν Πουέρτα δέλ Ἄνχελ. Ἀφοῦ μοῦ  
ἔκαναν σωματικὴ ἔρευνα, μέ ὁδήγησαν σέ μία αἴθουσα πού ἦταν ἀλ-

λοσε τό ιδιωτικό παρεκκλήσι τοῦ κυρίου. Τήν πρώτη νύχτα καί ὀ-  
λες τίς ἐπόμενες, ξυπνούσαμε ἀρκετά συχνά ἀπό τά ποντίκια πού  
ἐβγαίναν ἀπό τίς παλαιτζούρες. Ἐπρεπε νά παίρνοῦμε πολλές προφυ-  
λάξεις γιά νά διατηρήσουμε τό ψυμί γιά τήν ἐπόμενη μέρα.

Ἐπειδὴ ἤθελα νά πάω στήν τουαλέτα, ἔπρεπε νά χτυπήσω καί  
νά φωνάξω ἐπὶ ἀρκετή ὥρα καί πάντοτε μέ συνόδευε ἕνας φύλακας.  
Τήν τρίτη μέρα δέν μοῦ ἔφεραν νά φάω. Τό ἄλλο πρωί, στίς 10, μέ  
φώναξαν καί μέ ἐδήγγησαν σ' ἕνα γραφεῖο, δύο ὁρόφους πῶ πάνω.  
Ἐκεῖ ὄπῃρχαν 4 ξένοι, μεταξύ τῶν ὁποίων οἱ πρῶτοι ἦσαν ἄνθρωποι  
Μπενζαμέν, πού μοῦ ζήτησαν νά καθίσω σέ μία καρέκλα στή μέση  
τῆς αἰθουσας. Μία λάμπα πού βρισκόταν πάνω στό τραπέζι, πῶ  
ἀπό τό ὁποῖο ἦταν καθισμένοι καί οἱ 4, τοποθετήθηκε ἔτσι ὥστε τό  
φῶς τῆς νά πέφτει κατ' εὐθείαν στό πρόσωπό μου. Γιά πέντε λεπτά,  
οἱ 4 ἄνθρωποι δέν ἔπαψαν νά μέ κοιτοῦν. Ὑστερα ἀρχισαν νά μοῦ μι-  
λοῦν καί οἱ πρῶτοι τους κοιθόντες ἦσαν οἱ ἀκίλουθες: «**Εἰστε**  
**ἡ γραμματέας τῆς στρατιωτικῆς ἐπιτρο-**  
**πῆς τοῦ ΡΟΟΜ καί θά μπορέσετε νά**  
**μάς πείτε ἐνδιαφέροντα πράγματα**». Ἀ-  
πάντησα πῶς οὔτε ἐκεῖνη τῆ στιγμή οὔτε προηγούμενα κατεῖχα πο-  
τέ αὐτή τῆ θέση. Τότε ἕνας ἄλλος μοῦ λέει: «**Νά εἶστε λογική, ἂν**  
**θέλετε νά γλυτώσετε τή ζωή σας**». Τούς εἶπα πῶς ἤξερα ὅτι βρυσό-  
μουν στό χέριο τῆς GPU καί πῶς μπορούσαν νά μέ ρωτήσουν ὅτι  
ἤθελα, ἀλλά ὅτι ἡ ἀπάντησή μου ἐξαρτιόταν ἀπό μένα καί μόνο  
καί πῶς δέν μπορούσαν νά μέ ἐξαναγκάσουν ἀκόμα καί μέ ἀπειλές.  
Τότε ἕνας ἄλλος πρόσθετε: «**Θά μάθετε, ὁμως, πῶς**  
**ἔχουμε πιά μέσα νά σᾶς ἐξαγωγάσουμε**  
**νά μιλήσετε**». Λέγοντας αὐτό, πήρε τό περιστροφό του  
καί τό ἔβαλε πάνω στό τραπέζι. Ὑστερα μέ ρώτησαν ποιές ἦσαν οἱ  
σχέσεις μου μέ τήν Ἐκτελεστική Ἐπιτροπή τοῦ ΡΟΟΜ. Ὅταν ἀ-  
πάντησα πῶς δέν εἶχα καμία, μοῦ εἶπαν πῶς αὐτό ἦταν φέμια, πῶς  
εἶχαν συλλάβει 4 μέλη τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς στό διαμερίσιό  
μου, πῶς πήγαιναν καθημερινά στό σπίτι ἑκείνου συνεδρίαζε ἡ Ε.Ε., καί  
πῶς δια αὐτά ἀποδεικνύουν ὅτι εἶχα ἄμεσες καί προφανῶς στενές  
δουσανδέσεις μέ ἕνα ἢ περισσότερα μέλη τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτρο-  
πῆς.

Τίς ἐπόμενες δύο ἡδομάδες, μέ ἀνάγκιαν καθημερινά ἐπὶ πολ-  
λές ὥρες καί πολλές φορές τήν ὥρα τῆς διανυκτίς τοῦ συσαιτίου. Ὅ-  
ταν μετὰ τήν ἀνάκριση μέ γύριζαν στό κελλί μου, δέν ἔβρισκα τί-  
ποτα νά φάω. Σέ γενικές γραμμές τά γεύματα ἦταν ἄθλια, καί κα-  
θῶς πολλές φορές δέν μοῦ τά παρῆσαν, λιμοκτονούσα. Κατά τύχη,  
ἔμαθα πῶς τό ΡΟΟΜ ἔφερνε καθημερινά δύο γεύματα γιά 3 συν-  
τρόφους πού βρισκότουσαν στό ἴδιο κτίριο καθῶς καί γιά μένα, ὅ-  
μως ἐγώ δέν πήρα ποτέ κανένα. Στή διάρκεια μᾶς ἀνάκρισης, δια-

μαρτυρήθηκα γι' αυτή τη μεταχείριση. Μου είπαν πώς βρισκόμαστε σε έμπόλεμη κατάσταση, πώς καθένας πρέπει να κάνει θυσιές και επιπλέον πώς ο ανεφοδιασμός και η γενική μεταχείριση ήταν πολύ καλύτερες από όσα σε οποιαδήποτε άλλη άστική χώρα και τέλος πώς δεν βρισκόμουν εκεί για να αναρρώσω αλλά γιατί είχα επιτελέσει ένα καταστροφικό έργο για το ισπανικό κράτος. Μέ ρώτησαν γιατί τό κόμμα μου δεν έκανε τίποτα για μένα. Καθ' αν είχα αντιληφθεί πώς οι σύγγροφοί μου με είχαν εγκαταλείψει. Ξέροντας πώς αυτοί δεν άφηναν να περάσει τίποτα από εσα ή Κόκκινη Βοήθεια του ΡΟUM έφερε για μένα, τούς απάντησα: «Αν τό κόμμα μου δεν κάνει τίποτα για μένα, δεν σημαίνει: πώς με έχει εγκαταλείψει, αλλά πώς χρειάζεται χρηήματα για πιο αναγκαία πράγματα. Άλλά αν μου φέρνει πρόφιμα, δωπας όποθέτω, καθ βέν φτάνουν σε μένα, αυτό μπορώ γά τό εξηγήσω πολύ καλά». Δέν ξανάθιξαν ποτέ πιά αυτό τό θέμα.

Ίσχυριζόμενοι πάντα πώς ήμουν γραμματέας της Στρατιωτικής Έπιτροπής του ΡΟUM, μέ ρωτούσαν άστικιάτητα γι' αυτό τό θέμα. Μέ ρωτούσαν γά πάνω από 100 άταμα και μου ζητούσαν πληροφορίες γι' αυτά. Έπρόκειτο γά μέλη του ΡΟUM, από την Ίσπανία και τό έξωτερικό, ιδιαίτερα γά άγωνικτές πής μεραρχίας Λένιν. Μέ κάθε όνγμα μου έδειχναν και μία φωτογραφία παρατηρώντας μέ κατάματα. Ήταν φανερό πώς ήθελαν νά μάθουν τά όνόματα των συντρόφων πού δεν είχαν ακόμα συλλάβει και πώς ήταν οι τελευταίοι πού θά μπορούσαν νά πιστέφουν τίς κατηγορίες γά κατασκοπεία.

Τή σαγήνη της σύλληψής μου, βρήκαν πάνω μου ένα γράμμα γά τόν έλβετό πρόξενο της Βαρκελώνης. Μου είπαν τότε πώς όλες οι ξένες πρεσβείες στην Ίσπανία, ήταν ανεξάρτητα έστίες φασιτών και πώς οι σχέσεις μου μέ τόν πρόξενο ήταν μία παραπάνω απόδουξη πού επιβεβαιώνει πώς είμαι φασιστρια.

Στή διάρκεια των ανακρίσεων, μου έλεγαν συχνά πώς μέ τίς σχέσεις μου και μέ τίς γνώσεις μου ξένων γλωσσών θά μπορούσα νά προσφέρω άνεκπλήμητες ύπηρεσίες στην παγκόσμια επανάσταση. Θά μέ βοηθούσαν άδελφικά νά ξαναβρω τόν σωστό δρόμο και αυτό χάρη στην μεσολάβηση του κουινιάδου μου, πού ήταν καλός σταλινικός και είχα μεσοσλαβήσει στό ισπανικό κομμουνιστικό κέμμα

για να με σώσει. Καταλάβαινα καλά το νόημα αυτής της «αδελφικής» βοήθειας και ζήτησα μιά για πάντα να μὴν μου ξανακάνουν παρόμοιες προτάσεις. Ἐλεγα πὼς δὲν εἶχα πέσει στά χέρια τοῦ ΡΟΥΜ σάν ἓνα μικρὸ καὶ ἀθῶο θῦμα, ἀλλὰ πὼς εἶχα προσχωρήσει σ' αὐτὸ τὸ κόμμα ἐπειδὴ ἀναγκώριζα τὴν πολιτικὴ τοῦ ΡΟΥΜ σάν τὴ μόνη ἐπαναστατικὴ πολιτικὴ στὴν Ἰσπανία καὶ πὼς κανεὶς ἀπὸ μᾶς δὲν θὰ πρόδινε τὸ κόμμα, ἀκόμη καὶ γιὰ νὰ σώσει τὴ ζωὴ του.

Στὶς ἀρχὲς τοῦ Ὀκτώβρη, μᾶς μετέφεραν σὲ μιά ἄλλη φυλακὴ, στὴν Κάγιε Βαλμαχόρ 5. Ἐκεῖ, φυσικὰ, δὲν εἶχαν προνοήσει γιὰ τίποτα: τὴν πρώτη μέρα, ὅπως τὸ συνήθιζαν, δὲν ὑπῆρχε σφῶμα, οὔτε κουβέρτες, οὔτε φαγητὸ. Μᾶς ἔκλεισαν 3 καὶ 4 μαζί σὲ μικροσκοπικὰ κελλιὰ, μὲ κλεισμένα καὶ καρφωμένα τὰ παράθυρα καὶ τὰ παντζούρια τους. Μᾶς ἔλεγαν: «Ἄν προσπαθήσετε νὰ ἀνοίξετε ἢ νὰ σπάσετε κανένα παράθυρο, οἱ φύλακες ἔχουν διαταγὴ νὰ πυροβολήσουν ἐμὲ σωρ». Καθὼς δὲν ὑπῆρχε ἠλεκτρικὸ ρεῦμα, εἴμασταν μέσα στὸ σιστάδι ἀπὸ τίς 4 ἢ ὡρα τὸ ἀπόγευμα, χωρὶς καμιά δυνατότητα νὰ διαβάσουμε ὡς τὴν ἄλλη μέρα. Δὲν μᾶς ἐπέτρεπαν ἐφημερίδες οὔτε ἐπισκέπτες, εἴμασταν ἐντελῶς ἀπαισιωμένες. Δὲν θγαίνομα ἀπὸ τὸ κελλὶ παρά μόνο γιὰ νὰ πᾶμε στὴν τουαλέτα. Καθὼς ὑπῆρχαν μονάχα 3 τουαλέτες σὲ ὀλόκληρο τὸ κτίριο, ἦταν πάντοτε σὲ ἄθλια κατάσταση. Παρόλα αὐτὰ, μᾶς κατηγοροῦσαν πάντοτε πὼς πηγαίνομα παλὺ συχνὰ καὶ μᾶς ἀπειλοῦσαν πὼς δὲν θὰ μᾶς ἐπέτρεπαν νὰ πηγαίνομα. Οἱ φύλακες καὶ ἰδιαιτέρως οἱ ἀστυνομικοί, ὅλοι ἀνεξαιρέτως κομμουνιστὲς, μᾶς μεταχειριζόντουσαν μὲ μεγάλῃ σκληρότητα.

Ὅταν ἀρρώστησα, ὁ γιατρός τῆς «Υπηρεσίας Πληροφοριῶν» ἤρθε νὰ με δεῖ, καί, διαπιστώνοντας μιά παλὺ βαρειά στηθάγχη, μοῦ ἔγραψε μιά συνταγὴ. Ἐδῶσα 10 πεσέτες σὲ ἓναν ἀστυνομικὸ, παρακαλώντας τον νὰ μοῦ ἀγοράσει τὸ φάρμακο. Δὲν ξαναεἶδα ποτέ, οὔτε τὰ λεφτὰ, οὔτε τὸ φάρμακο.

## Στὴν Τσεκά τῆς ὁδοῦ Κορθέγκα

Αὐτὴ τὴ φορά δὲν πρόκειται πιά γιὰ μιά κρατικὴ φυλακὴ, ἀλλὰ γιὰ ἓνα ἰδιαιτέρως κτίριο στὸν ἴδιο δρόμο, ποῦ εἶχε μετατραπεῖ σὲ ἀποκλειστικὰ σταλινικὲς φυλακὲς. Ἐἴχαμε μόλις μάθει πὼς ἐκεῖ εἶχαν ὀδηγήσει οἱ πράχτορες τῆς GPU τὸν σύντροφό μας Κούρτ Λαντάου.

Ὁ σύντροφος Χ. Χ. Τρ.... πέρασε ἐκεῖ πάνω ἀπὸ δύο μῆνες καὶ μᾶς ἔδωσε τὴν παρακάτω συγκλονιστικὴ ἀφήγηση:

«Περὶσσότερο ἀπὸ ἓνα χρόνον πολέμησα στὶς γραμμὲς τῆς φάλαγγας Ντουρούτι. Τραυματίστηκα δύο φορές, στὸ ἀριστερὸ πόδι ἀ-

πό έκρηξη δόβδας και στο κεφάλι από μία σφαίρα. Στις 11 Σεπτέμβρη 1937 με συλλαμβάνουν στο καφενείο «Μόνα» στη Βαρκελώνη. Μέ οδηγούν στην μουσική φυλακή της Κάργε Κορθέγκα, που διευθυντής ήταν ο Γκασπάρ Νταλιμάου Καριμπονέλ, γνωστός για την απερίγραπτη σκληρότητά του. Μένω εκεί 28 μέρες. Στο μεταξύ, κανένας από τους συντρόφους μου δεν κατορθώνει ν' ανακαλύψει τον τόπο κράτησής μου. Καθώς δεν μπορούν να ανακαλύψουν κανένα στοιχείο εναντίον μου, με μεταφέρουν στη «Λετσέρα» και αργότερα στο άρχηγείο της Αστυνομίας. Μοι κανοποιούν μία διαταγή αποφυλάκισής μου, που δεν εκτελείται γιατί οι αστυνομικοί της GPU με περιμένουν στην πόρτα της Αστυνομίας με ένα αυτοκίνητο για να με οδηγήσουν για μία ακόμα φορά στην οδό Κορθέγκα.

Γύρω στα μεσάνυχτα με οδηγούν στον τρίτο όροφο, στο γραφείο του διευθυντή, και η πρώτη ανάκριση αρχίζει. Το σκηνικό εναρμονίζεται με τον χαρακτήρα της ανάκρισης. Κάθονται σ' ένα καναπέ. Δίπλα μου ο Νταλιμάου, στην άλλη μεριά ο Καλέρο, ένας από τους ύπολοχαγούς του, που παίζει μ' έναν τεράστιο και μυτερό στυλέτο. Υπάρχουν ακόμα μερικοί αστυνομικοί που κατά διαστήματα μου κάνουν εν χορῶ ερωτήσεις. Ταυτόχρονα, πίσω από ένα παραβάν μία φωνή διαβεβαιώνει κατηγορηματικά πως με είδε τη μέρα της απόπειρας δολοφονίας του Άνθρεου, πρόεδρου του Ανώτατου Δικαστηρίου, σέ ένα άμαξι ακριβώς απέναντι από τό Δικαστικό Μέγαρο.

Τό θέαμα ήταν ικανό να τσακίσει και τά πιό δυνατά νεύρα. Ἡ κούραση, ἡ ἐξάντληση, οἱ ἐρωτήσεις, οἱ θροισιές, ὁ τεράστιος ἠλεκτρικός προβολέας πού εὐνοῖε τό πρόσωπό μου, τό στυλέτο πού μέ ἀπειλοῦσε, χόρευαν μέσα στό μυαλό μου. Ἐπιθυμῶντας νά τελειώσω ὅσο γίνεται πιό γρήγορα μ' αὐτόν τόν ἐπιτάλτη, ὁμολόγησα: «Ναί ἐγώ εἶμαι. Ἐγώ ἤμουν μέ τόν Ἀθάνια καί τόν Κομπάνυ!» Ἡ συντριβή κάθε ἐλπίδας ἦταν πού μέ ἔκανε νά ὁμολογήσω. Εἶχε ἔρθει ἡ ὥρα νά ἀλλάξουν οἱ διαδικασίες.

Ὁ Νταλιμάου στρώθηκε: «Ἔχετε τί πρέπει νά κάνετε, τά συνηθισμένα», εἶπε. Κατεβήκαμε. Μέ ὀδήγησαν σέ μία τουαλέτα. Ἐρίξαν στή μπανιέρα ἕνα σαποῦνι καί ἔνοιξαν τίς θρύσες. Παρατηροῦσα τή σκηνή δίχως νά μπορῶ νά καταλάβω τήν ἀληθινή πρόθεση αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων. Ἀποῦ τελείωσαν τά προκαταρκτικά, ξανάρχισε ἡ ἀνάκριση. Μετά ἀπό μισή ὥρα περίπου, ὁ Καλέρο ἀπευθύνεται στούς βοηθοῦς του: «Τί πιστεύετε; Δέν μᾶς μένει παρά νά τόν μπαλιάραμε». Καί δίχως νά καταλάβω γιατί ἤθελαν νά μέ ἀναγκάσουν νά κάνω μπάνιο νυχτιάτικα, φορώντας τά ρούχα μου, βρέθηκα στόν ἀέρα, μέ τό κεφάλι στό πάτωμα καί τά πόδια στό ταβάνι.

Τό ἀληθινό βασανιστήριο ἀρχίζει. Μέ κάθε νέα ἐρώτηση τό κεφάλι μου βυθίζεται μέσα στό γερό. Φυσικά οἱ ἀπαντήσεις μου ἦταν



ἴδιες μέ τις προηγουμένες. Καί δέν ἔχω συγκρατήσει παρά μία ἀμυδρή ἀνάμνηση αὐτοῦ τοῦ γεγονότος. Τό κεφάλι μου βυθίστηκε ὡς τόν πάτο πῆς μπανιέρας. Θυμάμαι πῶς οἱ καρποί μου, ἔχοντας πρηστῆ ἀπό τήν πίεση τῶν χειροπέδων, μέ ἔκαναν νά ποιῶ ἀνυπόφορα.

Ἐτόν πάτο πῆς μπανιέρας προσπαθοῦσα νά ἀντισταθῶ ὅσο πιό πολύ μπορούσα. Κράτησα τήν ἀναπνοή μου γιά μερικά δευτερόλεπτα κι ἔπειτα δέν μπόρεσα πιά νά ἀντισταθῶ. Μοῦ ἔλειπε ὁ ἀέρας. Ἄρχισα νά ρουφῶ νερό ἀπό τό στόμα, τά ρουθούνια, τά αὐτιά. Ἐχασα τότε τόν ἔλεγχο τῆς θέλησῆς μου. Ἀπόμεινε μονάχα τό ἔστικτο αὐτοσυγκράτησης πού ἀμυνόταν παθιασμένα.

Ἄγνοῦ δόλωτα πόση ὥρα πέρασα σ' αὐτήν τήν κατάσταση. Ὅταν συνήλθα, ἦμιον ριγμένος σέ μιά καρέκλα μέ τό κεφάλι νά κρέμεται ἀπό τή μιά μεριά καί τά πόδια ἀπό τήν ἄλλη. Εἶχα κάνει πολύ ἔμετό: τό σαπαῖνι εἶναι ἐξαιρετο ἔμετικό. Τό κεφάλι μου στριφογύριζε σάν νά εἶχα μεθύσει. Μόλις, ὅμως, ἀνάκτησα τίς αἰσθήσεις μου, ἡ ἀνάκριση ξανάρχισε.

Ἰμπροστά στήν συστηματική ἀποτυχία τῆς ἀνάκρισης, εὐθίστηκα ἀκόμα μία φορά στή μπανιέρα, συναδεδεμένος ἀπό τίς θρισσιές τῶν ἀστυνομικῶν. Οἱ τελευταῖα εἶχαν χάσει κάθε ἔλεγχο τῶν νεύρων τους. Μέ χτυποῦσαν μέ ἄλλη τή σκληρότητα πού ἦταν ἱκανοί νά ἐπιδείξουν, συναδεδύοντας τίς κλωτσιές καί τίς μπουκιές μέ χυδαῖες φράσεις. «Πουτάνας γιέ! Ἀναρχονταβά! Θά σᾶς καθαρίσουμε ὅλους!»

Μετά ἀπό πολλές ὥρες μέ ὀδήγησαν σέ μιάν ἄλλη αἴθουσα. Οἱ ἀστυνομικοί μ' ἐγκύβισαν καί μέ ξάπλωσαν σ' ἕνα στρώμα. Πῆραν μαζί τους ὅλα μου τά ρούχα κι ἔμεινα ἔσα γυμνός 4 δόλοκληρες μέρες. Δέν εἶχα καν μιά κουβέρτα γιά νά τυλιχθῶ, ὅταν ἔπρεπε νά ἐγῶ γιά τίς σωματικές μου ἀνάγκες.

Μόλις συνήλθα, ὀδηγήθηκα ξανά στό τρίτο πάτωμα, γιά νά καταθέσω. Αὐτό ἐπισημασθήθηκε ἄλλες δύο φορές. Ζοῦσα σέ μία κατάσταση ὑπερέντασης, πεπεισμένος πῶς ὅλες αὐτές οἱ διαδικασίες θά μέ ὀδηγοῦσαν ξανά στή μπανιέρα. Μιά νύχτα μέ διέταξαν νά ἀνέβω σ' ἕνα αὐτοκίνητο. Πῆραμε τήν ὁδὸ δέ Σαλμερόν καί κατευθυνθήκαμε πρὸς τή Ραμπασάδα. Ἐξῶ ἀπό τή Βαρκελώνη, μέ ἀνάγκασαν νά κατέβω. «Ἐτοιμάσου νά πεθάνεις», μοῦ εἶπαν. Γιά μία ἀκόμα φορά μοῦ πρόσφεραν ἀμοιβή γιά ν' ἀποκαλύψω τά δνόματα τῶν ὑπαλιτῶν τῆς ἀπόπειρας δολοφονίας τοῦ Ἀγρέου. Τέλος μέ ἀνάγκασαν νά ξαναπέβω στό αὐτοκίνητο καί ἐπιστρέψαμε στή φυλακή. «Θά σοῦ δώσουμε ἀκόμα μία μέρα διαόφια γιά νά μετανοήσεις», εἶπαν.

Μετά ἀπό 2 μῆνες παρόμοιας μεταχείρισης, ὁ σύντροφος Τρ. μεταφέρθηκε ἐτόν Ἀρχηγεῖο τῆς Ἀστυνομίας καί τέλος ἐτήν Πρό-

τυπη Φυλακή της Βαρκελώνης. Τό σήμα του φέρνει ακόμα τά σημάδια από τά βουκασιατήρια πού υπέστη στις σταλινικές φυλακές.

(Δημοσιεύθηκε σέ μιά παράνομη μπροσούρα του ΡΟΥΜ:  
•Τά άντρα της σταλινικής τρομοκρατίας•).

## Σάντα Ούρσουλα, τó «Νταχάου» τής Δημοκρατικής Ίσπανίας

Είναι αδύνατο νά μιλήσουμε γιά όλες τίς μυστικές και μισομυστικές φυλακές τής δημοκρατικής Ίσπανίας. Θά μπορούσαμε νά γράψουμε ένα όλοκληρο βιβλίο γιά τίς ιδιομορφίες τής περιβόητης «Κρατικής Φυλακής» τής Κάγιε Βαλχαμόρ 5, στή Βαρκελώνη. Θά μπαίνομε στόν πειρασμό νά κάνουμε μιά σύγκριση ανάμεσα στά κάτεργα πού οι σταλινικοί είχαν προετοιμάσει ειδικά γιά μās σέ παλιά μοναστήρια και τήν φυλακή γιά τίς φασίστριες στό Τορρέντε, κοντά στή Βαλένθια, πού ή Μασολέν Ζακόμπ, εγκυμιάζει σ' ένα άρβρο πού δημοσιεύθηκε στό «Έργα», στις 24 Φλεβάρη 1938:

«Α! πόσο όμορφα είναι λοιπόν σ' αυτή τή φυλακή! Ή ώραία αυτή φυλακή βρίσκεται στό Τορρέντε, ένα προάστιο τής Βαλένθια, Ή φυλακή τής Λάς Κούας είναι κρυμμένη ανάμεσα στις πορτοκαλιές. Ένα τεράστιο πάρκο, ήλιόλουστα μπαλκόνια... Είδα πολλές φυλακές, στή Γαλλία και άλλου. Δέν γνώρισα ποτέ πού έλικυστικές φυλακές, πού νά μοιάζουν τόσο λίγο μέ φυλακή, από τίς φυλακές τών φασιστριών πού είναι κλεισμένες στό ώραίο κολλέγιο τού Τορρέντε... Δέν πρέπει νά τίς λυπάμαστε. Πουθενά άλλου δέν θά μπορούσαν νά είχαν βολευτεί καλύτερα, νά απολαμβάνουν καλύτερη διατροφή και περιποίηση... καθώς και προστασία...».

Δέν σκοπεύουμε νά αναγνώσουμε ούτε τίς «φροντίδες» ούτε τή διατροφή. Θά περιγράψουμε μονάχα μιά φυλακή: τής Σάντα Ούρσουλα, τó «Νταχάου» τής δημοκρατικής Ίσπανίας.

«Τό παλιό μοναστήρι τής Σάντα Ούρσουλα, μεταμορφωμένο σέ φυλακή και κάτω από τόν απολυταριστικό έλεγχο τού Ισπανικού κομμουνιστικού κόμματος, άπόκτησε μιά θλιβερή φήμη πού ξεπέρασε τά Ισπανικά σύνορα. Δέν είναι τυχαίο πού οι κρατούμενα τήν όνόμασαν «φάμπρικα φασιστών». Γιατί πολλοί πού μπήκαν εκεί μέσα σάν αντιφασίστες, τήν εγκατάλειψαν σάν άσπονδοι έχθροι τής δημοκρατικής Ίσπανίας.

Θά αποφύγουμε νά μιλήσουμε γιά τίς συνθήκες ύγιεινής, τήν έλλειψη κρεβατιών, σερβιμάτων, κυβερτιών. Αύτά δέν άποτελούν τίποτα τó άσυνήθιστο γιά μιά σταλινική φυλακή. Άς δούμε τά μεσοπικτικά βασανιστήρια πού γίνονταν καθημερινά στή Σάντα Ούρσουλα, τή μεταχείριση τών φυλακισμένων πού δέν απέχει άπ' τίς φα-

σιστικές μεθόδους. Για τό συμφέρον τῆς ἀντιφασιστικῆς ὑπόθεσης ὅλοι οἱ ἐργάτες ὀφείλουν νά ἀνταχθῶν ἐνεργητικά στίς μεθόδους τῆς GPU ἀπέναντι στούς ἀνιφασιστές κρατούμενους. Αὐτές οἱ μέθοδοι θά ἔπρεπε ἐπίσης νά καταδικασθοῦν ἀκόμα κι ἂν σπερέφονταν ἐνάντια στούς ταξικούς ἐχθρούς. Ἡ ἐπανόσταση μπορεῖ νά ἐκμηδενίσει τούς ἐχθρούς τῆς χωρῆς νά τούς παραδώσει σέ σαθιστές δῆμιους. Πρέπει νά ὑπογραμμίσουμε πῶς τά βασανιστήρια χρησιμοποιοῦνταν στή Σάντα Οὐρσουλα, κατά κύριο λόγο ἐνάντια στούς ἐπαναστάτες ἐργάτες καί ὄχι ἐνάντια στούς φασίστες.

Οἱ ἀνακρίσεις στή Σάντα Οὐρσουλα γίνονται τῆ νύχτα. Διευθύνονται ἀπό ρώσους, γερμανούς, οὐγγρους κλπ., ὅλους μέλη τῶν ἀντίστοιχων καμμουνιστικῶν καμμάτων. Ἐξαιτίας τῆς ἀπόλυτης ἀδυναμίας νά ἀποσπάσουν ὁμολογίες μέσα ἀπό φυσιολογικές διαδικασίες, καταφεύγουν στήν πύθ κτηνώδη σκληρότητα. Τά χέρια τοῦ φυλακισμένου δένονται πίσω ἀπό τήν πλάτη του καί ἂν αὐτός δέν ὁμολογήσει (συνήθως δέν ἔχει τίποτα νά ὁμολογήσει), τόν δένουν. Ὁλη τῆ νύχτα, ἡ φυλακή ἀντηχεῖ ἀπό τά βογγητά καί τίς κραυγές τῶν συντρόφων πού βασανίζονται. Μέ σπασμένα ὄντια, τραύματα στό κεφάλι, σπασμένα πλευρά, καί αἰμορραγίες ἐπιστρέφουν στό κελιά τοῦς μετά τίς ἀνακρίσεις, συχνά μεταφερόμενοι ἀπό τοῦς φύλακες. Μείναμε 6 μήνες στή Σάντα Οὐρσουλα. Δέν γνωρίζουμε οὔτε μιά περίπτωση ἀληθινῆ κατάνοησης ἢ σμιπιοτέρ ἀνάμεσα σ' ὅλους αὐτούς πού ἀνακρίθηκαν μ' αὐτό τόν τρόπο.

Θά παραθέσουμε ἐδῶ μιά ἀπό τίς χιλιάδες περιπτώσεις: Ὁ μηχανικός Ε. συλλαμβάνεται ἀπό τήν GPU γιά κατασκοπεῖα. Μάταια περιμένει νά δικαστεῖ ἐπὶ 7 μήνες. Σοβαρά ἄρρωστο ἀπό φυματίωση, τόν μεταφέρουν ἐπιτέλους στό νοσοκομεῖο. Προτοῦ θεραπευτεῖ, τόν μεταφέρουν ξανά στή φυλακή ὅπου δέν ὑπάρχει καμιά πρόνοια γιά τοῦς ἄρρωστους κρατούμενους. Ὁ σύντροφος πέθανε τόν Αὐγουστο. Δέν εἶναι ὁ μόνος πού ὑπέκυψε στό βασανιστήρια καί στίς ἰδιαιτέρως συνθήκες τῆς Σάντα Οὐρσουλα.

Ἡ ἀφήγηση τῶν βασανιστηρίων μέσα στίς ντουλάπες θά πρέπει νά ἀποτελέσει ἕνα ξεχωριστό κεφάλαιο. Σέ μερικές ἀπ' αὐτές, ὁ κρατούμενος μόλις πού μποροῦσε νά σταθεῖ ὀρθίος, ἐνῶ σέ ἄλλες, ἔπρεπε νά μένει κουλουρασμένος. Δύο μικρές τρύπες στήν πόρτα ἦταν τά μόνα ἀνοίγματα γιά νά παίρνουν ἀέρα. Ἀφοῦ τοῦς ἔλειναν ἐκεῖ γιά πολλοῦς μέρες νηστικούς, μποροῦμε νά φανταστοῦμε τήν σωματική καί ψυχολογική κατάσταση τῶν κρατουμένων, ἀντρῶν καί γυναικῶν, χωρῆς νά χρειάζεται νά τήν περιγράψουμε.

Θέλουμε μονάχα νά ὑπενθυμίσουμε τήν περίπτωση ἐνός νεαρῶ Βέλγου πολιτοφύλακα πού εἶχε τραυματιστεῖ στό μέτωπο. Ἀφοῦ πέρασε μερικές ὀδομάδες στό νοσοκομεῖο, ἔπρεπε νά ξαναγυρίσει στό μέτωπο. Τ ἦ ν π α ρ α μ ο ν ἦ τ ῆ ς ἀ ν α χ ῶ ρ ῆ σ ῆ ς

του, τόν συλλαμβάνουν και τόν κλείνουν σέ μία από αυτές πύς ντουλάπες ύψους περίπου ενός μέτρου. Ήμεινε εκεί μέσα 3 μέρες κουλουριασμένος και χωρίς φαί. Μετά από αυτό τόν αποφυλάκισαν κυνικά και τόν ξανάστειλαν στό μέτωπο, λέγοντας πώς αδή ή ποινη τοῦ ἐπιβλήθηκε ἐπειδή τόν βρήκαν μεθυσμένο στό δρόμο!

Ὁ σύντροφος Θ., πού πέρασε μερικές εβδομάδες στή Σάντα Οὐρσουλα, εἶχε τήν εὐκαιρία νά συναμιλήσει μέ πολλούς κρατούμενους και νά ἐπαληθεύσει τίς ἀφηγήσεις τους. Παραθέτει τίς ἐξῆς περιπτώσεις.

Ἡ περίπτωση τοῦ Ρ: Ὁ Ρ. εἶναι ἕνας ἄντρας γύρω στά 50. Βρίσκεται στήν Ἰσπανία ἐδῶ και 10 χρόνια. Εἶναι Γερμανός, ἀλλά ἐγκατέλειψε τή Γερμανία πρὶν ἀπό 26 χρόνια. Δέν ἀσχολήθηκε ποτέ μέ τήν πολιτική.

Μία μέρα τόν συλλαμβάνουν και τόν ὀδηγοῦν στή Σάντα Οὐρσουλα. Στή διάρκεια τῶν ἀνακρίσεων, τοῦ ἔσπασαν ὀλα τά δόντια. Δέν τοῦ ἔμεινε κανένα. Καθώς δέν εἶχε τίποτα νά ὀμολογήσει, τόν ἔκλεισαν ἐπί 8 μέρες σέ μία ντουλάπα, ὅπου δέν μπορούσε νά σταθεῖ ὀρθιος.

Μία μέρα, ἕνας πράχτορας τῆς GPU μπαίνει στό κελλί του. Καθώς ὁ Ρ. ἀρνείται νά ὀμολογήσει κάτι πού δέν ἔχει διαπράξει, τόν ἀπειλοῦν πώς θά τοῦ κόψουν ἕνα - ἕνα τά δάχτυλα και πώς θά τοῦ θγάλουν τά μάτια. Τόν δέρνουν πολλές φορές μέ τόν πιό κτηνώδη τρόπο. Μετά ἀπό λίγο καιρό παύουν νά τόν ἀνακρίνουν, ἀλλά δέν τόν ἀποφυλακίζουν.

Ἡ περίπτωση τοῦ Μπρ.: ὁ Μπρ. ὕπστη τά πιό φριχτά σωματικά βασανιστήρια. Ήμεινε ἀνάπηρος γιά ὀλη του τή ζωή. Δύο φορές τόν ἔκλεισαν σέ μία ντουλάπα, κάθε φορά γιά πολλές μέρες. Στίς 19 Αὐγούστου εἶχα τήν εὐκαιρία νά ἀκούσω μία βίαιη συνομιλία ἀνάμεσα στόν Μπρ. και στόν ἀρχηγό τῆς GPU. Δέν ἔσνακναιδα τόν Μπρ. παρά μόνο μετά ἀπό 3 μέρες, στό κελλί του, λιπόθυμο. Σύμφωνα μέ διαταγή τοῦ ἀρχηγού, ἔπρεπε νά παραμείνει καθισμένος σέ μία καρέκλα 3 μέρες και 3 νύχτες. Οἱ φύλακες πού ἀλλάζαν θάρδια κάθε 2 ὀρες, εἶχαν τήν αὐστηρή διαταγή νά μήν τόν ἀφήσουν νά ἀποκαμιθθεῖ.

Ἡ περίπτωση τοῦ Κ.: Ὁ Κ., ἀμέσως μετά τήν ἀρική του στή Σάντα Οὐρσουλα, κλείνεται σέ μία ντουλάπα ὕψους 1,80 μ. και πλάτους 80 ἑκατοστά. Στήν πόρτα ὕπρχε μία τρύπα διαμέτρου 4 ἑκατοστών. Ὁ Κ. ὕποφέρει πολύ ἀπό τήν ἔλλειψη ἀέρα και ἀρπάζει ἕναν πυρετό πού τόν ἔξαγκλει σέ τέτοιο σημείο ὄστε νά μήν μπορεῖ

πιά να πάει μόνος του στην τουαλέτα. \*Όταν είναι σχεδόν έτοιμοθάνατος, τόν βάζουν επιτέλους σ' ένα κελί. Την ίδια νύχτα τόν οδηγούν στο αστυνομικό τμήμα της Κάγιε Σαλμερόν 9, όπου τόν αναγκάζουν για μία δολοκλήρη νύχτα να ακούει τις κραυγές των συγκατατομένων του. Για να αναγκάσουν πούς φίλους του να υπογράψουν πλαστές δηλώσεις, τούς χτυπούσαν με σιδερένιους λουτσούς και τούς ξεριζώναν τά μαλλιά.

Στις αποθήκες τής Σάντα Ούρσουλα, βρίσκονται τά φέρετρα τών μοναχών. Από τότε πού ανοίχθηκαν, μία αποπνευχτική μυρωδιά απσύνθεσης γεμίζει τις αποθήκες. Σχεδόν παντού κείτονται τά φωσφορίζοντα πτώματα. Καί σ' αυτές τις κρύες και υγρές αποθήκες έκλεισαν κρατούμενους πού φορούσαν ένα πουκάμισο κι ένα παντελόνι, χωρίς κουδέρτες, χωρίς τροφή.

\*Άλλοι κρατούμενοι πού «δέν ήθελαν» να δηλολογήσουν, προειδοποιούνται πώς θά τουφεκιστούν σέ μία ώρα. Τούς επιτρέπουν να γράψουν τή διαθήκη τους. Μετά τούς οδηγούν στο νεκροταφείο και ό φίλακες άδειάζουν τά τουφέκια τους στον άέρα. Τέλος, αναβάλλουν τήν έκτέλεση για τήν επόμενη μέρα.

Μερικοί θά ήθελαν να έλπίζουν πώς τό να βάξεις αναμμένα χαρτιά στά πέλματα τών κρατούμένων για να τούς κάνεις να μιλήσουν, είναι μία καθόδουλη επινόηση τών φασιστών. \*Όμως αυτό άποτελεί επίσης μέρος τών ανακριτικών μεθόδων τής Σάντα Ούρσουλα.

Δέν έχουμε τήν πρόθεση να παραπονεθοίμε για τήν άνεπαρκή διατροφή. Ξέρουμε πώς ό έφοδιασμός τού μετώπου έχει τήν προτεραιότητα. \*Όμως δέν μπορούμε να κρύψουμε τήν άγανάκτησή μας, για τό ότι οι φασίστες κρατούμενοι δέν στερήθηκαν ποτέ τίποτα. Οι άκοιγένειές τους είχαν τήν άδεια να τούς φέρνουν τρόφιμα, καπνό, σαπούνι, κρεβάτια, κουδέρτες, ενώ έμεις, ό επαναστάτες εργάτες, κοιμόμασταν στο πάτωμα και στερούμασταν τά πάντα. Καί αυτό επί κυβερνήσεως «λαϊκού μετώπου»!

Ποιά ήταν ή κοινωνική σύνθεση τών κρατούμένων τής Σάντα Ούρσουλα; Τόν Μάρτη και τόν Άπρίλη έρχόντουσαν συνήθως γιατροί, παπάδες, δικηγόροι, μεγαλέμποροι, πολιτικοί αντίπαλοι τού δημοκρατικού καθεστώτος. Σύντομα, όμως, τό μεγαλύτερο μέρος αυτών τών φυλακισμένων άφέθηκαν έλεύθεροι, άκόμα και αυτοί πού δήλωναν άνοιχτά ότι ήταν φασίστες. Στή θέση τους ήρθαν εργάτες, παλιά μέλη τού σοσιαλιστικού κόμματος, συνδικαλιστές, άναρχικοί, μέλη τού ΡΟUM. Αυτή ή άλλαγή ήταν τόσο φανερή, πού τήν αντίληφθηκαν άκόμα και τά άστικά στοιχεία. Καί ενώ άποφυλακίζονταν άληθινοί φασίστες, ό επαναστάτες άναφασίστες αναγκάστηκαν να κάνουν πολλές φορές άπεργία πείνας, για να διαμαρτυρηθούν για τή σύλληψή τους από πή GPU και για τά βασανιστήρια στα όποια υποβάλλονταν.

Όμως ακόμα και πιλότοι, δημοσιογράφοι, τεχνίτες και έθελοντές γάμιζαν τὰ κελλιά τῆς Σάντα Ούρσουλα. Ὁ Ἰταλός πρόσφυγας Μπ., πού εἶχε κάνει ἐκείνη τὴν περίφημη πτήση στὴ Ρώμη, καὶ πέταξε ἀντιφασιστικές προκηρύξεις, θρῆσκύταν ἐπίσης ἐκεῖ. Εἶχε ἔρθει στὴν Ἰσπανία γιὰ νὰ ἀγωνιστεῖ γιὰ τὴν ἀντιφασιστική ὑπόθεση!

Πρέπει ακόμα νὰ ἀναφέρουμε μίαν ἄλλη κατηγορία κρατουμένων: τοὺς προμηθευτές ἀεροπλάνων καὶ πολεμικοῦ ὕλικου, πού συχνὰ ἐρχόντουσαν σάν ἀντιπρόσωποι μεγάλων ἐργαστασίων πολεμικοῦ ὕλικου τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἀφοῦ ἔπαιρνε ἕνα, δύο ἢ περισσότερα ἀεροπλάνα, ἡ GPU τοὺς συλλάμβανε σάν κατάσκοπους ἢ σαμποτέρ. Οἱ εἰδικοί πού ἤρθαν ἀπὸ ὅλες τὶς χώρες γιὰ νὰ προσφέρουν τὶς γνώσεις τους, ἀφοῦ περιπλανήθηκαν ἀρκετὰ στοὺς προθάλαμους τῶν ὑπουργείων, κλειστήθηκαν στὶς ἰδιαίτερες φυλακὲς τῆς GPU. Σάν «κατάσκοπος» γνωρίσαμε ἕναν νορβηγό συνδικαλιστὴ, πού εἶχε συγκεντρώσει ἕνα ἑκατομμύριο πεσέτες στὴ χώρα του καὶ τὶς ἔφερε στὴν Ἰσπανία. Σάν «φασίστα κατάσκοπος» γνωρίσαμε ἐπίσης ἕναν γάλλο πιλότο, μέλος μιᾶς εἰρηνιστικῆς ὀργάνωσης παλιῶν ἀγωνιστῶν, πού εἶχε φέρεי στὴ Βαλένθια ἕνα καταδιωκτικό. Ὁ ἀντιπρόσωπος ἑνὸς μεγάλου ἐργοστάσιου πολεμικοῦ ὕλικου συνελήφθη ἔπως τόσο ἄλλοι, ἀφοῦ ἡ GPU τοῦ πῆρε ὅλα του τὰ σχέδια γιὰ τὰ πιὸ σύγχρονα καὶ πιὸ τελειοποιημένα μοντέλα πολυβόλων. Ἔτσι αὐτὰ δὲν ἔφτασαν ποτέ στὰ χέρια τοῦ ὑπουργοῦ πολέμου.

Οἱ φυλακὲς, σχεδὸν ὅλοι μέλη τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος, ἦταν ὀλότελα ἀνήθικοι καὶ διεφθαρμένοι καὶ πολὺ συχνὰ μεθούσαν. Πολλὲς φορές ἔδειξαν ἀνοιχτὴ συμπάθεια στοὺς φασίστες, πού ἦταν κλεισμένοι στὰ κελλιά τους.

Τὸ παλιὸ μοναστήρι τῆς Σάντα Ούρσουλα ἀνήκει στὸ ἰσπανικὸ κομμουνιστικὸ κόμμα. Δὲν περιλαμβάμεται στὶς ἐπίσημες κρατικὲς φυλακὲς. Εἶναι μίαν ἀπὸ τὶς πολυάριθμες φυλακὲς τῆς GPU, ὅπου αἱ σταλινικοὶ ἐξόντωνσαν τοὺς συντρόφους μας. Ἡ ἰσχυρὴ πίεση ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ, ἔβαλε τέλος σὲ ὀραμένες ὑπερβολικὰ σκανδαλώδεις καταχρήσεις στὴ Σάντα Ούρσουλα. Ὡστόσο, αἱ σταλινικὲς μέθοδοι, πού μιμήθηκαν πιστὰ τὶς φασιστικὲς, δὲν ἐξαφανίστηκαν.

## II. ΟΙ ΧΑΜΕΝΟΙ ΣΥΝΤΡΟΦΟΙ

### ‘Ο Στάλιν εξοντώνει τήν επαναστατική πρωτοπορία

Σεκινώντας μέ μία συκοφαντική έκστρατεία, οι σταλινικοί δέν δίστασαν νά περάσουν στή δράση γιά τή φυσική εξόντωση τών επαναστατών.

Θέλουμε νά περιγράψουμε έδω, ποιές διαδικασίες χρησιμοποίησαν γιά νά εκτελέσουν τίς άμωσες διαταγές τής Μόσχας. Οι άπαγωγές, οι δολοφονίες τών εκλεκτότερων αγωνιστών του επαναστατικού κινήματος, ήταν μέχρι τότε προνόμιο του φασισμού. ‘Ο σταλινισμός, πολιτική τάση πού αυτοαποκαλείται αντιφασιστική, σοσιαλιστική, πού στρατολογεί ένα μεγάλο μέρος από τά μέλη του από τά προλεταριακά στρώματα, διαπράττει σήμερα τά ίδια έργαλήματα μέ τόν φασισμό.

### ‘Η περίπτωση του ‘Αντρές Νίν

«Κανένας δέν ξέρει τί απόγγιγε, τί απόγγιγε ένας από τούς πιά φλογερούς εκπρόσωπους του Ισπανικού προλεταριάτου».

(Βίκτωρ Σέρζ: ‘Αποχαιρετισμός στον ‘Αντρές Νίν).

‘Η ιστορία του Νίν είναι από αυτές πού δέν χρειάζονται σχόλια. Θά περιορισθούμε λοιπόν στό νά απαριθμήσουμε τά σπουδαιότερα γεγονότα τής ζωής του και νά ξαναθυμίσουμε τόν μυστηρώδη θάνατό του.

Στά 1919, νεαρός εκπαιδευτικός ακόμη, αφού προσχώρησε στό σοσιαλιστικό κόμμα, ο Νίν αναγγέλλει στό Συνέδριο τής CNT πώς εντάσσεται στις γραμμές του επαναστατικού συνδικαλισμού. ‘Η διχτατορία του Μαρτίνεθ ‘Ανδο τόν οδηγεί στην παρανομία. ‘Ο σύτροφός του Κορνέλα σκοτώνεται δίπλα του από τούς πιστολέρο του «‘Ελεύθερου Συνδικάτου».

Δίνουμε τώρα τό λόγο στό σύντροφό μας Βίκτωρ Σέρζ, στενό και πιστό φίλο του 'Αντρέ Νίν.

«Ο Νίν είναι γιά μένα κάτι παραπάνω από ένας παλιός φίλος, κάτι σάν αδερφός μου — γιά τίς ιδέες, τούς δράμους πού ακολουθήσε, τίς δοκιμασίες πού υπέστη και γιά ό,τι άλλο υπάρχει και είναι: αδύνατο νά εκφραστεί σέ μία ανθρώπινη σχέση. Τόν γνωρίζω, ξέρω τί είναι, τί αξίζει γιά όλους μας. Δέν είναι ή πρώτη φορά πού τιτλοφορώ ένα άρθρο μου «Γιά τόν 'Αντρέ Νίν». Στά 1922, αναγκάστηκα νά κάνω στή «Διεθνή 'Αναπόκριση», στήν «Ούμακτέ» και σέ άλλες τίς καμμουνιστικές εφημερίδες, μιιά τεράστια καμπάνια γιά νά τόν σώσω από τό κάτεργο.

Σάν νεαρός αγωνιστής τής CNT, έμεινε γιά λίγο στήν Αίγυπτο και αργότερα εκλέχθηκε αντιπρόσωπος στό Τρίτο Συνέδριο τής Κομμουνιστικής Διεθνούς. Τόν συνάντησα εκεί, τόν ίδιο καιρό μέ τόν Χοσνίν Μαουρην, τόν συταξιδιώτη του, τόν Φραγκόσκο Γκέτζι και μερικούς άλλους πού δέν τόν πρόδωσαν από τότε, ούτε πρόκειται ποτέ νά τόν προδώσουν... Στό μεταξύ, ό πρόεδρος του Σχιδουλλίου του 'Αλφόνσου XIII, 'Εντουάρντο Δάτο, σκοτώθηκε σ' ένα δρόμο τής Μαδρίτης από τόν Ραμόν Κασσανέγια, πού κατέφυγε στή Μόσχα. Η κυβέρνηση τής Μανδρίτης αναζήτησε σ' αυτή τήν απόπειρα τόν δάχτυλο τής Μόσχας και ένοχοποίησε τόν Νίν, κόντρα στήν κοινή λογική, αλλά αυτό είναι άλλο θέμα. Τόν συνέλαβαν τυχαία στό Βερολίνο. Κατορθώσαμε, μέ τήν συμπαρατάση τής σοβιετικής πρεσβείας, νά σταματήσουμε τή διαδικασία έκδοσής του και επέστρεψε στή Μόσχα, αφού εκλέχθηκε, επιπλέον, σ' ένα συνέδριο, δεύτερος γραμματέας τής Κόκκινης Συνδικαλιστικής Διεθνούς. Έμμελλε ν' ασκήσει αυτά τά καθήκοντα επί πολλά χρόνια, δουλεύοντας μαζί μέ κάποιον Λοζόφσκι, πού γινόνταν όλο και πιά διαλλακτικός και άβουλος. Σέ κάθε συνάντησή μας, μου εκφράζε τήν άπογοήτευσή του. Η ΚΣΔ, αντί νά γίνει μιιά ζωντανή και όγής διεθνής έστία, γραφειοκρατικοποιόταν από μήνα σέ μήνα, καταλήγοντας νά είναι μονάχα μιιά τεράστια μηχανή πού κυφορούσε ίντριγκες και διέδιδε συνθήματα καμιά φορά άποπροσανατολιστικά. Στό 1923, ό 'Αντρέ Νίν συνδέεται μέ τήν πρώτη άριστερή άνοικαλίτευση: Προσιπραζέτσκι, Πιατάκιωφ, Τρότσκι. Όμως δέν είναι ακόμα τελείως ώριμος γι' αυτούς τούς άγώνες. Άσφυκτιά μέσα στά γραφεία τής Προφιντέρν, και θά πρέπει νά πούμε πώς και ή ίδια ή άτμόσφαιρα πού επικρατεί εκεί συντελεί σέ κάτι τέτοιο. Τά παρατάει. Τό γόνιτρό του θά μειωθεί περισσότερο τρία χρόνια αργότερα, όταν θ' αναμειχθεί στήν άποφασιστική σύγκρουση ανάμεσα σ' αυτούς πού, θυσιάζοντας όλα τους τά προσωπικά συμφέροντα, προσπαθούν νά δώσουν τίς τελευταίες ευκαιρίες σέ μιιά άνασθήλιση του μπολσεβίκικου καμματος και στή σταλινική γραφειοκρατία, πού είναι άποφασισμένη



νά κρατήσει την εξουσία. Τό γόνιρό του θά μειωθεί ακόμα περισσότερο μέ την άποστολή στην Κεντρική Έπιτροπή ενός σύντομου και άπόλυτα κατηγορηματικού γράμματος, πού παρόμοια μ' αυτό δέν έφταναν συχνά εκεί: «Η άντιπολίτευση έχει δίκιο, τάσσομαι άνεπιφύλαχτα μέ τό μέρος της», δηλώνει ό γραμματέας τής ΚΣΔ. Δέν ξέρω τί προβλέπαμε τά διεθνή καταστατικά, αλλά ό γραμματέας τής ΚΣΔ έπαψε νά κατέχει αυτή τή θέση την μελεπούμενη μέρα. Καί περίμενε άστευούμενος — μέ τό έξαιρετικά σπάνιο χιοδιμορ πού διαθέτει — νά έρθουν νά τον συλλάβουν, όπως όλους τούς άλλους. Περίμενα νά γίνει τό ίδιο και μέ μένα, για τούς ίδιους λόγους. Συναντιήμασταν στό σπίτι μου ή στό δικό του, στό Λένινγκραντ ή στην Μόσχα, κάπως έκπληκτοι πού παραμείναμε (σχετικά) ελεύθεροι. Για νά ζήσουμε επιδοθήκαμε σέ διάφορες άσχολίες. Ό Νίν βάλθηκε νά μεταφράζει Νουστογιόφσκι και, μετά, Μπόρις Πιλινάκ, στό Καταλάνα. Έγραψε ένα βιβλίο για νά ύπερασπίσει την ιδέα τής δικτατορίας τού προλεταριάτου, ενάντια στόν Μ. Κάμπο, καταλάνο θεωρητικό τής δικτατορίας. Συγκέντρωνε κείμενα και φυλλάδια. Πολύ έργατικός, περισσότερο σπιτόγατος, ζούσε δουλεύοντας σκληρά, μαζί μέ την σύντροφό του Όλγα Καρέβα και τίς κόρες του. Τότε χάσαμε έναν κοινό μας φίλο, τόν Τζώρτζ Άντρέϊτσιν τής ΙΩΥ τής Άμερικής, πού είχε «συνθηκολογήσεις, λέγοντάς μας μέ μία έκφραση άπόγνωσης: «Είμαι ένας δειλός». (Σέ ποιά φυλακή τής ΕΣΣΔ θρίσκειται σήμερα ό Τζώρτζ Άντρέϊτσιν;). Όταν ξέσπασε ή Ισπανική επανάσταση, ό Νίν άπέύθυνε στην Κεντρική Έπιτροπή μία νέα έκπληκτική έπιστολή — όπου ζήτησε νά τον αφήσουν νά φύγει ή νά τον συλλάβουν — έπιστολή πού τον έβαλε σέ μεγάλο κίνδυνο. Συζητήθηκε πολύ νά τον εκτεάσουν στην Σιδηρία. Τελικά προτίμησαν νά τον άπελάσουν. Βρέθηκε τότε στους δρόμους τής Ρίγας, μαζί μέ την γυναίκα του και τά παιδιά του, έντελώς άδέκαρος.

Στην Ισπανία, ό Άντρές Νίν, ρίχτηκε στην δράση. Φυσικά, γρήγορα φυλακίστηκε. Αφέθηκε ελεύθερος, και ξαναφυλακίστηκε πολλές φορές. Διεύθυνε τόν τύπο τής καμμουνιστικής τροσκιστικής άριστερης άντιπολίτευσης, μετάφραζε βιβλία, έγραψε προκηρύξεις, πήγαινε συχνά στις συγκεντρώσεις, ζούσε λιτά, άρνούμενος την εύκολη και προσοδοφόρα σταδιοδρομία. Κατέληξε σέ μία διάσταση, πάνω σέ ζητήματα θεωρίας και πρακτικής, μέ τόν Λέον Νταβίντοβιτς Τρότσκι, μέ τόν όποιο ώστόσο τόν έδενε μία παλιά και σταθερή φίλα. Προσέγγισε τόν Χοακίν Μαουρίν και άπό την συγχώνευση των δύο ομάδων τους, γεννήθηκε, στό 1935, τό Ένωπατημένο Μαρξιστικό Έργατικό Κόμμα (ΡΟΥΜ).

Στά 1933, ή άστυνομία τής Ισπανικής Δημοκρατίας, όπου άνέτειλε τό άστρο τού κυρίου Λερού και τού Χιλ Ράμπλες, έπιχείρησε νά καταφέρει στόν Νίν ένα πολύ άσχημο χτύπημα. Άφού τόν συνέ-

λαβε στην Βαρκελώνη και τον διήγησε σε άγνωστη κατεύθυνση, τον μετέφερε, χωρίς να ξέρουμε γιατί, σε μία φυλακή της Αλγεθίρας. Τά γεγονότα τον έσωσαν.

Όταν έγινε ύπουργός ή μάλλον σύμβουλος στο ύπουργείο Δικαιοσύνης της κυβέρνησης Ταραδέγιας, που σχηματίστηκε την επομένη της εργατικής νίκης στις 19 Ιούλη 1936, ο Αντρέ Νίν προσπάθησε να σπρώξει αυτή τή κυβέρνηση στο δρόμο των επαναστατικών κατακτήσεων και, από τήν πλευρά του, συνέβαλε στην τού ριζοσπαστική αναμόρφωση που μπορούσε να γίνει στον μηχανισμό της δικαιοσύνης. Ύπήρξε ο δημιουργός των νέων λαϊκών δικαστηρίων.

Είνα: μόνο 45 χρονών, αλλά έχει ήδη συμπληρώσει πάνω από 20 χρόνια αγωνιστικής δράσης. Έπί 6 χρόνια, διακινδυνεύει ψύχραμα, καθημερινά, μέ μία ύγιή αισιοδοξία — αν και, καθώς ξέρω, μέ αρκετές αυταπάτες — τή ζωή του και τήν ελευθερία του. Οι λόγοι και τά κείμενά του αποκαλύπτουν μία δραστήρια και διορατική επαναστατική σκέψη. Σ' δλη τήν ζωή του διακρίθηκε για τή συνέπειά του.



Στις 16 Ιούνη 1937, δύο μέρες πριν από τήν ήμερομηνία έναρξης του Συνεδρίου τού ΡΟUM, ο Νίν συλλαμβάνεται. Η σύλληψη του είναι μεμονωμένη και μόνο αργότερα καταλάβαμε γιατί οι αστυνομικοί που ήρθαν για να συλλάβουν δλη τήν Εκτελεστική Επιτροπή του ΡΟUM, ήταν τόσο «ολιγαρκείς».

Οι σταλινικοί είχαν συνειδητοποιήσει καλύτερα από όποιονδήποτε, τί θά σήμαινε για τό ΡΟUM ή απώλεια τού Νίν. Ο Νίν δέν τόλμησε μονάχα να πει τήν αλήθεια για τό ρόλο του σταλινισμού στην Ισπανική επανάσταση και στο διεθνές επαναστατικό κίνημα. Διέπραξε τό ασυγχώρητο έγκλημα να αντιπαραθέσει στον Στάλιν, ένα κόμμα, στην Ισπανία, όχι θέβαια πολύ μεγάλο, αλλά πού, εξαιτίας της ιδεολογικής του συνοχής αναπτυσσόταν συνεχώς. Ο Νίν, αρχηγός αυτού τού κόμματος και παλιός άποστάτης της Κ. Δ. έπρεπε να έξοντωθεί. Η Όλγα Νίν είδε τόν άντρα της στις 16 Ιούνη τό απόγευμα, στο Αρχηγείο της Αστυνομίας της Βαρκελώνης. Όταν επέστρεψε μία ώρα αργότερα, για να τού φέρε: φαί και κουβέρτες, δέν βρισκόταν πιά εκεί και κανείς δέν μπόρεσε να τήν ενημερώσει για τό τί απόγινε.

Αναφερόμενος στο θέμα αυτό, ο σταλινικός τύπος δέν ύστέρησε σε σε κυκλικότητα. Νά τά γεγονότα:

Λίγες μέρες μετά τή σύλληψή του, τό περιβόητο «Ισπανικό Πρακτορείο» και έπειτα όλες οι άλλες σταλινικές εφημερίδες της χερσονήσου και των άλλων χωρών, άνακόλνωσαν τήν άνακάλυψη ενός συντριπτικού ντακουιμένου για τό ΡΟUM. Πρόκειται για ένα

σχεδιάγραμμα της Μαδρίτης, πού βρέθηκε στο σπίτι ενός φασιστα με π' όνομα Γκαλφίν. Στο πίσω μέρος του σχεδιαγράμματος ήταν γραμμένο με συμπιεστική μελάνι ένα μήνυμα στον Φράνκο, στο όποιο γίνεται μνεία κάποιου Ν., πού θεωρείται έν άνεργεια πράχτορας στη δημοκρατική ζώνη. Οι εφημερίδες αυτές άφήρκαν νά υπονοηθεί πώς τό άρχικό αυτό υποδελώνει: τόν Άντρές Νίν.

Ή έρευνα πού έγινε από τήν πρώτη διεθνή άντιπροσωπεία πού τήν άποστολοΰσαν ο Φέννερ Μπρόκγουεϊ, γραμματέας του Άνεξάρτητου Έργατικό Κόμματος, ο Λουζόν και ο Τσάρλς Γούλφ, καταλήγει στο συμπέρασμα πώς τό νουκουμέντο αυτό έκλάπη (μυατεύουμε άπο ποιόν) από τόν άρχηγό τής άστυνομίας και τό κείμενο μέ τή συμπιεστική μελάνι προστέθηκε άργότερα.

Γιά νά πάρουν περισότερες πληροφορίες για τήν τύχη του Νίν, οι παραπάνω άντιπρόσωποι, πήγαν στη Βαλένθια, όπου μπόρεσαν νά συζητήσουν μέ πολλά μέλη τής κυβέρνησης. Ο Μ. Ίρούχο έκανε τότε τήν παρακάτω δήλωση: «Άναφέρεται όχι μόνο στον Νίν, αλλά και στα άλλα μέλη τής Έκτελεστικής Έπιτροπής του ΡΟΜ:

«Μπορώ νά διαβεβαιώσω πώς κανένας κρατούμενος δέν έχει ύποπσει ούτε μία γρατζουνιά, ούτε τήν παραμικρή κακομεταχείριση, ούτε μία όποιαδήποτε άλλη πλειση έκτός από αυτήν τής ίδιας του τής συνείδησης».

Γύρω στις 25 Ίούλη, μαθαίνουμε μέ φρίκη, πέρα από τά Ισπανικά όνορα, μία δήλωση τής Φεντερικά Μουτσένυ, πρώην ύπουργού στην κυβέρνηση Λάργκο Καμπαγιέρο, στην όποία άντιπροσώπευε τήν CNT. Δηλώνει επιγραμματικά: «Άλλά καταλήξανε νά μάς λένε πώς τά πτώματα του Νίν και δύο άλλων συντρόφων βρέθηκαν στη Μαδρίτη».

Άνομέτως μέ τήν άκαταραχή πού δημιουργήθηκε στην Ίσπανία και έξω από αυτήν, ο ύπουργός Δικαιοσύνης στέλνει: στις εφημερίδες, στις 29 Ίούλη, μία ανακοίνωση όπου άπαριθμεί τούς άγωνιστές τής Έκτελεστικής Έπιτροπής του ΡΟΜ, πού κρατούνται στις επίσημες κυβερνητικές φυλακές.

Τό όνομα του Άντρές Νίν δέν εμφανίζεται σ' αυτόν τόν κατάλογο.

Μετά από λίγες μέρες, τό πρακτορείο «Ίσπανία» διαπιστώνει: τήν έξαφάνιση του Νίν... και συμπεραίνει ότι έχει άραπετεύσει! Αυτό θυμίζει τούς άισχροές μύθους πού πλάστησαν γύρω από τόν Χοακίν Μισουρίν, πού οι σταλινικοί ισχυρίζονταν πώς τόν είδαν νά περπατάει παρέα μέ τόν Κέπο δέ Γιάνο\* στη Σεβίλλη.

Μιά δεύτερη άνακριτική έπιτροπή στην όποία περιλαμβάνονται έκτός των άλλων και οι Τζαίμς Μάξτον, πρόεδρος του Άνε-

\* Σ.τ.Ε. Φασίστας Στρατηγός.

ξάρτητου Έργατικού Κόμματος, αντιπρόσωπος στη Βουλή των Κοινοτήτων και Άντρέ Βέλ - Κυριέλ, μέλος της Έκτελεστικής Επιτροπής της Σοσιαλιστικής Όμοσπονδίας (SFIO) του Σηριούνα, αναχωρεί για την Ίσπανία στις 19 Αυγούστου και επιστρέφει στις 26. Αναφέρει:

1. Τήν έπαλήθευση τής αναξιοπιστίας του ντοκουμέντου Ν.

2. Άρκετες θηλώσεις για τήν τύχη του Άντρέ Νίν.

Ό Ινταλέθιο Πριέτο, ύπουργός πολέμου, αναγνωρίζει πώς ή σύλληψη του Νίν και των ήγγετών του ΡΟUM δέν αποφασίσθηκε από τήν κυβέρνηση.

Ό Μ. Ίροβχο, ύπουργός Δικαιοσύνης, διαβεβαιώνει πώς «δ Νίν δέν κρατήθηκε ποτέ σέ κυβερνητική φυλακή». Τά ίχνη του χάνονται σ' ένα ιδιαίτερο κτίριο πού δέν ήταν φυλακή.

Ό Μ. Θουγκαθαγκοϊτία, ύπουργός έσωτερικών, διαβεβαιώνει πώς ή εξαφάνιση του Νίν έγινε αντίθετα μέ τήν θέληση τής κυβέρνησης.

## Ή Όδύσεια του Νίν

Άπό τίς πληροφορίες πού συγκεντρώσαμε είτε από τήν 2η έπιτροπή, είτε από τούς Ισπανούς αναρχικούς, είτε από τούς φυλακισμένους συντρόφους του ΡΟUM, συνάγεται πώς δ Νίν, πριν από τήν εξαφάνισή του, μεταφερόταν από φυλακή σέ φυλακή. Όλες αυτές οι φυλακές ήταν ιδιωτικές, όλες άνήσανε στην GPU!

Όταν ήρθε από τήν Βαρκελώνη, κλειστήκε πρώτα στό κτίριο τής ειδικής ταξιαρχίας, στό Πασέο δέ λά Καστιγιάνα στη Βαλένθια, έπειτα στην Τσεκά τής Ατόσσα στη Μαδρίτη και στην Τσεκά του Πάρδο έπίσης στη Μαδρίτη. Τέλος οδηγήθηκε στην απομονωμένη βίλλα τής Αλκάλια δέ Ένάρες, όπου χάνουμε τά ίχνη του.

Γνωρίζουμε τά όνόματα των τριών αστυνομικών (Ρομιάγιο, Βαλεντίν και Ροσέλ) πού συνέλαβαν τόν Νίν. Σύμφωνα μέ τούς συντρόφους τής CNT, δ άνθρωπος πού εθύνεται για τήν εξαφάνισή του πρέπει νά ήταν ένας ρώσος αξιωματικός τής Διεθνούς Ταξιαρχίας: δ Όρλόφ.

Ό αρχηγός τής Ασφάλειας, Όρτέγια, επειδή θεωρήθηκε ύποπτος συνεργίας και πού άλλωστε δέν κατάφερε νά ξαναβρεί τό Νίν, καθαιρέθηκε. Άλλά τόν αντικατέστησαν μ' ένα σταλινικό πού ονομαζόταν Μορόν και πού, μόλις άρχισε ή άνάκριση, άφησε έλευθερους τούς αστυνομικούς πού είχαν συλληφθεί μέ διαταγές του προανακριτή.

## Τι άπόγινε ό 'Αντρές Νίν

Σ' αυτό τό έρώτημα, δέν μπορούμε νά άπαντήσουμε παρά μέ άποθέσεις. Όστόσο δύο πράγματα φαίνονται σίγουρα:

Τό πρώτο είναι πώς αυτή ή ύπουλη τρομοκρατική ένέργεια, είναι έργο του σταλινισμού: ή πληθώρα των κομμουνιστικών επιθέσεων ένάντια στό ΡΟUM, στους μήνες πού προηγήθηκαν, οι βολοφορίες ή οι εξαφανίσεις πολλών άλλων άγωνιστών συντρόφων (Μπερνέρι, Μπαρμπιέρι, Έρβιν Βόλφ, Μάρκ Ράιν, Κούρτ Λαντάου), τέλος οι ήμολογίες — λίγο πολύ συγκαλυμένες — των ύπουργών στά μέλη της 2ης άντιπροσωπείας, όλα αυτά επιβαρύνουν τους άνθρώπους της Γ' Διεθνούς.

Τό δεύτερο είναι πώς ό Νίν δέν ξαναβρέθηκε. Άν έμφανιζόταν, θά είχε πολλά πράγματα νά πει καί ξέρούμε πώς δέν θά σόπαινε ποτέ.

Στήν περίοδο από τον Αύγουστο 1936 (πρώτη δίκη της Μόσχας), ως τίς μέρες μας, μία περίοδο πού σηματοδεύτηκε από τίς εκκαθαρίσεις όλων των παλιών μπολσεβίκων, όλων αυτών πού πήραν μέρος στην Όχτωβριανή Έπανάσταση ή στην οικοδόμηση της Γ' Διεθνούς, ένας άγωνιστής, σαν τον Νίν, μάρτυρας καί πρωταγωνιστής των άγώνων πού παρελθόντος, πού έζησε χρόνια στή Μόσχα καί είχε μία διεθνή φήμη, δέν θά έπρεπε νά παραμείνει ζωντανός.

Η άπομονωμένη έίλλα» της Άλκαλά δέ Ένάρες, βρίσκεται κοντά σε ένα σοβιετικό άεροδρόμιο. Ό Νίν δηγήθηκε σ' αυτήν γιά νά άνακριθεί από τους ρώσους άξιωματικούς πού δρισκόντουσαν εκεί; Άπήχθη καί μεταφέρθηκε στή Ρωσία; Δολοφονήθηκε επί τόπου; Κανείς δέν τό ξέρει.

Ό Άντρές Νίν ήταν από αυτούς πού έμπνέουν την έχτόμηση μέ την άγνότητα της ζωής τους, μέ ένα σύνολο από ανθρώπινα καί πνευματικά χαρίσματα. Είναι ένα από τά μεγαλύτερα θύματα αυτής της νέας τυραννίας πού ονομάζεται σταλινισμός.

Στό μέτρο πού τά μάτια άνοιγουν καί οι αυταπάτες διαλύονται, οι ήγγέτες της έκφυλισμένης Γ' Διεθνούς άναγκάζονται νά καπχύγουν σε έλο καί πύ θύκες, κυκλικές καί ειδικευθείς μεθόδους γιά νά διατηρήσουν την κυριαρχία τους καί ν' άπαλλαγούν άπ' αυτούς πού τους ένοχλούν.

Όμως έρχεται μία στιγμή πού τό αίμα ζητάει ευδίκηση, καί όπου συντελούνται μεταστροφές της κοινής γνώμης πού παραλούν τά χέρια των δολοφόνων. Άργά αλλά σταθερά, μία παράμια κίνηση άρχίζει αυτόν τον καιρό νά δημουργείται. Βγαίνοντας στό προσκήνιο μαζί μέ μία άτέλειωτη σειρά ήμολήτων, ή εξαφάνιση του Νίν καί τόσων άλλων έπαναστατών, ξεσήκωσε ένα τεράστιο κύμα άγανάκτη-

σης στην Ίσπανία και σ' όλο τον κόσμο. Ο θάνατος του Νίν θα αποβεί ελβετικός για τους τόν οργανώσαν.

## Ἡ περίπτωση Λαντάου

Στις 23 Σεπτεμβρίου, ὁ Κούρτ Λαντάου συνελήφθη ἀπὸ δύο αὐτοαποκαλούμενους ἀστυνομικούς, πού συνοδευόντουσαν ἀπὸ ἕναν φρουρὸ ἐφόδου. Σύντομα μάθαμε πὼς γιὰ μιὰ ἀκόμα φορά, δὲν ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ σύλληψη, ἀλλὰ γιὰ μιὰ ἀπαγωγή. Οἱ σύντροφοι τῆς ὁμάδας «Der Funke» στὸ Παρίσι, ἔγραφαν γιὰ τὴν ὑπόθεση αὐτή:

«Πέμπτη, 23 Σεπτεμβρίου 1937. Ὁ Κούρτ Λαντάου, γνωστὸς μὲ τὸ ψευδώνυμο Βόλφ Μπέρτμαν, ἀπήχθη ἀπὸ ἕνα μικρὸ σπῆτι στὰ περὶχωρα τῆς Βαρκελώνης. Ἀπὸ τίς συνθήκες τῆς ἐξαφάνισής του, συνάγεται: ὅτι πρόκειται γιὰ μιὰ ἀπαγωγή ὀργανωμένη ἀπὸ τοὺς σταλινικούς πράχτορες. Οἱ Νίν, Μάρκ Ράιν, Βόλφ καὶ πολλοὶ ἄλλοι εἶχαν ἐξαφανισθεῖ μὲ τὸν ἴδιο τρόπο. Γιὰ τὴν περίπτωσή τους, οὔτε ἡ ἐπίσημη ἀστυνομία οὔτε ἡ κυβέρνησις μπόρεσαν νὰ μᾶς δώσουν καμιὰ πληροφορία. Ἐπὶ πολλοὺς μῆνες, οἱ σταλινικοὶ κατηγοροῦσαν τὸν Βόλφ Μπέρτμαν πὼς εἶναι ὁ ἀρχηγὸς μιᾶς τροισκρατικῆς συμμορίας», σύνδεσμος μεταξὺ Γκεστάπο καὶ ΡΟUM. Ἡ κατηγορία πὼς εἶναι πράχτορας τῆς Γκεστάπο, σέ σχέση μὲ τὸ ἐπαναστατικὸ του παρελθὸν καὶ μὲ τὴ μέχρι τώρα δράση του, φαίνεται σὰν μιὰ σχιζοφρενικὴ ἐπιπόνηση.

Ὁ Βόλφ Μπέρτμαν, σὰν γραμματεὺς τῆς καμμουνιστικῆς ὁμάδας «Der Funke», ἐγκατέλειψε τὴ Γερμανία τὸν Μάρτη 1933, καταδιωκόμενος ἀπὸ τοὺς πράχτορες τῆς Γκεστάπο. Πρὶν ἀπ' τὰ 1933 ὄλα τὰ μέλη τῆς ὁμάδας «Der Funke», μὲ ἐξαιρεση τὸν Μπέρτμαν, τὴ γυναίκα του καὶ ἕναν ἄλλο σύντροφο, συλλήφθησαν, βασανίσθησαν καὶ ὀδηγήθησαν στὰ κάτεργα καὶ στὰ στρατόπεδα συγκέντρωσης. Καὶ ἐνάντια στὸν Μπέρτμαν, πού τὸν καταζητοῦσε ἡ ἴδια ἡ Γκεστάπο, οἱ σταλινικοὶ διατυπώνουν τὴν κατηγορία πὼς εἶναι πράχτορας τῆς!

Τὸ μένος τῶν σταλινικῶν στρέφεται ἐνάντια στὸν καμμουνιστὴ θεωρητικὸ τῆς ἀντιπολίτευσης. Ἔχει σὰ στόχο τὸν συγγραφέα τῆς μπροσούρας τοῦ Δεκεμβρίου 1936, «Ίσπανία 1936, Γερμανία 1918», ὅπου ἤδη ἔδειχνε πὼς ἡ συντριβὴ τῶν ἐπαναστατημένων ἐργατῶν ἀπὸ τοὺς σταλινικοὺς στὴν Ίσπανία — στὴν ὁποία συνέβαλαν ἀπὸ τὸν Μάη — ἦταν μιὰ ἀναπόφευκτη συνέπεια τῆς πολιτικῆς τους.

Τὸ μῖσος τους στρέφεται ἐνάντια σ' ἕναν ἄνθρωπο πού ἀφιέρωσε ὄλη του τὴ ζωὴ ἀποκλειστικὰ στὸ ἐπαναστατικὸ κίνημα, ἀπὸ τὰ 1921 σὲς γραμμὲς τοῦ αὐστριακοῦ καμμουνιστικοῦ κόμματος, σὰν μέλος τῆς σύνταξης τῆς «Κόσκινης Σημαίας» τῆς Βιέννης καὶ στὸ τιμῆμα προπαγάνδης καὶ ἀγκυτάτσιας τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς

τοῦ Κ.Κ. Αὐστρίας καί πού, ἀπὸ τὰ 1923, πῆρε μέρος στὸν ἀγῶνα τοῦ Τρότσκι ἐνάντια στὸ Στάλιν.

Ἡ ἐχθρότητα τῶν σταλινικῶν ἀναζωπυρώθηκε καί πάλι ὅταν, στὰ 1930, ἔδωσε μαζί μὲ τὸν Ἄλφρεντ Ρόσμπερ καί τὸν Τρότσκι, τὸ γραφεῖο τῆς Διεθνούς Κομμουνιστικῆς Ἀντιπολίτευσης τῆς Ἀριστερᾶς. Δὲν κατασιγήστηκε ὅταν, στὰ 1931, διαχώρισε τὴ θέση του ἀπὸ τὸν Τρότσκι ἐξαιτίας διαφωνιῶν πάνω σὲ ὀργανωτικά ζητήματα, οὔτε ὅταν, στὰ 1933, στράφηκε ἐνεργητικὰ ἐνάντια στὸν Τρότσκι γιὰ τὸ ζήτημα τῆς ἔδρασης τῆς Δ' Διεθνούς.

Τὸ μῦθος τῶν σταλινικῶν τὸν συνόδευε ἀδιάκοπα, ἐξαιτίας, βασικά, τῆς διεθνούς του δραστηριότητος, πού στὴν Αὐστρία καί στὴ Γερμανία, στὴν ἔξορία καί στὴν Ἰσπανία, ἐμπνεόταν ἀπὸ τίς θεμελιακὲς ἀρχές τοῦ μαρξισμοῦ γιὰ νὰ πολεμήσει τὴν σταλινικὴ πολιτικὴ.

Στὴν ἔξορία, σὲ πολυάριθμες συνεντεύξεις καί ἄρθρα, ἀσχολήθηκε μὲ τὰ προβλήματα τοῦ διεθνούς ἐργατικοῦ κινήματος. Τὸ Νοέμβριο 1936, ἔφυγε γιὰ τὴν Ἰσπανία καί προσχώρησε στὸ ΡΟΜ γιὰ νὰ προσφέρει τίς ὑπηρεσίες του στὴν Ἰσπανικὴ Ἐπαναστάσει.

Οἱ σημερινοὶ ἰθύνοντες τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνούς, ἀνίκανοι νὰ ἀναμετρηθοῦν μὲ τοὺς ἀντιπάλους τους στὸ πολιτικὸ πεδίο καί ἀπὸ φόβο μήπως δοῦν νὰ ξεσκαπᾶται ἡ ἐργλημματικὴ τους πολιτικὴ, ἀντικαθιστοῦν τίς συζητήσεις μὲ τὸ ἐγκλημα καί τὴν τραγωδία!

## Ἡ ἀπαγωγή

Στις 9 Ὀκτωβρίου, ἡ συντρόφισσα Σ. Ντ. ἐμφανίζεται στὸ δικαστήριο καί κάνει τὴν ἐξῆς δήλωσι:

«Φιλοξένησα στὸ διαμέρισμά μου στὴ Βαρκελώνη κάποιον Κούρτ Λαντάου, αὐστριακῆς ἐθνικότητος, γνωστὸ μαρξιστὴ συγγραφέα.

Στις 23 Δεκεμβρίου, γύρω στις 7 τὸ βράδυ, ἦρθαν δύο αστυνομικοὶ, συνοδευόμενοι ἀπὸ ἕναν φρουρό ἐφόδου, γιὰ νὰ συλλάβουν τὸν Κούρτ Λαντάου. Δὲν ἔγινε καμμία ἔρευνα, ἀλλὰ πῆραν ἀμέσως τὸν κρατούμενο.

Οἱ ἔρευνες πού ἔγιναν στὴν Κεντρικὴ Διεύθυνση Δημόσιας Τάξεως, καθὼς καί σὲ ὅλες τίς ἐπίσημες φυλακές, δὲν ἔφεραν κανένα ἀποτέλεσμα. Μετὰ τὴ σύλληψη τοῦ Κούρτ Λαντάου, δὲν ξέρομε οὔτε πού μεταφέρθηκε, οὔτε πού βρίσκεται σήμερα. Ἀκόμα καί ὁ γενικός ἐπίτροπος Δημόσιας Τάξεως, Πασουλίνο Γκαμέθ, εἶπε στοὺς ἐνδιαφερόμενους γιὰ τὴν ἐξαφάνιση τοῦ Κούρτ Λαντάου, πὼς δὲν εἶχε καμμία πληροφορία ἀπὸ τὴν Βαλένθια σάν ἀπάντησι στὴν ἐπερώτησή του. Ὅλα αὐτὰ τὰ γεγονότα μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ υποθέσουμε πὼς ὁ

Κούρτ Λαντάου συνελήφθη κάτω από τὰ μάτια τῶν ἐπίσημων ἀρχῶν, χωρὶς νὰ λάβει γνώση ὁ γενικὸς ἐπίτροπος Δημόσιας Τάξης. Οἱ ἀστυνομικοὶ ἐργαζόμενοι γιὰ δικὸν τους λογαριασμό; Ὑπάκουαν σέ διαταγές τοῦ ἀνωτέρου τους, δηλαδή τοῦ ἀρχηγροῦ τῆς ἀστυνομίας Μ. Μπουρίγιο; Ποῦ δόχησαν τὸν Κούρτ Λαντάου ὅταν τὸν συνέλαβαν; Τί ἀπόγινε;

Ἄν υποθέσουμε πῶς τὰ προαναφερθέντα γεγονότα συκκοτοῦν τὰ ἀκόλουθα ἀδικήματα: ἀπαγωγή, στέρηση τῆς ἐλευθερίας, ἀκόμα καὶ φόνο, ἢ κάτωθι: υπογεγραμμένη τὰ καθιστᾶ γνωστὰ στὶς ἀρχές.

Παρακαλεῖ τὸ δικαστήριον νὰ ἐνεργήσῃ ἀμέσως καὶ νὰ διατάξῃ προανάκριση μὲ σκοπὸ νὰ μάθουμε τί ἀπόγινε ὁ Κούρτ Λαντάου καὶ νὰ τιμωρηθοῦν οἱ ἐνοχοί».

Σ. Ντ.

Δίνουμε τώρα τὸ λόγο στὴν Κάτια Λαντάου:

«Ὅταν μοῦ εἶπαν πῶς ὁ Κούρτ Λαντάου συνελήφθη ἀπὸ δύο ἀστυνομικοὺς καὶ ἕναν φρουρὸ ἐφόδου, πίστεψα στὴν ἀρχὴ πῶς θὰ πρόκειται γιὰ κανονικὴ σύλληψη. Ἀργότερα, ὅταν κι ἐγὼ ἢ ἴδια μεταφέρθηκα στὸ Πασέο Σάν Χουάν 104, ἔδρα τῆς GPU, κατάλαβα πῶς ἡ GPU εἶχε κατορθώσει: νὰ ἐνεργήσῃ «νόμιμα», ἐφόσον ἔλεγε τὸν κρατικὸ μηχανισμό καί, πάνω ἀπ' ὅλα, ἀφοῦ εἶχε στὴ διάθεσὴ τῆς ἀρκετοῦ φρουροῦ, «εἰδικὰ ἐπιλεγμένους», καθὼς ἔλεγον, ποῦ ἀποτελοῦσαν τὰ πιὸ πιστὰ μέλη τῆς Κομμουνιστικῆς Νεολαίας.

«Κανείς δὲν ξέρεῖ ποῦ καὶ γιὰ ποῖον δουλεύουμε. Καὶ ὅταν ἡ ὕπηρεσία μας ἔχει τελειώσει, θὲν ἔχουμε δεῖ οὔτε ἀκούσει τίποτα. Ναι, αὐτὸ εἶναι τυφλὴ ὑπακοή, ἂν θέλετε, ἀλλὰ εἶναι ἀκριβῶς αὐτὸ ποῦ ταιριάζει σ' ἕναν πιστὸ ἀγωνιστὴ», μοῦ ἔλεγον.

Ναι, τοὺς γνώρισα αὐτοὺς τοὺς νεαροὺς «ιδεαλιστές», ποῦ, γιὰ 100 πεσέτες παραπάνω τὸ μῆνα, ἦσαν ἱκανοὶ γιὰ ὅλα καὶ μᾶς μπούχτισαν ἀρκετὰ μὲ τὴν «υπερηφάνειά» τους σάν «ἀγωνιστὲς πρῶτης τάξεως». Δὲν ὑπάρχει ἡ παραμικρὴ ἀμφιβολία γιὰ αὐτοὺς ποῦ συνέλαβαν τὸν Κούρτ Λαντάου. Ξέροιμε ἀκόμα πῶς τὸ σπίτι ἦταν ἡδὴ ὑπὸ παρακαλοῦθησιν ἐδῶ καὶ μερικὲς μέρες ἀπὸ ἕνα ζευγάρι, ἕνα: ἄντρα καὶ μία νεαρὴ ξανθὴ γυναίκα, ποῦ προφανῶς ἦσαν ξένοι. Ἡ περιγραφή τῆς γυναίκας μᾶς ἀφήνει νὰ υποπτευθοῦμε πῶς πρόκειται γιὰ τὴν Σ.Κ., πράκτορα τῆς GPU στὴ Βαρκελώνη. Ἄλλωστε, διάλεξαν τὴ στιγμὴ ποῦ ὁ Κούρτ Λαντάου βρισκόταν μόνος στὸ σπίτι. Οἱ μάρτυρες λένε πῶς τοῦ ἔδωσαν μόλις 3 μὲ 5 λεπτά γιὰ νὰ ἀλλάξει ρούχα καὶ τὸ αὐτοκίνητο, μία μεγάλη καὶ πολυτελὴς Ρόλς - Ρόυς, εἶχε κιάλια ἐξαφανιστεῖ πρὸς τὴν κατεύθυνση τῆς Βαρκελώνης. Ἀπὸ τότε, κανένα ἔχνος του, κανένα νέο του.

Γιὰ ποῦ πράγμα κατηγοροῦσαν οἱ σταλινικοὶ τὸν Κούρτ Λαντάου; Δὲν παραθέτω παρὰ μόνο τίς βασικὲς κατηγορίες ποῦ ἔπαινα-



λαμβάνονται σέ όλες τίς ἀνακρίσεις τῶν ξένων συντρόφων, μελῶν τοῦ ΡΟΟΜ. Ἡ πύς κοβαρή κατηγορία, στήν ὁποία ἔδιναν τό μεγαλύτερο βάρος, ἦταν πῶς ὁ Κούρτ Λαντάου ὑπῆρξε μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΡΟΟΜ. Περτυσεῖ νά ποῦμε πῶς αὐτό ἦταν μιά ἀπλοϊκή καί φανερή ἐπιπόνηση, γιατί ἡ Ε.Ε. τοῦ ΡΟΟΜ δέν περιλάμβανε παρά μονάχα ἰσπανούς συντρόφους. Ἐπειτα, ὁ διεθνῆς σταλινικός τύπος τόν παρουσίαζε σάν «θεωρητικό «ἐγκέφαλο» τοῦ ΡΟΟΜ (εἰδικό τεύχος τῆς «Διεθνούς» — Σεπτέμβριος 1937). Στίς ἀνακρίσεις τοῦ συντρόφου Π., κατηγοροῦσαν τόν Κούρτ Λαντάου πῶς ἔδρυσε τήν γερμανική ομάδα τοῦ ΡΟΟΜ, μιά ἀληθινή τρομοκρατική ὀργάνωση, γιά νά προετοιμάσει τά γεγονότα τοῦ Μάη. Γράμματα μέ πολιτικό περιεχόμενο μετατράπησαν σέ ντοκουμέντα γιά νά ἀποδείξουν τήν προμελέτη τρομοκρατικῶν ἐνεργειῶν, ὄχι μονάχα ἐνάντια στόν Στάλιν, ἀλλά καί ἐνάντια σέ ἄλλους τοὺς ἡγέτες τῆς Γ' Διεθνούς! Οἱ σταλινικοί δέν ἔχουν καθόλου τύχη! Νά κατηγοροῦν γιά τρομοκρατία ἕναν ἀγωνιστή πού πάντοτε πολέμησε ἐναντία στήν ἀτομική τρομοκρατία μέ ἄλλες του τίς δυνάμεις... Ὅμως, λί-πο τοὺς ἐνδιαφέρει ἡ ἀλήθεια.

Ἐνας ἀπό τοὺς πύ ἀνέντιμους πράχτορες τῆς GPU, ὁ Μόρις Μπρέσλερ, ἀλλιώς Φῶν Ράνκε, περιόρισε τό κατηγορητήριο στό σι-σιῶδες σημεῖο του. Αὐτός καί ἡ γυναίκα του, ἡ Σέλπ Καπαλάντζ, συνέλαβαν ἕνα σύντροφο, ἐπειδή ὑποπτευόντουσαν ὅτι ἤξερε πού βρισκόταν ὁ Κούρτ Λαντάου. «Ἄν δέν μᾶς δώσετε τή διεύθυνσή του», ἔλεγαν, «δέν θά ἐγχεῖτε ποτέ ἀπό τήν φυλακή. Εἶναι ἐχθρός τοῦ λαϊκοῦ μετώπου καί τοῦ Στάλιν. Ὅταν μάθουμε πού μένει, θά πάμε νά τόν σκοτώσουμε.»

## Ἡ ἀπεργία πείνας

Ἡ ἀπαγωγὴ ἔγινε στίς 23 Σεπτέμβρη. Οἱ ἰσπανοὶ σύντροφοι καί οἱ ξένοι φίλοι ἔκαναν ὄλα τά ἀπαραίτητα διαδήματα καί ἐνεργεῖες πού γίνονται στήν περίπτωσή μᾶς καινοκίτης σύλληψης. Ὅλα αὐτά δέν ἔφεραν κανένα ἀποτέλεσμα. Καί μεῖς φυλακισμένες γιά πολλοὺς μῆνες χωρὶς ἐπίσημη κατηγορία, χωρὶς ἀνάκριση, ἀναρωτιόμασταν: «Μποροῦμε νά σιωπήσουμε ἄπέναντι στό γεγονός πῶς ἐξαφάνισαν, χτές τόν Ἄντρές Νίν, σήμερα τόν Κούρτ Λαντάου; Ἀδριο, ποῖανθ θά εἶναι ἡ σειρά; Μποροῦμε νά ὑποχωρήσουμε μπροστά σέ παρόμοιες μεθόδους πολιτικοῦ γιναγκιστερισμοῦ; Δέν ὑπάρχει ἄλλος τρόπος διαμαρτυρίας γιά ἕναν πολιτικό κρατούμενο ἀπό τήν ἀπεργία πείνας. Θέλω νά πῶ πῶς οἱ συντρόφισσες μου δέν μέ ἀκολούθησαν ἀπό ὄλκτο, ἀλλά ἀπό πολιτική πεποίθηση, γιά νά φωνάξουν πῶς ἐμεῖς, ἀκόμα καί σάν κρατούμενες, καταδικασμένες στήν ἀπραξία, δέν μποροῦσαμε οὔτε θέλαμε νά σιωπήσουμε. Μιλῆσαμε,

και μᾶς ἀκουσαν ἐκεῖ πού θέλουμε νά μᾶς ἀκούσουν: στά ἐργαστάσια, σέ ἔλους τούς χώρους δουλειᾶς τῶν συντρόφων μας, οἱ ἐργάτες καταλάβαιναν τό πολιτικό νόημα τῆς ἀπεργίας πείνας μας.

Ἀκόμη κι ὁ Μ. Ἰρούχο, ὑπουργός δικαιοσύνης, «ἐνάρετος» καθολικός, τό καταλάβαινε. Καταλάβαινε πῶς αὐτή ἡ ἀπεργία θά ἐξαπλωνόταν και πῶς τήν Κυριακή 22 Νοέμβρη θά τήν ἀκολουθοῦσαν ἑκατοντάδες ἀντιφασίστες κρατούμενοι, γιά νά διαμαρτυρηθοῦν ἐνάντια στίς σταλινικές μεθόδους. Ἡ μοναδική πρόθεση τοῦ Ἰρούχο ἦταν νά δάξει ἕνα τέλος σ' αὐτή τήν ἐναχλητική ἱστορία μέ ὁποιοδήποτε τρόπο και, ἂν γίνεται, μέ συμβιβαστικό τρόπο. Γι' αὐτό ἤρθε προσωπικά στίς 22 Νοέμβρη, αὐτός, ἕνας ὑπουργός, νά ἐπισκεφθεῖ μία φυλακισμένη. Γι' αὐτό μίλησε γιά τούς δολοφόνους τοῦ Νίν και τοῦ Λαντάου. Μίλησε χωρίς καμιά ἀπόδειξη, γιά νά δάξει τέλος στήν ἀπεργία και γιά νά δώσει ἕνα γερό χαστούκι στούς σταλινικούς πού γελοιοποιήθηκαν ὀλότιστα, κατηγορώντας με ἐπίσημα πῶς ἔχω ἀνομιχεθεῖ στήν ἐξαφάνιση τοῦ Ἀντρές Νίν, γιά νά μέ τιμωρήσουν πού μίλησα μιά μιά ἄλλη ἐξαφάνιση.

Μία ὀδομάδα μετά τήν ἀπεργία πείνας μέ ἀποφυλάκισαν. Μία ὀδομάδα μετά τήν ἀποφυλάκισή μου, ἡ Ὑπηρεσία Πληροφοριῶν μέ συνέλαβε ξανά. Ἦταν μιά κλασσική σύλληψη, θηλαδῆ χωρίς ἔνταλμα και μέ ὀμή θία. Μαζί μέ μένα, συνέλαβαν και τήν συντρόφισσα Ε. Χ.. Πρίν νά ἀνέβω στό αὐτοκίνητο, θέλησα νά φωνάξω κάποιον γιά νά σημειώσω τόν ἀριθμό του. Διαπίστωνα πῶς δέν εἶχε ἀριθμό. Λίγες μέρες, νωρίτερα, στίς 2 Δεκεμβρη, ὁ Μ. δέ Χουάν, διευθυντής τῆς Ἀσφάλειας, μοῦ εἶχε πει: «Ἐχετε δυστυχῶς δικιο. Ἐγιναν ἀπαγωγές, χρησιμοποιήθηκαν αὐτοκίνητα χωρίς ἀριθμό, ἀλλά σᾶς βεβαιώνω πῶς ἄρα αὐτά δέν γίνονται πιά». Μετά τήν σύλληψή μου ἀπό τήν Ὑπηρεσία Πληροφοριῶν, ὁ Μ. Θουγκαθαγκοϊτία, ὑπουργός Ἐσωτερικῶν, σέ ἀπάντηση τῶν παλιῶρεθμων διαδημάτων πού ἔγιναν γιά χάρη μου, δῆλωσε πῶς εἶμαι ἀνίσχυρος ἀπέναντι στήν GPU, πού ἀποτελοῦσε τμήμα τοῦ ἴδιου τοῦ ὑπουργείου του.

## Τά στηρίγματα τῆς κατηγορίας

Ἄν ἐπεκτείνωμαι στή δεύτερη σύλληψή μου, εἶναι γιά νά καταδείξω πού στηρίζονται οἱ κατηγορίες γιά κατασκοπεῖα ἐνάντια στούς ἐπαναστάτες και ἀκόμα ποιό εἶναι οἱ «ἀνθρωποι» πού ἤρθαν στήν Ἰσπανία γιά νά μᾶς «πρίνουν».

Φτάνουμε τελικά στό Πασέο Σάν Χουάν 104, ἔδρα τῆς GPU στή Βαρκελώνη. Μπαίνουμε ἀμέσως σ' ἕνα γραφεῖο και ἀρχίζει ἡ πρώτη ἀνάκριση, ἡ μόνη ἄλλωστε πού ἔγινε ἀπό Ἰσπανό. Αὐτός ἀναφέρεται στά γεγονότα τοῦ Μάη και στή συμμετοχή μου σ' αὐτά. Ἐπειτα μέ ρωτάει τουλάχιστο 3 φορές ἂν εἶμαι ἐβραῖα. Βλέποντας

τήν ἐπιμονή του, τόν ρωτάω γιατί αυτό τόν ἐγδιαφέρει τόσο. Μοῦ λέει: «Γιά μᾶς εἶναι ζήτημα φυλετικό». Τοῦ ἀπαντᾶω πῶς γιά μᾶς τούς καμμουνιστές καί σοσιαλιστές δέν μπαίνει τέτοιο ζήτημα κι ὅτι: αὐτό μοῦ θυμίζει τό λεξιλόγιο τῶν γερμανῶν φασιστῶν. Θέλει νά μέ πείσει πῶς θρυσκόμαστε στό ὑπουργεῖο Ἑσωτερικῶν. Ζητάω νά δῶ τόν ὑπουργό Ἑσωτερικῶν πού, καθῶς τούς λέω, μέ ἔχει ἀποφυλακίσει ἐδῶ καί μία βδομάδα. Ὁμολογεῖ τότε πῶς δέν θρυσκόμαστε στό ὑπουργεῖο, ἀλλά σ' ἓνα «παράρτημά» του, πού, σύμφωνα μ' αὐτόν, εἶναι τό ἴδιο πράγμα.

Στίς 6 τό βράδυ, ὁ διευθυντής τοῦ «παραρτήματος» φτάνει, συνοδευόμενος ἀπό ἓναν ξένο. Αὐτός ὁ ξένος κλείνεται μαζί μου σ' ἓνα γραφεῖο. Ὅταν διαμαρτύραμαι πῶς μᾶς συνέλαβαν μέ τή θία, χωρίς ἔνταλμα σύλληψης, μᾶς λέει: «Ἐμεῖς εἴμαστε τό Ἑπουργεῖο Ἑσωτερικῶν, συλλαμβάνουμε ὅποιον θέλουμε καί παίρνουμε ἔνταλμα σύλληψεως ἀπό τήν Ἀστυνομία». Ἀναφερόμενος στήν πρόσφατη σύλληψη τοῦ Γκαστόν Λαντιμράλ, λέει: «Συλλαμβάνουμε — καί χωρίς ἔνταλμα — ἄτομα πού ἔχουν ἀφεθεῖ ἐλεύθερα μέ τήν ἀμνηστία μεσολάβηση τῆς γαλλικῆς κυβέρνησης. Δέ δίνουμε λογαριασμό σέ κανένα».

Μοῦ λέει πῶς δέν εἶμαι κρατούμενη, ἀλλά ὅτι μ' ἔχουν μονάχα ἀνάγκη ἐπειδή γνωρίζω πολύ κόσμο. Ἀκόμα, πῶς περιμένουν νά τούς δώσω πολύτιμες πληροφορίες. Δηλώνω πῶς κατ' ἀρχήν ξέρω πολύ λίγο κόσμο καί κατά δεῦτερον λόγο ὅτι δέν εἶμαι διατεθειμένη νά δώσω πληροφορίες στήν «Ἑπιτροπία Πληροφοριῶν». Μετά ἀπ' αὐτή τή δήλωση, ἡ ἀτιμόσφαιρα ἀλλάζει. Μοῦ λέει πολύ ἄρεμα πῶς δέν θά βγῶ ποτέ ζωντανή ἀπ' αὐτό τό κτίριο, πῶς θά μέ τουφεκίσουν σέ 8 μέρες. Τοῦ ἀπαντᾶω πῶς εἶναι πιό βολικό νά μ' ἀφήσουν νά φοβήσω σιγά-σιγά. Καθῶς μιλάει μέ αὐστηριακή προφορά, τοῦ θέτω μερικά ἐρωτήματα ἀπό τά ὁποῖα προκύπτει πῶς ἔχουμε γνωριστεῖ στό αὐστηριακό κομμουνιστικό κόμμα. Τέλος θυμῶμαι πῶς τόν εἶχα δεῖ, πρὶν ἀπό 10 ἢ 12 χρόνια, στήν ἔδρα τοῦ Κόμματος, στή Βιέννη καί πῶς ὀνομάζεται: Λέοπολντ Κούλοζαρ.

Μετά ἀπό μία ὥρα συνομιλίας, ἀνεβαίνω στόν πρῶτο ὄροφο συνοδευόμενη ἀπό αὐτόν, ἀπό τόν γραμματέα του, ἔνανι ὀδηγροῦ ἀλητάκο μέ τό ὄνομα Χάρρυ καί ἀπό τόν διευθυντή τοῦ «παραρτήματος». Μέ ὀδηγοῦν σέ ἓνα ὑπερπολυτελές διαμέρισμα, μέ σαλόνι, κρεβατοκάμαρα, τουαλέτα, μπάνιο. Εἶναι τό διαμέρισμα τοῦ διευθυντή. Τό ἴδιο βράδυ ζητάω πληροφορίες γιά τούς ἄλλους συντρόφους. Μοῦ λένε πῶς εἶναι ἐλοι καλά, πῶς ἔχουν κρεβάτια καί κουβέρτες. Ἀργότερα μαθαίνω πῶς αὐτά τά καθάρματα ἀφήσανε τήν Ἑλσα σ' ἓνα ἐγκαταλειμμένο δωμάτιο, χωρίς φῶς καί χωρίς κουβέρτες ἐπί 5 μέρες καί πῶς μιά ἄλλη κρατούμενη, πού δουλεύει σάν πωλητριά καί πᾶσχευ ἀπό τήν καρδιά της,

Ξμεινε 10 μερόνυχτα χωρίς κρεβάτι, χωρίς στρώμα, χωρίς κουβέρτες, πάγω σέ μιιά κ α ρ έ κ λ α. "Έχει άρρωστήσει σοβαρά. Από την κάγιε Βαλμαχόρ, μέ τή μεσολάβηση τού διευθυντή τής φυλακής, τήν μετέφεραν στό νοσοκομείο. Στό Πασέο Σάν Χουάν θά τήν άφηναν νά πεθάνει μέ τήν ήσυχία της. Συχνά μου έλεγαν: «'Αν θέλετε νά ξαναρχίσετε τήν άπεργία πείνας, σύμφωνα. "Α! Αύτοί οι ήλίθιοι 'Ισπανοί δέν κάνουν καλά τή δουλειά τους έμεις θά σάς αφήσουμε νά ψοφήσετε μέ τήν ήσυχία σας». Σέ όλες αυτές τίς συζητήσεις, ο όμιλητής μιλούσε γιά τούς 'Ισπανούς μέ τή μεγαλύτερη περιφρόνηση, θεωρώντας τους ήλίθιους στους όπολους έπρεπε νά δώσει μερικά μαθήματα. Οι άλλοι σύντροφοι πού άνακρίθηκαν από ξένους, μου είπαν τό ίδιο. Αύτοί οι τυχοδιώκτες πού ήρθαν από όλα τά μέρη τού κόσμου, νομίζουν πώς είναι άφέντες τής 'Ισπανίας.

"Όταν, στή διάρκεια μιιάς άνάκρισης, μιλάγα γιά τόν άρχηγό τής 'Αστυναμίας Πασολίνο Ρομέρο ή γιά τόν διευθυντή τής 'Ασφάλειας, πού μιιάς είχαν δεχτεί και μιιάς είχαν δώσει προσωρινές ταυτότητες, άπειλούσε πώς θά τούς τιμωρήσει: «"Όλοι αύτοί θά πάρουν πόδι, ώπαι πού έχουμε όλες τίς έξουσίες στό χέρια μας».

Τήν Πέμπτη 9 Δεκέμβρη 1937, τή δεύτερη μέρα τής σύλληψής μου, ο Λέσπολντ Κούλκζαρ, εισβάλλει στό δωμάτιό μου, στις 7 ή ώρα τό πρωί, κρατώντας στό χέρια του μερικά χαρτιά. 'Ισχυρίζεται πώς αυτά τά φύλλα είναι σχεδιαγράμματα, σχεδιασμένα άπό μένα, πού βρήκε στό δωμάτιό μου. Λέει πώς ήξερε άπό τήν άρχή πώς ήμουν κατάσκοπος, αλλά δέν περιέμενε νά βρει τόσο τρανταχτές άποδείξεις.

Καθώς δέν ήμουν παρούσα κατά τήν έρευνα στό διαμέρισμα πού ήμνα, όπέθεσα πώς είχαν τοποθετήσει αυτά τά χαρτιά, πού ήταν ίσως άληθινά σχεδιαγράμματα, κατά τήν έφοδό τους. Δέν έπρόκειτο κόν γι' αυτό. Τό δωμάτιο στό όποιο συγκατοικούσα μέ τήν Ε. Χ. έδώ και μιιά εβδομάδα, άνήκε σ' ένα νεαρό σχεδιαστή πού έκείνη τήν εποχή βρισκόταν στό μέτωπο. Τά ύποτιθέμενα σχεδιαγράμματα ήταν σχέδια πού είχε φτιάξει γιά νά πάρει μέρος σ' ένα διαγωνισμό. "Όμως αυτό δέν μου χρησίμευε σέ τίποτα. "Όταν φωνόταν πιά ξεκάθαρα πώς δέν είχα δει ποτέ μου αυτά τά φύλλα, μου είπαν: «Τόσο τό χειρότερο γιά σάς. Είναι ένα άποδεικτικό στοιχείο παραπάνω. "Αλλωστε κάνατε κατασκοπεία ακόμα και μέσα στις γυναικες φυλακές», μέ τήν ύποστήριξη τής διευθύντριας, πού όραιοζόταν πώς θά τήν τιμωρήσει, καθώς έπίσης και τόν Μ. Τάσις, τό διευθυντή των φυλακών, πού, καθώς φαίνεται, ήταν πολύ μαλακός. «Ξέρουμε», μου είπε, «πώς γράφατε παράναμα γράμματα στόν φίλο σας Μ., συντάκτη τής «'Εφημερίδας των 'Εθνών», στήν Γενεύη. — «Σέ ποιόν φίλο Μ., άφού έγώ δέν ξέρω κανέναν Μ.». "Ο τύπος έδα-

λε τά γέλια: «Δέν τόν ξέρετε; Είναι κυμικό. Προσπαθείτε νά ἀρνηθεῖτε πώς συζήτησα μαζί κι οἱ τρεῖς, γιά πολλά χρόνια; Καί δέν λείπουν δέβαια οἱ μάρτυρες», πρόσεσε.

Ὁ Μ. μοῦ ἦταν γνωστός, κατ' ὄνομα, σάν ἕνας 100% σταλινικός. Ἄραγε δέν είναι πιά πιστός ὅσο καί πρὶν στή σταλινική γραμμή; Δέν τό ξέρω. Ἐν πάσει περιπτώσει, δέν εἶχαν διαλέξει τό κατάλληλο πρόσωπο, δεδομένου ὅτι δέν τόν γνώριζα προσωπικά. Ὅταν ἐπέμεινα νά μοῦ δείξουν ὅστω καί ἕνα ἰδιόγραφο, παράνομο γράμμα μου στόν Μ., ὁ Λέοπολντ Κούλκζαρ ἔχασε πολύ γρήγορα τήν αὐτοπεποίθησή του. Εἶπε πώς τήν ἀλληλογραφία μέ τόν Μ. δέν τήν εἶχα ἀναλάβει ἐγώ ἀλλά ὁ Κούρτ, ὅτι ὁ Μ. ἦταν ἕνας ιδιαίτερα υποπιτος τύπος, ἐπειδή ὑποστηριζόταν ἄμεσα ἀπό τήν ἀγγλική κυβέρνηση, ὄντας «πράχτορας τῆς Ἰντέλλιτζενς Σέρβις». Καί καθὼς δέν μπορούσαν νά βροῦν τόν Κούρτ, θ' ἀρκοῦνταν σέ μένα, κάνοντάς με τό κεντρικό πρόσωπο μιᾶς μελλοντικῆς δίκης στρατιωτικῆς κατασκαπείας.

Ἄπειλουν νά μέ ὀδηγήσουν στίς στρατιωτικές φυλακές, νά κάνουν τή δίκη ὅσο γίνεται πύο γρήγορα καί νά μέ τουφεκίσουν μέσα σέ 8 μέρες. Ὁ Λέοπολντ Κούλκζαρ μοῦ λέει κατά λέξη: «Ἦρθα μέ εἰδική ἀποστολή γιά τήν ὑπόθεση Λαντάου. Ἡ ἱστορική μου ἀποστολή είναι νά ἀποδείξω ὅτι σιούς 20 τροτσκιστές, οἱ 18 εἶναι φασίστες, πράχτορες τοῦ Χίτλερ, καί τοῦ Φράνκο. Εἶστε ὅμως ὑπακειμενικά μιά εὐσυνειδητῆ ἐπαναστάτρια, ἀλλά εἶστε πεισιμένη πώς μία νίκη τοῦ Φράνκο θά εἶναι πύο εὐνοϊκή γιά τήν ἐφαρμογή τῶν τροτσκιστικῶν ἰδεῶν σας, ἀπό ὅ,τι ἡ νίκη τοῦ σταλινισμού».

Γιά τόν Κούρτ μιλαγε μ' ἕνα ιδιαίτερο προσωπικό μίσος. Ἡ φράση: «Ἦρθα γιά νά πάρω μέ αἷμα τήν ἐκδίκησή μου ἀπό τόν Λαντάου», ἐπαναλαμβάνονταν συνεχῶς. «Ἄν πέσει κάποτε σιά χέρι μου, θά τόν κάνω νά μοῦ τό πληρώσει ἀκριβά». Ἀλλά δέν μοῦ εἶπε ποτέ γιά πούο πράγμα ἤθελε νά πάρει ἐκδίκηση. Συχνά εἶχα τήν ἐντύπωση, μπροστά σ' αὐτό τόν ἄνθρωπο, πώς βρισκόμουν ἀπέναντι σέ μία παθολογική περίπτωση. Αὐτός ὁ ἄνθρωπος φαινόταν πώς δέν ἤξερε πιά τί ἔλεγε. Θά θυμάμαι πάντοτε μερικῆς τρυ φράσεις, ὅπως: «Ἐίμαι ἕνας πολύ θρησικός ἄνθρωπος. Τό αἷμα σας ἄς πέσει στό κεφάλι μου. Εἶμαι δέβαιος πώς εἶστε κατάσκοπος, ἀλλά ὄν κάνω λάθος, τόσο τό χειρότερο. Ἄναλαμβάνω ἐγώ τήν εὐθύνη».

«Ἄν ὁ Κούρτ», ἔλεγε, «δραμετεύσει ἀπό τήν Ἰσπανία, ὅλα εἶναι κίβλας ἔτοιμα γιά νά τόν καταγγεῖλωμε στή γαλλική ἀστυνομία γιά διενέργεια κατασκαπείας στή Νότια Γαλλία σέ συνεννόηση μέ φασιστικά στοιχεία». Ἄπειλοσε ἀκόμα καί ἄλλους συντρόφους, μέ τούς ὁποίους ἀλληλογραφοῦσα. Ἐλεγε πώς θά τούς καταγγεῖλει στή γαλλική ἀστυνομία, καθιστώντας ἀδύνατη τήν παραμονή τους στή Γαλλία.

Μέ κατηγορούσαν άρχικά πώς είχα πουλήσει σχεδιαγράμματα στη Γαλλία, ενώ ο Κούρτ είχε οργανώσει μεταφορές όπλων για λογαριασμό της FAI και του ΡΟUM. Έπέμενε επίσης στο θέμα της επίσκεψής μου στον αυστριακό πρόξενο την παραμονή της σύλληψής μου. Μέ κατηγορούσαν πώς εργαζόμουν σαν κατάσκοπος στην ύπηρεσία της Αυστριακής Πρεσβείας στο Παρίσι. Ή απόδειξη: τό διαβατήριό μου είχε πενταετή παράταση.

Συχνά Ίσπανοί, στελέχη του «παραρτήματος», όπως ο Άλφονσο Μαρτίνεθ, δοηθούσαν στις ανακρίσεις. Έπειτα έρχόντουσαν νά μέ δούν, για νά κοροϊδέψου αυτόν τόν ξένο πού δέν θά μέ έκανε ποτέ νά μιλήσω, καθώς έλεγαν. :

## Ή Αποφυλάκιση χωρίς δίκη

Στις 18 Δεκέμβρη, μέ μετέφεραν στην Κάγιε Βαλμαχόρ 5, μισανμιστική φυλακή, πού έξαρτιόταν άμεσα και αποκλειστικά από τό «πάρρητημα». Τρεις οδομάδες πριν από την αποφυλάκισή μου, ο τότε άρχηγός του «παραρτήματος», ήρθε νά μέ δει στην φυλακή και μέ ρώτησε: «Πόστε μου, πραγματικά, να Λαντάου, για πού λόγιο βρίσκεστε εδώ;» Την ίδια έρώτηση μου έκανε ο σενιάρ Όρντόνεθ (σοσιαλιστής πού υποστηρίζει ανοιχτά τή συγχώνευση του κόμματός του μέ τό κομμουνιστικό κόμμα), πού στις 9 Δεκέμβρη, είχε ύπογράψει τό λεγόμενο ένταλμα σύλληψής μου (συλλαμβάνεται λόγω σοβαρών όπονοιών για στρατιωτική κατασκοπεία). Τόν ρώτησα ποιός είχε έξουσιοδοτήσει πόν Λέοπολντ Κούλντσαρ νά έρθει, καθώς έλεγε ο ίδιος, μέ ειδική άποστολή για νά πάρει την αίματηρή του εκδίκηση από τόν Λαντάου. Δυστυχώς ο Όρντόνεθ δέν μου άπάντησε.

Τή νύχτα της 29 προς 30 Δεκέμβρη 1938, στις 2 τό πρωί, άνοίγουν άπότομα την πόρτα του κελιού μου: «Corre, corre en libertad» (Τρέξε, τρέξε, είσαι έλεύθερη). Μου παραχωρούν μόλις δύο λεπτά για νά ντυθώ. Καθώς μου είχαν κλέψει όλα μου τά πράγματα, μέχρι τό τελευταίο ποικώμισο, δέν είχα βαλίτσα για νά έτοιμάσω. Πόσο τυχερή ήμουν!

Μαζί μέ την Ε. Χ. μέ οδηγούν στην Κάγιε Κορθέγκα 299 (την Αστυνομία Άλλοδαπών). Ήραγε θά μάς άπελάσουν; Όταν άρνοίμαι επίμονα νά τό δεχτώ, μέ άπειλούν πώς θά μέ ρίξουν στα πιό άθλια και πιό θρώμικα μπουντρούμα. «Ήραγε υπάρχουν πιό άθλια μπουντρούμα από τίς ίδιες τίς μυστικές φυλακές σας;» Δέν μου άπαντάνε σ' αυτή την άδιάκριτη έρώτηση.

Καταφεύγουν τότε στον ψυχολογικό εκδισασμό. Ήν άρνηθώ την άπέλαση, δέν θά άπελευθερώσουν κανέναν από τους συντρόφους μου. Ήποχωρώ άφου μιλήσα μέ τό διευθυντή του κτιρίου, τόν Β. Σ., πού μέ δεβαιώνει: μπροστά στους άλλους συντρόφους, δίνοντας τό

λόγο της τιμής του, πώς ο Κούρτ ζει, πώς βρίσκεται σε μία Ισπανική φυλακή και πώς σύντομα θα απελευθεϊ. "Όταν τόν παρακαλάω Ιντε-  
τευτικά να μη με ξεγελάσει για να με κάνει να φύγω, πώς θα φύ-  
γω φτάνει να μου πει την αλήθεια, λέει. «Κάτι τέτοιο θά ήταν ά-  
νέντιμο απέναντί σας. Δέν θά έπαιζα ποτέ έναν παράμοιο ρόλο». Για  
να κερδίσει περισσότερο την εμπιστοσύνη μου, μου μιλάει για τό ά-  
γωνιστικό του παρελθόν και τελειώνει με τά λόγια: «Ό Κούρτ θά  
απελευθεϊ, σάς τό υπόσχομαι, μέ τόν ίδιο άκριβώς τρόπο όπως και  
σεϊς. Νά φύγετε ησυχά. Πιθανόν μία μεγάλη χαρά σάς περιμένει  
κιάλας στό Παρίσι».

\* \* \*

Θά μιλήσω λίγο ακόμα για τόν Λέοπολντ Κούλκζαρ (Μαρές),  
πού ήρθε στη Βαρκελώνη σάν «προανακριτής» για την υπόθεση  
Λαντάου. Είχα πάντοτε την εντύπωση πώς δέν άντηκε στό μηχανι-  
σμό, αλλά πώς επιδιώξε να σταδιοδρομήσει μέ την υπόθεση Λαντάου.  
Νομίζω πώς στή GPU μάλλον τόν περιφρονούσαν, αλλά τόν δέχτη-  
καν επειδή τόν έστελναν ύψηλά ιστάμενα πρόσωπα.

Αυτός και ή γυναίκα του, ή "Ιλζε Κούλκζαρ, διαγράφτηκαν  
άπό τό αίσθητικό κομμουνιστικό κόμμα στό 1927, μέ την κατηγο-  
ρία πώς είναι χαφιέδες της αστυνομίας. Η φήμη τους στό εργατικό  
κίνημα είναι από τίς πιο άθλιες. Η "Ιλζε είναι μία τελείως άδίστα-  
κτη καριερίστρια κι ο Κούρτ κατηγορήθηκε για κλοπή χρημάτων  
άπό τό σοσιαλδημοκρατικό κόμμα, στό οποίο προσχώρησε μετά την  
διαγραφή του άπό τό κομμουνιστικό κόμμα. Άλλωστε, αυτός και ή  
γυναίκα του, άντηκαν και οι δύο στην ομάδα «Neubeginnen»\* όπως  
κι ο Μάρκ Ράιν.

Μετά την εξέγερση του Φλεβάρη 1934, εγκατέλειψαν την Αύ-  
στρία και πήγαν στην Πράγα. Τελευταία, ο Λέοπολντ Κούλκζαρ,  
δούλευε στην Ισπανική Πρεσβεία της Πράγας, σάν διευθυντής του  
γραφείου τύπου, αλλά, στην πραγματικότητα, σάν στρατιωτικός ά-  
κόλουθος.

Γιά να δώσουμε μία εικόνα αυτής της πρεσβείας της Πρά-  
γας, θά παραθέσουμε την ακόλουθη περίπτωση: Η οικογένεια ενός  
ξένου συντρόφου, μέλους του ΡΟΜ, ο οποίος συνελήφθη μαζί μας  
στή Βαρκελώνη, άπευθύνεται στην πρεσβεία για να ζητήσει να με-  
σολαθήσουν για χάρη τού παιδιού της, τούς λένε: «Ό γιός σας εί-  
ναι γενναίο άγόρι. Άλλά οι φίλοι του είναι έλιοι πράχτορες της Γκε-  
στάπο. Δώστε μας τά όνόματα δύο ή τριών άπό αυτούς και ο γιός  
σας θά άποφυλακισθεί. Σήμερα κιάλας θά στείλουμε ένα τηλεγρά-  
φημα στη Βαρκελώνη για να μην υπάρξουν χειρότερες συνέπειες».

\* Σ.τ.Ε. «Νέο Ξεκίνημα».

Στις 28 Γενάρη 1938, ο Λέοπολτ Κούλτζαρ πέθανε στην Πράγα. Ο Μ. Άσούα, Ισπανός πρεσβευτής στην Πράγα, δέν παράλαφε νά πλέξει θερμά εγκώμια στον Ευλωπόττα, καί νά μιλήσει γιά τίς σπουδαίες υπηρεσίες πού πρόσφερε στην Ίσπανική Έπανάσταση. «Η υπεραιώπιωση», είπε, «επιτάχυνε τό θάνατο αὐτοῦ τοῦ γενναίου ἀνθρώπου». Πράγματι, ὁ Λ. Κ. ἔκανε θυσίες ἀνακρίνοντάς μας νόχτες δόλοληρες ἔξανελήθημε ἐπινοώντας ἀσταμάτητα νέες μεθόδους σωματικῶν καί ψυχικῶν βασανιστηρίων. Ὁ Μ. Άσούα ξέρει νά ἐκτιμᾷ παρόμοιες υπηρεσίες καί θυσίες, περισσότερο ἀπό τόν καθένα μας, καθὼς φαίνεται.

Ἄλλά θά μπορούσε τουλάχιστο νά μᾶς πεί ποίος διέταξε τόν Λέοπολτ Κούλτζαρ νά πάει στην Ίσπανία, ποίος τοῦ παραχώρησε ἀπόλυτες ἐξουσίες καί ποίος τοῦ ἄνοιξε τίς πόρτες τοῦ Πασέο Σάν Χουάν, πού ἦταν συνήθως ἐρημητικά κλειστός.

Ὁ Λέοπολτ Κούλτζαρ πέθανε. Ἄλλά ἡ Ἰλζε Κούλτζαρ ζεῖ «εὐτυχημένα» καί συνεχίζει τίς ὠραίες οὐσιγενειακές παραδόσεις. Τήν εἶδαμε δυό φορές στό Πασέο Σάν Χουάν, νά παρίσταται στίς ἀνακρίσεις. Αὐτή τή στιγμή, βρίσκεται στό Πιζόκι, παντρεμένη γιά δεύτερη φορά μέ ἕναν Ἰσπανό σταλινικό. Ἡ Ἰλζε Κούλτζαρ — Μπαρέα, διαδίδει ἔδῳ τή φήμη πὼς ἡ Ἰσπανική κυβέρνηση διέπραξε σοβαρό λάθος μέ τόν νά μέ ἀφήσει ἐλεύθερη, πὼς εἶμαι ψεύτρα καί πὼς θά ἔπρεπε νά μ' ἀναγκάσουν νά μιλήσω (μέ τίς μεθόδους τῆς Σάντα Οὐρσουλα, ἔτσι Ἰλζε Κούλτζαρ;), ἐπειδὴ εἶναι φανερό πὼς ξέρω πολύ καλά πού βρίσκεται ὁ Κούρτ, δηλαδή στό Ρίο ντέ Τζανέρο!

Βέβαια, μπορεί κανεὶς νά διαδίδει τούς μύθους τῆς GPU δὲταν εἶναι ἄμεσα ἐνδιαφερόμενος, ἀλλά θά ἔπρεπε τουλάχιστον νά τούς πλουτίζει μέ περισσότερο πνεῦμα καί ἐξυπνάδα.

Ἄλλωστε ἡ Ἰλζε Κούλτζαρ, ὅπως ὁ Μόριτς Μπρέσλερ καί πολλοὶ ἄλλοι, δελχναν τήν ἀφοσίωσή τους στην ὑπόθεση τῆς δημοκρατικῆς Ίσπανίας, στη διάρκεια τῶν τραγικῶν στιγμῶν πού ζεῖ σήμερα, παίρνοντας ἥσυχα τόν καφέ τους στό «Ντόμ» τοῦ Παρισιοῦ.

Θά πελειώσουμε μέ μιά ἀναφορά πῆς σύντροφου: σσας Ε. Χ., πού προσπάθησαν νά τήν δάλουν νά καταθέσει σά μάρτυρα κατηγορίας ἐνάντια στην Κάτια Λαντάου.

Μέ συνέλαβαν στίς 17 Ἰούνη 1937 καί μέ κράτησαν ὡς τίς 29 Νοέμβρη 1947, ἀφοῦ μέ ἔθεσαν στη διάθεση τοῦ εἰδικοῦ δικαστηρίου κατασκαπείας τῆς Μαδρίτης. Ὅταν ἀργότερα μέν ἀφῆσαν ἐλεύθερη μέ τήν ἄμεση παρέμβαση τοῦ τότε Ὑπουργοῦ Δικαιοσύνης



Ίρροχο, στις 8 Δεκεμβρίου 1937, με συνέλαβαν ξανά, μαζί με την Κάτια, ενώ πήγαίνα να επισκεφθώ τις συντρόφισσές μου στη φυλακή. Ο αστυνομικός μου ανέφερε σαν δικαιολογία πώς η Κάτια έπρεπε να τους δώσει όρισμένες διευκρινίσεις για ένα γτοκοκμμένο πού της παρέδωσε ο πρόξενός της. Ήμίενα, με οδηγούσαν εκεί μόνο για την ασφάλεια της Κάτιας.

Όταν φτάσαμε στο κτίριο πού στέγαζε τά γραφεία του «παραρτήματος», μάς χώρισαν άμέσως και με έκλεισαν στην τουαλέτα. Σ' αυτό τό περίεργο κελλι, έβαλαν μαζί μου και έναν αστυνομικό, αληθινό κάθαρμα, πού με άπειλούσε συνέχεια με τό περιστροφό του.

Μού άνακοίνωσαν πώς με συνέλαβαν με διαταγή του Ύπουργείου Έσωτερικών. Διαμαρτυρήθηκα άμέσως ενάντια σ' αυτά τά μέτρα, πού άρρήθηκαν δίχως ένταλμα σύλληψης.

Μέ δδήγγησαν σέ έναν προθάλαμο, όπου ξανακβρήκα τόν ίδιο αστυνομικό πού μάς είχε συλλάβει. Πάνω στη συζήτηση μού έπλε: «Πριν από 15 μέρες είδα τόν Λαντάου σ' ένα καφενείο στό Παρίσι.»

Τήν ώρα του μεσημεριανού γεύματος, όλοι οι αστυνομικοί έφυγαν από τό κτίριο. Έτσι είχα τήν εύκαιρία να άνταλλάξω τις έντυπώσεις μου με τήν Κάτια επί 3 ώρες, παρά τήν άυστηρή μας «άπομόνωση».

Άργότερα, όταν με δδήγγησαν στον δεύτερο δροφο, άνακάλυφα πώς τό κτίριο περιλάμβανε, εκτός από τά γραφεία, μία δλόκληρη φυλακή. Στη διάρκεια των 5 ώρων πού πέρασα καθισμένη σέ μία καρέκλα, κάτω από τήν επίτηρηση ενός αστυνομικού, είχα τήν εύκαιρία να δω έναν φυλακισμένο με χειραπέδες και έναν άλλο κλεισμένο σ' ένα είδος γτουάπας με διπλή πόρτα.

Στις 11 ή ώρα τό θράδυ, με δδήγγησαν σ' ένα άλλο κτίριο του συγκροτήματος, όπου ένας ξένος, ο Λέοπολντ Κούλζαρ, πού άργότερα θά με άνέκρινε, πέρασε 10 λεπτά κοιτάζοντάς με. Έπειτα ζήτησε τήν χρονολογία της γέννησής μου και πήρε τήν τσάντα μου, πού ήδη μού είχαν έρεινήσει, χωρίς να μού τήν επιτρέψει. Έδωσε στο έργαστήριο τή δεσμίδα μου με τά τσιγαρόχαρτα\* για να τά εξετάσουν. Ίσχυρίστηκε πώς μπορούσε να διακρίνει πάνω σ' ένα από τά φύλλα, χωρίς λάμπα χαλαζία, λέξεις γραμμένες με συμπαιθητική μελάνι. Άκόμα ισχυρίστηκε πώς ένα άπλό κλειδί βαλίτσας άνήριε σ' ένα χρηματοκιβώτιο. Έξάντλησε τά όρια της φαντασίας του, κάνοντας τήν εξής έντυπωσιακή δήλωση: Ένα κολλιέ με φεύτικες χάντρες, αξίας περίπου 100 φράγκων, άποτελούνταν, δήτην, από αληθινά μαργαριτάρια. Δέν πήρε ύπόψη του τήν παρατήρησή

\* Σ.τ.Ε. Είδικό χαρτί για τό στρίψιμο τσιγάρου.

μου πώς δέν κρατάει κανείς θησαυρούς σέ μιá γυναικεία τσάντα, Ισχυριζόμενος πώς αὐτή ἦταν ἀκριβῶς μιá παλιά ταχυκὴ γιá νά φυλάει κανείς ἀντικείμενα ἀξίας. Ἰσχυριζόταν πώς 5 φωτογραφίες τοῦ συζύγου μου, ἔδειχναν 5 διαφορετικούς ἀντρες. Σαφηνά, πλησιάζοντας μιá ἀπὸ αὐτές τίς φωτογραφίες στό πρόσωπό μου, ἀναφώνησε: «Νά ὁ Λαντάου!». Ἐπειτα ἐμφανίστηκε ὁ γραμματέας του, πού λεγόταν Χάρου καί ἤξερε τά Ισπανικά, ἐνῶ ὁ προϊστάμενός του, δέν τά μιλοῦσε σχεδόν καθόλου.

Τὴν αὐγή, μέ ὀδήγησαν σέ ἓνα πολυτελές διαμέρισμα, ὅπου εἶχαν θάλει τὴν Κάτια, μέ τό πρόσχημα πώς ἔπρεπε νά μέ ἀναγνωρίσει. Ἐγκαταλείποντας τό δωμάτιο, μέ ρώτησαν ἂν ὁ χώρος ὅπου ἔμεινε ἡ Κάτια δέν μέ παραξένευε καί δταν ἀπάντησα «ὄχι» μοῦ εἶπαν: «Ἔ, λοιπόν, τά ἐμιολόγησε ὄλα». Μετά ἀπὸ 8 ὥρες ἀνάκρισης, ὀδηγήθηκα στό κελλί μου. Ἦταν ἓνα μικροσκοπικό δωμάτιο, γεμάτο μέ διάφορα ἀντικείμενα: λάμπες, πίνακες κλπ. Ἐνα μεταλλικό ράντζο χωρὶς στρώμα, θά μοῦ χρησίμευε γιá κρεβάτι καί μιá σανίδα γιá μαξιλάρι. Δέν ὑπῆρχαν κουβέρτες καί τά παραθυρόφυλλα ἦσαν ἐρωμητικά κλεισιμένα. Δέν ὑπῆρχε ἠλεκτρικό, οὔτε ἀέρας, οὔτε φῶς. Ἐκείνη τὴν ἐποχή, τό κρῦο ἦταν ἀφόρητο. Μονάχα χάρη σέ συνεχὴ μασάζ, κατόρθωσα νά γλυτώσω τά πόδια καί τά χέρια μου ἀπ' τό ξεπάγιασμα. Ἔτσι, ἔμεινα ξάγρυπνη ὅλη τὴ νύχτα. Οἱ ἀστυνομικοὶ εἶχαν διαταγὴ νά μὴ μοῦ ἀνοίγουν τὴν πόρτα, παρὰ μονάχα γιá νά πάω στὴν τουαλέτα, 3 φορές τὴ μέρα. Ὅλες οἱ αἰτήσεις, γιá τό θέμα τοῦ σαπουνιοῦ καί τοῦ χαρτιοῦ ὕγιεινῆς ἀπορρίφθηκαν. Ἔτσι, δέν μπόρεσα νά πλυθῶ 10 ὀλόκληρες μέρες.

Τίς νύχτες ἐρχόντουσαν νά μέ βροῦν γιá σύνταμες ἀνακρίσεις καί ἀντιπαραστάσεις. Μιá μέρα ἤρθε ὁ ἐπίτροπος τῆς ἀστυνομίας. Μοῦ ἔφερε τὸ ἔνταλμα συλλήψεως πού εἶχε ἐκδώσει τό ἔθιο παράρτημα, λέγοντας πώς μέ συλλάβανε σάν ὑποπτεῖ στρατιωτικῆς κατασκοπείας. Ἐπιφυετήθηκε ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐπίσκεψη γιá νά διαπιστώσει τίς «ἀφογες» συνθήκες πού επικρατοῦσαν στό κελλί μου.

Μ' ἔφεραν σέ ἀντιπαραστάση μέ συντρόφους, ἀλλὰ ἀκόμα καί μέ ἀγνωστα ἄταμα, μεταξύ τῶν ὁποίων ἦ Ἰλζε Κ., σύζυγος τοῦ Λ. Κ..

Ὅταν μετὰ ἀπὸ 10 μέρες μοῦ ἐπέστρεψαν τὴ βαλίτσα μου, παρατήρησα ἀμέσως πώς εἶχαν τοποθετήσει μέσα ἓνα κουτί μέ φίλι καί φωτογραφίες. Διαμαρτυρήθηκα ἀμέσως.

Ὅλες οἱ ἐρωτήσεις τῆς ἀνάκρισης ἀφοροῦσαν τὴ δράση μου καθὼς καί τῆς Κάτιας, στὴ διάρκεια τοῦ σύνταμου διαστήματος πού εἴμασταν ἐλεύθερες.

Καθὼς ἀπόφευγα συνεχῶς νά ἀναφέρω τά ὄνματα τῶν συντρόφων μου, μέ κατηγοροῦσαν ἀσταμάτητα πώς υπερασπιζόμενοι τοὺς φασίστες. Ὅταν μίλησα γιá μιá ἐπίσκεψη στόν αὐστριακὸ πρόξενο, ὁ ἐπίτροπος ἔδειξε ἐνδιαφέρον καί ἀναφέρθηκε σέ κάποιον λαθρε-

μπόρεο όπλων, πού ό Λιαντάου είχε οργανώσει μαζί μέ τόν πρόξενο. Τό κύριο σημείο τής ανάκρισης ήταν ή ακόλουθη ερώτηση: «Μέ ποιόν είχε δώσει ραντεβού ή Κάτια Λαντάου, μετά τήν έξοδό της από τό νοσοκομείο;»

Αυτή ή ερώτηση επαναλαμβάνόταν μονότονα επί μισή ώρα κι όταν ό επίτροπος δέν μπορούσε πιά νά μιλήσει, έδωσε τό λόγο στό γραμματέα του, ό όποιος συνέχισε, και, τέλος, άρχισαν νά μέ ρωτάνε κι οι δύο μαζί.

Μέ ανάγκασαν νά σταθώ όρθια αυτή τή μισή ώρα, μπροστά στό γραφείο. "Αν και μου είχαν απαγορεύσει κάθε κίνηση, αναγκάστηκα νά βγάλω τό παλτό μου, παρά τό φοβερό κρύο πού επικρατούσε. Έπαναλάμβαναν τήν ερώτηση πάντοτε μέ τόν ίδιο ρυθμό, χτυπώντας μία χτένα πάνω στό τραπέζι.

Στή διάρκεια τής ανάκρισης, μου έδειξαν σχεδιαγράμματα, στίσσα κλπ, πού είχαν βρεθεί στό δωμάτιό μου: ήταν τά σχέδια πού είχε φτιάξει ένας νεαρός σχεδιαστής για έναν κρατικό διαγωνισμό και τίποτα παραπάνω.

Μέ προειδοποίησαν πώς θά δικαστώ σέ 8 μέρες. "Ωστόσο, ό επίτροπος δήλωσε πώς ήταν έτοιμος νά μέ γλυτώσει από τή ντροπή νά εκτελεστώ σάν φασίστρια, μέ τόν όρο νά κατοναμέσω επιτελους τούς συνενόχους μου. "Αν κι είχε πειστεί για τήν άθωότητά μου, δέν μπορούσε νά μέ βοηθήσει, γιατί εγώ δέν τόν βοηθούσα καθόλου. "Ισχυριζόταν πώς όλη ή άλληλογραφία μου (πού έφτανε στά χέρια μου άφου περνούσε πρώτα από τή διπλή λογοκρισία τών συνόρων και τής φυλακής), μου άποστελλόταν από πολύ ύποπτα πρόσωπα. Κα-ραχτήριζε κάτι άγγλους φίλους μου, ιδιοκτήτες ενός ξενοδοχείου σέ μία μικρή λουτρόπολη κοντά στη Βαρκελώνη (και άναποκριτές τής News Chronicle), σάν πράχτορες τής "Ιντέλιτζενς Σέρβις. Κα-θώς είχε δει εκεί, τόν Μάρτη τού ίδιου χρόνου, τόν πράχτορα τής GPU ..., και τόν ...\*, και πού οι δύο ήσαν υπάλληλοι τού ίδιου «πα-ραρτήματος», τούς άνάφερα σάν μάρτυρες.

"Ο επίτροπος επαναλάμβανε συνέχεια μία δήλωση, σύμφωνα μέ τήν όποία, δέν ενδιαφερόταν διόλου νά καταδιώξει τούς συντρό-φους τού ΡΟUM, αλλά μονάχα τούς φασίστες και τούς άρχηγούς τής συννομισίας, δηλαδή τόν Λαντάου και τή γυναίκα του.

"Η τελευταία άνάκριση έγινε ως έξης: "Ο επίτροπος ήταν μό-νος και μου ζήτησε μ' ένα μυστηριώδες ύφος νά τού τά όμολογήσω όλα. "Ισχυρίστηκε πώς ήθελε νά «εξμεταλλευτεί τόν χρόνο πού θά άπαισίαζε ό γραμματέας του για νά μου δώσει: μία τελευταία εύκαι-ρια νά δικαιωθώ, έφάσον τού έδινα τήν δυνατότητα νά μέ σώσει.

Μου είπε μάλιστα, ότι πολύ σύντομα θά μπορούσα νά έλπίζω

\* Σ.τ.Μ. Τά όνόματα είναι σβουμένα από τόν εκδότη.

σ' ένα ταξίδι στο Παρίσι μαζί του. Έπειτα μου ανέγγυαυε ότι την επόμενη μέρα θά γινόταν ή τελική ανάκριση και θά μου 'διναν την κατάθεσή μου γιά νά υπογράψω, αλλά δέν έγινε ούτε τό ένα ούτε τό άλλο. Στίς 18 Δεκεμβρή, μέ μεταφέρανε στίς δικαστικές φυλακές, όπου θριασκόντουσαν ήδη 3 ισπανίδες. Τό κελλί αυτό δέν αεριζόταν καθόλου, όπως και τό προηγούμενο. Τρείς μέρες πρίν από την αποφυλάκισή μου, εμφανίστηκε γιά μία ακόμη φορά ο Χάρρυ στό κελλί μου και μου έβειξε τή φωτογραφία ενός άγνωστου. Όταν του είπα πώς δέν αναγνώριζα τό πρόσωπο τής φωτογραφίας, μου είπε: «Είμαι ο Λαντάου».

Τή νύχτα τής 29 πρός 30 Γενάρη 1938, μέ πληροφόρησαν, στίς δύο τό πρωί, πώς ήμουν ελεύθερη.

## Ή περίπτωση του Μάρκ Ράιν

Τή νύχτα τής 9 πρός 10 Άπρίλη 1937, ο δημοσιογράφος Μάρκ Ράιν εξαφανίστηκε από τό ξενοδοχείο Κοντινεντάλ τής Βαρκελώνης όπου ήμνε. Ο Μάρκ Ράιν ήταν μέλος τής Γαλλικής Σοσιαλιστικής Νεολαίας. Πολιτικά δέν ήταν άμεσα αντίπαλος του σταλιναισμού. Υποστήριζε τό Λαϊκό Μέτωπο και στή Γαλλία συνεργαζόταν μέ τούς σταλινικούς. Ο πατέρας του, παρά τίς άπεγνωσμένες προσπάθειές του νά τόν ξαναβρεί και μάλιστα μέ τή βοήθεια τών ισπανικών αρχών, δέν τό κατάφερε.

Ο Μάρκ Ράιν είναι ο γιός του ρώσου σοσιαλιστή Άμπράμοβιτς. Ή πολιτική τοποθέτηση του τελευταίου έπαιξε έναν αποφασιστικό ρόλο στήν εξαφάνιση του γιου του. Είναι μέλος τής συντακτικής επιτροπής του «Σοσιαλιστικού Ταχυδρόμου», που θγαίνει δύο φορές τό μήνα από τό ρώσικο σοσιαλιστικό κόμμα, τό οποίο έχει διασυνδέσεις μέ αγωνιατές που ζουν στή Ρωσία. Καταλαβαίνουμε, λοιπόν, τό ενδιαφέρον που έπρεπε ή GPU γιά τά πρόσωπα που συνδέονται μέ οικογενειακούς δεσμούς μέ τούς συντάκτες του «Σοσιαλιστικού Ταχυδρόμου».

Ή παραμονή του Μάρκ Ράιν στή Βαρκελώνη δέν αποτελοοσε μυστικό γιά τήν GPU. Οι πράκτορές της προφανώς εδελπιστοούσαν, είτε νά αποσπάσουν από τόν Μάρκ Ράιν ενδιαφέρουσες πληροφορίες, είτε νά εκθιάσουν τόν πατέρα του. Δέν αποκλείεται νά ήθελαν νά του αποσπάσουν τό όνομα ενός «σταλιού μολασβίκου», που είχε δημοσιέψει, πρίν από ένα χρόνο, ένα μακροσκελές γράμμα που ξεσκέπαζε τά έγκλήματα του Στάλιν στήν ΕΣΣΔ.

Αυτή ήταν μία καλή εύκαιρία γιά τήν GPU. Ο Μάρκ Ράιν, που δέν υποστήριζε τίς πολιτικές ιδέες του πατέρα του, έγινε τό θύμα τών σκευεριών τής GPU. Τόν απήγαγαν από τή Βαρκελώνη και πολλοί από τους γνωρίζουν τίς σταλινικές μεθόδους, πιστεύουν πώς

τόν μετάφεραν στή Ρωσία, είτε γιά νά τόν κάνουν νά καταθέσει έ-  
καντόν του πατέρα του, είτε σάν ζητηρο.

Ό Μάρκ Ράιν έφυγε από τό ξενοδοχείο του στίς 9 Άπρίλη, χωρίς παλτό καί καπέλλο. Άπό τότε δέν τόν ξαναείδε κανείς. Μόνο ένα γράμμα έφτασε μετά τήν εξαφάνισή του στόν φίλο του Νίκολας Σουντέλεβιτς (πού τόν συνέλαβαν τόν Ιούλη 1937 μέ τήν συνηθι-  
μένη κατηγορία πώς ήθελε νά βολοφογήσει τόν Στάλιν). Αυτό τό γράμμα προερχόταν από τή Μαδρίτη. Ό γραφικός του χαρακτήρας άναγνωρίστηκε από τόν Άμπράμοβιτς σάν χαρακτηρισμό του γιου του, ενώ ή ήμερομηνία 13 Μάη είχε μάλλον προστεθεί από κάποιον άγνω-  
στο χέρι. Πρέπει νά προσθέσουμε πώς ο Λέσπολντ Κούλιτζαρ, τό ύ-  
ποκείμενο πού ήρθε στή Βαρκελώνη μέ «ειδική άποστολή» γιά τήν  
ύπόθεση Λαντάου, πού έβαλε νά συλλάβουν, στίς 8 Δεκέμβρη 1937,  
τίς συντρόφισσες Κάτια Λαντάου, Ε.Χ. καί άλλες, μέ τήν κατηγο-  
ρία τής σαρανταετής κατασκοπείας, άνήρκε, όχι μόνο στό αυστριακό  
σοσιαλιστικό κόμμα, αλλά ταυτόχρονα στήν ομάδα «Νέο Σεκλίνγκμα»,  
στήν όποία άνήρκε καί ο Μάρκ Ράιν. Πώς νά άποκλείσουμε τήν πι-  
θανότητα πώς ή "Ιλζε Κούλιτζαρ, σύζυγος του Λέσπολντ Κούλιτζαρ,  
πού από τόν Οκτώβρη του 1936 βρισκόταν στήν Ισπανία, θά μπο-  
ρούσε νά μäs πληροφορήσει ειδικά γιά τήν εξαφάνιση του Μάρκ  
Ράιν;

## Ή ύπόθεση Ήρβιν Βόλφ

Ό Ήρβιν Βόλφ, ψεχοσολόβικος υπήκοος, ήρθε στή Βαρκελώ-  
νη στό τέλος του Μάη 1937, σάν άνταποκριτής τής αγγλόφωνης εφη-  
μερίδας «Ισπανικά Νέα», μäs εφημερίδας πού ύποστήριζε τό λαϊκό  
μέτωπο. Άμέσως μετά τήν άφική του, παρουσιάστηκε στίς Ισπανι-  
κές αρχές καί έγινε μέλος της επίσημης οργάνωσης των ξένων δημο-  
σιογράφων στή Βαρκελώνη.

Στίς 27 Ιούλη 1937, γύρω στό βράδυ, ο Ήρβιν Βόλφ συνελή-  
φθη γιά πρώτη φορά. Μαζί μ' έναν άλλο δημοσιογράφο, οδηγήθηκε  
στήν Πουέρτα δέλ Άνχελ 24, εκεί όπου ο Π. καί Κ.Θ. τόν είδαν  
γιά τελευταία φορά. Τήν άλλη μέρα, ο Βόλφ άφέθηκε έλεύθερος.  
Έχει εξααιρετική σημασία νά σημειώσουμε πώς ενώ ο Ισπανικός τό-  
πος δέν δημοσίευε τίποτα γιά τήν σύλληψη του Βόλφ καί του άλλου  
δημοσιογράφου, ή Ιταλική φασιστική εφημερίδα «Καρριέρα ντέ λά  
Σέρα» στίς 29 Ιούλη δημοσίευε τά ακόλουθα: «Ή μυστική κρατική  
άστυνομία τής Ισπανίας, συνέλαβε στίς 27 Ιουλίου 1937, τούς δη-  
μοσιογράφους Ήρβιν Βόλφ καί Ρ. Στ. Τούς οδήγησε στήν Πουέρτα  
δελ Άνχελ 24, γιά νά διεξαίγει προανάκριση γιά τήν πολιτική τους  
δραστηριότητα».

Ή σύλληψη αυτών των δύο δημοσιογράφων, δέν ήταν γνω-

στή παρά μονάχα σέ μερικούς «μυημένους». Αυτό είναι μία άκρως απόδειξη πώς οι Ίταλοι φασίστες είχαν ταποθετηθεί σέ καίριες θέσεις τούς πράχτορές τους και μάλιστα μέσα στους κόλπους τής GPU.

Μετά τήν αποφυλάκισή του, ο Βόλφ επηρεάστηκε στή μονομηνια κατοικία του. Μαθαίνοντας πώς ή έκδοση τής εφημερίδας του έχει σταματήσει, αποφασίζει νά εγκαταλείψει τήν Ίσπανία. Δέν συναντάει καμιά δυσκολία στήν έκδοση τής δίζας έξόδου του. Τή μέρα τής αναχώρησής του, ο φίλος του Τιόλι τόν παρακαλεί τηλεφωνικά νά περάσει από τό σπίτι του γιά νά παραλάβει τήν αλληλογραφία του. Ο Βόλφ λέει στή γυναίκα του ότι δέ θά κάνει πάνω από μία ώρα. Μιά ώρα αργότερα, τήν ειδοποιεί ότι θά καθυστερήσει λίγο.

Από εκείνη τή μέρα, ο Βόλφ και ο Τιόλι εξαφανίστηκαν. Τό δωμάτιο τού Τιόλι, στό ξενοδοχείο Βικτώρια, παρακολουθούνταν από τήν Αστυνομία επί πολλές εβδομάδες, και όσοι περνούσαν από κει νά τόν ζητήσουν συλλαμβάνονταν.

Η γυναίκα τού Βόλφ, νορβηγίδα, κόρη σοσιαλιστή βουλευτή στό σπίτι τού οποίου είχε ζήσει ο Τρότσκι στή Νορβηγία, αναζητεί τόν άντρα της σέ όλες τίς φυλακές τής Βασιλείας. Τελικά τήν συμβουλεύουν νά φύγει όσο μπορεί γρηγορότερα γιά νά μήν ύποπτεί τήν τύχη τού συζύγου της. Μόνο χάρη στήν ένεργό επέμβαση τού νορβηγικού προξενείου διαφεύγει τή σύλληψη τή στιγμή τής αναχώρησής της.

Η αδελφή τού Βόλφ απευθύνεται στήν Ισπανική πρεσβεία στήν Πράγα, γιά τό θέμα τού αδελφού της. Στίς 10 Οκτώβρη 1937, λαβαίνει τήν παρακάτω απάντηση:

## ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΠΡΕΣΒΕΙΑ

Πράγα

«Κυρία,

«Έχω τήν τιμή νά σάς διαβιβάσω πώς, σύμφωνα μέ μία επίσημη έκθεση τής Γενικής Διευθύνσεως Ασφαλείας, τήν οποία μάς κοινοποίησε τό Υπουργείο Έσωτερικών, ο αδελφός σας, Έρβιν Βόλφ, βρισκόταν στήν φυλακή, κρατούμενος γιά ανακρεπτική δράση. Αποφυλακίστηκε στίς 13 Σεπτεμβρίου 1937.

«Ο Γραμματέας τής Ισπανικής Πρεσβείας Πράγας».

Τολμοῦν, λοιπόν, νά ισχυριστοῦν πώς ο Βόλφ φυλακίστηκε γιά «ανακρεπτική δράση». Ξέριμμε πολύ καλά γιατί συνέλαβαν τόν Βόλφ και γιατί ή GPU τόν εξαφάνισε. Ο Βόλφ διετέλεσε ιδιαίτερος γραμματέας τού Τρότσκι και φαίνεται πώς έπρεπε νά τό πληρώσει άκριτά.

Τόν Φλεβάρη 1937, ή εφημερίδα «Matin» (Πρωί), ανέφερε πώς ο Βόλφ και ο Αντόνοφ Οκρόνικο έκτελέστηκαν στήν ΕΣΣΔ. Αύ-

τό επιβεβαιώνει την υπόθεση πώς ο Βόλφ είχε απαχθεί και μεταφερθεί κι αυτός στην ΕΣΣΔ.

Στό μεταξύ, στό δικηγόρο τού Βόλφ, κοινοποιήθηκε επίσημα ή επίδοση πώς ο Βόλφ βρίσκεται σέ μιιά κρατική φυλακή στην Ίσπανία και είναι στή διάθεση τού δικαστήριου. Δέν τού επέτρεψαν νά δει καθόλου τόν πελάτη του, και δικαιολογημένα!

## Ή περίπτωση Μούλιν

Ό Χάνς Φρόντ, γνωστός μέ τό όνομα Μούλιν, ήταν ένα άπό τά πιό δραστήρια μέλη τής Ισπανικής τροτσκιτικής παράταξης. Γερμανός πρόσφυγας, σπούδαζε στή Γενεύη. Άμέσως μετά τίς 19 Ίούλη '36, φεύγει γιά τήν Ίσπανία γιά νά προσφέρει τίς υπηρεσίες γάνει σάν δημοσιογράφος στό μέτωπο τής Γκουαδαράμα, όπου ο του στό Ισπανικό επαναστατικό κίνημα.

Τόν Αύγουστο αναλαμβάνει πολιτική δράση στή Μαδρίτη. Πησταλιγικός Γκαλάν, άπειλει πώς θά τόν εκτελέσει γιά τό προπαγανδιστικό του έργο στίς τάξεις τών πολιτοφυλάκων.

Μετά τόν Δεκέμβρη 1936, βρίσκεται στή Βαρκελώνη, εργαζόμενος μέ όλες του τίς δυνάμεις. Στή Βαρκελώνη, ή GPU δέν έπαψε νά τόν παρακολουθεϊ. Ό Πολωνός Μίνκ, πράχτορας τής GPU, έχει αναλάβει άποκλειστικά τήν παρακολούθησή του. Μετά τίς μέρες τού Μάη, ο Μούλιν καταφέρνει νά κρυφτεί σ' ένα προάσιο τής Βαρκελώνης. Στίς 2 Αύγουςτου 1937, «άγνωστοι» τόν συλλαμβάνουν σ' αυτή τήν πόλη. Άπό τότε χάνονται τά ίχνη του.

Ό Μούλιν ήταν φατατικός τροτσκιστής, καθιασμένος υποστηρικτής τής Δ' Διεθνούς. Παρά τίς πολιτικές διαφωνίες πού τόν χωρίζανε άπ' τούς συντρόφους τού ΡΟUM, ο τελευταίος τόν εκτιμούσαν πάντοτε σάν γνήσιο και άπροσημιένο επαναστάτη.

## Οί πράχτορες τής GPU τούς όποίους γνωρίσαμε

Οί πραγματικοί θύοντες τής GPU στην Ίσπανία είναι μερικοί παλιοί, ειδικευμένοι πράχτορες τής ρώσικης GPU. Ή μεγάλη μάξα τών πραχτόρων είναι σταλινικοί άπό όλα τά τμήματα τής Κ.Δ. (Κομμουνιστικής Διεθνούς), Γερμανοί, Πολωνοί, Ίταλοί, Ούγγροι, Αύστριακοί, Γάλλοι κλπ. Οί περισσότεροι άπό αυτούς ήρθαν στην Ίσπανία μετά τίς 19 Ίούλη '36. Άντί, όμως, νά πάνε στό μέτωπο, προτιμήσαν νά ένταχθούν στό μηχανισμό τής GPU.

Ό άληθινός άρχηγός τής GPU, πού εκτελεί χρέη συνδέσμου άνάμεσα στην GPU και στίς Ισπανικές άρχές, είναι ένας ρώσος. Είναι ψηλός, μεγαλόσωμος, μέ μαύρα μαλλιά και μέ μύτη μποξέρ. Μιλάει γερμανικά, αλλά μέ έντονη ρωσική προφορά. Άνακρίνει άποκλειστικά τίς σημαντικές περιπτώσεις. Καμιά φορά χτυπάει τούς

φυλακισμένους, αλλά συνήθως δίνει μόνο τη διαταγή για να τους χτυπήσουν.

Ένας άλλος, ο Γκέοργκ Σάγερ, αλλιώς Σάσα Κίντερμαν, υπήρξε για πολύ καιρό αρχηγός της υπηρεσίας αλλοδαπών της GPU. (Departamento Special de Informaciones del Estado). Κι αυτός επίσης έχει χτυπήσει δόκιμα κρατούμενους.

‘Ακόμα, μεγάλη είναι η φήμη του...\* και της ...\* Παλιός πολιτικός επίτροπος του τάγματος Τέλμαν δ... τό εγκατέλειψε σύντομα για να εργασθεί αρχικά στην Πουέρτα δέλ Άνγκελ 24, και αργότερα στο Πασέο Σάν Χουάν. ‘Ο...\* εργάζεται δραστήρια στο μηχανισμό της GPU.

‘Ο Φρίτς, αλλιώς Κάρλ Άρντ, αλλιώς Κάρλ Μάιφες, γερμανός με ξανθά μαλλιά, γαλάζια μάτια, ψηλός, με αθλητικό παράστημα, είναι πράχτορας της GPU και μέλος του PSUC όπως έλοι οι άλλοι.

‘Ο Άλφρεντ Χέρτζ εργάζεται σά χαφίες και προδοκάτορας. Συνεργαζόμενος ταυτόχρονα με την αστυνομία αλλοδαπών της κάργε Κορθέγκα 299, ενημερώνει την GPU για όλες τις αναχωρήσεις ξένων, πρόγραμμα που εξήγγει τις αμφιδικαστικές συλλήψεις σέ ώρα αναχώρησης.

‘Ο Άντον: Βερολινέζος, 40 με 50 χρονών. Μέσο ύψος, κόκκινο πρόσωπο, χοντρή μύτη.

‘Ο Χάνς: κοντός, δολέκονθος, 30 με 33 χρονών, με γυαλιά. Άλλοτε είχε εργασθεί σάν υπεύθυνος του P.C.A. (Γερμανικού Κομμουνιστικού Κόμματος) στην περιοχή του Ρούρ. Εργάζεται στην GPU της Βαρκελώνης και της Βαλένθια.

‘Ο Γκέρχαρτ: Γιουγκοσλάβος. Μιλάει καλά τά Γαλλικά.

‘Ο Μπετζαμέν: Πολωνός. Κοντός με μαύρα μαλλιά, χωρίστρα στή μέση, χλωμός, με στυβλερή μύτη, πολύ νευρικός, δέν μιλάει καλά τά γερμανικά.

‘Ο Χάρρυ: Ούγγρος, μέσο ανάστημα, καστανά μαλλιά. Τοῦ λείπουν τά πάνω μπροστινά δόντια. Ήλικία 26 με 28 χρονών. Μιλάει γερμανικά, γαλλικά, αγγλικά, ισπανικά.

‘Ο Φράντς Φέλντμαν: δουλεύει με τό ψευδώνυμο Φέρρυ. Ούγγρος. Ήλικία 40 με 45 χρονών, φαλακρός, Μιλάει 4 ή 5 γλώσσες.

Έκτός από τά ονόματα τών Φέλντμαν, Χέρτζ, Κίντερμαν, ...\* και Κούλτσαρ, έλοι τά άλλα ονόματα είναι ψευδώνυμα.

---

\* Τά στυμμένα ονόματα άνήκουν σ’ έναν πράχτορα της GPU και τή γυναίκα του. Μολονότι φανατικοί σταλινικοί, κατάλαβαν πώς ανακρίνουν επαναστάτες και όχι προδότες. Κατόρθωσαν να διαφύγουν και να φτάσουν στή Γαλλία, όπου πολέμησαν στην αντίσταση κατά τών ναζί.



## ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ

(Από τό φύλλο Νο 7 τοῦ «ΣΠΑΡΤΑΚΟΥ»: Μαρσέλ  
Όλλιβιέ: Οἱ αιματηρές μέρες τῆς Βαρκελώνης (3 —  
9 Μάη 1937).

Τὰ γεγονότα πού ἐκτυλίχθηκαν στήν Ἰσπανία ἀπό τόν Ἰούλη 1936 ὡς τόν Μάη 1937, ἀποτελεσοῦν τό πῶς χαρακτηριστικό παράδειγμα μιᾶς ἀποτυχημένης ἐπανάστασης. Οἱ πυροβολισμοί τῆς Βαρκελώνης δέν μποροῦν νά θεωρηθοῦν ὡς ἕνα τέλος, ἀλλά μᾶλλον ὡς ἕνα κριτήριο, μετά ἀπό τήν ὁποία ἐρχίξε μιᾶ νέα περίοδος ἀνάπτυξης. Σημειώνουν τό τέλος τῆς αὐτοπάτης, σύμφωνα μέ τήν ὁποία εἶναι δυνατό νά γίνει μιᾶ κοινωνική ἐπανάσταση σέ συνεργασία μέ τά δημοκρατικά κόμματα. Μ' αὐτήν τήν ἔννοια ἔχουν, τόσο γιά τό Ἰσπανικό ὡς καί γιά τό διεθνές προλεταριάτο, μιᾶ ἀνεκτίμητη διδακτική ἀξία.

Τήν ἐπομένη τοῦ πραξικοπήματος τῆς 19 Ἰουλίου, ἡ Κυβέρνηση τῆς Μαδρίτης, ἐγκαταλειμμένη ἀπό ὅλες τίς παραδοσιακές δυνάμεις τοῦ Ἰσπανικοῦ κράτους (στρατό, ἐκκλησία, ἀστυνομία), δέν εἶχε στό πλευρό της παρά μόνο τίς ἐργατικές ὀργανώσεις, πού τέθηκαν ἀμέσως στή διάθεσή της, παρέχοντάς της τά μέσα γιά νά ἐπιδιώκει καί νά ἀποκρούσει τίς ἐπιθέσεις τῶν στασιαστών. Χωρίς αὐτή τήν ὑποστήριξη, δέν θά εἶχε διατηρηθεῖ οὔτε μέρα. Τά δημοκρατικά κόμματα ἦταν ἀνίσχυρα καί ἐντελῶς ἀποδιοργανωμένα. Ὅργανώσεις καθαρά κοινοβουλευτικοῦ χαρακτήρα, δέν ἦσαν προετοιμασμένες γιά νά ἀντιμετωπίσουν μιᾶ κρίση παρόμοια μέ κείνη πού μόλις εἶχε ξεσπάσει. Ἡ κοινή λοιπόν λογική, καθώς καί τά συμφέροντα τοῦ ἀγώνα ἐγάντια στό φασισμό, ἀπαιτοῦσαν νά περάσει ἡ ἐξουσία στά χέρια τῶν ἐργατικῶν ὀργανώσεων, πού ἦταν οἱ μόνες ἱκανές νά ἀντιμετωπίσουν τίς ἀνάγκες τῆς νέας κατάστασης.

Ὅμως γιά νά γίνει αὐτό ἔπρεπε νά ὑπάρχει μεταξύ τους ἕνα μίνιμουμ ἐνότητας, μιᾶ κοινή βάση δράσης ἐν ὄψει ἐνός κοινοῦ προγράμματος. Αὐτό τό πρόγραμμα ἔλειπε ἐντελῶς κι αὐτή ἡ βάση δέν

Ήταν δυνατό να βρεθεί. Για μία ακόμα φορά, η εργατική τάξη έπαιξε το παιχνίδι του καπιταλισμού. Ένώ οι σοσιαλιστές ήταν υπέρμαχοι, από φυσική προδιάθεση κι από φόβο των εθνητών, της συνεργασίας, με τα δημοκρατικά κόμματα (άπειχαν πολύ από τους ήρωικούς καιρούς που ο Πάμπλο Ίγκλέσιας υποστήριζε την απόλυτη ανεξαρτησία της σοσιαλιστικής δράσης απέναντι στους δημοκρατικούς), οι καμμουνιστές, οι νέοι φεουδάρχες της Μόσχας, προωθούσαν το σύνθημα της «αποκατάστασης της λαϊκής και κοινοβουλευτικής δημοκρατίας», δηλαδή, την υποστήριξη του καπιταλισμού και τη διατήρηση της κυριαρχίας της αστικής τάξης. Σε όσους προκαλεί κατάπληξη μία παρόμοια τακτική, απ' τη μεριά ενός κόμματος που εξοικολοβεί να διακηρύσσει ότι είναι λεγιστικό, πρέπει να υπενθυμίσουμε πώς η Ρωσία, της οποίας τα σημερινά συμφέροντα είναι ταυτόσημα με τα συμφέροντα της Γαλλίας ή της Αγγλίας, δεν ήθελε με κανένα τρόπο μία επανάσταση στην Ισπανία, ή οποία, με την αναπόφευκτη αντανάκλασή της πάνω στα άλλα κράτη, θα κλόνηζε επικίνδυνα την ισορροπία δυνάμεων στην Εύρωπη, που στερήζει σήμερα όλη την πολιτική της και, επιπλέον, θα έγκυμωνούσε τον κίνδυνο να ρίξει τους συμμάχους της Ρωσίας στην άγρυπνιά της Γερμανίας και της Ιταλίας.

Όσο για τους αναρχικούς, που υποστήριζαν μία ριζική μεταμόρφωση της κοινωνίας, βασισμένη στην κατάργηση του καπιταλισμού, ή έχθρότητά τους απέναντι στην πολιτική δράση γενικότερα και στη δικτατορία ειδικότερα, ακόμα κι αν την άσκούσαν οι ίδιοι, τους οδήγησε να συνεργαστούν με τους άλλους παράγοντες του αντιφασιστικού μετώπου, δηλαδή, ακόμα και με τους δημοκρατικούς, πασιφιστές αυτού που οι ίδιοι καθιστούσαν που οι αναρχικοί ζητούσαν την κατάργησή του. Αυτό προϋπόθετε όπωςδήποτε την εγκατάλειψη από ένα μεγάλο αριθμό ανθρώπων των δογματικών τους θέσεων. Άλλά εξαγλημένοι μάλλον από την εμπειρία ενός ασύλληπτου αριθμού μάταιων και αιματηρών πραξικοπημάτων, θέχτηκαν με χαρά ακόμα και να θυσιάστον στο έσωμό της αντιφασιστικής ενότητας.

Υπήρχε θέβαια στην Ισπανία ένα κόμμα που υποστήριζε από καιρό μία αυτόνομη δράση της εργατικής τάξης, βασισμένη σ' ένα στενό σύνδεσμο ανάμεσα στα διάφορα κόμματα και στις οργανώσεις της. Ήταν το ΡΟΜ (Ένωσιγμένο Μαρξιστικό Έργατικό Κόμμα). Δυστυχώς, τό μειονέκτημά του έγκειντο στο ότι ήταν ένα κόμμα σχεδόν αποκλειστικά καταλάνικο και επομένως άνίκανο να παίξει έναν κάπως σημαντικό ρόλο στην ισπανική πολιτική ζωή.

Αυτή ή αδυναμία, αυτή ή βαθιά διαίρεση του εργατικού στρατόπεδου, αφού δξύνθηκαν ακόμα περισσότερο από μερικούς, με μία κατάφωρη προδοσία των πιο βασικών συμφερόντων των εργαζόμενων, επέτρεψαν στα αστικά κόμματα να διατηρήσουν τον μεγαλύτε-

ρο αριθμό των θέσεων που κατείχαν την ώρα του φασιστικού πραξικοπήματος. Η είσοδος στην Κυβέρνηση πολλών σοσιαλιστών υπουργών και, μερικούς μήνες αργότερα, ο σχηματισμός μιας κυβέρνησης εργατικής πλειοψηφίας, δεν άλλαξε καθόλου την κατάσταση. Κύριοι ή όχι της Κυβέρνησης, οι δημοκρατικοί διατήρησαν τον έλεγχο της πολιτικής ζωής της χώρας, μιά και στην ούσα, ή συντριπτική πλειοψηφία των άλλων κομμάτων υπεράσπιζε τις θέσεις τους.

Άρχικά, θά πρέπει νά πούμε πώς μπόρεσαν νά δράσουν μέ τή μεγαλύτερη επιδεξιότητα. Έχοντας συνειδητοποιήσει τήν αδυναμία τους απέναντι στις εργατικές οργανώσεις, απόφυγαν προσεχτικά όλα όσα, από τή φύση τους μπορούσαν νά ξυπνήσουν τήν ύποψια των παλιών τους αντιπάλων και υιοθέτησαν ένα λεξιλόγιο βιασίο νά εμπνεύσει τήν εμπιστοσύνη τους. Δήλωσαν πώς τάσσονται ολοκληρωτικά στην υπηρεσία του λαού, διακήρυξαν τήν αναγκαιότητα μιας βαθιάς μεταμόρφωσης των κοινωνικών σχέσεων, που θά επιτρέψει στις κατώτερες τάξεις νά εξασφαλίσουν, όπως τό επιβάλλει ή ανθρώπινη δικαιοσύνη και αξιοπρέπεια, μία σημαντική βελτίωση τής τύχης τους. Σάν δημοκράτες ήταν πρόθυμοι νά υποταχθούν στή θέληση του λαού. Θά έκαναν ό,τι τούς ζητούσε ο λαός. Δεν έμεινε παρά ν' αποφασίσει: αυτοί θά υπάκουαν. Και μιλούσαν μέ τρεμάμενη φωνή γιά τό θαυμαστό παράδειγμα που έδωσαν οι εργάτες στόν αντιφασιστικό αγώνα, γιά τήν πειθαρχία, τήν αυταπάρνηση και τόν ήρωισμό μέ τόν όποιο πολεμούσαν στό μέτωπο κλπ, κλπ... Πώς νά μήν πιστέψει κανείς στην ειλικρίνεια αυτών των λόγων, ιδιαίτερα όταν προέρχονται από τό στόμα του αρχηγού του κράτους; Είναι εκπληκτική ή ευκολία μέ τήν όποία οι κατώτερες τάξεις ξεχνούν τις προσβολές που τούς έγιναν και άκόμα τά έγκλήματα των όποιων υπήρξαν θύματα. Θαυμαστή μεγαλοφυχία των ταπεινών! Πόσες φορές στην ιστορία δεν τήν έχουν εκδηλώσει! Χωρίς νά θέλουν νά θυμηθούν πώς οι άνθρωποι που τά έλεγαν αυτά ήταν εκείνοι ακριβώς που άναμαίχονταν πάντοτε τις πιο νόμιμες διεκδικήσεις τους, αποφάσισαν, συγκολλημένοι από αυτήν τήν άλλαγή, νά τούς αφήσουν ελεύθερο πεδίο δράσης και νά τούς προσφέρουν όλη τή βοήθεια που χρειάζονταν, γιά τό συμφέρον του κοινού αγώνα.

Και, όμως, ή πιο στοιχειώδης σύνεση θά έπρεπε νά τούς επιβάλλει τήν άμειλικτη απομάκρυνσή τους. Όχι μόνο γιατί ήταν φανερό πώς θά χρησιμοποιούσαν τήν θέση τους στά διευθυντικά πόστα, γιά νά διευθύνουν τή χώρα προς όφελος των ταξικών τους συμφερόντων, και νά στερήσουν έτσι τούς εργάτες απ' τόν καρπό των θυσιών τους, αλλά άκόμα και μόνο από τεχνική άποψη. Γιατί κατά που εκπλήσσει βαθιά τόν ξένο, είναι ή άγνοια, άκνηρία και ή πνευματική μηδαμνότητα του μεγαλύτερου μέρους των κυβερνητικών στελεχών τής δημοκρατικής Ισπανίας (έπως, άναμφέβολα και τής φασιστικής).

“Αγνοια και μισοαγωνότητα πού δέν αποκλείουν άλλωστε τήν πύο μεγάλη ματαιοδοξία, τήν πύο γελοία επιτηδευση.” Όσο γιά τούς στρατιωτικούς, μιά και οι περισσότεροι προέρχονταν από τήν άστική τάξη ή τήν άριστοκρατία, ή άγνοια και ή άνηκανότητά τους είναι κάτι τόσο φοβερό, πού προκαλεί Διγγο. Και καταλαβαίνουμε, μόνο όταν τά θλήσουμε από κοντά, τά λάθη και τίς άποτυχίες πού οι αίτίες τους φαίνονται μιστηριώδεις σέ έναν έξωτερικό παρατηρητή. Τό πύο φανερό συμφέρον άπαιτούσε τήν αντικατάσταση αυτών των στελεχών πού προέρχονταν από τήν άστική τάξη, μέ νέα στελέχη πού θά προέρχονταν από τό λαό και πού θά άπαιτούσαν σύνοταμα, άπ’ τήν έπαφή μέ τά γεγονότα, τήν άναγκαια πείρα γιά τήν αντιμετώπιση όλων των δυσκολιών.

## ‘Η άστική τάξη ξανασηκώνει κεφάλι

Σύνοταμα άποδείχτηκε, άλλωστε, πώς όλες οι δηλώσεις πίστης στη λαϊκή ύπόθεση και στην επανάσταση, πού τόσο συχνά έκαναν οι έθνηκρατικοί στην άρχή τής φασιστικής άνταρσίας, δέν ήταν παρά καθαρή ύποκρισία και προσαρμογή στην κατάσταση. Στο μέτρο πού οι συνθήκες μεταμορφωνόντουσαν, υιοθετούσαν κι αυτοί ένα νέο λεξιλόγιο. Βέβαιοι πιά γιά τίς προθέσεις τής εργατικής τάξης κι έχοντας ένισχύσει τίς θέσεις τους, έδειξαν πώς δέν ήταν καθόλου διατεθειμένοι να παρακλήσουν ύφειδήστε και να κάνουν τήν παραμικρή ύποχώρηση στους εργαζόμενους, πού ίσχυρίζονταν πώς είναι οι ταπεινοί τους ύπηρέτες. Σ’ αυτούς πού ύποστήριζαν πώς έπρεπε να εκμεταλλευτούν τήν κατάσταση πού δημιουργήθηκε από τήν άναταραχή γιά να εγκαθιδρύσουν ένα νέο κοινωνικό καθεστώς, άντέταξαν πώς δέν είχε έρθει ακόμα ή κατάλληλη στιγμή γιά να πραγματοποιήσουν μιά παρόμοια μεταρρύθμιση, πώς έπρεπε πρώτα να κικήσουν τό φασισμό και άργότερα θά έβλεπαν. Από τή μεριά των άστών δημοκρατιών, πού ήταν έξ όρισμού άντίπαλα του σοσιαλισμού, αυτή ή στάση ήταν άπόλυτα κατανοητή. ‘Αλλά τό σπουδαιότερο είναι πώς βρήκαν στους σοσιαλιστές μιά άπρόσμενη ύποστήριξη, μιά και οι τελευταίοι ήταν πολύ ίκανοποιημένοι πού βρήκαν ένα επιχειρημα να άντιτάξουν σέ ύσους τους περισσότερο να εκμεταλλευτούν τήν εύκαιρία πού τους δόθηκε, γιά να φέρουν σέ πέρας τον κοινωνικό μετασχηματισμό πού διακήρυσσαν πώς ύποστηρίζουν και να ματαιώσουν τήν πραγματοποίηση ενός έργου πού οι δυσκολίες του τους είχαν παμκοβάλλει. ‘Εξήγησαν πώς τελικά δέν μπορούσαν να κάνουν δύο πράγματα συγχρόνως, πώς έπρεπε να συγκεντρώσουν ύλες τίς δυνάμεις τους στην διεξαγωγή του πολέμου και πώς μονάχα μετά θά έκαναν τήν επανάσταση. ‘Ήσυχάστε, γενναίοι μου! Άδριο θά λυθούν όλα τά προβλήματα.

Σ' ότι αφορά, τούς κομμουνιστές, είναι ανώφελο νά επεκταθοῦμε. Μέ τόν ἀπερίγραπτο κωδικό πού τούς χαρακτηρίζει, δήλωσαν ἀπλά πώς δέν ὑπῆρχε κόν θέμα κοινωνικῆς ἐπανάστασης, πώς ὁ Ἰσπανικός λαός ἐπιθυμοῦσε ἀποκλειστικά τήν ἀποκατάσταση τοῦ δημοκρατικοῦ κοινοβουλευτικοῦ καθεστώτος, αὐτοῦ τοῦ ἴδιου καθεστώτος πού εἶχε ἐπιδείξει, μέ τόν τρόπο πού ξέρομε, τό ἐνδιαφέρον του γιά τούς ἐργαζόμενους (ἀρνηση νά χορηγήσει ἐπίδομα ἀνεργίας στούς ἀνεργούς ἐργάτες, σφαγές στήν Κάσας Βιέχας καί σέ ἄλλα μέρη, διάλυση τῶν ἐπαναστατικῶν συνδικάτων, φυλάκιση τῶν συνδικαλιστῶν ἀγωνιστῶν, κλπ.), καί πού εἶχε προετοιμάσει τό ἔδαφος γιά τήν φασιστική ἀνταρσία τῆς 19 Ἰούλη, μέ τήν ἀνικανότητά του καί τή σκανδαλώδη ἀδυναμία του ἀπέγκαι στά κόμματα τῆς δεξιᾶς.

Ἔτσι οἱ δημοκρατικοί κατόρθωσαν νά ἀπομακρύνουν τό φόβερὸ φάσμα τοῦ σοσιαλισμοῦ. Ἦταν ἀνίκανοι ν' ἀντιταχθοῦν στό κίνημα πού κατεύθυναν τά συνδικάτα, γιά τήν ἀνάληψη τοῦ ἐλέγχου τῶν ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἀλλά τό σαμποτάρτσον ἀρρήστονός το νά καταπονηθοῦν, ἀρνούμενοι νά τοῦ προσφέρουν τίς ἀπαραίτητες ἐγγυήσεις καί τήν κρατική βοήθεια, χωρίς τίς ὁποῖες τό κίνημα ἦταν καταδικασμένο στήν χρεωκοπία. Γιατί εἶναι φανερό, πώς ἕνα τέτοιο κίνημα δέν θά μπορούσε νά εὐδοχήσει, περιοριζόμενο σέ μιά στενή συνδικαλιστική βάση. Ἀπέχοντας πολύ ἀπό τό νά προετοιμάζει τό ἔδαφος γιά τόν σοσιαλιστικὸ τρόπο παραγωγῆς, δέν ἔκανε οδσοαστικά τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τό νά ἀντικαθιστᾷ τήν ἀτομική καπιταλιστική ἰδιοποίηση τῶν προϊόντων τῆς ἐργασίας μέ τήν ἰδιοποίησή τους ἀπὸ τά συνδικάτα ἐπιτρέποντας, ἔτσι, νά διακωλύζονται τά μειονεκτῆματα τῆς ἐμπορευματικῆς οἰκονομίας, χωρίς τά πλεονεκτήματα μᾶς συγκεντρωτικῆς διεύθυνσης τῆς οἰκονομίας. Ἀλλωστε, τό ἴδιο τό καθεστῶς δέν μπορούσε νά διατηρηθεῖ παρὰ μόνο στό βαθμὸ πού τά συνδικάτα θά ἐξακαλουθοῦσαν νά παίζουν ἕνα κυριαρχικὸ ρόλο στή δημόσια ζωὴ καί ἡ ἐξασθενημένη καί κλονισμένη ἀπὸ τό φασιστικὸ πραξικόπημα ἀστική τάξη δέν θά ξανάπαυρε στά χέρια τῆς τῆν ἐξουσία.

Αὐτὸ ἦταν πράγματι τό πρόβλημα: νά ἀνακτηθεῖ ἡ ἐξουσία πού εἶχε ξεγλιστρώσει ἀπὸ τά χέρια τῆς ἀστικῆς τάξης καί πού τό προλεταριάτο δέν μπόρεσε ἢ δέν θέλησε νά πάρει. Γιά νά γίνει αὐτό, χρειάζοντοσαν δύο πράγματα: νά ἀφοπλιστεῖ ὁ λαός καί νά ἀνασυνταχθοῦν οἱ δυνάμεις τῆς ἀντίδρασης πού ἡ ἀνταρσία τους εἶχε στερήσει, πάνω ἀπ' ἄλλα τήν ἀστυνομία καί τό στρατὸ ἀπ' τήν κυβέρνηση. Ἀλλά γιά νά γίνει ὁ ἀφοπλισμὸς τοῦ λαοῦ, ἦταν ἀπαραίτητη ἡ ὑπαρξη μῆς σίγουρης ἀστυνομίας καί ἐνός στρατοῦ, πού δέ θά ἐλέγχονταν ἀπ' τίς ἐργατικῆς ὀργανώσεις. Αὐτὸ ἔγινε σταδιακά. Ἀπαγορεύτηκε στά μέλη τῶν σωμάτων ἀσφαλείας νά ἐντάσσον-

ται στις συνδικαλιστικές οργανώσεις ή στα πολιτικά κόμματα και να παρεβρίσκονται στις συγκεντρώσεις και στις εκδηλώσεις τους. Ο στρατός, αποτελούμενος, αρχικά, από εργατικές πολιτοφυλακές, ανασυγκροτήθηκε στη βάση ταχτικών μονάδων και υποβλήθηκε στον αποκαλειστικό έλεγχο των στρατιωτικών αρχών. Απαγορεύθηκε εμποιαδήποτε άλλη προπαγάνδα εκτός από την κυβερνητική. Όταν έγινε αυτό, η άστική τάξη μπόρεσε επιτέλους να αναπνεύσει και να άτενίσει με έμπιστοσύνη τό μέλλον. Τά ύπόλοιπα δέν ήταν παρά ζήτημα χρόνου.

## ‘Ο άγώνας ενάντια στην Καταλωνία

‘Όστόσο, προτού καταλήξει σε άρυστικές άποφάσεις, ή άστική τάξη έπρεπε να επιλύσει άκόμα ένα σοβαρό πρόβλημα, πού ή λύση του άπαιτούσε, ταυτόχρονα, μεγάλη εύελιξία και σθένος: τό πρόβλημα τής Καταλωνίας. Σέ σχέση μέ τις ιδιαίτερες οικονομικές και πολιτικές συνθήκες της, ή Καταλωνία είχε προωθήσει πολύ τόν κοινωνικό μετασχηματισμό, πού πραγματοποιήθηκε χάρη στον εμφύλιο πόλεμο. Οι άναρχασυνδικαλιστές, πού άσκούσαν σ’ αυτήν μία κυριαρχική έπιρροή, είχαν κατορθώσει, μέ τή βοήθεια των άνεξάρτητων κομμουνιστών του ΡΟΟΜ, να επιβάλλουν, παρά τήν αντίθετη άποψη των άλλων κομμάτων, μέτρα κοινωνικοποίησης τής οικονομίας, τά όποια συνιστούσαν μιά πολύ σημαντική άπόπειρα ενάντια στον καπιταλισμό στην ‘Ιβηρική χερσόνησο. Έξάλλου, ή Καταλωνία άποτελούσε ένα έπικίνδυνο παράδειγμα γιά τήν Ισπανική εργατική τάξη. Νά γιατί έπρεπε να δοθεί ένα τέλος σ’ όλα αυτά, όσο πιο γρήγορα γινόταν.

Γιά να τό καταφέρουν, δέν δύστασαν μπροστά σε κανένα μέσο. Στην άρχή άρνήθηκαν στην Καταλωνία τά άπαραίτητα έφάρδια γιά τή λειτουργία των κολλεκτιβοποιημένων επιχειρήσεων της, έλπίζοντας έτσι πώς θά τις οδηγούσαν στην χρεωκοπία, γιά τήν όποία άργότερα θά άπόδιδαν τήν εύθύνη στην ίδια τή κολλεκτιβοποίηση. ‘Όξυναν κατά βούληση τις έμφυτες δυσχέρειες πού εμφανίζονται σε περιόδους πολέμου και επανάστασης (άνεπάρκεια επισιτισμού, άνοδος τού κόστους ζωής κλπ.), μέ τόν φανερό σκοπό να έξασθενήσουν τόν πληθυσμό και να τόν ξεσηκώσουν ενάντια στα στοιχεία τής άκρας άριστερας, πού είχαν κατηγορηθεί σαν ύπεύθυνα γι’ αυτή τήν κατάσταση. ‘Αρνήθηκαν κατηγορηματικά να στείλουν στο μέτωπο τής ‘Αραγωνίας τά έπιθετικά όπλα χωρίς τά όποια τά στρατεύματα ήταν καταδικασμένα στην άπραξία, ώστε να εμφανίσουν τούς καταλόγους επαναστάτες, στα μάτια των Ισπανών και των ξένων, σαν άπειθήρχητα στοιχεία, ισχυροτέρ του έγκαίου μετώπου κλπ. ‘Όταν, άπελευσιμένοι από τήν παρατεταμένη αδράνεια στην όποια τούς εί-

χαν καταδικάσει, οι καταλάγοι αποφάσισαν να περάσουν στην επίθεση, ή μεραρχία «Κάρλ Μάρξ», που την αποτελούσαν πολιτοφύλακες του PSUC, άρνήθηκε να υπακούσει στις διαταγές του Γενικού Επιτελείου και να εγκαταλείψει τα χαρακτηριστικά, αναγκάζοντας έτσι τις άλλες μεραρχίες να επιστρέψουν στις αρχικές τους θέσεις. Για να στιγμιαίοι αυτό το σκανδαλώδες γεγονός, που αποτελούσε μια αληθινή προδοσία μπροστά στον εχθρό, το όργανο του POUM «La Batalla», ανέστειλε την έκδοσή του για 4 μέρες.

Στό έσωτερικό, ή έκστρατεια για την εξαφάνιση των επαναστατικών καταχτήσεων του 'Ιούλη, συνεχίζονταν με ένα ρυθμό όλο και πιο γρήγορο. Είδαμε παραπάνω πως οι δημοκρατικοί και οι κομμουνιστές αντίταχθηκαν στα μέτρα κοινωνικοποίησης που υποστήριζαν ή CNT και το POUM και δεν τα δέχθηκαν τελικά, παρά μόνο μπροστά στην απειλή των αντιπροσώπων της CNT πως θα αποχωρήσουν από το Οικονομικό Συμβούλιο. 'Αλλά δεν σταμάτησαν παρά μόνο αφού κατέστησαν τα μέτρα αυτά τελείως αναυθημοφιλή! Προσπάθησαν να τα σαμποτάρουν με όλα τα μέσα και να τα δυσφημίζουν από μέσα του κοινού, παρουσιάζοντας τα σαν «πρώτες ήμπειριες», αντίθετες στα συμφέροντα της μικροαστικής τάξης και, συναισθηματικά, καταστροφικές για την αντιφασιστική υπόθεση. Είχαν εμφανισθεί δυσκολίες στον έπαισιισμό, που όφειλινταν στην απροσποσία και στην άκκαγότητα των διευθυντικών οργάνων, καθώς και σε μια ήλιθια οικονομική πολιτική. 'Εριξαν την εθύνη στις «'Επιτροπές». Μια αληθινή απόφαση «πογκρόμ» δημιουργήθηκε σιγά - σιγά στις οργανώσεις της άκρας άριστερας, μια έκστρατεια που ευνόηθηκε από την συνένοχη σιωπή των «δημοκρατικών» της 'Εσκέρα και την άπάθεια των ιθυνόντων της FAI, που παρακολουθούσαν την έπερχόμενη καταστροφή, όπως τό πουλι κατάζει τό φίδι που είναι έτοιμο να τό καταπαιεί.

## **Όταν οι 'Αναρχικοί γίνονται όπιορτουμιστές**

Αυτή ή στάση της CNT - FAI, είναι ένα από τό απογοητευτικά κεφάλαια της Ισπανικής επανάστασης. 'Η παιδαριώδης εχθρότητα που επέδειξαν οι αναρχοσυνδικαλιστές απέναντα σε ό,τιδήποτε προσεγγίζει, άμεσα ή έμμεσα, την πολιτική, τους παρέδωσε θαιμένους χειροπόδαρα στους αντιπάλους τους, οι όποιοι, με μια διαβολική ίκανότητα και με μια τέλεια έλλειψη προσχημάτων, κατόρθωσαν να έμμεταλλευτούν αυτή την κατάσταση για να επιβάλουν τις απόψεις τους. Οι αναρχικοί, αν και συμμετείχαν στη κυβέρνηση, πράγμα που αποτελούσε μια κατάφυρη παραβίαση που δόγματός

τους και μιά δραστηριότητα άκρως πολιτική, συνεργαζόμενοι με κόμματα που είχαν έντονο πολιτικό χαρακτήρα, δήλωναν ώστόσο πως ήθελαν να άγνοήσουν όλα τα πολιτικά κόμματα της εργατικής τάξης και να μίν έχουν σχέσεις παρά μόνο με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις. Με μιά εκπληκτική κατανόηση της κατάστασης, μ' ένα έντυπωσιακό προσαρμοστικό πνεύμα, ή αντίδραση, με τή μεσολάβηση του PSUC, φόρσε τό συνδικαλιστικό προσωπείο για να τους επιβληθεί. Ήλέγχοντας τήν UGT που, στην παραμονή της επανάστασης, δέν εκπροσωπούσε παρά ένα ελάχιστο μέρος της καταλάμπης εργατικής τάξης, τήν άνάπτυξε με τρόπο άποτελεσματικό, προσεταιριζόμενη, στους μήνες που άκολούθησαν τό φασιστικό πραξικόπημα, όλα τα άστικά ή μικροαστικά στοιχεία που έχθρεύονταν τήν επανάσταση. Οι άναρχικοί, βλέποντας πως άπό μέρα σέ μέρα ένισχύονταν οι θέσεις της αντίπαλης συνδικαλιστικής όργάνωσης, δέν ήταν τόσο τυφλοί ώστε να μίν καταλάβουν τό παιχνίδι που παιζόταν έναντίον τους, αλλά, αηγιάλωτοι της ίδιας τους της αντίληψης για τόν κυριαρχικό ρόλο των συνδικάτων στή δημόσια ζωή, συνέχισαν ώστόσο να μεταχειρίζονται με τόν μεγαλύτερο σεβασμό μιά όργάνωση που στην ουσία δέν ήταν παρά τό παραπέτασμα πίσω άπό τό όποιο κρυβόταν ή άνερχόμενη αντίδραση, παρέχοντάς της μιά σχεδόν ίση άντιπροσώπευση με τή δική τους σιά Κυβερνητικά Συμβούλια και γενικότερα σ' όλη τήν δημόσια ζωή. Άντίθετα, άντιμετώπιζαν με μιά έπιτηθευμένη περιφρόνηση όλα τα άλλα εργατικά κόμματα, όπως τό POUM, με τό όποιο ώστόσο συμφωνούσαν πάνω σ' όλα τα θεμελιώδη προσάγματα της επανάστασης και διατηρούσαν μαζί του, έν και μυστικά, στενές σχέσεις. Κάθε φορά που γινόταν ζήτημα γι' αυτό τό κόμμα μπροστά τους, άπαντούσαν μονότονα: «Είναι ένα πολιτικό κόμμα. Δέν μ'άς ένδιαφέρει». Αυτό δέν τους έμπόδιζε όμως, να συνεργάζονται στενά, στην κυβέρνηση και άλλου, με πολιτικά κόμματα, των όποιων γνώριζαν τόν άντεπαναστατικό χαρακτήρα κι αυτό με τό περιεργό πράσχημα πως οι μέν άντιπροσώπευαν τήν άστική τάξη, ένω οι άλλοι, όπως τό PSUC, μιά συνδικαλιστική όργάνωση.

Αυτή ή βασική όποκρισία, αυτή ή βαθιά άκατανόηση της πολιτικής πραγματικότητας, έξηγγεί τήν εύκολία με τήν όποια ή άστική τάξη κατόρθωσε να όλοκληρώσει τό έργο της προοδευτικής συντριβής των επαναστατικών κατακτήσεων. Τό POUM, που έβλεπε τόν κίνδυνο να πλησιάζει και προαυθανόταν τό επερχόμενο κύμα της καταστολής, είχε προτείνει άπό νωρίς τό σχηματισμό ενός «Επαναστατικού Μετώπου», τό όποιο θά συγκέντρωνε όλες τις οργανώσεις της άκρας άριστερας, που ύποστήριζαν τήν διατήρηση άμέραιων των κατακτήσεων της 19 Ίούλη και τόν ξνένδοτο άγώνα ένάντια στό φασισμό. Οι άναρχοσυνδικαλιστές άπάντησαν σ' αυτή ίτην



πρώτωση με μία επίμονη σιωπή. Γι' αυτός, τό νά δεχτοθν μιά όποι-  
αδήποτε συνεργασία με τό ΡΟUM, θά ήταν σάν νά εμπλέκονταν στην  
«πολιτική δράση», ενώ τό νά συνεργάζονται με τό ΡSUC και την  
Έσκέρρα, ήταν προφανώς «οίκογενιακός» αγώνας! Δέν είχαν μονά-  
χα τυφλωθεί άπέναντι στον κίνδυνο στραγγαλισμού της επανάστα-  
σης, αλλά, επιπλέον, πρότιμοσαν νά χαθεί ή επανάσταση παρά οι  
άρχές τους! Έτσι, έξακολουθώντας νά αντιπαραθέτουν στις έκκλη-  
σεις του ΡΟUM, στά συνθήματα συναγεριμού του, στην έτοιμότητά  
του, μιά ταπεινωτική σιωπή, δικαιώνιζαν την «άδερφική» τους συνεργ-  
γασία με τούς «άγαπημένους συντρόφους» του ΡSUC, άρνούμενα  
στό νά τούς άπευθύνουν πού και πού εύγενικές έκκλησεις προκειμέ-  
νου νά επιδείξουν μεγαλύτερη σύνεση στις επιθέσεις τους, καλο-  
προαίρετες κριτικές, ώραία λόγια με τά όποια καλύπτουν τίς επι-  
φυλάξεις τους, σάν νά τούς ένοχλούσε πού έκαναν όλα αυτά, σιβι-  
λικές προειδοποιήσεις, πού κανένας δέν καταλάβαινε τί σήμαιναν,  
έμμεσες άπειλές, πού άποτελούσαν αινίγματα για τό μεγάλο άνα-  
γνωστικό κοινό, μιά και τό τελευταίο δέν ήξερε ποτέ ούτε για τί  
ούτε για ποιόν πρόκειται.

Καταλαβαίνει κανείς πώς άπέναντι: σέ μιά τέτοια στάση, πού  
χαρακτηριζόταν από τό φόβο και μιά περίεργη άκατανόησία της  
πολιτικής πραγματικότητας, ή αντίδραση ένισχύθηκε σιγά - σιγά  
και ύψωσε προσθετικά τόν τόνο της πολεμικής της. Σύνταμα πέ-  
ρασε στη δράση. Πρώτα απ' όλα, τόν Δεκέμβρη, τό ΡΟUM διώ-  
χτηκε από την Κυβέρνηση της Χενεραλεδάδ. Μετά την έπιτυχία  
αυτής της έπιχείρησης, έξαιτίας της άσήμαντης αντίδρασης των ά-  
ναρχικών, πού άποτελούσε και για τούς ίδιους μιά επακίνδυνη άπει-  
λή, πέρασαν στην επόμενη. Με την εύκαιρία των δικών της Μόσχας,  
οι κομμουνιστές έξαπόλυσαν μιά βίαιη έκστρατεία ενάντια στο ΡΟUM,  
ζητώντας την κήρυξη έκτός νόμου αυτού πού κόμματος, πού  
παρουσίαζαν σάν «διασπαστικό παράγοντα», «διαλυτικό στοιχείο»,  
«πράκτορα του Χίτλερ και του Φράνκο» κλπ. Για μιά ακόμη φορά  
οι άναρχικοί άποφάσισαν νά μήν ύπιστηρίξουν ένα κόμμα, άν και  
ήξεραν τόν επαναστατικό του χαρακτήρα και την άφοσίωση του  
στην υπόθεση του προλεταριάτου. Άν ή έπιχείρηση άπότυχε, αυτό  
έγινε μόνο και μόνο επειδή ή Έλευθεριακή Νεολαία, άγανακτισμέ-  
νη από αυτή την έκστρατεία, δήλωσε πώς δέν πίστευε λέξη από τίς  
συκοφαντίες πού έξαπολύονταν ενάντια σ' ένα κόμμα, του όπολου  
χιλιάδες άγωνιστές πολεμούσαν στο πλευρό τους στο μέτωπο και  
πού είχε θυσιάσει έναν μεγάλο αριθμό από τούς δικούς του στην υπό-  
θεση του άντιφασιστικού αγώνα. Μπροστά σ' αυτή την άπρόσμενη  
άνταπώθηση, οι σταλινικοί ύποχώρησαν, αλλά λίγο άργότερα, άρ-  
χισαν μάν ύπουλη έκστρατεία ενάντια στους άναρχικούς, ή όποία  
κατέληξε στο νά δηλητηριάσει έντελώς την άτμόσφαιρα και νά δη-  
μιουργήσει έντονους φόβους για χειρότερες βαιοπραγίες.

## Ἡ Τσεκά ἐν δράσει

Ὅπως μπορεῖ κανεὶς νὰ φανταστεῖ, σὲ ἄλλες περιοχές, ὅπου ἡ CNT ἀσχοῦσε μιά πιά περιορισμένη ἐπιρροή, δὲν δίσταζαν νὰ χρησιμοποιοῦν ἐναντίον τῆς κάθε δυνατῆς μέθοδο καταστολῆς: κλείσιμο καὶ δήμευση τῶν περιουσιῶν ὄλων τῶν συγκεκριμένων ὀργάνων, φυλάκιση τῶν συνδικαλιστικῶν ἡγετῶν, δολοφονίες ἀγωνιστῶν, χρησιμοποίηση τῶν σιμμάτων ἀσφαλείας ἐναντία στὶς πιά μαχητικὲς ομάδες κλπ. Στὴ Μαδρίτη, ὁ κομμουνιστὴς Καθόρλα, εἶχε εἰδικευτεῖ σ' αὐτὲς τὶς δολοφονίες. Κάθε νύχτα, στὶς ζώνες δικαιοδοσίας του, οἱ συνδικαλιστὲς ἀγωνιστὲς ἐπεφταν κάτω ἀπὸ τὶς σφαῖρες ἀγνωστων δολοφόνων, πού δὲν ξαναβρίσκονταν ποτὲ τὰ ἴχνη τους. Εἶναι ἀλήθεια πῶς, ἐν εἴδει ἀποζημίωσης, ἄφηγε καθημερινὰ ἐλεύθερους διαδόχους φαύλατες. Ἐφ'ὅσον ἀποκηρύχθηκε δημόσια μετὰ ἀπὸ πολλοὺς μῆνες ἀξέπαινη δραστηριότητας, σὺν πράχτορας τῆς «πέμπτης φάλαγγας», εἶχε τὴν τύχη νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὴν ἀνάκριση καὶ ἀπὸ τὴν τιμωρία πού θὰ ἀκολουθοῦσε ἀναπόφευκτα, μετὰ τὴν δυνάμηση τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας στὴ Μαδρίτη, τοῦ ὁποῦ ἦταν ἓνα ἀπ' τὰ πιά λοιπὰ στελέχη. Στὴν Μούρθια λειτουργοῦσε μιά ἀληθινὴ Τσεκά, πού βασάνιζε καὶ δολοφονοῦσε τοὺς ἐπαναστάτες ἀγωνιστὲς, ὀργάνωσε ἀκηροβητημένες ἐκτελέσεις κλπ. Στὴ Βαλένθια καὶ στὶς γύρω περιοχές, ἀληθινὲς μάχες διεξάχθηκαν ἀνάμεσα στοὺς ἀναρχικοὺς ἀγωνιστὲς τῆς «Ἐλευθέρου Φάλαγγας» καὶ στὴν κυβερνητικὴ ἀστυνομία. Στὸ Μπουμπάα, μὲ διαταγὲς τῶν ἐθνικιστικῶν ἀρχῶν, δήμεύτηκε ἡ περιουσία τῆς τοπικῆς CNT, φυλακίστηκαν ὅλα τὰ μέλη τῆς Περιφερειακῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ τὰ γραφεῖα τῆς δόθηκαν στοὺς κομμουνιστὲς. Στὴν Παιγιγιέρντα, ἀποσπάσματα καραμπανιέρων σπάλθηκαν ἐναντία στοὺς ἀναρχικοὺς τῆς περιοχῆς, γιὰ νὰ τοὺς ἀποσπᾶσουν τὸν ἔλεγχο τῶν συνόρων, καὶ πραγματοποιήθηκαν αἱματηρὲς συγκρούσεις, στὴ διάρκεια τῶν ὁποίων σκοτώθηκε ὁ ἀναρχικὸς ἡγέτης Ἀντόν Μαρτίν.

Ἦταν φανερό, γιὰ ὁποιοδήποτε παρακολουθοῦσε τὰ πράγματα ἀπὸ κοντὰ, πῶς προετοιμαζόταν μιά ἐκρηξή. Στὴ Βαρκελώνη, ὁ σπαρτακὸς ἐπίτροπος Δημόσιας Τάξεως Ροντρίγκεθ Σάλας, συγκέντρωσε 11.000 ἀστυνομικοὺς, ὅπλισμένους μέχρι τὰ δόντια: 7.000 φρουροὺς ἐφόδου καὶ 4.000 ἐθνοφρουροὺς. Θυροβημένοι, οἱ ἀναρχικοὶ ζήτησαν ἐπισημασμένα νὰ ἱσταλεῖ στὸ μέτωπο, ὅπου ὑπῆρχε λειψανδρία, τουλάχιστο ἓνα μέρος ἀπὸ αὐτὲς τὶς ἀστυνομικὲς δυνάμεις. Τὰ ἐργατικά συνδικάτα ἐπαρκοῦσαν, καθὼς ἔλεγον, γιὰ νὰ διατηρήσουν τὴν τάξη στὰ μετόπισθεν. Μάταια ἤμω. Ἡ Κυβέρνηση, γιὰ εὐνόητους λόγους, ἔκανε πῶς δὲν ἀκούει. Ἀπέχοντας πολὺ ἀπὸ τὸ νὰ ἀποσπᾶσει ἓνα ὁποιοδήποτε μέρος τῶν δυνάμεών τῆς γιὰ νὰ τὸ στείλει στὸ μέτωπο, ἐργαζόταν πυρετώδεια γιὰ νὰ συμ-

πληρώσει τόν εξοπλισμό τους, ώστε νά είναι σέ θέση νά εκπληρώσουν τό έργο γιά τό όποιο τίς προύριξε.

Τήν ώρα πού οργάνωνε αυτές τίς δυνάμεις καταστολής, προσπαθούσε νά διαλύσει τίς περιπόλους έλέγχου, ένα είδος εργατικής αστυνομίας πού ιδρύθηκε τήν επομένη τού φασιστικού πραξικοπήματος και πού είχε προσφέρει άμέτρητες όπηρεσίες στην επανάσταση. Καθώς αυτές ήταν όπλισμένες και τίς αποτελούσαν άντρες άποφασισμένοι και διατεθειμένοι νά άμυνθούν μέ κάθε τρόπο, οι δημοκρατικοί, σέ συνεργασία μέ τούς σπαλινικούς, ζητούσαν από καιρό τή διάλυσή τους. Μετά από μακρόχρονης συζητήσεις, πού συνεχίστηκαν ολόκληρες οδομάδες, κατέληξαν νά εκδώσουν τό διάταγμα τής διάλυσής τους. Άλλά πώς θά εφαρμοζόταν τό διάταγμα αυτό; Γιά νά γίνει αυτό θά έπρεπε νά χρησιμοποιηθεί βία και κανένας δέν αισθανόταν ίκανός νά αναλάβει τήν έπιχείρηση. Προτίμησαν νά περιμένουν μία καλύτερη ευκαιρία.

Αυτή δέν άργησε νά παρουσιαστεί. Πράγματι, όλα συντελούσαν στό νά προετοιμάσουν τήν τελική έκρηξη: ή έσχυρή θέληση τής ρώσικης κυβέρνησης νά εκτοπίσει τήν άκρα άριστερά, όχι μόνο από τίς κείριες θέσεις αλλά και γενικότερα από τήν πολιτική ζωή, ο έξαναγκασμός τών δημοκρατικών κομμάτων νά συντριφούν τήν επαναστατική αντίπαλίτευση γιά νά επαναφέρουν τό καθεστώς πού ύπήρχε πριν από τίς 19 Ιούλη και νά προετοιμάσουν τίς συνθήκες μίας συνθηκολόγησης μέ τούς στασιαστές, και τέλος ή έπιθυμία τών κυβερνήσεων τού Λονδίνου και τού Παρισιού νά έγκατασταθεί στή Βαλένθια μία μετριοπαθής κυβέρνηση, μέ τήν όποια θά μπορούσαν νά συνδιαλλαγούν.

Τό ότι σχεδίαζαν ζπό καιρό ένα αφηνεδιαστικό χτύπημα, αποδεικνύει, μεταξύ τών άλλων, τό έπεισόδιο τών τεθωρακισμένων αυτοκινητών πού έκλεψαν οι σπαλινικοί. Η ύπόθεση είναι πολύ ενδιαφέρουσα, γι' αυτό και θά τήν διηγηθούμε. Μία μέρα, πολιτοφύλακες τού στρατόπεδου Βοροσίλωφ (πού άνήκε στους σταλινικούς), παρασιάσπτριαν σ' ένα γκαράζ τού Συμβουλίου Ασφαλείας, δείχνοντας μία διαταγή μέ τήν ύπογραφή τού συντρόφου Βαγέχο, έπίτροπου τής πολεμικής βιομηχανίας, σύμφωνα μέ τήν όποια ο ύπεύθυνος τού γκαράζ έπρεπε νά παραδώσει στους φέραντες, 11 τεθωρακισμένα αυτοκίνητα, πού μόλις είχαν κατασκευαστεί και προορίζόντουσαν γιά τό μέτωπο. Έπειδή ή διαταγή φαινόταν αυθεντική, ο ύπεύθυνος τού γκαράζ τά παρέδωσε. Λίγο άργότερα άποδείχτηκε πώς ενώ ή ύπογραφή ήταν αυθεντική, τό κείμενο δέν ήταν. Ένώ έπρόκειτο γιά τήν παράδοση μερικών μονάχα έξαρτημάτων, είχαν άφαρέσει τόν κατάλογο αυτών τών έξαρτημάτων, και τά είχαν άντικαταστήσει μ' εκείνον τών τεθωρακισμένων.

Όταν κάποτε άκακάλυφθηκε ή δολοπλοαία, άρχισε ή αναζήτηση πών κλεμμένων αυτοκινητών. Αυτά είχαν άπλουστατα μεταφερ-

θεί στο στρατόπεδο Βοροσίλωφ. Κηρύχθηκε άμέσως συναγερμός και τά σπερίπολα έλέγχου περικύκλωσαν τό στρατόπεδο, τοΰ όποιου ό διοικητής κλήθηκε νά παραδώσει άμέσως τά τεθωρακισμένα. Στην άρχή άρνήθηκε πώς είχαν φέρει τεθωρακισμένα στο στρατόπεδο, έπειτα δήλωσε πώς έχει πλήρη άγνοια τής κατάστασης και κατέληξε στο νά όμολογήσει πώς πράγματι: βρισκότουσαν εκεί. Άναγκασμένος νά τά επιστρέψει, τελικά όποχώρησε και τά όχηματα επιστράφηκαν στο γκαράζ. Η άνάκριση πού έγινε απόδειξε πώς ή διαπαγή είχε πλακατογραφηθεί από τόν πολιτικό επίτροπο τοΰ στρατόπεδου Βοροσίλωφ, πράγμα πού άναγνώρισε άλλωστε και ό ίδιος λίγες μέρες άργότερα σ' ένα διακρύβροχο γράμμα πού απεύθυνε στο Συμβούλιο Άσφαλείας και στο όποιο, σύμφωνα μέ τίς δημόσιες όμολογίες πού ήταν τής μόδας στην ΕΣΣΔ, «όμολογούσε τά σφάλματά του».

Δέν επιβλήθηκε κυμαά ποιή. Η Κυβέρνηση έβαλε τά δυνατά της νά άποσκυπήσει τήν υπόθεση. Άλλωστε πιά άλλη κατηγορία θά μπορούσε νά προσάψει στον όπεύθυνο αυτής τής κλοπής, εκτός από τό ότι άνακαλύφθηκε; Όσο για τούς σταλινικούς, πού ήταν οι πραγματικοί ύπατιοι τής κλοπής, δήλωσαν κυμακά πώς άν μιλούσαν γι' αυτή τήν υπόθεση, θά γινόντουσαν ένοχοι διαρροής στρατιωτικών άπορρήτων.

Άπομένει νά άναρωτηθούμε για ποιό σκοπό οι σταλινικοί προσπάθησαν νά κλέψουν τά τεθωρακισμένα. Η άπάντηση είναι σαφής: έν όφει μιās αφηνιδιαστικής επίθεσης πού σχεδίαζον από καιρό ενάντια στους άναρχικούς και στο ΡΟΟΜ. Άν ή αντίδραση δέν ήταν τόσο έντονη, αυτή ή επίθεση θά είχε πραγματοποιηθεί νωρίτερα; Δέν τό ξέρουμε. Αυτό πού ήσαι κι άλλιώς είναι σίγουρο είναι πώς επρόκειτο νά πραγματοποιηθεί. Ήταν ή άναγκαια κατάληξη μιās δόκλιρης πολιτικής, ή έέργεια πού θά επισφράγιζε οριστικά τό θρίαμβο τής άντεπανάστασης στην Ίσπανία.

Όταν επιτέλους ξέσπασε, μ' έναν τρόπο πού φαινομενικά κατέπληξε τούς πάντες, μονάχα οι άφελεις παραξενευτήριαν.

## Η ΑΙΜΑΤΗΡΗ ΒΔΟΜΑΔΑ ΤΗΣ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗΣ

### Οι ρίζες του δράματος

Τό περιμέναμε, γιά νά ποῦμε τήν ἀλήθεια, ἀπό πολύ καιρό. Ἄλλά τά γεγονότα κατέπληξαν τούς πάντες, ἡ τουλάχιστον ὄσους δέν εἶχαν ἀντιληφθεῖ αὐτά πού συνέβαιναν στή παρασκήνια — κι αὐτοί ἦσαν ἡ μεγάλη πλειοψηφία. Ἕνας παράλογος πόλεμος πού παραινεῖται ἐπί μῆνες μέσα ἀπό ἀνακοινωθέντα, σκευωρίες καί ραδιοσυρτές, δέν μπορεῖ παρά νά ἀδηγήσει σέ μία ἐκρηξη, ἰδιαίτερα ὅταν τά πάθη ἔχουν ἐξαρθεῖ καί ὄλα εἶναι ὀπλισμένοι: σάν ἀπακοί, ὅπως ἀκριβῶς συνέβη στή Βαρκελώνη.

Ποῖ ἦταν στήν πραγματικότητά τό πρόβλημα; Τό κοινωνικό καθεστῶς πού θά ἐγκαθιδρυόταν στήν Ἰσπανία κι ἡ λύση πού θά δινόταν στό πρόβλημα τοῦ πολέμου. Αὐτά τά δύο προβλήματα δέν ἀποτελοῦσαν στήν πραγματικότητά, παρά μόνο ἓνα. Ἐνῶ οἱ δημοκρατικοί, οἱ σοσιαλιστές καί οἱ σταλινικοί ὑποστήριζαν τήν ἐπάνοδο στήν ἴδια τάξη πραγμάτων πού ἴσχυε πρὶν ἀπό τίς 19 Ἰούλη, δηλαδή στήν λαϊκή Κοινοβουλευτική Δημοκρατία, οἱ ἀναρχοσυνδικαλιστές τῆς CNT καί οἱ αἵρετικοί κομμουνιστές τοῦ POUM, ἦταν, ἀντίθετα, ὑπέρμαχοι μιᾶς σοσιαλιστικῆς δημοκρατίας, πού θά ἦταν ἡ μόνη βιανή, καθῶς ἔλεγον, νά βιανοποήσῃ τίς ἀνάγκες τῶν μαζῶν καί νά ἀποτρέψῃ ὀριστικά μιᾶ νέα ἐπίθεση τοῦ φασισμού. Εἶναι φανερό πῶς ἂν διαλέγαμε τή μιᾶ ἢ τήν ἄλλη λύση, θά υἱοθετούσαμε μιᾶ διαφορετική στάση ἀπέναντι στόν πόλεμο. Ἐνῶ οἱ μὲν σχεδίαζαν μιᾶ ἐνδεχόμενη συμφωνία μέ τό Φράνκο καί ἐργαζόντουσαν ὑπόγεια γιά νά τήν πετύχουν, οἱ ἄλλοι ἀπόρριπταν μέ ὀργή αὐτή τήν ἰδέα.

Καί νά τὸν μονάχα μιᾶ ἐσωτερικὴ διαμάχη! Ὅμως, ἐδῶ ἄλλοι παράγοντες παρεμβαίνανε καί περιπλέκανε ἐπικίνδυνα τήν κατάσταση: οἱ ξένες δυνάμεις. Ἐδῶ δέν ἀναφέραμαί στήν Γερμανία καί στήν Ἰταλία — πού ἤδη γνωρίζουμε τή δράση τους ὑπὲρ τοῦ Φράνκο ἀλλά στίς λεγόμενες δημοκρατικές δυνάμεις: τή Γαλλία, τήν Ἀγγλία καί τὴν Ἀυστρία, πού ἡ στάση τους ἀπέναντι στόν Ἰσπανικὸ ἐμφύλιο ἔγινε ἀντικείμενο πολλῶν διαφορητικῶν ἐριμνησιῶν. Αὐτὴ ἡ

στάση έρμηνεύεται μέ βάση τήν μοναδική τους άνησυχία: νά έμποδίσουν μέ νίκη τοῦ Φράνκο, πού θά άπατελοῦσε ταυτόχρονα νίκη τοῦ Χίτλερ καί τοῦ Μουσσολίνι, αλλά, έπίσης νά έμποδίσουν καί τή νίκη μέσ κυβέρνησης στηριζόμενης στίς έπαναστατικές δυνάμεις πού, έκ τῶν πραγμάτων, θά οδηγούσε αναγκαστικά στό θρίαμβο τῆς επανάστασης στήν Ίσπανία.

Στό μέτρο πού άπορά τήν Ἀγγλία καί τή Γαλλία, αὐτό γίνεται εύκολα κατανοητό. Ὅσο γιά τή Ρωσία, θά πρέπει νά πάροουμε ύπόψη μας πώς μέ ασταλιστική επανάσταση στήν Ίσπανία, μέ τήν επίδραση πού θά άκούσε όπωσδήποτε στίς άλλες χῶρες, θά άπειλούσε επικίνδυνα τήν Ισορροπία τῶν δυνάμεων στήν Εὐρώπη, μέ Ισορροπία πάνω στήν όποία ἡ Ρωσία στηρίζε: σήμερα όλη τήν πολιτική της, καί έπιπλέον, θ' άπειλούσε νά της άποσπάσει τόν ελεγχό πάνω στό διεθνές εργατικό κίνημα.

Ἀπό αὐτή τήν άποψη, ἡ θράση τῆς τριάδος Φράνκο - Ἀγγλία - Ρωσία, φαίνεται άπλυτα. Συνίσταται στή διατήρηση τῆς Ισορροπίας ανάμεσα στούς δύο αντιπάλους, άρνούμενη νά οδηγῆσει σέ πλεονεκτική θέση τόν έναν άπ' τούς δύο, δημιουργώντας έτσι τίς ύλικές καί ψυχολογικές προϋποθέσεις έν όψει μέσ συμφωνίας πού θά απέκλειε τήν όριστική νίκη τοῦ ενός στρατοπέδου πάνω στό άλλο. Ἀφοῦ μέ άπ' αὐτές τίς προϋποθέσεις ἦταν προφανώς ἡ συντριβή τῶν έξτρεμιστικῶν κομμάτων, έπρεπε νά τήν πραγματοποιήσουν χωρίς καθυστέρηση.

Ἡ ἑσωτερική Ιστορία τῆς δημοκρατικῆς Ίσπανίας στή διάρκεια τῶν 6 τελευταίων μηνῶν, δέν είναι παρά ἡ προδευτική έκτύλιξη αὐτῆς τῆς δράσης. Τόν τελευταίο Δεκέμβριο πραγματοποιήθηκε ἡ άποκαμπή τοῦ ΡΟUM από τήν καταλάνικη κυβέρνηση, μετά από μέ κρίση πού προκλήθηκε από τούς σταλινικούς, μέ πρωτοβουλία τοῦ σοβιετικοῦ πρόξενου στή Βαρκελώνη, πού άπειλούσε πώς δέν θά προηθῆσει άπλα στήν Καταλωνία, ὡς αὐτό τό κόμμα δέν θά διωχόταν από τό Συμβούλιο τῆς Χιενεραλιδάδ. Ἀργότερα, άπολούθησαν μέ μέτρα ένάντια στό παράρτημα τοῦ ΡΟUM στή Μαδρίτη, ἡ μονιασμένη έκστρατεία ένάντια σ' αὐτό τό κόμμα, πού καταγγέλλθηκε σάν πρόχτορας τοῦ Χίτλερ καί τοῦ Μουσσολίνι, ἡ άπαγόρευση τῆς έκδοσης τῶν δημοσκογραφικῶν όργάνων τῆς CNT στή Μαδρίτη, στήν Βαλένθια καί στό Μπιλιμπάο, οι δολοφονίες συνδικαλιστῶν αγωνιστῶν στή Μαδρίτη, πού πραγματοποιήθηκαν κάτω από τίς διαταγές τοῦ κομμουνιστῆ Καθόρα, Ἐπίτροπου Δημόσιας Τάξης στήν Χούντα Ἀιματος τῆς Μαδρίτης, καί στήν Μούρθια, όπου δροῦσε μέ άληθινή Τσεκά, ἡ σύλληψη τῶν μελῶν τῆς περιφερειακῆς έπιτροπῆς τῆς CNT στό Μπιλιμπάο, ἡ άποστολή τῶν Φρουρῶν Ἐφόδου ένάντια στούς αναρχικούς τῆς Πουιγκαζέρντε, οι άποκαλύπτές έπιθέσεις ένάντια στή CNT στήν Καταλωνία κλπ.

Αυτά είναι τὰ πραγματικά αίτια τοῦ δράματος τῆς Βαρκελώνης.

## Ἡ Προβοκάτσια

Στις 3 Μάη, ὥρα 2.45' τὸ ἀπόγευμα, φορτηγὰ γεμάτα φρούρους ἐφόδου, κάτω ἀπὸ τὴν διοίκηση τοῦ Ροντρίγκεθ Σάλας, ἐπιτροπὸς Δημόσιας Τάξεως στὴ Βαρκελώνη καὶ μέλους τοῦ σταλινικοῦ κόμματος, παραπαύθησαν μπροστὰ ἀπὸ τὸ Κέντρο Τηλεπικοινωνιῶν, στὴν πλατεία Καταλωνίας. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἐπανάστασης, αὐτὸ τὸ κέντρο θρυσκόνταν κάτω ἀπὸ τὸν Ἐλεγγο τῶν δύο συνδικάτων, CNT καὶ UGT, καθὼς καὶ μερικῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Συμβουλίου τῆς Χιενεραλιδαά. Ἀλλὰ ἐπειδὴ οἱ περισσότερα ὀπάλληλοι ἀνήκαν στὴν CNT, στὴν πραγματικότητα αὐτὴ ἡ τελευταία ἦσαν ποῦ ἐξασφάλιζε τὴ φρούρηση τοῦ κεντροῦ. Εἰσβάλλοντας στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ κεντροῦ, οἱ ἀστυνομικοὶ διέταξαν: «Ψηλά τὰ χέρια», στους πολιτοφύλακες ποῦ θρυσκόντουσαν ἐκεῖ καὶ τοὺς ἀφόβησαν. Ἐκείνη τὴν ἴδιον στιγμὴν πάλιν ὀρόφους, μέχρις ὅτου, μόλις πέρασε ἡ πρώτη ἐπιληξία, συνάντησαν μιά ἰσχυρὴ ἀκρίσταση, ποῦ τοὺς ἀνάγκασε νὰ κατέβουν διαστικὰ στὸ ἰσόγειο.

Ἡ εἰσβολὴ εἶχε ἀποτύχει. Παρὰ τὴν προχωρημένη ὥρα (ἓνα μεγάλο μέρος ἀπὸ τοὺς ὑπαλλήλους καὶ τοὺς πολιτοφύλακες τῆς φρουρᾶς εἶχαν θγεῖ γιὰ τὸ μεσημεριανὸ γεῦμα τους) καὶ πὸν κεντροδισασμὸ, οἱ εἰσβολεῖς δὲν πέτυχαν τὸ σκοπὸ τους. Τὸ κέντρο Τηλεπικοινωνιῶν παρέμενε στὰ χέρια τῶν συνδικαλιστικῶν δυνάμεων, ἐκείνους θέβαια ἀπὸ τὸ ἰσόγειο, ὅπου ἔμεινε μιά ομάδα φρουρῶν ἐφόδου, ἐνῶ οἱ ὑπόλοιποι πῆραν θέσεις στὶς στέγες τῶν γειτονικῶν σπιτιῶν.

Ἡ εἶδηση τῆς εἰσβολῆς διαδόθηκε ἀσπραστικὰ. Ὅταν κατατοπίσθηκε γιὰ ὀσα συνέβαιναν, ἡ τοπικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς CNT ζήτησε τηλεφωνικὰ ἐξηγήσεις ἀπὸ τὸ Συμβούλιο Ἐσωτερικῆς Ἀσφάλειας. Ποὺς εἶχε διατάξει τὴν κατάληψη; Ἡ διαταγὴ δὲν προερχόταν ἀπὸ τὸ Συμβούλιο τῆς Χιενεραλιδαά, ποῦ δὲν εἶχε καμιά ἀνάμειξη. Ὅταν ρωτήθηκε ὁ σύμβουλος Ἐσωτερικῆς Ἀσφάλειας, ὁ δημοκράτης Ἀγκουαδέ, δῆλωσε πὼς εἶχε πλήρη ἄγνοια τῆς κατάστασης. Στὴν πραγματικότητα, ἡ διαταγὴ τῆς κατάληψης, ποῦ προσκόμισε ὁ Ροντρίγκεθ Σάλας, ἔφερε τὴν ὑπογραφή του. Εἶναι ἐλθθεῖα πὼς στὴν Ἰσπανία τὸ ψέμμα εἶναι ἓνα ἐλαφρὸ ἀμάρτημα.

Ἡ προβοκάτσια ἦταν τόσο φανερὴ, ποῦ ξεσήμωσε ἀμέσως ἓνα κύμα ὕγανόκτησης. Ἐσοὶ δὲν ἄργησε νὰ δοθεῖ ἡ ἀπάντηση. Δὲν εἶχε περάσει μιά ὥρα, δταν οἱ πολιτοφύλακες τῆς FAI καὶ τὰ μέλη τῶν περιπόλων ἐλέγχου ἔκείνη τὴν ἐμφάνισή τους. Σύντομα ἀκούστησαν οἱ πρῶτοι πυροβολισμοί. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν ἀκαριαῖο.

Σέ λίγα λεπτά, οί δρόμοι ἐρήμωσαν. Οί ἔμποροι εἶχαν κατεβάσει τά σιδερένια ρολλά τῶν καταστημάτων τους καί δέν ἔβλεπε κανείς παρά μερικούς περαστικούς πού ἐπέστρεφαν θιαστικοί στά σπίτια τους, βαδίζοντας σύριζα στους ποίλους, γιά νά ἀποφύγουν τίς σφαίρες πού εἶχαν ἀρχίσει νά σφυρίζουν ἀπό παντοῦ. «Τί συμβαίνει;» Κανείς δέν ἤξερε. Ὅλοι ἄμως ἔπρεπε κάπου νά καταφύγουν.

Στό μεταξύ, στά ἐργαστήσια εἶχε δοθεῖ σήμα συναγερμοῦ. Μετά ἀπό κοινή συμφωνία, οί ἐργάτες τῆς CNT καί τῆς UGT, ἀπόφασισαν νά σταματήσουν τή δουλειά. Τά ἔπιλα ἐγῆριαν ἀπό τίς κρυπτες τους καί, σάν νά εἶχε δοθεῖ κάποιο σύνθημα, ὑψιῶθησαν σχεδόν παντοῦ ὀδοφράγματα.

Ἐἶχε στ' ἀλήθεια δοθεῖ κάποιο σύνθημα; Αὐτό τό σημεῖο παραμένει σκοτεινό. Ἐἶναι δύσκολο νά πιστέψει κανείς σέ μιά κινητοποίηση δόλοτελα αὐθόρμητη, ἀν ἐξετάσει τήν ἔκταση πού πῆρε ἀπό τήν πρώτη στιγμή. Ἀλλά αὐτό δέν ἔχει παρά δευτερεύουσα σημασία. Γιατί εἴτε ὑπῆρξε αὐθόρμητη εἴτε ὄχι, ἡ καχύπτητα μέ τήν ὁλοκα ἐξαπλώθηκε ἀποδεικνύει πῶς ἀνταποκρινόταν σέ μιά φανερή προσδοκία τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Ἡ ἀντίδραση ὑπῆρξε τόσο ἰσχυρή πού κινδύνεψε νά παραοῦρει τά πάντα. Δέν συνέθη βέβαια αὐτό πού εἶχανε προβλέψει οἱ ὑπεύθυνοι τῆς προβοκάτσας. Δέν εἶχε ἀκόμα νυχτώσει καί ὑπῆρχαν ὀδοφράγματα σέ ὅλη τήν πόλη, ἀκόμα καί γύρω ἀπό τήν Χενεραλιδάδ, ἔπου ἡ κυβέρνηση ἐρέθηρε κυριαρχετικά πολιτοκρημένη ἀπό τίς λαϊκές δυνάμεις. Οἱ φρουροί ἐφόδου, τοποθετημένοι ἀρχικά σέ ὅλα τά στρατηγικά σημεῖα, παρασύρθησαν γρήγορα ἀπ' αὐτό τό τεράστιο ἀνθρώπινο κύμα πού τοῦς ἔκωσε, σάν ἐρημονήσια χαμένα στή μέση, ἐνός ξέφρενου ὠκεανοῦ. Τά μαγαζιά ἔκλεισαν, τά τράμι καί τά λεωφορεῖα ἐπέστρεψαν στά ἀμαξοστάσια, τά ταξί ἐξαφανίστηκαν ἀπό τήν κυκλοφορία, ἡ πόλη εὐθιῶθηρε σέ μιά τραγική σιωπή, πού διακόπτονταν ἀποραδικά ἀπό τοῦς πυροβολισμούς πού ἀπηχοῦσαν μέσα στή νύχτα, ἡ τό ξερό κροτάλιμα τῶν πολυδύλων.

Ἡ νύχτα πέρασε ἔτσι, μέσα στόν πυρετό τῆς προετοιμασίας γιά τόν ἐπικείμενο ἀγῶνα. Ἡ κυβέρνηση, φανερά ἀπελπισμένη ἀπό αὐτή τήν ἀπροσδόκητη ἀντίσταση, σιωποῦσε.

## Ἡ διεξαγωγή τῆς μάχης

Τό πρωί ὅλη ἡ πόλη, ἐκτός ἀπ' τίς κεντρικές περιοχές, ἦταν στά χέρια τῶν ἐργατῶν. Οἱ νοικοκυρές, ἀρχικά δισταχτικές καί ἀργότερα ἐνθαρρυσμένες ἀπό τήν ἡρεμία πού ἐπικρατοῦσε παντοῦ, ἐγῆριαν νά κάνουν τά ψώνια τους. Ἐπειτα γύρισαν στά σπίτια τους καί τό τουφεκίδι ἄρχισε.

Ἡ μάχη γινόταν ἀπό δρόμο σέ δρόμο, ἀπό σπίτι σέ σπίτι, μέ



τουφέκια, πολυβόλα, και χειροβομβίδες. Στην πλατεία Καταλωνίες, οι φρουροί έφθδου, καιροφυλακτώντας στις στέγες του ξενοδοχείου Βικτόρια, στη γωνία της Ρόντα Σάν Πέδρο, του ξενοδοχείου Καλό, όπου οι σταλινικοί πού είχαν ανοίξει τις πόρτες, από το κτίριο πού βρισκόταν στη γωνία της όδου Πελάγιο, συγκέντρωσαν πά πυρά τους πάνω στους άναρχικούς, πού είχαν ταμπουρωθεί στους πάνω όροφο του Κέντρου Τηλεπικοινωνιών. Οι τελευταίοι άπαντούσαν με πολυβολισμούς. Ο θόρυβος ήταν τέτοιος πού νόμιζε κανείς πώς βρισκόταν στο μέτωπο.

Στό Πασέο δέ Γκράθια, οι σταλινικοί πού βρίσκονταν στο κτίριο Κάρλ Μάρξ, πυροβολούσαν τό άναρχικό συνδικάτο του Μπίσι, πού ή τοπική του όργάνωση έδρευε λίγο μακρύτερα, στην άλλη πλευρά της λεωφόρου. Στην Κάγιε Κορθέγια, πυρηνικοί πυροβολισμοί ανταλλάσσονταν ανάμεσα στους φρουρούς έφθδου πού υπεράσπιζαν τό κτίριο της κρατικής Αστυνομίας και στους άγικιστές του Βου τομέα του ΡΟΥΜ, πού είχαν ύψώσει ένα όδόφραγμα άπέναντι από τά γραφεία τους. Στην Ράμπλα, οι πολιτοφύλακες πού φρουρούσαν την είσοδο του κτιρίου της Εκτελεστικής Επιτροπής του ΡΟΥΜ, κρατούσαν καθηλωμένους 10 περίπου φρουρούς έφθδου, στο έσωτερικό πού καρφενίου Μόκα. Όλες οι ταρατσες των γειτονικών σπιτιών ήταν κατεληγμένες από τους πολιτοφύλακες του τάγματος Ροβίρα, πού επιτηρούσαν τά περίξ και προστάτευαν τά γραφεία του κόμματός τους από μία ένδεχόμενη φανερή ή καλυμμένη επίθεση. Μακρύτερα, ένα όδόφραγμα είχε ύψωθεί στο τέρμα της όδου Φελλαδέρ, όπου οι πολιτοφύλακες του ΡΟΥΜ ανταλλάσσαν πυροβολισμούς με πούς «μόθος κτέ δουκάδρα», πού είχαν όχυρωθεί στην πλατεία, άπέναντι από την Χενεραλιδάδ.

Όλη ή πλατεία Θεάτρου, όπου βρισκόταν τό ξενοδοχείο Φαλκόν και τό κτίριο της Τοπικής Επιτροπής του ΡΟΥΜ, είχε μεταμφωθεί σε ένα πραγματικό φρούριο, πού τό προστάτευαν όδοφράγματα από πέτρες και σκυλιά με χύμα. Τό ίδιο γινόταν στην πλατεία Μάθια, πού την κατείχαν οι άναρχικοί. Στις ταρατσες άπαιρνονταν πολιτοφύλακες. Σέ όλη τή συνοκία, περίπολοι από μέλη του ΡΟΥΜ και από άναρχικούς της μεραρχίας Άσκάζο, έρευνούσαν τά σπίτια, άρραπίζοντας τους φρουρούς έφθδου και τους σταλινικούς, πού, από τις στέγες των κτιρίων, πυροβολούσαν τους έργάτες.

Η κατάσταση ήταν ίδια και στην υπόλοιπη πόλη: σ' όλο τό μήκος του Παραλέλο, από τό λιμάνι ως την πλατεία Ισπανίας, στην όδό Λαγετάνα, όπου βρισκόταν ή έδρα της περιφερειακής Επιτροπής της CNT, στο Πουέμπλο Σέκο, στο Σάνς, στη Γκράθια κλπ., όπου οι άναρχικοί, κύριοι των όρμών, άρόπλιζαν τις άκτονομικές δυνάμεις. Στο Σάνς, την πιο πυκνοκατοικημένη συνοκία της Βαρκελώνης, 400 έθνοφρουροί είχαν άρραπιστεί και φρουρούνταν από

τούς αναρχικούς. Ἀντίθετα, σέ ἄλλες περιοχές, ἔπου εἶχαν ἐνωθεῖ μέ τούς ἐργάτες, τούς εἶχε ἐπιτραπεί νά κρατήσουν τά ὄπλα τους καί τούς ἔδλεπε κανείς, μέ τό κουφέκι στόν ὤμο, νά συζητᾶνε ἀδερφικά μέ τούς πολιτοφύλακες. Ἄλλά δέν ἐκδηλώνων ὄλα τήν ἴδια διάθεση συμφιλίωσης. 60 περίπου ἔθνοφρουροί, κλεισμένοι στόν Ἀμερικάνικο Κινηματογράφο, ἀρνῆθριαν νά παραδοθοῦν. Οἱ ἄλλοι τότε, ἔφεραν ἕνα κανόνι καί ἄρχισαν νά βομβαρδίζουν τό κτίριο. Μέ τή δεύτερη κανονιά, οἱ ἔθνοφρουροί κατέφυγαν στά γειτονικά σπίτια, ἔπου τούς συνέλαβαν ἕναν - ἕναν.

Ἄλλοι δ' ἀγώνες ἦσαν τοῦ σκληρός. Ἀπό τόν σταθμό τῆς Γαλλίας — πού κατέλαβαν οἱ ἀναρχικοί — ὡς τήν Γκαμπερνασιόν, πού ὑπεράσπιζε ἡ ἔθνοφρουρά, παρατάθηκε ὄλη τή μέρα, χωρίς θετικό ἀποτέλεσμα γιά τό ἕνα ἢ τό ἄλλο στρατόπεδο. Λίγο μακρύτερα, ἐκατοντάδες ἔθνοφρουροί, ὀχυρωμένοι ἀπό πάρκο, εἶχαν περικυκλωθεῖ ἀπό τούς ἀναρχικούς, πού τούς χτυποῦσαν μέ κουφέκια, πολυβόλα, χειροβομβίδες, ἀκόμα καί μέ ὄλμους. Ἐδῶ, ἡ μάχη κατέληξε σέ ἀλθινη αἱματοχυσία. Τά ὄλμηματα τῶν ὄλμων κατέστρεφον τό ὀχυρώματα τῆς φρουράς καί τίναζαν σέ ὕψος πολλῶν μέτρων τά κατακρουγγημένα πτώματα τῶν ἀτυχῶν ὑπερασπιστῶν τους. Τό στρατόπεδο Βορασίλωφ, ἔπου βρισκόντουσαν τά σοβιετικά στρατεύματα, πολιορκιόνταν ἀπό τούς πολιτοφύλακες τῆς φάλαγγας «Τιέρρα ὕ Λιμπερτάδ» (Γῆ καί Ἐλευθερία), πού τό ἔλεγχαν μέ τή βοήθεια 6 τεθωρακισμένων αὐτοκινήτων, μέ πά πολυβόλα τους στραμμένα στά παράθυρα τοῦ στρατόπεδου.

Αὐτό συνεχίστηκε ὄλη μέρα, μέ πολύ σύνταμες ἀνάπαυλες. Κἀτώ ἀπό πόν ἀνοιξιάντικο ἥλιο, μάχονταν, ἀλληλασκοτώνονταν ἀδίσταχα. Οἱ ὄρῳμοι, ὄλότελα ἔρημοι, δέν διασχίζονταν παρά ἀπό τά τεθωρακισμένα αὐτοκίνητα τῆς FAI, τά αὐτοκίνητα τῶν ὀργανώσεων πού περνοῦσαν γρήγορα ἀπό κει γιά νά γαζωθοῦν ἀπό ριπές πυροβολισμῶν καί τά ἀσθεκῳρά, πού μάζευαν τούς νεκρούς καί τούς τραυματίες ἀπό τά ὄδοφράγματα καί ἔπειτα τούς μετέφεραν στό νοσοκομεῖο, ἔπου ὁ ἀριθμός τους σύντομα ἔφτασε στά ὄψη. Ἐτσι ἀναγκάσθηκαν νά ζητήσουν ἐξωτερική βοήθεια.

Μόνο τή νύχτα κατάφερε ἡ κυβέρνηση νά συνέλθει ἀπό τήν ταραχή τῆς. Στήν ὄσσία, δέν ὄπῳρχε πιά κυβέρνηση. Εἶχε παρασῳρθεῖ ἀπό τήν ἀναταραχή. Στό μέγαρο τῆς Χεγερολιδάδ, οἱ ἐκπρόσωποι τῶν κομμάτων καί τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων συμφώνησαν πῳς τό Συμβόλλιο εἶχε πῳφεί νά ὄπάρχει καί πῳς ἔπρεπε νά σχηματισθεῖ μέ νέα κυβερνητική ὄμάδα. Περμόνοντας νά γίνε αὐτό, ἔπρεπε τό γρηγορότερο νά σταματήσουν τό μακελειό. Ὁ Βιδιέγια, ἐκ μέρους τῆς UGT καί ὁ Βάσκειθ, ἐκ μέρους τοῦ ἔθνικοῦ Συμβολλίου τῆς CNT, ἀπεύθυναν, ἀπ' τό ραδιόφωνο, παθιασμένες ἐκαλήσεις, ἰκετεύοντας τούς ἐμπόλεμους νά σταματήσουν τούς πυ-

ροβολισμούς και να περιμένουν να επιτευχθεί κάποια συμφωνία. Οι αναρχικοί ύπουργοι Γκαρθία Όλιβέρ και Φεδερίκα Μοντσένου, φτάνοντας διασταυρά απ' τη Βαλένθια, ύποστηρίξαν αυτή την ένωληση με όλες τους τίς δυνάμεις. Ό πρώτος έβγαλε έναν δακρύβροχο λόγο: «Ένα κύμα θέλλας», δήλωσε, «κυρίεφε πέρη πόλη. Πρέπει να δώσουμε άμέσως ένα τέλος στον άδελφρακτόνο πόλεμο. Άς παραμείνει ό καθένας στη θέση τους, χωρίς να προσπαθήσει να χρησιμοποιήσει την άναυχητή για να έκτοπίσει τους άλλους. Η κυδέρηση θά συσχεφτεί και θά πάρει τά άναγκαία μέτρα...».

Όυτε λέξη θέβαια για τίς αιλίες της σύγκρουσης. Όυτε λέξη και για την προδοκία της ύπολης ύπήρξαν θύματα οι εργάτες, για τίς ποινές πού θά επέβαλαν στους ύπεύθυνους και για τά άναγκαία μέτρα, ώστε να άποφευχθεί ή επανάληψη των έχθροπραξιών. Ήταν ένας άληθινός λόγος πολιτικού. Μονάχα ή Φεδερίκα Μοντσένου άναφέρθηκε στα αίτια της σύγκρουσης, δηλώνοντας πώς τά γεγονότα εκείνης της μέρας είχαν δείξει άκόμα μιά φορά πώς δέν έπρεπε να παίζει κανείς με τη δύναμη της εργατικης τάξης. Όμως τόσο ό ένας όσο και ή άλλη άρκέστησαν στο να δώσουν άόριστες ύποσχέσεις.

Ό πρόεδρος Κομπάνυς, ό επίτροπος προπαγάνδας Μιρατβιλές, ό διευθυντής της «Σολιδαριδά Όμπρέρα», Τορίχο, μίλησαν με τον ίδιο τρόπο. Για πάνω από μιά ώρα, τό ραδιόφωνο μετάδιδε τίς εκκλήσεις τους, πού συνοδεύονταν από τον ήχο των εκρήξεων και των σφαιρών πού σφηνώνονταν στους τοίχους.

## Ή δεύτερη μέρα

Όμως ή νύχτα πέρασε χωρίς να φέρει τίς άποφάσεις πού άναγγέλησαν. Ύπάκουοι στις διαταγές πού τους δόθηκαν, οι εργάτες παράμειναν στις θέσεις τους, περιμένοντας τό άποτέλεσμα των κυβερνητικών διαβουλεύσεων. Τό λιγότερο πού μπορούσαν να ελπίζουν ήταν ή άπόδοση του Κέντρου Τηλεπικοινωνιών και ή τιμωρία των προδοκώτων. Όμως δέν έγινε τίποτα απ' όλα αυτά. Ήταν φανερό πώς προτείονταν άναυχητή, ή κυδέρηση δέν επιδίωκε παρά να κερδίσει χρόνο. Και έφρόσον δέν έπαιρνε κανένα μέτρο ενάντια στους ύπαίτιους της εισβολής, πού είχαν προκαλέσει τη σύγκρουση, έδειχνε άνοιχτά πώς ήταν με τό μέρος τους. Έπρεπε λοιπόν να περιμένουν μιά επανάληψη των έχθροπραξιών.

Τό πρωί επανάληφθηκαν οι σιτηρές της προηγούμενης μέρας. Οι νοκομηρές δηήσαν να φωνάσουν και γύρισαν σύνταμα στα σπίτια τους, ενώ οι έμποροι, πού είχαν μισοσπρώσει τά ρολλά των καταστημάτων τους, τά ξανακατέβαλαν διασταυρά. Οι δρόμοι, πού για λίγο είχαν ζωντανέψει, άδειασαν ξανά και οι άνθρωποι πού βρήκαν

τό θάρρος νά πλησιάσουν στά παράθυρα τῶν σπιτιῶν τους, δέχθηκαν τήν εὐγενική ἀλλά καί αὐστηρή σύσταση νά τά ξανακλείσουν ἀμέσως καί ν' ἀποσυρθοῦν στό ἐσωτερικό τῶν διαμερισμάτων τους. Αὐτό ἔγινε χωρίς καθυστέρηση. Καί ἡ μάχη ξανάρχισε...

Ἦσαν ἀκόμα πιά βίαιη ἀπ' ὅτι τήν πρώτη μέρα. Ἀτελειωμένοι, ἀκαμφέβαλα, ἀπό τίς ἀπώλειες πού εἶχαν ὑποστεί, οἱ ἀντίπαλα, ὀχυρωμένοι τίσσο ἀπό τά ὀδοφράγματα τους, ἀντάλλασαν πολυβολισμούς. Στήν Κάγυε Σαλμερόν καί σέ ὅλους τοὺς δρόμους πού συνέδεανε τή Διαγκονάλ μέ τήν ἐργασιετή συνοικία τῆς Γκράθια, νέα ὀδοφράγματα ὑψώνονταν. Ὅμιάδες νεαρῶν ἐνόπλων περιπολοῦσαν κρατιόντας περιστροφά καί τουφέκια. Μπροστά στό πολυώροφο κτίριο τοῦ παλιοῦ Γερμανικοῦ Προξενείου, οἱ ἀναρχικοί τῆς «Ντάς» (γερμανικῆς ἀναρχοσυνδικαλιστικῆς ὁμάδας), εἶχαν ὑψώσει ἕνα ὀδοφράγμα, μέ ἕνα πολυβόλο στήν κορυφή, πού θέσπεζε σ' ὄλο τό Πασέο δέ Γκράθια. Στό σταυροδρόμι αὐτοῦ τοῦ δρόμου καί τῆς Διαγκονάλ, ἔπρεπε νά περάσει κανεῖς ἀνάμεσα στό ὀδοφράγμα τοῦ ΡΟΥΜ καί σ' αὐτό τῶν φρουρῶν ἐφόδου, μέ κινδύνο νά τόν χτυπήσει κάποια ἀδέσποτη σφαῖρα. Λίγο πιά κάτω, ἡ μάχη ἐρισκόταν στό ἀποκαρῦψιμά τῆς. Ἀπ' ὅλες τίς μεριές, οἱ σφαῖρες σφύριζαν, σφηνώνονταν στούς τοίχους καί, γιά νά προχωρήσει κανεῖς, ἔπρεπε νά βαδίζει σύριζα στούς τοίχους τῶν σπιτιῶν καί νά τρέχει ἀπό πόρτα σέ πόρτα. Σφηνικά ἀκούγονταν ἐκρήξεις, χωρίς νά ξέρει κανεῖς ἀπό πού, στίς ὁποῖες ἀμέσως ἀπαντοῦσαν ἄλλες, πού μερικές φορές ἦταν τόσο πυκνές ὥστε δημιουργοῦσαν ἀληθινό πανδαμῖο.

Στήν ὁδὸ Λαγυτάνα, μπροστά ἀπ' τὸ κτίριο τοῦ Καμμισαριάτου τῆς Δημόσιας Τάξης, ἕνα τεθωρακισμένο αὐτοκίνητο πέρασε ἐπανειλημμένα, γαζώνοντας μέ μιὰ βροχή ἀπὸ σφαῖρες τῆ σιασιά τῆς εἰσόδου. Ὁ φρουρός ἀπάντησε μέ χειροβαμβίδες, ἀναγκάζοντας τὸ ὄχημα νά σταματήσει. Ἀπ' αὐτὸ ἐγέρθη ἕνας ἄντρας καί δύο κοπέλες, πού ἡ μία ἦταν μόλις 21 χρονῶν. Οἱ κοπέλες ἦταν πού χειρίζονταν τὸ πολυβόλο.

Στήν πλατεία Πανεπιστημίου, ρίχνονταν πυροβολισμοὶ ἀπὸ ἕνα γραφεῖο τοῦ Ἐστατ Καταλά, ἐνάντια σέ μιὰ ὁμάδα νεαρῶν ἐργατῶν, πού ἔβαιναν περιπαλῶ. Οἱ τελευταῖοι ἀποφάσισαν νά καταλάβουν μέ ἔφοδο τὸ κτίριο. Σέ τρία λεπτά, ἡ ὑπόθεση εἶχε λήξει. Γλιστρώντας κατὰ μῆκος τοῦ τοίχου, ἔριξαν μερικές χειροβαμβίδες ἀπ' τά παράθυρα, ἀναγκάζοντας τοὺς ἀντιπάλους τους νά ἀποσυρθοῦν στό ἐσωτερικό τοῦ κτιρίου, ἐπου πῆγαν καί πούς συνέλαβαν. Ἀποτελεσμα: δύο νεκροὶ καί δεκαπέντε τραυματίες.

Στό μεταξύ, στή διάρκεια αὐτῆς τῆς δευτέρας μέρας τῆς σύγκρουσης, οἱ ἐπαναστάτες εἶχαν δύο σοβαρὲς ἀπώλειες: ἔχασαν τὸ σιδηροδρομικὸ σταθμὸ Γαλλίας, πού τὸν κατέλαβε ἡ Ἐθνοφρουρά, καί τὸ Κέντρο Τηλεπικοινωνιῶν, ἐπου οἱ ἀναρχικοὶ, μετὰ ἀπὸ δι-ἡ-

μερη πολιορκία στους πάνω όρθους, παραδόθηκαν στους φρουρούς εφόδου. Αυτές οι απώλειες όφειλόταν να περισσότερο στην έλλειψη ένδοξης και συνεννόησης στα διάφορα πεδία των μαχών, και λιγότερο στην υπεροχή των κυβερνητικών δυνάμεων. Στην πραγματικότητα, παρόλη την ύπαστήριξη που παρείχαν στην άστυνομία τα δημοκρατικά κόμματα κι οι σταλινικοί, οι επαναστάτες έλεγχαν τα πόσα πεμπτα της πόλης. "Αν είχαν μιά κεντρική ήγεσία κι ένα ξεκάθαρο στόχο, θα είχαν καταλάβει την έξουσία από την πρώτη μέρα της σύγκρουσης. "Αλλά δέν είχαν ούτε τό ένα ούτε τό άλλο.

Οι μεραρχίες του μετώπου, όταν είδοποιήθηκαν για έσα συνέδαινα, πρότειναν να κατέβουν στη Βαριελώνη. "Η Περιφερειακή "Επιτροπή της CNT άπάντησε πώς δέν τίς χρειαζόταν εκείνη τη στιγμή και πώς θα τίς είδοποιούσε αν ή επέμβασή τους κρινόταν άνογηαία.

## Η ύποχώρηση

Στην πραγματικότητα, ή ύποχώρηση είχε ήδη αποφασισθεί. Τό ίδιο βράδυ οι ήγέτες των δύο συνδικαλιστικών κέντρων ίπεύθωναν ξανά έγκλήσεις, ζητώντας άπ' τους εργάτες να εγκαταλείψουν τά όδοφράγματα και να γυρίσουν στα σπίτια τους. Ούτε μιά λέξη για τίς αποφάσεις που είχαν άναγγελθεί την προηγούμενη μέρα. "Ηταν άπλούστατα μιά καθαρή ύποχώρηση άνευ όρων. Μιά άνεξήγητη ύποχώρηση που ή αίτία της βρισκόταν μάλλον στο φόβο των άναρχικών ήγετών ίπέναντι σέ μιά κατάσταση που δέν είχαν ύπολογίσει όλες της τίς συνέπειες, καθώς και τίς εϋθύνες που θα έπιμίζονταν. "Αλλά τότε γιατί είχαν πάρει μέρος στην σύγκρουση; Δέν κατεβάζουν τους εργάτες στους δρόμους για να τους ζητήσουν ύστερα να άποσυρθούν χωρίς να έχουν πετύχει τίποτα. Γιατί ή έξέγερση δέν είναι παιχνίδι.

Καταλαβαίνει, λοιπόν, κανείς πώς αυτές οι έγκλήσεις των άναρχικών ήγετών δέν είσασκούσθηκαν. Παρά τίς προτροπές των άρχηγών τους, οι εργάτες παρέμειναν στα όδοφράγματα, αποφασισμένοι να συνεχίσουν παρόλα αυτά τον άγώνα. Δυό δλόκληρες μέρες είχαν πολεμήσει και είχαν ίπρήσει πολλούς νεκρούς στο λιθόστρωτο, για να ξαναφύγουν, χωρίς να κερδίσουν τίποτα; Τους περνούσαν για ήλίθιους; "Ωστόσο, τό πρωί της τρίτης μέρας, οι τάξεις τους άραίωσαν κάπως.

"Ένα μέρος από τους άγωνιστές, κουρασμένο και άπογοητευμένο, γύρισε στα σπίτια του. Χάρη στην κίνηση που ύπήρχε πάντα τίς πρωινές ώρες, μερικά τράμ άποτόλμησαν να βγούν από τά άμαξοστάσια. Κατέβηκαν άνεμπόδιστα την όδό Σαλιμερόν ως τό Πασέο

δέ Γκράθια, αλλά εκεί τὰ υποδέχθημε ένας καταγισμός σφαιρών, πού τὰ ανάγκασε νά γυρίσουν πίσω.

Τί συνέβαινε; Οί «Φίλοι τοῦ Ντουρούτσι», ἀντίθετα μέ τίς διαταγές τῆς Περιφερειακῆς Ἐπιτροπῆς τῆς CNT, εἶχαν ταχθεῖ ὑπέρ τῆς συνέχισης τοῦ ἀγώνα. Αὐτή ἡ ἀπόφαση ἀνταποκρινόταν ἀναμφισβήτητα στήν ἐπιθυμία τῶν μαζῶν. Τά ἐργαταλειμμένα πρὸς στιγμὴν ὀδοφράγματα ξαναεπανδρώθησαν καί τὰ τουφέκια τοποθετήθηκαν ξανά στίς πολέμιστρες. Ἡ ἀδυναμία τῆς κυβέρνησης ἦταν τόσο μεγάλη, ὥστε δέν κατόρθωσε νά ἐκμεταλλευτεῖ τήν ἐκκεχειρία γιά νά καταλάβει νέες θέσεις. Στήν πραγματικότητα, οἱ ἀστυνομικές δυνάμεις εἶχαν ἀποθαρρυνθεῖ μιά μερίδα τους ὑποστήριξε ἀνοιχτά τούς ἐπαναστάτες. Τό ΡΟΥΜ, πού συμμορφωνόμηνο μέ τό σῆμα τῆς CNT εἶχε κωλύσει τούς ἐργάτες νά σταματήσουν τόν ἀγώνα καί νά ξανακιάσουν δουλειά, ἔσαν ἔμαθε τί συνέβαινε, ἔστειλε ἀντίθετες διαταγές ἀπό τό τηλέφωνο. Ἡ κυβέρνηση, πολιορκιόμενη ἀδιάκοπα στό Μέγαρο τῆς Χενεραλιδιάδ, ἀποδειχνόταν ἐντελῶς ἀνίκανη νά ἐπιβληθεῖ.

Καί τό τουφεκίδι, ξανάρχισε. Ὅμως δέν ἤξερε πιά κανεῖς γιατί πολέμοῦσε. Ἐπειδή τό Κέντρο Τηλεπικοινωνιῶν ἦταν στά χέρια τῶν φρουρῶν ἐφόδου, χρειάστηκε, γιά τήν ἀνακατάληψή του, νά χρησιμοποιοῦνται βαρῦ πυροβολικό, πού ἀκίμα καί στό μέτωπο σπάζε. Ἡ κατάληψη τῆς ἐξουσίας, πού ζητοῦσαν οἱ «Φίλοι τοῦ Ντουρούτσι», γιά νά ἐπιβάλλουν τό σχηματισμό μιᾶς ἐπαναστατικῆς χούντας καί τόν ἀποπλισμό τῶν φρουρῶν ἐφόδου, δέν μπορούσε νά γίνει χωρίς τήν ὑποστήριξη τῆς CNT. Αὐτή, ὅμως, ὄχι μόνο δέν ἐπιδίωκε μιά θξυνοση τοῦ ἀγώνα, ἀλλά ἀντίθετα πολλαπλασίαζε τίς ἐκκλησεις τῆς γιά ἀνακοπή. Σέ μερικές ὧρες, ἡ ἡσυχία πού βασιλεύε στήν πλατεία Καταλωνίας, ἀπλώθηκε καί στίς γειτονίες. Στό νοσοκομεῖο εἶχαν ἤδη μετρηθεῖ πάνω ἀπό 500 νεκροί καί χιλιάδες τραυματίες, χωρίς νά περιληφθοῦν ἐκεῖνοι πού, μόλις δέχτησαν τίς πρώτες βοήθειες, ξαναγύρισαν στά σπύτια τους.

Στό μεταξύ, τό ραδιόφωνο ἀκοινοῦσε πῶς ἡ κυβέρνηση τῆς Βαλέθια, λόγω τῆς κρισιμότητας τῆς κατάστασης, εἶχε ἀπαραισίει νά ἀναλάβει τήν ἀποκατάσταση τῆς δημόσιας τάξης στήν Καταλωνία. Πρῶτα παλειμικά σιάκη, ἀνάμεσα στό ὅποια καί τό «Χάιμε Δ'», εἶχαν ἀγκυροβολήσει στό λιμάνι. Στή Βαλέθια, μιά δόξληρη παξιαρχία πού εἶχε ἔρθει ἀπό τήν Χαράμα, ἐτοιμαζόταν νά ξεκινήσει.

Ὁ ἀγώνας εἶχε τελειώσει. Καί ὡστόσο, ἀντίθετα μέ τίς προδοκίες, κανεῖς δέν γύρισε στή δουλειά του. Οἱ ἀγωνιστές παράμειναν στίς θέσεις τους. Τί περίμεναν; Τή λήξη τῆς προθεσμίας πού εἶχαν ὀρίσει οἱ «Φίλοι τοῦ Ντουρούτσι» γιά τήν ἀποδοχή τοῦ τελειόγραφου πού εἶχαν στείλει στήν κυβέρνηση. Ἄν αὐτή ἡ τελευταία

δέν υποχωρούσε, απειλούσαν νά καταλάβουν μέ έφοδο τήν Χεναγαλιδάδ. Έτσι πέρασε ή Πέμπτη μέ τήν άναμονή τής επανάληψης τών έχθροπραξιών. Άλλά τίποτα δέν έγινε.

Μονάχα τήν επόμενη μέρα τό πρωί, Παρασκευή, ώρα 9, άπαύρθηκαν κι οι τελευταίοι μαχητές από τά δοσφράγματα, παίρνοντας μαζί τους τά όπλα τους.

Έτσι τέλειωσαν οι αίματηρές μέρες τής Βαρκελώνης. Έδειξαν τή δύναμη τών άναρχικών και τόν ήρωισμό τών στρατευμάτων τους, αλλά, ακόμα, τήν άναποφασιστικότητα τών ήγετών τους, τήν εύθυνοαβία τους, τήν παντελή έλλειψη καταιόνησης τών πολιτικών προβλημάτων. Άν ή συνωμοσία πού έξυφάνθηκε άπ' τόν Άντόνωφ Όσφένκο, μέ τή συμμετοχή του προέδρου Καμπάνος και τών δημοκρατικών κομμάτων μέ σκοπό τήν συντριβή τής CNT - FAI άπότυχε, είχε τουλάχιστον σάν άποτέλεσμα τήν ενίσχυση τής δύναμης τής κυβέρνησης τής Βαλένθια σέ σχέση μέ τήν επαναστατική Καταλωνία. Έπρεπε νά θιαστούν νά τό έκμεταλλευτούν. Μόλις τά στρατεύματα τής Βαλένθια έφτασαν στή Βαρκελώνη, οι σταλεγκικοί πού, σ' όλη τή διάρκεια τής σύγκρουσης, είχαν περιοριστεί στα κτίριά τους, καλυπτόμενοι θαρραλέα πίσω άπ' τούς φρουρούς εφόδου, ζήτησαν μεγαλόφωνα νά κηρυχτεί εκτός νόμου τό ΡΟUM, αυτό πού καταραμένο κόμμα, πού ήταν ό ύπαίτιος όλου του κακού...

## Ή Σοβιετική ανάμιξη στην Ίσπανία

Οι μάχες τής Βαρκελώνης θέτουν ξεκάθαρα στην παγκόσμια κοινή γνώμη τό ζήτημα τής σοβιετικής ανάμιξης στην Ισπανική πολιτική.

Αυτή ή ανάμιξη άρχισε τή μέρα έπου ή Ρωσία, άντιλαμβανόμενη τόν κίνδυνο πού θά διέτρεχε άν άρρηγε τήν Γερμανία και τήν Ίταλία νά εγκαθιδρύσουν, μέ τό πρόσχημα τής φασιστικής άναρσίας, τήν κυριαρχία τους στην Ίσπανία, άποφάσισε νά επέμβει στέλνοντας στή κυβέρνηση τής Μεδρίτης τά όπλα πού χρειαζόταν. Χάρη σ' αυτή τή βοήθεια, πού όπως θά δούμε, κάθε άλλο παρά άνιδιοπελής ήταν, οι Ισπανοί άντιφασιστες κατόρθωσαν νά άποκρούσουν πήν επίθεση ενάντια στην πρωτεύουσα και νά κερδίσουν έτσι τόν άπαιτούμενο χρόνο γιά τήν όργάνωση τής άντίστασης. Καταλαβαίνει κανείς εύκολα πώς, όντας εγκαταλειμμένοι από τόν υπόλοιπο κόσμο στα χέρια τών αντιπάλων τους, πού ήταν τέλεια έξοπλισμένοι, δικίμασαν ένα βαθύ αίσθημα εύγνωμοσύνης άπέναντι σ' αυτή τή χώρα, χωρίς τή βοήθεια τής όποίας θά είχαν ήτατηθεί άνεπανόρθωτα.

Κανείς δέν θέλησε νά δει τά συμφέροντα πού κρύβονταν πίσω από αυτή τή βοήθεια: υπερωσιζοντας τή δημοκρατική Ίσπανία

έναντια στις επιθέσεις του Χίτλερ και του Μουσσολίνι, ή Ρωσία υπεράσπιζε πάνω από όλα τον ίδιο της τον εαυτό και τους συμμάχους της. Στά μάτια του κόσμου, ή επέμβαση της Ρωσίας οφειλόταν κυρίως στην αγάπη της για τή δημοκρατία, που εκπροσωπούσε ή κυβέρνηση της Μασδρίτης. Είμαστε βέβαιοι ότι ο σταλινικός τύπος έδωσε τά δυνατά του για νά έμσχύσει αυτή τήν άποψη.

Μόνο αν δέν γνωρίζει κανείς καλά τούς Ρώσους, μπορεί νά φαντασσει πώς δέν ήθελαν νά έκμεταλλευτούν όσο μπορούσαν τίς ευκαιρίες που τούς παρουσιάζονταν. Δέν είχαν γίνει: πριν από δύο χρόνια υπέρμαχοι της δημοκρατίας στην Ίσπανία; Δέν είχαν διακηρύξει διαμέσου των πολιτικών τους πώς ο Άθάνια ήταν ο άνθρωπος που διάλεξε ή θεία Πρόνοια για νά οδηγήσει τή χώρα κατ' ευθείαν στο δημοκρατικό παράδεισο; Πάνω απ' όλα, αυτοί δέν ήταν οι σωτήρες της Δημοκρατικής Ίσπανίας; Έτσι λοιπόν, οι πρόδοι που σημείωσαν στή διάρκεια των μηνών που ακολουθήσαν τήν επέμβασή τους στην Ίσπανία, υπήρξαν κυριαλεκτικά έκπληκτικές.

Είναι αλήθεια πώς δέν παράλειψαν καμιά προσπάθεια. Όπως οικονομικά ισχυρός, ο σταλινικός τύπος σημείωσε σύνταμα μία σημαντική άνάπτυξη. Πολυάριθμες έφημερίδες, περιοδικές ως τότε στην διάδοση των δημοκρατικών ιδεών, μεταμορφώθηκαν από τή μία μέρα στην άλλη σε γνήσια σταλινικά όργανα. Όσο για τίς άλλες, καταλαβαίνοντας πώς τά ποδ φύσαγε ο άνεμος, μπήσαν λίγο πολύ θεληματικά, στην υπηρεσία της σοβιετικής προπαγάνδας. Όργανώσεις όπως οι «Φίλοι της Σοβιετικής Ένωσης», ή «Διεθνής Κόκκινη Βοήθεια», ο «Σύνδεσμος Ανταρσιαστών Διανοούμενων» κλπ, που ο ρόλος τους σαν βοηθητικών οργανώσεων του σταλινικού κινήματος είναι ήδη γνωστός, πολλαπλασιάστηκαν σαν τά μανιτάρια μετά τή βροχή. Η διαδικασία είναι έλλωστε άρκετά γνωστή ώστε νά μή χρειάζεται νά επιμελούμε άλλο.

Αυτή ή αύξηση της σοβιετικής έπιρροής στην Ίσπανία καταγράφηκε έπισημα μέ τήν είσοδο στην κυβέρνηση Καμπαγιέρο δύο σταλινικών ύπουργών: του Χεσούς Έρνάντεθ, για τήν Δημόσια Έκπαίδευση και του Βιθέντε Ούρίμπε, για τή Γεωργία. Αν δέν μπορούμε νά άντιληφθομε ξεκάθαρα μετά από 8 μήνες έκείνο που οι δύο αυτοί κομμουνιστές αξιωματούχοι, που έλλωστε ήταν σχεδόν άγράφματοι, έκαναν στους ταμείς της δικαιοδοσίας τους, μπορούμε νά διακρίνουμε πολύ καθαρότερα μέ ποιόν τρόπο έκμεταλλεύτηκαν τήν παρουσία τους στην κυβέρνηση για νά ένισχύσουν τήν έπιρροή του κινήματός τους και, συνακόλουθα, της Σοβιετικής Ένωσης. Μπορούμε νά πούμε τό ίδιο για τούς σταλινικούς αντιπροσώπους στο Συμβούλιο της Χεγεραλιδάδ της Καταλωνίας, όπου δλη τους ή δράση έμπνεόταν περισσότερο από τά συμφέροντα του κίν-



ματός τους παρά από την συναλοθηση των υποχρεώσεων που συνεπαγόταν το λειτουργημά τους. Αυτή η ένσχυση της επιρροής διευκολύνθηκε άλλωστε από την απορρόφηση μιας μερίδας των λεγόμενων σοσιαλιστών της Άρσπερας (συγχώνευση της καμμουνιστικής και σοσιαλιστικής νεολαίας), από την μεγάλη συμπάθεια των δημοκρατικών για ένα κόμμα που υπεράσπιζε με μεγαλύτερο φανατισμό από αυτούς τις ίδιες τους τις θέσεις, την καλοπροαίρετη στάση των άναρχικών και, πάνω απ' όλα, την συνένωση μιας μεγάλης μερίδας της μικροαστικής και μεσοαστικής τάξης σε μία οργάνωση που η πολιτική της συνίστατο αποκλειστικά στο να «διεξάγει τον πόλεμο» και να εμποδίζει κάθε επίθεση, στο μετροπολιτικό και αν ήταν, έναντια στο ύφιστάμενο κοινωνικό καθεστώς.

Τό βδομάς, λοιπόν, είχε κίλιας προστοιμαστεί, κι αφού αποκαταστάθηκαν και τυπικά οι σχέσεις με τη Σοβιετική Ένωση, η τελευταία έστειλε τους αντιπροσώπους της στην Ισπανία. Από εκείνη τη μέρα, η ανάμειξη της Ρωσίας στην Ισπανική πολιτική επεκτείνεται καθημερινά.

Πράγματι, ως τότε, τό καθεστώς που είχε επιβληθεί την επόμενη μέρα της φασιστικής άναρσίας, ήταν σχετικά δημοκρατικό. Άναγκασμένη να σπηρρίζεται, για να βρίσκεται επικεφαλής του άγώνα, στο σύνολο των εργατικών οργανώσεων, οι οποίες αποτελούσαν στην ούσα τις μόνες δυνάμεις της χώρας που παρέμεναν ζωντανές, η κυβέρνηση της Μαδρίτης υποχρεώθηκε να τους παραχωρήσει μία σχεδόν άπύλιτη ελευθερία δράσης, θεωρώντας τις όλες σά μέλη του άνταφασιστικού μετώπου με ίσα δικαιώματα. Τά πράγματα, όμως, άλλαξαν απ' τη μέρα που οι άντιπρόσωποι της Σοβιετικής Ένωσης έγκαταστάθηκαν στην Ισπανία. Από εκείνη την εποχή άρχίζει μία ύπουλη αλλά λυσσαλέα έκατρατεία, που στόχευε στην άποταμπή των πιο προοδευτικών στοιχείων απ' αυτό τό μέτωπο, στον εηλαστή παίρνοντας στα σοβαρά την επανάσταση, ήθελαν να την άξιοποιήσουν στο έπακρο προς όφελος της εργατικής τάξης: των άναρχοσυνδικαλιστών της CNT και των αλφειτικών καμμουνιστών του POUM. Αυτή η έκατρατεία που συνεχίστηκε μεθοδικά και συστηματικά, δέν άργησε να καρποφορήσει.

Νά ποιές είναι, συνοπτικά, οι κυριότερες φάσεις της:

Στην άρχή του Νοέμβρη, όταν η κυβέρνηση έγκατέλειψε τη Μαδρίτη, φοβούμενη μήπως πέσει στα χέρια του έχθρου, για να πάει στη Βαλένθια, αναθέτοντας τις έξουσίες της σε ένα Συμβούλιο Άμυνας με πρόεδρο τό στρατηγό Μιάχα, ο σοβιετικός πρεσβευτής, με τη μεσολάβηση του ισπανικού καμμουνιστικού κόμματος, άντιτάχθηκε άναρχά στην έκπρωσώπηση του POUM στο συμβούλιο αυτό, παρά την άντίθετη γνώμη όλων των άλλων καμμάτων και παρόλο που τό POUM, σύμφωνα με τά ίδια τά λεγόμενα του ύπουργού Πιέτο, ύ-

πήρξε ή μόνη οργάνωση που ή επιτροπή της παρέμεινε στη θέση της, αδιαφορώντας για τόν κίνδυνο. Όλα τά διαθήματα που έγιναν για να πειστεί ή κυβέρνηση να επιστρέψει στην αρχική της απόφαση, προσέκρουσαν στην αδιάλλακτη αντίθεση της σοβιετικής πρεσβείας.

Τό Δεκέμβρη, μέ πρωτοβουλία του Άντόνωφ Όφρένκο, σοβιετικού πρόξενου στη Βαρκελώνη, οι σταλινικοί αντιπρόσωποι στο Συμβούλιο της Χεγεραλνιάδ προκάλεσαν μιá κρίση στους κóλπους της καταλάγκης κυβέρνησης, απαιτώντας τήν αποσιμπή του ΡΟUM. Ήσαν προφανώς ένα πρώτο βήμα για τήν αποσιμπή των συνδικαλιστών της CNT. Αύτοι τό κατάλαβαν. Άγυστάθησαν όσο μπόρεσαν, αλλά όταν τό σοβιετικό Προξενείο δήλωσε πώς όσο τό ΡΟUM αντιπροσωπεύεται στην κυβέρνηση της Καταλωνίας, ή τελευταία δέν θά έπαρνε ούτε ένα όπλο, αναγκάστησαν τελικά να υποχωρήσουν. (Τό πιο κωμικό, άν κανείς μπορούσε να πάρει τήν κατάσταση από τήν κωμική της πλευρά, είναι πώς αυτά τά όπλα, που οι Ρώσοι είχαν τόσες φορές υποσχεθεί, εκβιάζοντας έτσι τήν κυβέρνηση της Καταλωνίας, δέν βρετσαν ποτέ στον προαρισμό τους. Καί γι' αυτό υπάρχει κάποιος λόγος. Δέν θά φτάσουν ποιά μόνο τή μέρα που οι Ρώσοι θά αποκτήσουν τόν άπόλυτο έλεγχο αυτής της περιοχής).

Ένθαρρυνμένοι από τήν έπιτυχία αυτή, οι σταλινικοί, κάτω από τήν φανερή καθοδήγηση της σοβιετικής πρεσβείας, έπαχίρησαν να εκμεταλλευτούν τήν «άντιτροτσκιστική δική» της Μόσχας για να ζητήσουν τήν κήρυξη εκτός νόμου του ΡΟUM, μέ τήν κατηγορία πώς είναι «πράχτορας του Χίτλερ και του Φράνκο». Όμως αυτή ή άπόπειρα απέτυχε, όχι τόσο λόγω της γενικής δυσπιστίας της κοινής γνώμης αλλά περισσότερο μετά από τίς διαμαρτυρίες των άναρχικών, που δήλωσαν πώς δέν πιστεύουν λέξη από τίς συκοφαντίες που έξαπαλύθησαν ενάντια σέ ένα κόμμα, που είχαν μάθει ν' αναγνωρίζουν τό θάρρος και τήν αυταπάρνησή του. Έπρεπε λοιπόν να υποχωρήσουν και να αναβάλουν για ευνοϊκότερους καιρούς τήν παραγκωνοποίηση ενός τόσο σοβαρού σχεδίου.

Όμως φαινόταν καθαρά πώς όσο ή CNT διατηρούσε τήν έπιρροή που άσκούσε σέ χιλιάδες εργάτες, ήταν αδύνατο για τους σταλινικούς να έπιχειρήσουν οποιαδήποτε άποτροτσκιστική ένέργεια στην Ίσπανία. Έπρεπε να καταπολεμήσουν αυτή τήν έπιρροή και άν μπορούσαν, να τήν εξαφανίσουν τελείως. Σ' αυτό στράφηκε από τότε ή ρωσική πολιτική. Η έστρατευία ενάντια στο ΡΟUM επέκτάθηκε και ενάντια στην CNT. Οι άποτροτσκιστες του σοβιετικού τύπου έστειλαν στις έφημερίδες τους μιá δλόοληρη σειρά από συληροφορίες για τό άναρχικό κίνημα, που ήταν τόσο φειδωλες, ώστε ξεσήρωσαν έπανειλημμένα έντονες διαμαρτυρίες από τήν πλευρά των οργάνων της Συνομοσπονδίας. Άρκοισε να διαπιστώσει κανείς τή σαμωινία αυ-

των των δημοσιευμάτων με την προπαγάνδα που γινόταν στην Ίσπανία, για να δει άμεσως πώς ανταποκρινόντουσαν σ' ένα ξεκάθαρο σύνθημα της σταλινικής πολιτικής.

Αυτό πήρε πέτοια έκταση, ώστε κατέληξαν στην απόφαση να ξεφορτωθούν την κυβέρνηση του Λάοργκο Καμπαγιέρο, που κρίθηκε υπερβολικά ανεξάρτητη, απέναντι στις σοβιετικές απαιτήσεις και θα ασχολούνταν υπερβολικά να διατηρήσει την ενότητα με την CNT. Μια βίαιη εκστρατεία εξαπαλήθηρε ενάντια στον παλιό αρχηγό της σοσιαλιστικής άριστερας απ' τους ήγέτες της «Ένοποιημένης Σοσιαλιστικής Νεολαίας», με τον φανερό σκοπό να τον εξαναγκάσουν να παραιτηθεί, για να παραχωρήσει τη θέση του σ' έναν ύπουργό που θα έλεγχαν απ' τον Πριέτο, αρχηγό της μετριοπαθούς πτέρυγας του σοσιαλιστικού κόμματος και γνωστό από χρόνια επαδεί της μετριοπάθειας. Αν αυτό δεν έγινε οφείλεται αποκλειστικά στο ότι η νίκη στο μέτωπο της Γκουαδαλαχάρα, ενισχύοντας σημαντικά το κύρος της κυβέρνησης Καμπαγιέρο, ανάγκασε τους αντιπάλους της να αναβάλουν γι' αργότερα την πραγματοποίηση του σχεδίου τους.

Όμως, δεν υποχώρησαν καθόλου. Αντίθετα, μάλιστα, η εκστρατεία ενάντια στις οργανώσεις της Άσκρας Άριστερας συνεχίστηκε με μεγαλύτερο ζήλο παρά ποτέ. Το ΡΟΥΜ πέηιρε έποτός νόμου στη Μαδρίτη, διακόπηκε η έκδοση των δημοσιογραφικών οργάνων της CNT και της FAI, συνελήφθησαν και δολοφονήθησαν συνδικαλιστές αγωνιστές, θημεύτηκε η παρουσία της CNT στο Μπιλιμπάο και τά γραφεία της παραχωρήθησαν στους σταλινικούς, τά σύμβια ασφαλείας έπατέθησαν ενάντια στους αναρχοσυνδικαλιστές σέ πολλές περιοχές: δεν άπαρεθιμόμε πιά τίς πιέσεις και τίς προδοκάτες της κυβέρνησης της Βαλένθια ενάντια στά στοιχεία της άσκρας άριστερας. Για να πειστεί κανείς πώς αυτά τά μέτρα ήταν έμπνευση της Μόσχας, άρκκει να παρακαλουθήρει κόν έπόηχό τους στί σοβιετικό τύπο και, από την έλλη, να παρατηρήσει τους στενοούς δεσμούς που ύπήρχαν, έν γνώσει όλων, ανάμεσα στους εκπρόσωπους της Σοβιετικής Ένωσης στην Ίσπανία και στους ήγέτες του Ισπανικού κομμουνιστικού κόμματος, είτε ήταν μέλη των κυβερνητικών οργάνων, είτε όχι.

Στή Βαρκελώνη, οι δεσμοί ήταν τόσο κραυγαλέοι, ώστε δεν μπησαν καν στί κόπο να τους κρύψουν. Δέν πέρασε μέρα που ένας από τους κομμουνιστές σύμβουλους της Χονερλιβιάδ ή ήρητικά στελέχη του σταλινικού κόμματος, να μήν πήγαιναν στίον Αντόνιοφ Όφσένκο για να πάρουν διαταγές. Αντίθετα με τό τάκη που επιβάλλεται σέ κάθε διπλωματικό αντιπρόσωπο σέ μία ξένη χώρα, τό σοβιετικό πρόξενείο άναμυγνόνταν άνοηχά στην Ισπανική πολιτική ζωή, έστελνε άναμυγνώνσεις στίον τύπο, όπου καταγγάρωσε άπροκάλυπτα μία

μερίδα από εφημερίδες και πολιτικούς επειδή δεν είχαν υποταχτεί στη διχαστορία του, παρεβρισκόταν φανερά σε συγκεντρώσεις και διαδηλώσεις, που κατέληγαν σε βίαιες επιθέσεις ενάντια σε άλλους παράγοντες του αντιφασιστικού μετώπου, έδινε διαταγές στην αστυνομία, στο Κομμουνιστικό προπαγάνδα κλπ., και συμπεριφερόταν γενικά σαν να ήταν κύριος της χώρας. Οι Καταλάνοι, με τη γνωστή καχυποψία και τό πνεύμα ανεξαρτησίας τους, τους περιφρόνησαν στα κρυφά, αλλά αυτό δε σημαίνει ότι τους υπάκουαν λιγότερο. Ο Μιρατοβίλλες, επίτροπος προπαγάνδας, παραιζόταν γ' απαντάει στα τηλεφωνήματα των Ρώσων και έπρωγε κατασάδες σαν ένας υπηρέτης που έκανε ζημιές. "Όλες αυτές οι ιστορίες είναι ατέλειωτες και οι κάτοικοι της Βαρκελώνης δεν παρέλειπαν να τις κάνουν ανέκδοτα.

Τό ίδιο γινόταν στη Βαλένθια, όπου οι ύπουργοί διαμαρτύρονταν κρυφά ενάντια στην απροαίλυπη ανάμιξη των Ρώσων, αλλά παρ'όλα αυτά, έκαναν όλα τους τά θελήματα.

Γιατί οι Ρώσοι είναι π' άρεσκτικά. Τά τελευταία έπιστάδια της Βαρκελώνης πού έχουν αποδείξει περίτρανα. Δεν χρειάζονται γραπτές αποδείξεις για να υποστηρίξουμε πώς αυτές οι δραματικές μέρες, που στοίχισαν τη ζωή πάνω από 800 ανθρώπων, υπήρξαν τό αποτέλεσμα μιας συνωμοσίας που σχεδίασαν οι σοβιετικοί αντιπρόσωποι στην Ίσπανία με τη συνεννοχή του πρόεδρου Καμπάνος και τού σταλινικού κόμματος. "Αποδείξεις για παράμοια γεγονότα δεν υπάρχουν στην ιστορία. Δεν μπορούμε να τις άκλήσουμε παρά μονάχα από τις συνθήκες και τά πολιτικά γεγονότα, που ο χαρακτήρας τους είναι ολοφάνερος, καθώς κι από τόν γενικό σκοπό της επιχείρησης. "Ο τελευταίος είναι άρκετά διάφανος για να μάς επιτρέψει να θεβαιώσουμε, χωρίς τό φόβο της διάψευσης, και στηριγμένα σε όλες μας τις γνώσεις για τη δράση της σοβιετικής διπλωματίας στην Ίσπανία, πώς η προδοσία της οποίας θύματα υπήρξαν άναρχικοί της Βαρκελώνης, επιδιώχθηκε και προμελετήθηκε με άπόλυτη ψυχραιμία από τά άστικά και σταλινικά κόμματα, πειθήνια όργανα της σοβιετικής πολιτικής στην Ίσπανία. "Έπρεπε, έκμεταλλευόμενοι, την καταστολή που θά άκολουθούσε την άναρχική εξέγερση, να συντρέψουν την άκρα άμυστρα ώστε να προεταμαίνουν πώς συνθήκες που θά εύνοούσαν την επέμβαση. "Αν δέν τά κατάφεραν τελείως, κάτω από την πίεση της βίαιης αντίδρασης των εργατικών μαζών που έβαλε προς σαγήνη σε κίνδυνο την ίδια την ύπαρξη της καταλάνικης κυβέρνησης και παρόλη την μικροψυχία των άναρχικών ήγετών, αυτό δέν άφείλεται: θέδαια στην άμικανότητα των ίδιων. "Όμως τό γεγονός ότι δέν επιδιλήθηκε καμιά κύρωση στους υπεύθυνους της είσβολής, που είχε άποφασισθεί κατά παράδοση κάθε νόμιμης διαδικασίας, άποδεικνύει ίκανοποιητικά τη συνεννοχή των έπίσημων ήγετών, καθώς και τόν ήδη γνωστό σκοπό της είσβολής. "Ο σχημα-

παιμός του Υπουργείου Νεγερνί πίν επόμενη κιάλιας μέρα αυτών των έπεισοδίων, ενός υπουργείου που στην πραγματικότητα έλεγχόταν απ' τον Πριέτο και απ' το όποιο είχαν αποκληισθεί οι εκπρόσωποι των συνδικαλιστικών οργανώσεων, μάς παρέχει με άκρμα απόδειξη. «Δέν έχει φτάσει άκρμα ή ώρα πής επέμβασης», δήλωσε ο Νεγκερνί. Αυτό σημαίνει πώς κάποτε θά φτάσει. Έκείνη τή μέρα θά μπορούμε νά πούμε πώς ή πολιτική που ακολουθήσε ή Μόσχα, με ζήλο και έπιμονή, από τή στιγμή που έφθασαν οι αντιπρόσωποι της, στην Ίσπανία, θά έχει θρασυβέψει.

Γι' αυτό, όμως, θυσιάστηκαν τόσες χιλιάδες άνθρωποι ;

## Ή δράση της GPU στην Ίσπανία

Μέ άρκετή δικαιοσύεια αναλαμβάνω τή συγγραφή αυτού του άρθρου. Θά με καταλάβετε εύκολα. Υπάρχουν θέματα που απέχθανεται κανείς νά θίξει. Όμως, όσο κι άν κλείνει κανείς τά μάτια μπροστά στά άπειρα αίσχη πής πολιτικής ζωής, υπάρχουν έγγραφα που δέν μπορούμε νά άποσιωπήσουμε, χωρίς νά κινδυνέψουμε νά γίνουμε συνεργό τους. Υποσχέθηκα νά μιλήσω. Και θά μιλήσω.

Ήταν φανερό γιά όλους τους γνωρίζουν τίς μεθόδους δράσης των Ρώσων, πώς στό μέτρο που ή έπιρροή τους θά εξαπλωνόταν στην Ίσπανία, θά παρακαλουθούσαμε την ανάπτυξη των μεθόδων χάρη στις όποιες ή GPU κατέρθωσε νά άπαλλάξει τους ιθύνοντες πής Μόσχας από τους πού επικίνδυνους αντιπάλους τους. Βέβαια, τό γεγονός ότι, παρά τίς καλές προθέσεις της κυβέρνησης της Βαλένθια απέναντι στην σοβιετική Ρωσία, ή τελευταία δέν κυριαρχούσε άπόλυτα στην Ίσπανία, άπόκλειε την χρήση άρισμένων μεθόδων, που ή έπιτυχία τους άπαιτεί την άπόλυτη συμπαράσταση όλων των κρατικών γραναζιών. Απόμεινε όμως ή κοινή δαλαφονία, με τή βοήθεια πής όποιας ξεφορτώνεται κανείς πούς πού ένοχλητικούς αντιπάλους του. Οι συνθήκες του έμφύλιου πόλεμου, καθώς και ή καλοπροαίρετη συνεργεία της ισπανικής άστυνομίας, στην όποια άλλωστε είχαν εισχωρήσει οι πράχτορες πής Ρωσίας, είνουόσαν ιδιαίτερα αυτό τό μέσο πολιτικής δράσης. Όταν οι άνθρωποι σκοτώνονται κατά χιλιάδες, τόσο στό μέτωπο όσο και στά μετόπισθεν, πούς ενδιαφέρεται τελικά γιά μερικές λίγο - πολύ μυστηριώδεις εξαφανίσεις ;

Πουθενά οι συνθήκες δέν ήταν τόσο εύνοϊκές γιά τή δράση της GPU όσο στην Ίσπανία. Κάτω απ' αυτές τίς συνθήκες, μπορούσε κανείς νά περιμένει με μαθηματική ακρίβεια την έκδηλωση αυτής πής δραστηριότητας.

Αυτό δέν άργησε νά συμβεί. Τόν Όκτώβρη, οι εκπρόσωποι της Σοβιετικής Ένωσης έφθασαν στην Ίσπανία με την κλασσική

ἀκολουθία τους ἀπό ἀστυνομικούς καί χαφιέδες. Ἔτσι, ἀπό τόν Δεκέμβρη κώλιας μιλούσαν ἀνοιχτά στή Βαρκελώνη γιά μιὰ συννημοσία, πού σχεδίαζε ἡ GPU γιά νά ἐξαντώσει πούς βασικούς ἡγέτες τοῦ ΡΟUM. Εἶχαν κάποια βάση αὐτές οἱ φήμες;

Γιά νά πρoληφθεῖ μιὰ παρόμοια ἀπόπειρα, εἶχε εἰδοποιηθεῖ διακριτικά τό PSUC, πώς σέ περίπτωση ἐπιθέσης ἐναντία σ' ἕναν ὀποσδήποτε ἀρχηγό τοῦ ΡΟUM, θά ἀκολουθοῦσαν ἀντίποινα. Θά πρέπει νά πιστέψουμε πώς αὐτή ἡ προειδοποίηση ἔγινε πραγματικά, ἀφοῦ δέν σημειώθηκε καμιά παρόμοια ἀπόπειρα. Ἴσως, ἀκόμα, νά θεώρησαν πώς ἡ κατάσταση δέν ἦταν ὀριμη γιά κάτι τέτοιο.

Ἄν, ὅμως, δέν ἦταν ὀριμη στή Βαρκελώνη, ἦταν ὀποσδήποτε στή Μαδρίτη ἔτσι, ἀπό νωρίς, οἱ ἰταλιτικοὶ κατόρθωσαν, μέ τήν ὑποστήριξη τῆς «Ἐνκαταλημένης Νεολαίας» καί ἐκμεταλλευόμενοι τήν παθητικότητα τῶν σοσιαλιστῶν, νά καταλάβουν ἕνα μεγάλο μέρος τῶν νευραλγικῶν θέσεων. Χάρη στήν ἰδιαίτερη ἐκείνη κατάσταση, πού ἐπικρατοῦσε στήν πρωτεύουσα, ἔτσι, μετά τήν ἀναχώρηση τῆς κυβέρνησης, ἔδινε οἱ ἐξουσίες πέρασαν στά χέρια τῶν στρατιωτικῶν, οἱ τρομοκρατικοὶ μέθοδοι ἔκαναν γρήγορα τήν ἐμφάνισή τους. Ἡ δημόσια τάξη εἶχε ἀνασθεθεῖ στόν Καχόρλα, ἕναν νεαρό ἰταλικό μέ σκοτεινό παρελθόν, πού ἀπόχτησε σύντομα μιὰ θλιβερή φήμη, ἐξοιωνόμενος ἔδινε πούς ἐπαναστάτες ἀγωνιστές πού θεωροῦσε ἐνοχλητικούς. Καθώς δέν μπορούσε νά γίνει λόγος γιά ἀπαγόρευση πῆς ἐκδοσης τῶν ἀναρχικῶν καί Συνομοσπονδιακῶν δημοσιογραφικῶν ὀργάνων, ἔτσι ὑπῆρχαν συνδικαλιστές στήν κυβέρνηση, κατέφυγαν στήν φυσική ἐξόντωση πῶν πῶ ὀραστήριων μελῶν τῶν συνδικαλιστικῶν ὀργανώσεων τῆς CNT. Κάθε νύχτα, πολλοί ἀπ' αὐτούς ἐπεφταν κάτω ἀπό τίς σφαῖρες μυστηριωδῶν δολοφόνων, πού ἡ ἀστυνομία φυσικά, δέν πούς ἀνεκάλυπτε ποτέ. Τό σκάνδαλο πῆρε τέτοιες διαστάσεις ὥστε ἡ ἐφημερίδα «Ἐλευθέρη Καστίλλη» κατηγοροῦσε δημόσια τόν Καχόρλα πώς εἶναι φασίστας κατὰ σκοπὸν στήν ὑπηρεσία τοῦ Φράνκο. Ἀποκαλύφθηκε τότε πώς ὁ Καχόρλα εἶχε ἀποφυλακίσει ἕναν μεγάλο ἀριθμὸ διαδόντων φασιστῶν, πού κάνανε ἀνεπὸχλητα τόν περίπατό τους στή Μαδρίτη, ἐνῶ δολοφονοῦσε δεκάδες ἐπαναστάτες. Μετὰ ἀπὸ αὐτή τήν καταγγελία, τό ζήτημα ἀρχισε νά ἐρευνηταί. Ἄλλὰ ἐκείνη τῆ στιγμή ἔφτασε ἀπὸ τῆ Βαλένθια ἡ διαταγή νά διαλυθεῖ τό Συμβούλιο Ἀμυνας τῆς Μαδρίτης. Ὁ Καχόρλα, ἀπαλλαγμένος ἀπ' τὰ καθήκοντά του, ξέφυγε ἔτσι ἀπὸ τήν ἀνάκριση καί ἀπὸ τήν ποινὴ πού θά εἶχε ἀναπόφευκτα ἀκολουθήσει. Ἴσως μιὰ μέρα νά μάθουμε πούς κινῶσε τὰ νήματα αὐτοῦ τοῦ αἵματηροῦ κουκουλοῦ. Στό μεταξύ, ἡ «Ἐλευθέρη Καστίλλη» ὀρῆσε μιμητές. Ἔτσι, ἡ «Σολιδαριεδώ Ὀμπρέρα» ἀποκάλυψε τήν ὑπαρξή, στήν Μαύρθα, μιὰς ἀληθινῆς «Τσεκά» πού τρομοκρατοῦσε τόν πληθυσμὸ, ἐκτελοῦσε πούς ἀγωνιστές ἀφοῦ πούς εἶχε βασανίσει,

πραγματοποιούσε εικονικές εκτελέσεις και επιυπόταξαν σε άλλες διασκέδασεις του ίδιου είδους, κάτω από το συνένοχο βλέμμα των αρχών.

Στο σημείο αυτό ο Μαρσέλ Όλιβιέ διηγούνταν την μυστηριώδη απαγωγή ενός δημοσιογράφου. Όλα τα στοιχεία αποδεικνύουν την ένοχη της ρώσικης πρεσβείας στη Βαρκελώνη, που πήρε μια φτηνή εκδίκηση ή ήθελε να ασκήσει έναν αλοχρό εκδικασμό. Ήπακούοντας στην παράκληση των γονιών του και θέλοντας να σεβαστούμε την τελευταία τους ελπίδα, παραλείπουμε το κείμενο, και για να αποφύγουμε την αλλαγή της σελιδοποίησης, το αντικαθιστούμε με αποσπάσματα από τον Ισπανικό τύπο.

### ΠΟΙΟΣ ΕΔΙΝΕ ΔΙΑΤΑΓΕΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΛΑΝΙΚΗ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ;

Στις 6 τρέχοντος, στις 11 ή ώρα το βράδυ, το παρακάτω τηλεγράφημα στάλθηκε από το PSUC (σταλινικό κόμμα) της Βαρκελώνης:

«Ο Σιερέ σκοτώθηκε. Νά είστε σε ετοιμότητα και επιφυλακή. Έλπίζω να θριαμβεύσουμε. Θα δώσω οδηγίες στις 4 το πρωί, χωρίς να αποκλειστεί να επακουνηήσω μαζί σας νωρίτερα, αν αυτό κριθεί απαραίτητο».

Το υπόλοιπο τηλεγράφημα, κρυπτογραφημένο, απευθύνεται στον Έπιτροπο Δημόσιας Τάξης της Χεμεραλιδάδ της Καταλονίας.

Δελτίο της CNT - FAI (Χερόνα), 9 Μάη 1937.

Θά θέλαμε να μάθουμε από ποιά ξένη αρχή έπαυρε ο Έπιτροπος Δημόσιας Τάξης αυτές τις οδηγίες που θά οδηγούσαν στον «μεγάλο θρίαμβο» του Στάλιν σε βάρος του καταλανικού προλεταριάτου.

Μήπως ο αβιςσιτικός πρεσβευτής Κοσ Αντόνιφ Ορφέγκιο θά μπορούσε να μᾶς ενημερώσει γι' αυτό τό ζήτημα;

### ΜΙΑ ΕΚΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΡΧΙΚΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Στις αρχές του Μάρτη, ή Ίσθρική Όμοσπονδία Έλευθεριακής Νεολαίας απεύθυμε στον σλιθτισμό της Βαρκελώνης μία προκήρυξη όπου κατάγγελε μία δλοκληρη ισείρα συμποτάξ, οργανωμένη από τό PSUC.

Διακαούνη! άπαιτούσε ή Έλευθεριακή Νεολαία και θά τό καταλάβουμε καλύτερα όσο τό αναφερόμενα γεγονότα θά άπαιτούν μία άμηση και ριζική κριτική, που θά άπομακρύνει για πάντα τους ύ-

πεύθυνους αὐτῶν τῶν ἀδικημάτων ἀπό τίς ἀνώτερες θέσεις τίς ὅποιες κατέχουν.

«Μερικοί ἰθύνοντες τοῦ στρατοπέδου Κάρλ Μάρξ ἔκλεψαν 11 τάνκς ἀπό μιὰ ἀποθήκη τῆς πολεμικῆς βιομηχανίας. Γιὰ νά τό πετύχουν, πλαστογράφησαν τή σφραγίδα καί τίς ὑπογραφές τῶν ὑπεύθυνων ὀργάνων.

«Τήν ὥρα πού οἱ νοικοκυρές περίμεναν μέ ἀγωνία τή διανομή τῶν τροφίμων, τήν ὥρα πού ἡ Βαρκελώνη λιμνητοκοῦσε, μερικοί σύντροφοι τῶν περιπόλων ἐλέγχου, ἀνακάλυψαν σ' ἓνα γκαράζ τῆς ὁδοῦ Μπαλμές 228, πού εἶχε μετατραπεί σέ μουσική ἀποθήκη τοῦ Συμβουλίου Ἀνεφοδιασμοῦ, 21.000 κιλά πατάτες σέ κατάσταση ἀποσύνθεσης.

«Μόλις αὐτό ἔγινε γνωστό, ἓνα πλῆθος γυναῖκες, ἀγανακτισμένες ἀπό αὐτά τά γεγονότα, ἔτρεξαν σ' αὐτό τό γκαράζ καί μόρρασαν μόνες τους στή συγγή. Τίς σαυτάτες πού εἶχαν ἀποθρηρευθεῖ κρυφά, τήν ὥρα πού τόσο ὁ λαός ἔσο καί οἱ στρατιῶτες σπᾶ χαλαρώματα, ὑπέφεραν ἀπό τήν ἔλλειψή τους.

«Στήν ἀρχή τῆς φασιστικῆς ἐπίθεσης στή Γκουαδαλαχάρα, οἱ Ἐπιτροπές τῶν CNT - FAI - FIJL, ἔριξαν τό σύνθημα: «Ἄντρες, ὄπλα, χρυσός καί τρόφιμα στή Μαδρίτη». Πολλές περιοχές ἀναποκρέθησαν ἀμέσως ἔμπρακτα σ' αὐτό τό σύνθημα, ἐκδηλώνοντας πῆ σταθερή καί ἐνθουσιώδη τους ἀπόφαση νά βοηθήσουν τή Μαδρίτη. Τό Ρεός ὑπῆρξε ἓνα ἀπό αὐτά τά μέρη. Συγκέντρωσε, ἐκτός ἀπό μερικά βογιόνα μέ τρόφιμα, μιὰ ποσότητα χρυσοαφικῶν. Τά τελευταία παραδόθηκαν στήν ἐπιτροπή τῶν CNT - FAI - FIJL - POUM σά βογιόνα στή Μαδρίτη ἔκωναι ἀποδείξεων, πού θύονταν ὑποχρεωτικά στόν κόσμο. Στή συνέχεια, ἡ ἐπιτροπή τά παρέδωσε στό Διοικητικό Συμβούλιο, πού τά προώθησε στό Οἰκονομικό Συμβούλιο.

«Τήν ὥρα πού στό Ρεός γινόταν ὁ ἔλεγχος τῶν ἀγαθῶν πού εἶχαν συγκεντρωθεῖ, ὁ Ροντρίγκεθ Σάλας, γενικός ἐπιτροπός Δημοσιας Τάξης, ἔπειλε στήν περιοχή, μέ ἀκατανόηστες προθέσεις, 4 φορτηγά γεμάτα φρουρούς ἐφόδου. Ἡ μεγάλη τραγωδία ἀποφεύχθηκε χάρις στήν ψυχραιμία τοῦ ἐπιπροσώπου τῆς δημοσιας τάξης τῆς Ταραγκιάνας, πού εἶχε προσχωρήσει στήν Ἐσκέρα Ρεπουμπλικάνα κι ὁ ὅποιος ἀνατάχθηκε στήν εἴσοδο τῶν φρουρῶν στήν Ταραγκιάνα καί χάρις στόν πρόεδρο τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ρεούλ πού ἀρνήθηκε κατηγορηματικά νά ἐπιτρέψει τήν εἴσοδο πῶν 4 φορτηγῶν στό χωριό.

«Οἱ σύντροφοι τοῦ Ρεός ἔπιζαν πῶς ὁ Ροντρίγκεθ Σάλας θά ἐρχόταν προσωπικά ἐκεῖ, ἀντί νά στείλει πούς φρουρούς ἐφόδου, γιατί αὐτό θά τοῦ ἔδινε τή δυνατότητα νά ἐλέγξει καί νά κανονίσει: πούς λογαριασμούς μέ τό Ρεός καί τήν Ταραγκιάνα, πού εἶχε ἀνοίξει σπᾶ χρόνια 1920 - 21, ἔταν ἀπαυτοῦσε ὀρισμένα κοσά ἀπό τά συν-



δικαιολογητικά στοιχεία, χωρίς να δίνει αποδείξεις ή πιστοποιητικά.

«Θά μπορούσαμε να αναφέρουμε πολλές περιπτώσεις που αποδείχνουν αναμφισβήτητα πως ο Ροντρίγκεθ Σάλας είναι ένας **π ρ ο β ο κ ά τ ο ρ α ς**, όπως ή περίπτωση του Γκρανολλέρς, όπου επιχειρήσε να χτυπήσει όπως και στο Ρεβός, παρά τις τηλεφωνικές και προσωπικές προειδοποιήσεις του Ταραδέγιας. Μπορούμε να δώσουμε αποδείξεις σε όποιον μās ζητήσει.

«Όμως ισχυριζόμαστε πως ή πολιτικοκοινωνική ζωή της Κιταλωνίας δέν μπορεί να συνεχιστεί, δεσ θά βρίσκεται στα χέρια ατόμων τόσο χαμηλής ήθικης στάθμης.

«Ο Μπαρτίν, ο Καμορέρα και ο Ροντρίγκεθ Σάλας, θά πρέπει να προσαχθούν σ' ένα λαϊκό δικαστήριο, σ' ένα επαναστατικό δικαστήριο.

«Δέν μπορεί να υπάρξει ενότητα μ' αυτούς που προδίδουν καθημερινά. Αν θέλουμε τήν ενότητα και ζητάμε ν' αποφύγουμε μιá καταστροφή, θά πρέπει να αφαιρέσουμε τά δημόσια αξιώματα από τούς **π ρ ο β ο κ ά τ ο ρ ε ς** και τούς **á ρ χ ι ε κ θ ι α ς τ έ ς**.

«Δικαιοσύνη για όλους, από τή βάση ως τήν κορφή!

«Η Έλευθεριακή Νεολαία τό ζητάει,

«ó εργαζόμενος και επαναστατημένος λαός τό απαιτούν!»

Τό κείμενο του Μαρσέλ Όλλιβιέ τελειώνει έτσι.

Ήλλά ως ξεμπαρδούμε μ' αυτό τό δυσάρεστο ζήτημα. Ο τύπος ανάγγειλε τό θάνατο του καθηγητή Μπερνέρι, Ιταλού αναρχικού, που υπήρξε, μαζί με τóσους άλλους, θύμα των αιματηρών ήμερών της Βαρκελώνης. Αυτό που δέν ανέφερε είναι πως ó Μπερνέρι, μαζί με τόν σύντροφό του Μπαρμπιέρι, δολοφονήθηκαν άνανδρα από τούς σταλινικούς κάτω από τίς διαταγές ενός άγνωστου. Όταν άνοικάλυφαν τά πτώματά τους, διαπίστωσαν πως ó πρώτος είχε ξεκοιλιαστεί και ó δεύτερος είχε άκρωτηριασθεί τόσο φρεχτά, που ή γυναίκα του δέν μπόρεσε να τόν άναγνωρίσει παρά μόνο από τό χρώμα που είχαν οι κάλτσες του. Αυτές είναι οι μέθοδοι πολιτικού άγώνα που χρησιμοποιούνται σήμερα στην Ισπανία.

Θά μπορούσαμε να αναφέρουμε ακόμα τή δολοφονία ενός μεγάλου άριθμού άγωνιστών του ΡΟΥΜ και της CNT.

Αυτά τά πράγματα έπρεπε να ειπωθούν. Άς τά κρίνει ή κοινή γνώμη.

ΜΑΡΣΕΛ ΟΛΛΙΒΙΕ

## Τό τέλος τῶν ψευδαισθήσεων

ἸΜ' αὐτό τόν τίτλο, ἡ «Νέα Ἰαπωνία», ἔνα ἑβδομαδιαῖο πληροφοριακό δελτίο γιά τήν Ἰαπωνική ἐπανάσταση, δημοσιεύει ἕνα κύριο ἄρθρο πού ἔποιοι τά βασικά σημεῖα μεταφέρουμε παρακάτω. Αὐτό τό μικρό ἀναρχικό ἔντυπο, πού ἀπορρίπτει κάθε κοινομορφισμό, μάχεται γιά τήν υπεράσπιση τῶν ἐπαναστατικῶν κατακτήσεων τοῦ Ἰαπωνικοῦ προλεταριάτου. Ἐἶναι καθήκον μας νά ὑποστηρίξουμε αὐτή τή θαιραλέα ἐνέργεια.

«Ἡ κυβερνηση Νεγκυρίν ἔκωψε κάθε σχέση μέ τήν κληρονομιά τῆς 19 Ἰούλη. Δέν δέχεται στούς κόλπους της καμιά ἐκπροσώπηση, ἀκόμα καί ἔμμιση, τῶν μικτηῶν τοῦ Ἰούλη, τῶν ἐργατικῶν καί ἀγροτικῶν, κοινωνικά οργανωμένων μαζῶν. Δέν δέχεται κανένα λαϊκό ἐμπροσθηδικό σύστημα, οὔτε τῶν Βάσκων οὔτε τῶν Καταλάνων. Θέλει νά ἀσκήσει ἄμεσα καί ἀποκλειστικά ὅλη τήν κυβερνητική ἐξουσία ἀπό τά Στενά τοῦ Γιβραλτάρ ὡς τά Πυρηναία καί νά μήν ἀνεχεῖται καμιά τοπική πρωτοβουλία πέρα ἀπ' αὐτή τήν ἐξουσία. Δέν δέχεται πιά κανένα μέτρο κολλεκτιβοποίησης ἢ κοινωνικοποίησης, κανέναν ἔλεγχο τῶν συνδικάτων ἢ τῶν ἐργατικῶν ἐπιτροπῶν πάνω στήν παραγωγή, στή διεξαγωγή τοῦ πολέμου, ἢ στή δημόσια ζωή. Στήν οὐσία, δέν ἀναγνωρίζει κἀν τήν ὑπαρξη τῶν ἐπιτροπῶν καί τῶν συνδικάτων. Οἱ διώξεις τῶν μελῶν τῶν συνδικάτων ἔχουν ἤδη ἀρχίσει. Οἱ ἀστυνομικές συμμορίες τῆς «τάξης» συλλαμβάνουν τούς ἐργαζόμενους, τούς σκίζουν τά μαντήλια, τά ἰσθήματα τῶν συνημοσπονδιῶν πους, καί τίς ταυτότητες τῶν οργανώσεών τους, καταλαμβάνουν μέ ἔφοδο τά συνδικαλιστικά γραφεῖα, κλέβουν πά αὐτανήματα πού φέρουν ἀκόμα τά συνθήματα τῶν ἐργατικῶν οργανώσεων, ἀκυρώνουν τά «ἐλευθέρως» καί τά πιστοποιητικά πού διανεμοῦνται στούς ἀγωνιστές.

Στή διάρκεια τοῦ ἀστυνομικού πραξικοπήματος τῆς Βαρκελώνης, 12 νεκροί σύντροφοί μας θρόβησαν μέ τά μάτια ἐγαλμένα, τίς γλώσσες καί τά γεννητικά ὄργανα κομμένα, τίς ταυτότητες τῆς ὀργάνωσής τους δεμένες μ' ἕνα σπάγγο στό λαμπό. Αὐτοί αἱ ἀκρωτηριασμοί συμβολίζουν τόν ρόλο πού ἡ νέα κυβέρνηση ἐπιφυλάσσει στούς Ἰαπωνικούς ἐργαζόμενους: νά πεθαίνουν δίχως νά βλέπουν ἢ νά λένε τίποτα. Νά πεθαίνουν ἀπό μέτωπο, γιά ἕνα ὑπόθετο πού δέν εἶναι πιά δικιά τους. Νά πεθαίνουν στά μετόπισθεν, στίς ἐνέδρες τῆς κυβερνητικῆς ἀστυνομίας καί τῆς σταλινικῆς Τροσκιά, πού ἀποτελεῖ ἕκεί ἕνα εἶδος ὑπέρ-ἀστυνομίας, κάτω ἀπό τίς ἔμμεσες διαταγές τῆς σοβιετικῆς πρεσβείας. Νά ἡ ἀλήθεια πού πνίγει ἡ κυβερνητική λογοκρισία καί ἡ φιλοπρομητικῆ ἀναγνώριση τοῦ συνημοσπονδιτικοῦ τύπου.

Θά πρέπει, λοιπόν, νά πούμε πώς ή επαναστατική ύπόθεση έχει χαθεί; Όχι. Αντίθετα έχει μόλις ξεφύγει από έναν μεγάλο κίνδυνο. Η πολιτική τής κυβέρνησης Νεγκρίν έχει αναξυπυρώσει τήν ταξική πάλη. Η πολιτική του Καμποαγιέρο θά είχε παρατείνει τήν ταξική συνεργασία. Η πολιτική του Νεγκρίν, εκτοπίζει στην ανυπολίτευση, αν όχι στην απόλυτη παροναμία, θ λ ο π ό ο ρ γ α ν ω μ έ ν ο π ρ ο λ ε τ α ρ ι ά τ α καί ό λ η τήν έ π α ν ά σ τ α τ ι κ ή ά γ ρ ο τ ι ά. Η FAI, ή CNT, τό ΡΟΥΜ καί ή ίδια ή UGT, σάν αναπόσπαστα μέρη τών κολλεκτίδων καί τών έργαστασιακών έπιτροπών, χτυπήθηναι καί συκοφαντήθηναι μ α ζ ι κ ά. Τά ύποκριτικά κηρύγματα περί «ύπουργείου τών μαζών», περί «έθελονακτικής πειθαρχίας» καί περί «άναρχαίων θυκαίων γιά τή διατήρηση τής άντιφασιστικής ενότητας», δέ θρίσκουν τιά άνταπόκριση μέσα στους κάλπους τών άναρχοσυνδικαλιστακών καί επαναστατικών οργανώσεων.

Τό «πολεμικό πνεύμα», πού τόσο επιδιέξαί κολλεργήθηκε άπό τό προηγούμενο ύπουργείο, παραμένει προσωρινά τό λάβαρο τής σημερινής κυβέρνησης. Άλλά τό άληθινό πρόγραμμα αύτης τής κυβέρνησης αντίκειται κραυγαλέα στην δημαγωγία του. Αυτό δέν είναι ένα πρόγραμμα πολέμου μέχρις έσχάτων, αλλά σ υ ν δ ι α λ λ α γ ή ς. Στην ουσία, καμά κυβέρνηση δέν είναι τόσο άνηκανή νά πολεμήσει όσο ή κυβέρνηση Νεγκρίν. Ό Ισπανικός λαός είναι άδιάλλαχτα άνταμιλιταριστής. Μπορεί ή κυβέρνηση νά κηρύξει έπιστρατεύση αλλά ό λαός δέν αφήνει νά τόν έπιστρατεύσουν. Η κυβέρνηση Καμποαγιέρο «κέρδιζε τόν πόλεμο», θυκαίζοντας τούς άναρχικούς. Η κυβέρνηση Νεγκρίν δέν μπορεί νά έλπίζει πώς θά κάνει τό ίδιο. Η κυβέρνηση Καμποαγιέρο ήταν μετριαστικής. Η κυβέρνηση Νεγκρίν είναι μία άδύναμη κυβέρνηση, μέ τήν έννοια πώς χρειάζεται στά μετόπισθεν έννοια σώματα, χωρίς τά όποια δέν μπορεί νά διατηρηθεί (τήν έθνοφρουρά, τήν Φρουρά Έφρόδου, τά έννοια σώματα τής αστυνομίας, τή σταλινική Τσεκά). Τά μέλη αυτών τών σωμάτων δέν πιστεύουν άλλωστε πώς ή μετάβαση στό μέτωπο καί ή διεξαγωγή του πολέμου περιλαμβάνονται στίς άρμοδιότητές τους. Οι άξιωματικοί άστικής καταγωγής, από τή μεριά τους, περιορίζονται στό νά εκπαιδεύουν τούς φαντάρους του Νέου Στρατού καί νά τούς διακοίν... από μακριά. Θά μπορούσαμε μήπως νά βασιστούμε στην φιλελεύθερη άστική τάξη γιά τή σωτηρία του Μπιλιμπάο, τήν υπεράσπιση τής Μαδρίτης, τήν άνοκατάληψη τής Μάλαγκα ή τήν επίθεση στην Τερούελ; Δέν τό πιστεύουμε. Στην πραγματικότητα, ή κυβέρνηση Νεγκρίν δέν έχει πίσω της καμά λαϊκή μάζα διατεθειμένη γιά τίς μεγαλύτερες θυσίες...

Η άδιαλλαξία της άπένογα στην Ισπανική εργατική τάξη, —

μά τάξη πού ακόμα είναι μερικά άπλωμένη, πού ακόμα κατέχει πολλές καιριές θέσεις, πού διακρίθηκε μέ αξιοθαύματα συλλογικά επιτεύγματα και, πάνω άπ' όλα, μέ τήν άλωσίση του άγροτικού σοσιαλισμού, πού άπόκτησε θαυτές ρίζες στην επαρχία, αυτή ή άδωλαξία μπορεί νά κοστήσει πολύ άκριβά στον Ισπανικό και στον παγκόσμιο καιπιταλισμό.

\*Όχι! Τό παιχνίδι δέν έχει χαθεί, φτάνει νά μάθουμε νά αντικρύσουμε κατάρματα τίς αλήθειες και τά καθήκοντα τής κάθε στιγμής, στην Ίσπανία και, κυρίως, στις τάξεις του παγκόσιου προλεταριάτου. Ή δύναμη τής κυβέρνησης Νεγκρίν δέν βρίσκεται ούτε στη Μαδρίτη, ούτε στη Βαλένθια, ούτε στη Βαρκελώνη, αλλά στό Λονδίνο, στό Παρίσι, στη Γενεύη, στις Βρυξέλλες, στη Μόσχα και εκεί θά πρέπει νά αναδράσουμε μέ τον πύ άποστασιατικό πύτο, άν θέλουμε νά γλυτώσουμε τον Ισπανικό λαό από τον κίνδυνο νά ξαναβρεθεί κάτω από τον ζυγό των χρηματιστών του Ρίο Τίντο, των Παναρόγια και Σία, άφου χάσει όλες τίς οικονομικές του κατακτήσεις και όλες τίς κοινωνικές και ανθρώπινες ελευθερίες του.

\*Ο ρόλος μας δέν έχει τελειώσει. Άντίθετα, τώρα μόλις αρχίζει. Μέ τίς τόσο σοβαρές άπειλές πού ύφίστανται, τά σοσιαλιστικά και κομμουνιστικά επιτεύγματα τής επανάστασης του Ίούλη, μιάς φαίνονται ακόμα πύ πολύτιμα.

\*Ή κατάσταση στην Ίσπανία, σταθεροποιημένη εδώ και πολλούς μήνες, θά έξελιχθεί μέ γρήγορο ρυθμό στις επόμενες εβδομάδες και μήνες. Πρέπει νά μάθουμε πώς θά θερίσει, στους κάμπους τής Άραγωνίας, τής Καταλωνίας, του Λιεάντε, και τής Μούρθιας, τήν πλούσια σοδιά πού οι Ισπανοί εργάτες έσπειραν τον προηγούμενο χρόνο, πού πότισαν μέ τόσο αίμα και διαψύλαξαν μέ τόσες ελπίδες. Πρέπει νά μάθουμε άν αυτή ή περίφημη συγκομιδή τής ελευθερίας, ή πύ ώρα πού είδε ποτέ μιά χώρα νά εγαίνει από τά σπλάχνα τής, θά γίνει αύριο τό άδελφικό φωνί ενός άλόκληρου λαού, πού θά έχει άπαλλαγεί από τήν καταπίεση, τήν πείνα και τήν μίζερια.

\*Ή Ίσπανία των εργατών μάτωσε, κοπίασε, άνευρέθηκε, και άγάπησε τόσο δυνατά, για νά δει τό έρεπύμι του καιπιταλισμού νά θερίζει πά ύφριμα στόχους τήν ώρα τής συγκομιδής; \*Ο καιπιταλισμός θά άφησει τίς κολλεκτίβες νά κυβερνήσουν τους άγρούς και τά εργαστήρια, για νά δρέψει πούς καρπούς μιάς έξουθενωτικής εργασίας δίχως άμειδή;

\*Όχι σύντροφοι! Αυτό δέν θά τό επιτρέψουμε!

## Ἡ Ἰσπανικὴ Ἐπανάσταση σὲ κίνδυνο

(Διάγγελμα τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν Ἰσπανικὴ Ἐπανάσταση, τὸ ὁποῖο υποστηρίζει ἀνεπιφύλακτα ὁ «Σπάρτακος»).

Ἡ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν Ἰσπανικὴ Ἐπανάσταση εὐρίσκεται στὴν ἀνάγκη νὰ γνωστοποιήσει στοὺς ἐργαζόμενους καὶ στοὺς ἀντιφασίστες γεγονότα τεράστιας σπουδαιότητος, πού ἀπειλοῦν γὰρ διακυβεύσουν ἀνεπανόρθωτα τὶς πύχες τῆς Ἰσπανικῆς Ἐπανάστασης.

Μετά ἀπὸ πολλοὺς μῆνες, τὸ Ἰσπανικὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα καὶ τὸ Ἐνωτικὸν Σοσιαλιστικὸν Κόμμα τῆς Καταλωνίας (πὺ προσχώρησε στὴν Κομμουνιστικὴ Διεθνή), ἐπιωφελομένω ἀπὸ τὴν ἀπήχησιν πού εἶχε ὁ ἐφοδιασμὸς τῆς Ἰσπανίας ἀπὸ τὴ Σοβιετικὴ Ρωσία καὶ ἀκόμα περισσότερο ἀπ' τὰ πολυάριθμα ὀλιγά ἀποθέματα πού ἀπόκτησαν ἀπ' τὴν σπυρὴ τους ἐπαρῆ μέ τὴν ΕΣΣΔ, ἐξαπόλυσαν μέσα στοὺς κόλπους τῆς Ἰσπανικῆς δημοκρατίας, μὴ αἰσχροὺ ἐκστρατεία ἐνάγνια ἀπὸ Ἐνωτικὸν Ἐργατικὸν Μαρξιστικὸν Κόμμα, πού εἶχε ἰδρύσει ὁ Χοσκέιν Μαουρίν, ὁ ὁποῖος ἔδωσε τὴ ζωὴ του γιὰ τὴν Ἐπανάστασιν, ἐνάγνια στὴν Ἐθνικὴ Συνομοσπονδία Ἐργατίας καὶ στὴν Ἰβηρικὴ Ἀναρχικὴ Ὁμοσπονδία, ἐργατικὰς ὀργανώσεις πού εἶχαν ἐναντιωθεῖ ἰσθὴν κυριαρχία τους καὶ ἦσαν ἀποφασισμέναι ν' ἀνταποκθῶν στὴν ἐγκαθίδρυσιν ὁποιασδήποτε βλοκλιρωτικῆς δικτατορίας, καὶ γὰρ προωθήσουν δυο γίνονται περισσότερο τὶς κατασχίσεις τῆς ἐργατικῆς τάξης.

Ἐδῶ καὶ μῆνες παρακολοῦθησαμε τὰ σταλινικὰ κόμματα νὰ ἀπατοῦν καὶ νὰ ἀναγγέλουν τὴν κήρυξιν ἐκτὸς νόμου καὶ τῆ φυσικῆ ἐξόντιωσιν αὐτῶν τῶν ἐνοχλητικῶν ἐπαναστατικῶν. Τοὺς εἶδαμε νὰ ἐξωφραλλίζων, χάριτι ἰσθὴ στρατιωτικῆ τους δυνάμει, στηριγμένη στὶς διεθνεῖς ταξιαρχίας καὶ στὴν διπλωματικὴ πίεσιν τῶν ἐπίσημων ἐκπροσώπων τῆς ΕΣΣΔ, μέτρα ἐξωστρατευτικὰ ἐνάγνια ἀπὸ ΡΟΜ καὶ στὴν CNT. Ἡ ἀντιφασιστικὴ ἐνότητι καπακρεοῦρηθηκε συστῆματικὰ ἀπὸ αὐτοὺς πού, κάτω ἀπὸ τὶς διαταγὰς τῆς Μόσχας, δὲν θέλουν τὴν ἐργατικὴν ἰθμοκρατία στὴν Ἰσπανία.

Ἄς ὑπενθυμίσουμε τὰ γεγονότα. Στὴ Μαδρίτη, ὅπου ἔχασε ἑκατοντάδες χιλιάδες ἀγωνιστὰς, τὸ ΡΟΜ ὕψισταται τὴν παράνομη δήμευσιν τοῦ σταθμοῦ τοῦ ΤSF, τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς ἐκδόσεως τοῦ βδομαδιακοῦ ὀργανοῦ του, «Ὁ Κόκκινος Μαχητὴς», καὶ τὴ διάλυσιν τῆς Κόκκινης Βοήθειάς του. Στὸ Μπιλμπάο, ἀπαγορεύεται ἡ ἐκδόσιν τοῦ ὀργανοῦ τῆς CNT, τὴν παραμονὴ τῆς ἐπίθεσεως στὴ Γκερ-

νικά\*, και φυλακίζονται οι συντάκτες του. Στη Βαλένθια, ο Μαρτό, ήρωϊκός κύντροφος του Νουρούσι, φυλακίζεται μαζί με πάνω από 200 ελευθεριακούς. Μια αυθροκρυμένη μερίδα του τύπου επανταλαμδάνει καθημερινά πώς τό ΡΟΥΜ είναι ένα κόμμα παρατόρων των Χίτλερ - Φράνκο - Μουσαολίνι, δηλαδή, ένα κόμμα που πρέπει να εξολοθρευτεί. Δέν μετράει καθόλου πώς τό αίμα των προλετάριων αυτού του κόμματος χύνεται πατάμι σέ όλα τά μέτωπα. Οι αυκοφαντες δέν ένδιαφέρονται, έντελούν τήν άποστολή τους. Ή αυκοφάντια στοχεύει στόν έξευτελισμό. Ο έξευτελισμός στόν πολιτικό στραγγαλισμό. Για να τελειώνουμε, χρησιμοποιούν ακόμα και τήν παράνομη ή νόμιμη βολοφάνια.

Γνωρίζουμε τήν αίτια των γεγονότων της 3 και 6 Μάη: ήταν ή κρίση της έξουσίας στην Καταλωνία, όφειλόμενη στην πίεση του PSUC (της Κομμουνιστικής Διεθνούς) που ύποστηριζει τον άφοπλισμό της εργατικής τάξης και μία έξουσία έντονα άνταεργατική. Ή κρίση φτάνει στο άπόγειό της όταν, στις 3 Μάη, ή άστυνομία δέσποκούμενη από ΕΝΑΝ άξιωματικό του PSUC, έπιτίθεται σπούς άγωνιστές των δύο συνδικαλιστικών Συνομοσπονδιών, που ήταν επιφορτισμένες να φρουρούν τό Κέντρο Τηλεπικοινωνιών. Γνωρίζουμε τήν ένταση και ίσχυρή άντιδραση όλόκληρου του καταλάγκου παρατακράτους, που γίνεται κύριος της κατάστασης επί πολλές μέρες και που, έξαφνης μιάς λίγο - πολύ κακώς έννοούμενης πίστης στην άνταφασιστική ύπόθεση, έπιπρέπει άργότερα να τό άφοπλίσουν, χάνοντας έτσι όλα τά ώφέλη της νίκης του. Ή πιο σημαντική προσπάθεια σ' αυτή τήν έξιοθαύμαστη ένσπλη έπιχείρηση, πραγματοποιήθηκε από τους άγωνιστές της βάσης της CNT, της FAI και του ΡΟΥΜ. Στη διάρκεια αυτών των δραματικών ήμερών, ο! σπαλιγνικά του PSUC δολοφόνησαν προμειετημένα (άφου πούσ συνέλαβαν), τον φιλόσοφο και άναρχικό άγωνιστή Καμίλλο Μπερνέρι και τον έγγονό του μεγάλου έχτελεισμένου του Μόντχουίτς, στα 1909, Φρανθίσκο Φερρέρ. Είναι φανερό πώς οι όπαδοί του όλόκληρωτικού καθεστώτος έχασαν κάθε ήθικό φραγήμ και είναι άποφασισμένοι να μή σταματήσουν μπροστά σέ κανένα έμπόδιο.

Μαθαίνουμε, τέλος, πώς άφου προκάλεσαν τήν πτώση της κυβέρνησης Λάργκο Κομποαγέρο, με τήν άπαίτηση τους να διαλυθεί τό ΡΟΥΜ, που ήταν ένα παράνομο και άνταστυραγματικό μέτρο ακόμα και από τη σκοπιά της άστικής δημοκρατίας, — ένα μέτρο που ο Λάργκο Κομποαγέρο θά 'πρεπε ν' άρνηθεί να πραγματοποιήσει — ξανάρχισαν τίς έπαθήσεις τους με τή σύμπραξη της κυβέρνησης Νε-

\* Σ.τ.Ε. Πού είναι πιο γνωστή με τήν άγγλική προφορά σάν Γκουέρνικα.

γκρίν — Πριέτο. Μιλάνε άνοχητά πώς θέλουν νά κηρύχτει έκτός νόμου ένα κόμμα 50.000 εργαζόμενων, πού τά χιλιάδες μέλη του συμπεριφέρθηκαν στό μέτωπο σάν ήρωες, παλεμώντας μέχρι θανάτου. Έτσι σκοπεύουν νά εγκαθιδρύσουν στην Ίσπανία ένα καθεστώς σιωπής και τρομοκρατίας.

Είναι πιά καιρός νά κινήσομε την εργατική τάξη και όλους τούς καλόπιστους ανθρώπους. Όλη η ή Ισπανική ήπανάσταση κινδυνεύει. Χτυπώντας τη πασιπλάτα, καθιστούν αδύνατη την στρατιωτική νίκη. Προκαλούν την έχθρα των εργαζόμενων και προετοιμάζουν μιá στρατιωτική δικτατορία πού θά οδηγήσει ένα λαό, έξαντλημένο από τίς θυσίες, σέ κάποιο ολοκληρωτικό καθεστώς, πού καταχρηστικά θά αυτοαποκαλείται δημοκρατικό, χωρίς ψευδί και ήλευθερία.

Καλούμε όλες τίς εργατικές οργανώσεις, όλους τούς αγωνιστές χωρίς κομματικές διακρίσεις, γιά νά απαιτήσομε επίσημα και άκούραστα, στό όνομα τής σωτηρίας τής εργατικής Ίσπανίας.

—Τόν περματισμό τής συστηματικής ήκστρατείας ψεύδους και συκοφαντίας πού δηλητηριάζει όλη την πολιτική ζωή.

—Τόν περματισμό των επιθέσεων και των σκανδαλώδων μονόπλευρων μέτρων καταστολής, πού στρέφονται ενάντια στους εργαζόμενους ά όποιο όποστηρίζουν τόν κοινωνικό μετασχηματισμό και αντίτάσσονται στις όλοκληρωτικές δικτατορίες.

—Τή χωρίς όρους νομιμοποίηση του ΡΟUM, τής CNT και τής FAI.

—Τήν άπελευθέρωση των εργατών πού συνελήφθησαν μετά τίς μέρες του Μάη.

—Τήν ήλευθερία του τύπου γιά όλα τά εργατικά κόμματα.

—Τήν άπελευθέρωση του Χουλιάν Γκομέθ Γκόρκιγ.

—Τήν τιμωρία των πασίγνωστων δολοφόνων του Καμίλλο Μπερνέρι και του Φρανθίσκο Φερρέρ.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ  
ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

## Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΑΝΤΡΕΣ ΝΙΝ

Οί δράστες της

Οί αιτίες της

Όταν ο Άνδρες Νίν δολοφονήθηκε στην Ισπανία από την GPU, στά τέλη του Ιούνη 1937, το Ισπανικό προλεταριάτο έχασε πραγματικά τον καλύτερο ηγέτη του, αϊκόν που διέθετε τη μεγαλύτερη διαρατικότητα και πολιτικό ταλέντο, τον πιο πιστό, τον πιο σοβαρό, τον πιο άρρασκωμένο. Και δέν ήταν μόνο το Ισπανικό προλεταριάτο που στερήθηκε τον πιο φωτισμένο ηγέτη του, αλλά και ή εργατική τάξη όλων των χωρών είδε νά χάνεται μαζί του ένας από τους πιο έλικεικούς και πιο έμπιστους άρχηγούς της. Άκόμα, υφώθηκε σέ όλον τον κόσμο ένας θρήνος γειμάτος άγωνάχτηρη, που συγκράτησε τά χέρια των δημίων που έπομαϊζόντουσαν για νέα έγκλήματα. Όσο για την Ισπανική εργατική τάξη, δέν κατάλαβε άμέσως την βαρύτητα αυτού του γεγονότος. Ό πόλεμος άραυρούσε καθημερινά τη ζωή πολλών αγωνιστών. Μιά ζωή λιγότερο, ακόμα κι άν αυτή άνηκε σ' έναν τόσο έξαιρετικό άνθρωπο όπως ο Νίν, φευνόταν ένα γεγονός χωρίς μεγάλη σημασία. Ό αίσχρός σταλινικός τύπος κατάφερε νά διαδώσει τό ψέμμα, και νά άποσκωπήσει τό έγκλημα. Και τά πράγματα έμειναν έτσι.

Και ωστόσο, παρά τη λάσπη που ο σταλινισμός, άνελώνοντας τίς δυνάμεις του από την Ισπανική άνταπανάσταση, έρριξε στην Ισπανία και στό έξωτερικό. πάνω στον Άνδρες Νίν για νά λερώσει τη μνήμη του, ή ζωή και ο θάνατος του τελευταίου άποχτούν καθημερινά όλο και μεγαλύτερη έπικαιρότητα και μεγαλύτερη πολιτική βαρύτητα στό μάτια των μαζών της παγκόσμιας εργατιάς. Οί δολοφόνοι του Άνδρες Νίν, μέλη του κομμουνιστικού κόμματος, δέν μπόρεσαν, ούτε θά μπουρέσουν νά εξαφανίσουν τά έγχη των έγκλημάτων τους, μέ νέες δολοφονίες. Χιλιάδες Ισπανοί εργάτες, ιδιαίτερα όσοι υπήρξαν κομμουνιστοί του σύντροφου, είναι άποφασισμένοι νά τιμήσουν τη μνήμη του Άνδρες Νίν και νά καταγγέλλουν τους δολοφόνους μέχρι ο εργαζόμενος λαός νά τιμωρήσει όσους διέπραξαν τη δολοφονία, όσους συνέργησαν σ' αυτήν και όσους την κάλυψαν.



Ἡ ἰσπανικὴ καὶ ἡ διεθνὴς ἐργατικὴ τάξη, ἀγνοοῦν σχεδὸν ὁλότελα τίς συνθήκες κάτω ἀπ' τὶς ὁποῖες ἔγινε ἡ δολοφονία τοῦ Ἀντρές Νίν, τὴν πολιτικὴν θαρῦτητα αὐτῆς τῆς ἐνέργειας, τοὺς ἐμπνευστὲς καὶ τοὺς δραστὲς αὐτοῦ τοῦ ἐγκλήματος. Ἐδῶ θὰ ἐπιχειρήσουμε νὰ φωτίσουμε τὰ διάφορα σημεῖα καί, μᾶλο πού ἐργασία μας δέν εἶναι πλήρης — ἀφοῦ μέχρι τώρα δέν μποροῦσαμε νὰ μάθουμε ὅλη τὴν ἀλήθεια — πιστεύουμε ὅτι θὰ προσφέρει στοὺς ἀναγνώστες ἐπαρκῆ στοιχεῖα γιὰ νὰ κρίνουν τὰ γεγονότα καὶ νὰ γνωρίσουν τοὺς ὑπαίτιους.

## Γιατί δολοφονήθηκε ὁ Ἀντρές Νίν

Ἰκανὸ ἀρχὴν, γιατί ὁ Νίν συμβόλιζε στὴν Ἰσπανία τὴ γενιά ἐκείνη πού, ἀφοῦ ἰδημούργησε τὴν Κομμουνιστικὴν Διεθνή, διαχώρισε τὴ θέση πῆς, ἐλέγοντάς τιν βέβαια μᾶς γραφειοκρατικῆς κᾶστας καὶ μᾶς κωντόθωρης πολιτικῆς. Παραμένοντας πιστὸς μέχρι θανάτου στὶς ἐπαναστατικὲς ἀρχές τῆς Γ' Διεθνoῦς, ὅταν αὐτὴ ἰδρύθηρε κάτω ἀπὸ τὴν καθοδήγηση τοῦ Λένιν καὶ τοῦ Τρότσκι, ὁ Νίν τὴν ἐγκατέλειψε γιὰ νὰ συνεχίσει νὰ ὑπερασπίζεται τὶς βασικὲς ἀρχές τοῦ ἐπαναστατικοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος, πού εἶχαν καταπατηθεῖ ἀπὸ τὴν σλαβικὴν γραφειοκρατία. Αὐτὴ τὴ στάση δέν τὴ συγχώρησε ποτέ ἡ ἐγκληματικὴ κλίκα, πού κάτω ἀπὸ τὴν καθοδήγηση τοῦ Στάλιν, κυριαρχεῖ μὲ τὴ βία πάνω στό ρώσικο προλεταριάτο καὶ πού θὰ ἤθελε νὰ ὀδηγήσει στὴν ἴδια θέση τὴ διεθνή ἐργατικὴ τάξη.

Ὡστόσο, αὐτὴ δέν ὑπῆρξε ἡ μόνη βασικὴ αἰτία τῆς ἀτιμῆς δολοφονίας τοῦ Ἀντρές Νίν. Οἱ ἄμεσες αἰτίες θὰ πρέπει ν' ἀναζητηθοῦν στὴν ἴδια τὴν ἰσπανικὴν ἐπανάσταση. Ὁ Ἀντρές Νίν ἦταν ὁ πολιτικὸς γραμματεὺς τοῦ Ἑνωποιημένου Μαρξιστικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος (POUM) καί, συνακόλουθα, ὁ πῶ ὑπεύθυνος ἐκφραστὴς τῆς πολιτικῆς του. Αὐτὴ ἡ πολιτικὴ δέν ἦταν τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ συνεπὴς ὑπεράσπιση τῶν συμφερόντων τοῦ προλεταριάτου μέσα στὴν ἰσπανικὴ ἐπανάσταση. Ἦταν μὰ πολιτικὴ πού ἀποσκοποῦσε, πάνω ἀπ' ὅλα, στὴν ἐξακρόαση τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς ἐργατικῆς τάξης καὶ στὴν μείωση τῆς ἐπάρροης τῶν ἀστικοδημοκρατικῶν τάσεων καὶ τῶν τάσεων τοῦ Λαϊκοῦ Μετώπου, οἱ ὁποῖες μὲ τὴν συμβιβαστικὴν καὶ ὑποχωρητικὴν τὸν παγκτική, ἰδημοῦργησαν τὶς προϋποθέσεις γιὰ τὴν φασιστικὴν στρατιωτικὴν ἀναρσία πῆς 19 Ἰουλίου 1936. Δολοφονώντας τὸν Ἀντρές Νίν, ἤθελαν νὰ συντρίψουν τὸ POUM, νὰ ἐκαληδενίσουν τὴν πῶ δραστικὴν ἐπαναστατικὴν δύναμιν τοῦ ἰσπανικοῦ προλεταριάτου. Εἶναι τραγελαφικὸ τὸ γεγονός ὅτι τὴν πραγμάτωση αὐτοῦ τοῦ στόχου δέν τὴν ἀνέλαβε ἡ ἴδια ἡ ἀστικὴ τάξη, ἀλλὰ τὸ κομμουνιστικὸ

κόμμα και τὰ μέλη τῶν ἄλλων τμημάτων τῆς Γ' Διεθνoῦς, πού στρατολογήθηκαν ειδικά γιά νά ἐκτελέσουν αὐτό τό ἀντεπαναστατικό ἔργο. Ὅταν δολοφονήθηκε ὁ Νίν, πολλοί ἄλλοι καμματακοί του σύντροφοι εἶχαν ἤδη σφαγεί ἢ τουφεκιστεῖ, ἑκατοντάδες ἀγωνιστές τοῦ POUM εἶχαν φυλακιστεῖ καί ἄλλοι πόσοι εἶχαν βασανιστεῖ ἀνελέητα στήν «Τσεκά» τοῦ SIM, στά μπουτρούμα τῆς κρασικῆς ἀστυνομίας, σὲς πλωτές φυλακίεσ ἢ στά στρατόπεδα ἐργασίας τοῦ ἀπὸνθρωπου σταλινικοῦ δικασιγῆ Ἀστόργια. Τότε τό POUM πέθηκε ἐκτός νόμου, γιά νά τοῦ ἀπαγορευθεῖ κάθε δημόσια πολιτική ἐκδήλωση. Αὐτό ἀκριβῶς ἐπαδίδωκαν ὥστε ἡ ἰσπανική ἐργατική τάξη νά στερηθεῖ τήν αὐθεντική της ἐκφραση τῆ στιγμῆ ἀκριβῶς, πού τήν εἶχε περυσότερο ἀνάγκη.

Γιά ποιoύς λόγους ἐγινε ἡ «νόμιμη» διάλυση τοῦ POUM;

Γιατί ἀγωνιζόταν ὁ Νίν, γιατί πέθανε;

Γιά νά ὑπερασπιστεῖ τό σύνθημα τοῦ πολέμου σὸ μέτωπο καί τό σύνθημα τῆς ἐπανάστασης σὲς μετόπισθεν.

Γιά νά ὑπερασπιστεῖ τίς ἐργατικές ἐπιτροπές, νόμιμα δημοκρατικά ὄργανα τῆς ἐπανάστασης.

Γιά νά ὑπερασπιστεῖ τήν ἀπόλυτη κυριαρχία τοῦ προλεταριάτου.

Γιά νά ὑπερασπιστεῖ τήν ἐγκαθίδρυση μιᾶς σοσιαλιστικῆς οἰκονομίας καί τήν κατάρρευση τοῦ καπιταλισμοῦ.

Γιά νά ὑπερασπιστεῖ ὅλες τίς προλεταριακές κατακτήσεις τῆς 19 Ἰούλη.

Ἐπειδὴ ὑποστήριξε πῶς ἡ μοναδική ἐγγύηση τῆς νίκης μας ἦταν ἡ ἐπαναστατική ἀλληλεγγύη πῆς διεθνoῦς ἐργατικῆς τάξης καί ὄχι ἡ δράση τῶν «δημοκρατικῶν» ἡμπεροαλιστικῶν χωρῶν.

Ἐπειδὴ ἀντιτάχθηκε σὸ Λαϊκό Μέτωπο, σὲς κυβερνήσεις του καί σὲς κόμματά του, θεωρώντας τα προδότες τοῦ προλεταριάτου.

Ἐπειδὴ ἀγκισμαχόταν τήν κοντόθωρη πολιτική τοῦ λαϊκοῦ Μετώπου ἀπέναντα σὲν εὐρωπαϊκό δημοκρατικό ἡμπεροαλισμό.

Κοντολογίς, ἐπειδὴ τό POUM, ἀπορρασιμένο νά ὑπερασπίσει: τὰ ἐπαναστατικά ἰδανικά τοῦ σοσιαλισμοῦ καί δοδαγμένο ἀπὸ ὅλες τίς ἐμπειρίες πῆς ἰσπανικῆς ἐπανάστασης, μετὰ τίς 14 Ἀπρίλη '31, ἤθελε νά ἐξασφαλίσαι σὸ προλεταριάτο τήν ἐγκαθίδρυση ἐνός καθεστῆτος συλλογικῆς ἰδιοκτησίας, τήν οἰκοδόμηση τοῦ σοσιαλισμοῦ καί δέν ἦταν δικαιθεμεμένο νά δεῖ τῆ θυσία τῶν ἐργατῶν, σὸ μέτωπο καί σὲς μετόπισθεν, νά γίνεται ἀνικεῖμενο ἐκμετάλλευσης ἀπ' τὰ μικροασιτικά ριζοσπαστικά κόμματα καί τὸν εὐρωπαϊκό δημοκρα-

πικό ιμπεριαλισμό, πού ήταν οι κύριοι όπαίτιοι τής ανταρσίας. Αυτό ο σταλινισμός δέν τό συγχώρησε ποτέ στον Άντριές Νιν, στό ΡΟUM και σ' όλους τούς άλλθινούς επαναστάτες.

Τό καμμουνιστικό κόμμα και τό PSUC, ήταν, πάνω άπ' όλα, οι έκφραστοές τής έξωπερικής πολιτικής τής ΕΣΣΔ στην Ίσπανία. Αιτή ή πολιτική είχε σά βασικό τής άπαικείμενκο σκοπό νά πετύχει μιά συμφωνία μέ τήν διεθνή άστικοδημοκρατία, άκέρια κι έν αύτό άπαυτοθσε τήν ελκοκληρωτική θυσία τών συμπεροθόντων και τών επαναστατικών θθανικών του προλεταριάτου. Για νά άναπτύξει και νά φέρει σέ πέρας αιτή τήν πολιτική, ή Σοβιετική Ένωση και τό διεθνές όργανο τής, ή Κομμουνιστική Διεθνή, δέν μποροθσαν νά άνεχθούν δια ιστή χώρα μας ένισχύονται οι κατακτήσεις τής εργατικής τάξης. Συνακόλουθα, ο σταλινισμός είχε άπό τήν άρχή σαν κύριο στόχο του νά συντρέψει τό ΡΟUM μέ όλα τά μέσα και νά τό έξευτελίσει στό μάτια τής παγκόσμιας εργατικής τάξης.

Κατάφερον έ π ί σ η μ α νά καταδικάσουν τό ΡΟUM στη σιωπή. Άλλά τό προλεταριάτο είχε τήν εθκαίρια νά διακρίνει καθημερινά πώς οι κατακτήσεις τής 19 Ίούλη είχαν μειωθεί στό έλάχιστο πώς οι πλούσιοι και οι θύοντες τής γραφειοκρατίας και του στρατου άπολάμβαναν πλοικασπάροχα όλα τά άγαθά, ένύ οι εργάτες πέθαιναν τής πείνας πώς οι φυλακές, ή «σσεκά» του SIM και τής άτυνομίας και τά στρατόπεδα εργασίας γέμιζαν μέ δοικασμένους επαναστάτες πώς οι άγροτικές και βιομηχανικές κολλεκτίβες σαμποτάροταν και καταστρέφοταν πώς τά μικροαστικά κόμματα άποκοθούσαν ξανά τήν παλιά τους δύναμη πώς σπεροθσαν άπ' τό προλεταριάτο τό δικαίωμα νά έκπράξεται ελεύθερα, νά διαμαρτύρεται και νά κρίνει πώς τά συνδικάτα γινόντοσαν άπλά όργανα του άστικού Κράτους.

Γιά νά πετύχει τούς σκοπούς του, τό καμμουνιστικό κόμμα άρχισε, άπ' τήν έναρξη τής επανάστασης, μιά βίαιη έκστρατεία ένάντια στό ΡΟUM, γιατί πίστευε, και δικαιολογημένα, πώς τό ΡΟUM άποσπολονταν άπ' τήν τού συνειδητή επαναστατική μειοψηφία. Η έκστρατεία αιτή άρχισε άπό πή Μαδρίτη, όπου ή στρατιωτική κατάσταση ήταν έξαιρετικά κρίσιμη στό τέλη του 1936 και στις άρχές του 1937 και όπου ή όργάνωση μας ήταν άριθμητικά άδύνατη. Δέν δίστασε μπροστά σέ κανένα μέσο. Οι ραδιοφωνικοί σταθμοί του Κομμουνιστικού Κόμματος στη Μαδρίτη, έπέδιδαν καθημερινά τά μεγαλύτερα φέμματα ο σταλινικός τύπος κατηγοροθσε πώς συντρέφορος μας πώς είνα πάχα σύμμαχοι του Φράνκο σπεροθσαν άπό τήν όργάνωση μας τής Μαδρίτης τό νερό και τό ψωμί και, στό μέτωπο, καταδίωκαν μέ μανία τούς ήρωικούς πολιτοφύλακές τής Έπυωφελούμενοι άπό τήν σχεδόν άπόλυτη κυριαρχία πών σταλινικών πάνω στον κυβερνητικό μηχανισμό τής Μαδρίτης, μετά άπ' αιτή τήν προπα-

ρασκευαστική έκστρατεία, πέρασαν στην άνοιχτη δράση. Η αστυνομία κατέλαβε το «Ράδιο-POUM Μαιρίτης», ανάσπειλε την έκδοση του ημερήσιου δημοσιογραφικού οργάνου, «Ο Κόκκινος Μαχητής» και των εβδομαδιαίων «POUM» και «Πυρός», και κατέστησε αδύνατη για τους συντρόφους μας τη διεξαγωγή άνοιχτης προπαγάνδας. Αυτό δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί χωρίς την συνεργασία της σοσιαλιστικής άριστερας. Ο Λάριζο Κομιταρίερο ήταν πρόεδρος του Υπουργικού Συμβουλίου, ο Άνχελ Γκαλάρτα, υπουργός Ύψιστων και ο Βενθσελάο Κιαρίγιο, γενικός διευθυντής της αστυνομίας.

Άλλα ούτε η αστικοδημοκρατία, ούτε οι διάφορες μορφές ολοκληρωτικής δικτατορίας, δεν μπορούσαν να συντρέψουν εύκολα ένα επαναστατικό κίνημα. Το POUM ζούσε και συνέχιζε τη δράση του, με μεγάλες δυσκολίες και πολλούς κινδύνους στη Μαιρίτη, με πολύ σφρίγος στην Καταλωνία. Η περιοχή της Καταλωνίας ήταν και παραμένει το προπύργιο του κινήματός μας. Ήσει η έκστρατεία δεν μπορούσε να διεξαχθεί με πύση ταχύτητας. Έπρεπε να προμελετηθεί και να προχωρήσει σταδιακά. Άλλωστε, η CNT και η FAI, βρασιάντασαν τότε στο απόγειο της δύναμής τους. Επιπρόκειτο για μεγάλες μάζες των καταλώνων εργαζομένων που γνώριζαν καλά τους άγνωστους του POUM και τους ηγέτες τους. Έπρεπε λοιπόν να ακολουθήσουν ένα σχέδιο. Ωστόσο, βιάστηκαν πολύ να θεωρήσουν την κατάσταση άρκετά ώριμη για μία κατά μέτωπο επίθεση. Αυτή η βιασύνη αποτέλεσε μία από τις βασικές αιτίες που τους εμπόδιζαν να ολοκληρώσουν τους αντικειμενικούς τους σκοπούς.

## Οι μέρες του Μάη

Ακολουθώντας το γενικό τακτικό σχέδιο, που είχαν προκαθορίσει, οι σταλινικοί ήθελαν με κάθε τρόπο να καταρτίσουν πρώτα τις επαναστατικές θέσεις που πρόβλεπαν στην Καταλωνία από POUM, η CNT και η FAI. Η Μόσχα επιτίθονταν καθημερινά σ' αυτές οργανώσεις, κι οι σταλινικοί διεξήγαγαν άνοιχτά μία έκστρατεία ψευδών και λαοπλοχίας εναντίον τους. Ήθελαν να ξεσηρώσουν έναντιόν τους και ιδιαίτερα ενάντια στο POUM, την όργη των εργατών, ριχνώντας τους την ευθύνη για τα οργανωτικά σφάλματα στα μετόπισθεν. Τα πράγματα έφτασαν σε τέτοιο σημείο, ώστε οι σταλινικοί, οι όποια διεύθυναν τις υπηρεσίες ανεφοδιασμού, να οργανώσουν απροκάλυπτα σαμποτάζ για να προκαλέσουν την λαϊκή έχθρότητα ενάντια στα επαναστατικά στοιχεία, που τα κατηγορούσαν ότι αυτοί ακριβώς ήταν οι δράστες του σαμποτάζ. Πολυάριθμα ξένα σταλινικά πράκτορες, ειδικευμένοι σ' αυτού του είδους τις ενέργειες, συγκεντρώ-

θησαν στην Καταλωνία. Αυτοί οι πράχτορες ανέλαβαν να προλειάνουν το έδαφος και να πείσουν τους ίδιους τους όπαιδούς του καταλωνικού PSUC για την αναγκαιότητα μιας κατά μέτωπο επίθεσης εναντίον του POUM, γιατί όρισμένα ήταν αντίθετα σ' αυτήν, αφού γνώριζαν καλά την εργατιά της Βαρκελώνης και τους κινδύνους που περιέκλεινε μία τέτοια ενέργεια.

Σύμφωνα με τά σχέδια, θά έπατίθονταν πρώτα στο POUM. Γιατά νά τό καταφέρουν, θά έπρεπε νά εξασφαλίσουν τήν ουδετερότητα τής CNT και τής FAI, ώστε αυτές οι οργανώσεις νά μήν διαμαρτυρηθούν, ούτε νά ύποστηρίξουν τό POUM, τή στιγμή πού θά άρχιζαν οι διώξεις του κόμματός μας. Καλάσκων δημόσια τους αναρχοσυνδικαλιστές και έκαναν εκκλήσεις ενότητας. Έφαρμιζαν έτσι τήν περιφημη «πολιτική τής ενότητας», από τήν όποια εύκολα ξεγελάστηκαν οι έλλοιμοί ύπερταπιστές τής άδευλαξίας μέσα στην CNT. Ωστόσο, τήν ίδια εποχή, μέ τά ίδια μέσα, μειωνόταν προσευτικά τό κύρος των έλευθεριακών οργανώσεων.

Τό μίσος συγκεικρωνόταν βασικά πάνω στο POUM, πού στά μάτια τους τό ενσάρκωνε ό Άντρές Νίν. Ό κομμουνιστικός τύπος διπλασίασε τίς έπιθέσεις του, οι άρχισε νά γεμίζει τίς στήλιες του μέ άνακαινωθέντα τής σοβιετικής πρεσβείας τής Βαρκελώνης. Τό δελτίο τής 27ης Μερραρχίας, μιας σταλινικής μεραρχίας, δημοσίευσε μία τηλεογραφή πού παρίστανε τόν Νίν άγριαλά μέ τόν Φράνκο. Η έφημερίδα του PSUC τής Λερίδα έφτασε νά γράψει: «Πρέπει νά έξοντώσουμε τόν Νίν και τήν μικρή ομάδα των φίλων του». Αυτός ήταν ό τίτλος ενός άρθρου πού έφερε τήν ύπογραφή του σταλινικού βουλευτή Βαϊντές, πού άργότερα διαγράφηκε από τό κόμμα για προδοσία. Έτσι δημιουργούσαν τίς πιό πρόσφαρες συνθήκες για ένα τογερμό.

Ωστόσο, μία άνοιχτή επίθεση παρυσίαζε αρκετές δυσκολίες. Τό POUM, οι όπαίδοί του, οι ήγγεες του Χουκίν Μαουρίν και Άντρές Νίν, ήταν πολύ γνωστοί στο καταλωνικό προλεταριάτο, ώστε νά μπύρουν νά τους έμφανίσουν σαν ύποπτους ζέποντα στην ύπόθεση τής επανάστασης. Χρειαζόταν μία προβοιάπια πού θά εξοτίμωνε τήν άργη των εργατών. Αυτό έκαναν. Άκολούθησε ή μάχη του Κέντρου Τηλεπικοινωνιών' αυτές ήταν οι ένδοξες «Μέρες του Μάη». Δέν είναι άπαραίτητο νά εξηγήσουμε εδώ τό νόημα αυτών των «ημερών», τή δράση του προλεταριάτου και τήν αντίδραση των άντεπαναστατικών δυνάμεων. Είναι όμως άπαραίτητο νά πούμε πώς αυτή ή προβοιάπια προετοιμάστηκε συνειδητά, ως τίς τελευταίες της λεπτομέρειες. «Όσον άφορά τήν προβοιάπια των γεγονότων του Μάη, υπάρχουν ακόμα πολλά νά ειπωθούν, λέει ή Φεδερίκα Μοντσένυ, στην άπάντησή της στον γενικό εισαγγελέα, στη διάρκεια τής δίχης πού διεξήχθησε στη Βαρκελώνη ενάντια στην Έχτελευσική

Έπιτροπή του ΡΟΥΜ. Καί μπορούμε νά προσθέσουμε πώς οί Μέρες τού Μάη προκλήθηκαν αποβεδειγμένα από τό ΡSUC καί τούς ξένους πράκτορες του, μέ σκοπό νά δικαιολογηθούν τά κατασταλτικά μέτρα πού θά παίρνονταν ενάντια στην επαναστατική πρωτοπορία' ενώ σταματούσαν οί οδομαχίες, μετά την προδοσία τών ήρρετών τής CNT, οί άντεπαναστασιακές δυνάμεις τίσσειαν στην παντοδυναμία τους. Τότε άρχισε ένα λυσσαλέο κυνηγητό όλων τών επαναστατών. Έπειδή ήξεραν πώς δέν διαθέταν άρκετή δύναμη ώστε νά συντρίβουν τούς άναρχικούς κι έμεις, συγκέντρωσαν όλη τους την έπιθετικότητα ενάντια στό ΡΟΥΜ, «μοναδικό υπεύθυνο τών γεγονότων». Ή έκστρατεία πού διεξάγονταν πριν από τά γεγονότα τού Μάη απ' τόν τύπο πού ΡSUC, έφτασε τότε στό απόγειο τής άτιμίας της. Δέ ζητούσαν τίποτα λιγότερο απ' τή φυσική έξόντωση τών άγωνιστών μας, τό κλεισίμο τών οργάνων προπαγάνδας μας, τόν όριστικό τερματισμό τής πολιτικής δραστηριότητας τού ΡΟΥΜ.

Ακόμα κι έτσι, ή κατάσταση δέν ήταν άρκετά ώριμη ώστε νά εξαρραχτούν ριζικά αυτά τά μέτρα. Δέν μπορούσαν καν νά προβάλλουν σάν πολιτικό έπιχείρημα την άνάμειξη τού ΡΟΥΜ σνά γεγονότα αυτών τών αξιωμανημόνευτων ήμερών. Όλο τό καταλόγιο προλεταριάτο τά είχε ζήσει, όλη ή επαναστατική εργατική τάξη τής Βαρκελώνης είχε ταχθεί στό πλευρό τών άγωνιστών σνά οδομαχίατα. Όλος ο κόσμος ήξερε πην αλήθεια γιά τά γεγονότα. Αμέσως μετά τίς μέρες τού Μάη, ή άντεπαναστασία δέν αισθάνθηκε άρκετά ισχυρή στην Καταλωνία, ώστε νά συντρίψει πολιτικά, καί οργανωτικά μιά εργατική παράταξη, μέ τό άπλοϊκό έπιχείρημα πώς είχε άναμειχθεί σ' αυτά τά έπεισόδια. Στην ουσία, θά 'πρεπε νά φοβάται ένα ξεσπάσμα όργης τού προλεταριάτου.

Κατέφυγαν τότε στην κυβέρνηση τής Βαλένθια, πού πρόεδρος της ήταν ακόμα ο Λάργκο Καμπαγέρο. Προσπάθησαν νά αποσπάσουν απ' αυτόν ένα διάταγμα μέ τό όποιο τό ΡΟΥΜ θά κηρυσσόταν «έντός νόμου». Στη διάρκεια τής δικης πού έγινε στη Βαρκελώνη ενάντια στό κόμμα μας, ο Λάργκο Καμπαγέρο δήλωσε: «Μού ζητήθηκε έπιμονα ή διάλυση τού ΡΟΥΜ. Δέν τό δέχτηκα ποτέ. Δέν άγωνίστηκα 50 όλόκληρα χρόνια γιά τά δημοκρατικά δικαιώματα τών εργατών γιά ν' αποπειραθώ νά διαπράξω κάτι τέτοιο ενάντια σ' αυτά τά δικαιώματα». Έτσι άπότυχε κι αυτή ή νέα σκευωρία.

Λίγο άργότερα σχηματίστηκε ή κυβέρνηση Νιγκρέν, χωρίς τή συμμετοχή τής σοσιαλιστικής άριστεράς, ούτε τής CNT, ούτε τής FAI. Ή ευκαιρία αυτή ήταν πού κατάλληλη. Έπρεπε νά έπιχειρηθεί κατά μέτωπο έπίθεση. Τό σχέδιο καταστρώθηκε, ερήθησαν οί συνεργάτες, έπιλέχθηκε τό πεδίο τών έπιχειρήσεων. Τότε, λοιπόν, σκηνοθετήθηκε ή τερατώδης σκευωρία ενάντια στον Άντρές Νίν καί στό κόμμα του.

Τό σχέδιο επίθεσης δέν είχε πιά σάν βάση τίς Μέρες τοῦ Μάη, ἔνα πρόσχημα ἐπισημαστέες καί ἐπιεικόμενες, πού θά μπορούσε γιά πολύ καιρό νά χρησιμοποιεῖται πολιτικά τό ἴδιο τό ΡΟUM. Ἐπρεπε νά τοῦ δώσουν ἕνα χαρακτηρισμό ἐγκληματικό: νά ἐμφανίσουν τόν Ἄντρές Νίν, τόν πού ἐπιφανῆ ἡγέτη τοῦ ΡΟUM καί τό κόμμα του ὅτι διατηροῦν σχέσεις μέ τοὺς πού θανάσιμος ἐχθρούς τους, τοὺς φασίστες. Ἐπὶ ἕνα μιά πολιτική ταχτική καί μιά ἰδιαίτερη τεχνική γιά τήν ἐπιπρόσθετο τῶν πού φρεναλέων ἐγκλημάτων: αὐτή πού ἀκαλουθεῖσε συστηματικά ἡ GPU, ὅταν ἐπιχειροῦσε νά συλλάβει τοὺς ρώσους ἀντιφρονούντες καί νά στήσει τίς διαβόητες «δίνες τῆς Μόσχας». Ἐμπνεόμενα ἀπό τίς μεθόδους της, οἱ ἰσπανοὶ καί ξένοι σταλινικοὶ πράχτορες ἀνέλαβαν δράση.

## Τό ἔγγραφο «N»

Στίς 16 Ἰούνη 1937, συνέλαβαν τόν Ἄντρές Νίν καί ἀρχισαν νά παίρνουν καταστασιακά μέτρα ἐναντία στό κόμμα του. Γιά νά δικαιοδοτήσουν αὐτές τίς ἐνέργειες, «ἀνακάλυψαν» τό ἔγγραφο «N». Σύμφωνα μέ τήν ἐρμηνεία πού ἔδωσε, μέ τήν ἀμεση συνεργία τῆς τότε κυβένησης, ἡ σταλινική ἀστυνομία τῆς Μαδρίτης, ἀστυνομικοὶ πού συνέλαβαν τό οσημασμένο φασίστα Χαβιέρ-Φερνάντεθ Γκλιολφίν, εἶχαν βρεῖ πάνω του ἕνα σχεδιάγραμμα τῆς Μαδρίτης, στό ὅπου ἦσαν σημειωμένες, οἱ θέσεις τοῦ πυροβολικοῦ καί τῶν ἀντιαεροπορικών. Σύμφωνα μ' αὐτή τήν ἀστυνομική ἐκδοχή, οἱ ἀστυνομικοί, «ἐξετάζοντας» αὐτό τό σχεδιάγραμμα στά ἐργαστήρια τῆς Ἐδδικῆς Ταξιαρχίας τῆς Μαδρίτης (ἐργαστήρια, πού, καθὼς ἀποδείχθηκε στή συνέχεια, δέν ὑπῆρχαν), ἀνακάλυψαν ἕνα κρυπτογραφημένο κείμενο πού ἔτυχε νά εἶναι, (πῶς ἐκπληρωτική σύμπτωση!) μιά ἀναφορά πού ἀπευθυνόταν στόν Φράνκο, γραμμένη ἀπό τοὺς πράκτορες πού στή Μαδρίτη τοῦ Διεγαν πῶς διατηροῦσαν σχέσεις μέ τό διακεκριμένο μέλος τοῦ ΡΟUM, γνωστό σάν «N.», πού ἦταν πρόθυμο νά τοὺς βοηθήσει καί νά τοὺς παραφέρει τήν πολιτική του ὑποστήριξη.

Εἶναι φανερό ὅτι μέ τό γράμμα N ἤθελαν νά ὑποδείξουν τόν ἀδιάφορο ἐπαναστάτη Ἄντρές Νίν. Ἡ πλειοψηφία ἦσαν τόσο φανερό ὥστε κανεὶς δέν τὴν πιστεύει. Ἀπὸ τήν πρώτη στιγμή δέν βρέθηκε οὔτε ἕνας ὑπεύθυνος πολιτικός ἀνδρας, πού λαβαίνοντας γνώση τοῦ «ἐγγράφου», νά δώσει ἔστω καί τήν παραμικρή βάση σ' αὐτήν τήν τόσο ἀδέξια στημένη πλειοψηφία. Μόνο οἱ σταλινικοί, στοὺς ὁποίους ἀνῆκαν οἱ δράστες καί οἱ συνεργοὶ αὐτῆς τῆς τερατώδους ἀπάτης, ἐπισημασθήσαν ἀπὸ τήν εὐκαιρία γιά νά ἐκδηλώσουν τό μίσος τους καί τίς ἀντεπαναστατικές τους διαθέσεις. Αὐτοὶ ἐπιπρόσθετο καί ἐπέτελεσαν τούτη τήν πολιτική ραδιουργία.

Θά πρέπει νά ποιήμε, πώς στις 18 Ίουνη, ὁ γενικός Διευθυντής τῆς Ἀστυνομίας κάλυψε στό γραφεῖο του ἄλλους τούς ξένους ἀνταποκριντές πού θροσκόντουσαν στή Βαλένθια. Ὁ σκοπός αὐτῆς τῆς συγκέντρωσης ἦταν νά τούς δείξει τό «ἔγγραφο Ν.», προκειμένου νά ἀπαντήσει τήν ἐνοχή τοῦ Νίνυ καί τοῦ ΡΟΥΜ, δηλαδή τίς σχέσεις τους μέ τήν φασιστική καταστολή. Οἱ δημοσιογράφοι κατάλαβαν ἀμέσως πώς ἐπρόκειτο γιά ἓνα ἀνόητο τέχνασμα. Τηλεγράφησαν στίς ἔφημερίδες τους, δηλώνοντας πώς δέν ἔπρεπε νά δοθεῖ ἔκταση σέ μιά παράμοια πλεκτάνη. Ὡστόσο ἐρέθηκε μιά ἀγγλική ἔφημερίδα πού ἔδωσε ἔκταση σ' αὐτό τό «ἔγγραφο». Ὁ ἀνταποκριτής τῆς στή Βαλένθια διαμαρτυρήθηκε ἀμέσως λέγοντας πώς δέν μπορεῖ κανείς νά δώσει πίστη σέ μιά τόσο κατάφυρη πλαστογραφία.

Ἰπρέπει ἀκόμα νά τονίσουμε πώς ἀρχικά, δέν μπόρεσε κανείς νά μάθει ἀπό αἰγυρη πηγῆ, πώς καί ἀπό καόν πλαστογραφήθηκε τό «ἔγγραφο Ν.». Σήμερα δια αὐτά ἔχουν ξεκαθαριστεῖ καί τίποτα δέν ἔχει παραμείνει σκεπτόν.

Στή φασιστική ὀργάνωση τῆς Μαδρίτης, πού διεύθυνε ὁ φαλαγγίτης Χαβιέρ - Φερνάντεθ Γκολφίν, πού νόμιμα ἐκτελέσθηκε στή Βαρκελώνη, ὁ Ἐπίτροπος τῆς Εἰδικῆς Ταξιαρχίας τῆς πρωτεύουσας, Φερνάντο Βαλεντίν, ἔβαλε γιά λογαριασμό τῆς ἀστυνομίας, κάποιον Ἀλμπέρτο Καστίγια, ὁ ὁποῖος καθῶς φαίνεται, ἐρίσκειται σήμερα στό Παρίσι, κατέχοντας μιά σημαντική περιουσία. Τό σχεδιάγραμμα πού ἐρέθηκε στόν Γκολφίν, καί στό ὅποιο ἦταν σημειωμένες αἱ θέσεις τοῦ πυροβολικοῦ, τό εἶχε στήν κατοχή του ὁ Καστίγια μερικές δοσιμάδες, γιατί εἶχε κατορθώσει νά κερδίσει τήν πολιτική καί φασιστική ἐμπιστοσύνη τῶν φασιστῶν.

Ἐχοντας στήν κατοχή του τό σχεδιαγράμμα, ὁ Καστίγια τό παράδωσε στούς σταλινικούς πράχτορες. Ἐνας ρώσος κομμουνιστής, πού ἀκόμα δέν ἔχουμε μάθει τό ὄνομά του καί πού θροσκόνταν στό γραφεῖο ἀποκριπτογραφίσεων τοῦ γενικοῦ ἐπιτελείου, πραγματοποιεῖ, γιά τήν πλαστογραφία πού ἤθελαν νά κάνουν, ἓναν κώδικα πού εἶχε ἀνακαλύψει μερικές μέρες νωρίτερα τό γραφεῖο ἀποκριπτογραφίσεων, καί πού χρησιμοποιοῦσαν οἱ φασίστες. Ἐνας σταλινικός πράχτορας ἀπέλαβε νά συντάξει ἓνα μήνυμα πού θά γραφόταν μέ τόν κώδικα στό πίσω μέρος τοῦ σχεδιαγράμματος. Ἐγράψαν τό μήνυμα αὐτό μέ ἓνα διαφορούμενο νόημα ὥστε νά προκαλέσουν σύγχυση. Γιά νά τό γράψουν, χρησιμοποίησαν τόν κώδικα πού ἀνακαλύφθηκε σ' ἓνα φασιστικό μήνυμα, πού προσερχόταν ἀπό τήν Πάλμα δέ Μαγιόρκα. Αὐτή εἶναι ἡ ἀπλή, ἀληθοφανής καί ἀπόκρυφη ἱστορία τοῦ περιήγημου «ἔγγραφου Ν.». Σ' αὐτή τήν πλαστογραφία στηρίχθηκε ἐπί πολλούς μήνες ὁ διεθνῆς σταλινικός τύπος. Μ' αὐτήν προσπάθησαν νά δικαιολογήσουν δια τά ἐγκλήματα ἐναντίον τοῦ ΡΟΥΜ. Μ' αὐτήν κατόρθωσαν νά δολοφονήσουν τό σύντροφό μας Ἀντρές Νίνυ. Ἡ σκευ-



ρία αυτή έγινε γνωστή σ' όλο τον κόσμο. Το μόνο που έλειπε σάν έπιστέγασμα τής άπάτης, ήταν ή νομική επικύρωση τής πλαστότητας του έγγραφου. Το κεντρικό δικοαστήριο κατασκοπείας, στη διάρκεια τής δίκες των μελών τής εκπαιδευτικής επιτροπής του ΡΟUM, άμφυσήτρησε τό «έγγραφο», κι άν δέν άποκάλυψε τούς δράστες τής πλαστογραφίας, αυτό έγινε έπειδή είχε αναλάβει τήν υποχρέωση νά τούς καλύψει.

## Ή παραδειγματική ζωή ενός επαναστάτη

Θά δώσουμε τήν παραδειγματική ζωή ενός επαναστάτη που υπήρξε πολιτικός γραμματέας του ΡΟUM. Μέ τή ζωή του και τό έργο του, υπηρέτησε μέ συνέπεια κι αυταπάρινηση όχι μόνο τήν Ισπανική εργατική τάξη, αλλά και τό διεθνές προλεταριάτο. Έπισηραγίζοντας όλη του τή ζωή, ό Νίν πέθανε στίς έπάλξεις του αγώνα, υπερασπίζοντας τήν εργατική τάξη απ' όλους τούς έχθρούς τής.

Ο Άντρέ Νίν γεννήθηκε στη Βαντρέλ (έπαρχία τής Βαρκελώνης) στά 1892. Γιος τουαγγάρη, έκανε τίς πρώτες του σπουδές στό Έθνικό Κολλέγιο τής περιοχής. Στά 18 του χρόνια, πήγε στη Βαρκελώνη για νά γίνει δάσκαλος στη δημόσια εκπαίδευση. Από πολύ νεαρή ηλικία ήλπιεί, πήρε μέρος, στό χωριό, του στά έπαναστατικά έπεισόδια του 1909, που είχε προκαλέσει ό πόλεμος του Μαρόκου.

Ή πολιτική του ζωή άρχισε στην έθνικιστική δημοκρατική Όμοσπονδιακή Ένωσή τής Καταλωνίας. Προσχωρώντας σ' αυτό τό κόμμα, συμμετέχει σέ μερικές πολιτικές συγκεντρώσεις και γίνεται συνάκτης του «EL POBLE CATALA». Άργότερα άφροσώνεται στό εργατικό κίνημα, προσχωρεί στό Ισπανικό σοσιαλιστικό κόμμα και παίρνει μέρος σέ πολλές συγκεντρώσεις. Ορίζεται άναπρόσωπος στό Συνέδριο τής CNT στη Μαδρίτη, στό TEATRO DE LA COMEDIA, στά 1919. Σ' αυτό τό συνέδριο προσχωρεί στον έπαναστατικό συνδικαλισμό. Στά 1920, όταν ή καταπίεση των Μαρτίνοθ Άνιδο και Άρλεγκά είχε κορυφωθεί, ονομάζεται γενικός γραμματέας τής CNT. Τόν επόμενο χρόνο, συμμετέχει στην άντιπροσωπεία που έστειλε ή Συνομοσπονδία στην ΕΣΣΔ. Από εκείνη τήν εποχή, αναλαμβάνει ενεργό δράση στό κομμουνιστικό κίνημα. Άργότερα, παίρνει μέρος στό πρώτο Συνέδριο τής Κόκκινης Συνδικαλιστικής Διεθνούς, και εκλέγεται γραμματέας της μαζί μέ τόν Λαζόφσκου. Διατήρησε αυτό τό αξίωμα επί 8 χρόνια, μέχρι τήν άναχώρησή του από τήν ΕΣΣΔ.

Πήρε ενεργό μέρος στη μεσαλάδηση για τή διάσωση των δρα-

στῶν τῆς διλοφονίας τοῦ Δάιτο, πράγμα γιά τό ὅποιο τόν συνέλαβε στό Βερολίνο ἢ γερμανική ἀστυνομία. Ἔγινε μέλος τοῦ Σοβιέτ στή Μόσχα. Διετέλεσε πολλές φορές ἀντιπρόσωπος τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνούς καί τῆς Κόκκινης Συνδικαλιστικῆς Διεθνούς στίς χῶρες τῆς Α. Εὐρώπης καί τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς. Ἀπελάθηρε ἀπό πολλές χῶρες, πάντοτε γιά λόγους εὐκαιστικά πολιτικούς. Ἀπελάθηρε πολλές φορές ἀπό τήν Γερμανία, τήν Ἰταλία, τήν Ἀγγλία καί τή Γαλλία. Ὄργάνωσε τήν παναμερικανική συνδικαλιστική Συνδιάσπαση καί ὅλο τό ἐπαναστατικό συνδικαλιστικό κίνημα τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς. Πέρα ἀπ' αὐτή τή δραστηριότητα, συνεργαζόταν ταυτόχρονα μέ τά κυριότερα ἔντυπα τῆς Κομμουνιστικῆς Διεθνούς καί τῆς Κόκκινης Συνδικαλιστικῆς Διεθνούς ὅλων τῶν χωρῶν καί κυρίως τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσης.

Ἀργότερα, ὅταν ἐμφανίσθηκαν ἐσωτερικές συγκρούσεις στούς κόλπους τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμμυτος, ὁ Νίν τάχθηκε ἀποφασιστικά στό πλευρό τῆς Ἀριστερῆς Ἀντιπολίτευσης. Ἦταν ἕνας ἀπό αὐτούς πού διεκδίκησαν, μέσα στό κόμμα τοῦ Λένιν, τό δικαίωμα νά σκέφτονται, νά μιλάνε καί νά κινουῦνται ἐλεύθερα. Μετά ἀπό μιὰ σειρά διώξεων, πού τή γέυση τους δοκιμάσαμε ἀρκετά στήν Ἰσπανία, γύρισε στή χώρα μας, ὅπου ξαναπῆρε σύντομα τή θέση του στό ἐπαναστατικό κίνημα. Προσχώρησε στήν Κομμουνιστική Ἀντιπολίτευση τῆς Ἀριστερᾶς πού ἀργότερα μεταμορφώθηκε σέ Κομμουνιστική Ἀριστερά καί τῆς ὁποίας ὑπῆρξε ὁ σπουδαιότερος ἡγέτης καί γενικός γραμματέας. Στά 1935, ἡ Κομμουνιστική Ἀριστερά συγχωνεύθηκε μέ τό Ἐργατικό καί Ἀγροτικό Μέτωπο, σχηματίζοντας τό σημερινό POUM, καί ὁ Νίν ἔγινε μέλος τῆς ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς του.

Ὁ Νίν ἦταν μέλος, ἀπό τή μέρα τῆς ἑβραίου της, τῆς Ἐπιτροπῆς Ἐργατικῆς Συμμαχίας τῆς Καταλωνίας, πού ἔπαιξε ἕνα τόσο σημαντικό ρόλο στήν προώθηση τῆς ἐπανάστασης, πρίν, κατά καί μετά τόν Ὀχτώβρη 1934. Ἦταν διευθυντής τῆς θεωρητικῆς ἐπιθεώρησης «La Nueva Era» καί γενικός γραμματέας τῆς Ἐργατικῆς Ὀμοσπονδίας Συνδικαλιστικῆς Ἐνότητος (FOUS). Μετά τίς 19 Ἰούλη, καί ἐξαιτίας τῆς ἀπουσίας τοῦ Χακίν Μαουρίν, πού εἶχε πιστεῖ ἀλχημάλιτος στή φασιστική ζώνη, ἀνέλαβε τήν πολιτική Γραμματεία τοῦ POUM. Ὅταν ξέσπασε ἡ ἀνταρσία, ἐκλέχθηκε μέλος τοῦ Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου τῆς Καταλωνίας καί, ἀργότερα, κατέλαβε τή θέση τοῦ Συμβουλίου Δικαιοσύνης στήν Κυβέρνηση τῆς Νεβεραλιδάδ. Ἀπό αὐτή τή θέση, πραγματοποίησε τήν Ἐπανάσταση στή Δικαιοσύνη, ἀπλοποίησε τή δικονομία μέ ἐπαναστατικό τρόπο, ἔδωσε τά Λαϊκά Δικαστήρια καί ἔδωσε πολιτικά δικαιώματα στούς νέους ἀπ' τά 18 τους χρόνια.

Στή διάρκεια τῆς ζωῆς του, ὁ Ἀντρέ Νίν πῆρε μέρος σέ ἐκατοντάδες συγκεντρώσεις, μίλησε σέ πολυάριθμες συνδιασκέψεις, ἔγρα-

φε πολλά άρθρα και διευθύνε πολλές εφημερίδες. Ήγγραψε ακόμα τὰ παρακάτω βιβλία και μπροσουρες:

«Οἱ Σύγχρονοι Διχτατορίες», «Οἱ Διεθνῆς Ἑργατικές Ὄργανώσεις», «Τὰ Κινήματα Ἐθνικῆς Χειραφέτησης», «Κριτική τοῦ Φασισμού», «Τό Συνδικαλιστικό Κίνημα στήν Ἰσπανία», «Φασισμός και Συνδικάτου», «Ὁ Κίνδυνος τοῦ Πολέμου και τό Διεθνές Ἑργατικό Κίνημα», «Τί εἶναι τὰ Σοβιέτ», «Ἡ Γενική Ἀπεργία τοῦ Γενάρη και τὰ Διδάγματα τῆς», «Ἀγτίδραση και Ἐπανάσταση στήν Ἰσπανία», «Ἡ Μαντζουρία και ὁ Ἱμπεριαλισμός», «Τό Ἰσπανικό Προλεταριάτο μπραστά στήν Ἐπανάσταση», «Οἱ Ἀναρχικοί και τό Συνδικαλιστικό Κίνημα» κλπ. Τά περισσότερα ἀπό αὐτά τὰ ἔργα δημοσιεύθηκαν στά Ἰσπανικά και τὰ ὑπόλοιπα στά καταλόγια, ρώσικα, γαλλικά και γερμανικά.

Ἡ ἐπαναστατική του δράση στοίχισε στόν Νίν ἀμέτρητες διώξεις στήν Ἰσπανία. Πρίν ἀπό τή δολοφονία του, εἶχε κίβλας ἀντικρούει κατάρασσα τό θάνατο. Ὑπῆρξε ἕνας ἀπό τούς πρώτους ἀγωνιστές τοῦ καταλόγου ἑργατικῶν κινήματος τούς ὁποίους ἀποπειράθηκαν νά δολοφονήσουν οἱ συμμορίες τοῦ «Ἐλεύθερου Συνδικάτου» τῆς Βαρκελώνης. Στά 1920, ἐνῶ βρισκόταν στό «Bar Ciclista» μαζί μέ τόν ἀγωνιστή Κανέλα, οἱ πιστολῆρος τοῦ «Ἐλεύθερου Συνδικάτου» ἐξαπόλυσαν ἐναντίον τους μία βροχή ἀπό σφαίρες. Ὁ Νίν διέφυγε τό θάνατο πέφτοντας στό πάτωμα. Ὁ Κανέλα, κόσκυνο ἀπό τίς σφαίρες, πέθανε στό μπάρ. Οἱ πιστολῆρος τοῦ «Ἐλεύθερου Συνδικάτου» ἐξαργισθήσαν ὅταν ἔμαθαν πώς ὁ Νίν εἶχε γλυτώσει και ἀρχισαν νά τόν ἀναζητοῦν μέ μεγαλύτερη μανία. Αὐτός γιά νά γλυτώσει, ἀναγκάσθηκε νά ὀγει στήν παρανομία.

Αὐτή ὑπῆρξε, σέ γενικές γραμμές, ἡ ἥρωική και γεμάτη αὐταπάρνηση ζωή τοῦ Ἀντρέ Νίν, πολιτικοῦ γραμματέα τοῦ POUM, πού τό ὄνομά του εἶναι συνδεδεμένο μέ τίς καλύτερες παραδόσεις τοῦ Ἰσπανικοῦ και τοῦ διεθνοῦς ἑργατικοῦ κινήματος.

## Ἡ κράτηση και ἡ ὁδύσσεια τοῦ Νίν

Τό μεσημέρι τῆς 16 Ἰούνη 1937, τρεῖς ἀστυνομικοί παρουσιάσθηκαν στά γραφεῖα τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ POUM, πού βρισκόταν στή Ράμπλα δέ λός Ἐστούδις στή Βαρκελώνη. Ὁ Νίν εἶχε ἀπό πρίν προειδοποιηθεῖ πώς ἡ σύλληψή του εἶχε ἀποφασισθεῖ. Ὅμως, ἐπειδὴ δέν εἶχε τίποτα νά κρύψει, δέν ἔδωσε σημασία σ' αὐτήν τήν ἐμπιστευτική πληροφορία. Πίστευε ἀουράδαντα πώς οἱ μέθοδοι τῆς Μόσχας δέν θά μπορούσαν νά ἐπαναληφθοῦν στήν Ἰσπανία. Οἱ τρεῖς ἀστυνομικοί εἶχαν πάρεϊ διαταγή νά πραγματοποιήσουν

πολλές συλλήψεις. Έπειδή δέν θρήκαν παρά μόνο τόν Νίν, ζήτησαν άπ' αυτόν νά τούς άκολουθήσει στη Διεύθυνση τής Αστυνομίας, όπου τόν δδήγγησαν γρήγορα.

Θά πρέπει νά μπήκε σ' αυτό τό κτήριο γύρω στη 1 τό μισή-μέρι. Οι φίλοι και σύντροφοι πού επιχειρήσαν νά τόν έπισκοπεθούν στη Διεύθυνση τής Αστυνομίας, ακόνταψαν στην πύο κατηγορηματική άρνηση των ύπευθύνων. Οι τελευταίοι έφτασαν μάλιστα στό ση-σμηείο νά διαφεύσουν πώς ο Νίν κρατούνταν εκεί. Μέχρι στιγμής, δέν κατορθώσαμε νά μάθουμε άν πέρασε από άνάκριση και ποιά μεταχείριση υπέστη στη Βαρκελώνη.

Μερικές ώρες άργότερα, έγινε γνωστό πώς στις 4 τό απόγευμα ήδη γήθηκε μέ αυτοκίνητο από τή Διεύθυνση Αστυνομίας στη Μούρθια, χωρίς κανείς νά μπορεί νά εξηγήσει γιατί επιλέχθηκε αυτή ειδικά ή περιοχή. Αυτές ύπήρξαν οι πρώτες φήμες πού κυκλοφόρησαν. Άργότερα πληροφορηθήκαμε από πύο σύγχρονες πηγές ότι τόν πήραν κι έφυγαν πρós τήν κατεύθυνση τής Μαδρίτης. Η μεταφορά τού Νίν έγινε μέ αυτοκίνητο. Τόν συνόδευαν σταλκτικοί πράχτορες από τή Μαδρίτη. Αυτό τό αυτοκίνητο τό άκολουθούσε ένα άλλο, στό οποίο επέδωσαν ξένοι πράχτορες τής Γουεπεού.

Τά δυό αυτοκίνητα στοιμάτησαν στη Βαλένθια, κι από κει και πέρα στάθηκε αδύνατο νά μάθουμε πού κρατήθηκε ο Νίν στη διάρκεια τής παραμονής του σ' αυτή τήν πόλη. Η σύγκραφός του, μόλις έμαθε τι είχε συμβεί, πήγε στη Βαλένθια, χωρίς όμως νά καταφέρει νά μάθει πού θρυσκόταν. Σέ άλλες τίσ αστυνομικές ύπηρεσίες πού ύπευθύνθησε, τής απάντησαν μέ τρόπο άόριστο και διαφορεόμενο. Αυτό δείχνει καθαρά πώς είχαν κιάλας καταστρωθεί σκατεινά σχέδια σέ βάρος τής ζωής τού συντρόφου μας.

Όπωςσδήποτε ή παραμονή στη Βαλένθια δέν κράτησε παραπά-νω από λίγες ώρες, γιατί στό φάκελλο τής προανάκρισης για τήν Έκτελεστική Έπιτροπή τού ΡΟUM, ύπάρχει, μέ ήμερομηνία 17 Ί-ούνη, μία δήλωση τού Νίν στην αστυνομία τής Μαδρίτης, παρουσία αστυνομικών, πού τά όνόματά τους, κατά παράβαση τής νόμιμης διαδικασίας, δέν έμφωνίζονται ούτε στην άρχή ούτε στό τέλος τού έγ-γράφου. Όσες μέρες έμεινε στη Μαδρίτη, κρατήθηκε μάλλον σίς φυλακές τής Εθδικής Ταξιαρχίας, πού είχε τότε τήν έδρα της στό Πασέο δέ λά Καστεγιάννα. Ύπάρχουν γι' αυτό αξιόπιστες μαρτυρίες.

Γιά νά κατασκευάσουν ένα άλλοθι γιά τή δολαφονία πού είχε ή-δη αποφασισθεί, μεταφέρθηκε, στις 19 Ίούνη, σέ κάποιο έξοχικό σπίτι, στην Άλκαλά δέ Ένάρες, θέρετρο τής επαρχίας τής Μαδρίτης. «Η αστυνομία τής Μαδρίτης διέπραξε πράγματι τό αδίκημα τής παράνομης κατακράτησης φυλακίζοντας τόν Νίν σ' ένα συγκεκριμένο σπίτι», δήλωσε ο τότε ύπουργός Δικαιοσύνης Ίροϋχο. Αυτή ή έներγεια ύπήρξε τόσο επιπόλαιη και δημιούργησε τέτοιες εύθύνες για τήν ά-

στυναμία του Καμμουνιστικού Κόμματος Μαδρίτης, ώστε η τελευταία, φοβούμενη να τις αναλάβει όταν η υπόθεση αποκαλύφθηκε, πλαστογράφησε παλλά έγγραφα, ώστε να αποδείξει πως ο Νίν είχε μεταφερθεί στην Άλκαλά δε Ένάρες με «απόφαση ανωτέρων», γιατί, «λόγω της φήμης του, έπρεπε να εξασφαλίσουν τις μεγαλύτερες δυνατές έγγραψεις για την προσωπική του ασφάλεια», καθώς διαβάζουμε σε μία μεταγενέστερη αναφορά της αστυνομίας.

Με τις πληροφορίες και τις δηλώσεις που συγκεντρώθηκαν, οι Έθιες οι δικαστικές αρχές έφτασαν να διαπιστώσουν πως οι διάφορες μεταγωγές του Άντρές Νίν δεν αναφέρονταν στο πρωτόκολλο καμιάς επίσημης υπηρεσίας και, συνακόλουθα, έγιναν αυθαίρετα χωρίς να τηρηθεί καμιά νόμιμη διαδικασία απ' τις προβλεπόμενες για παρόμοιες περιπτώσεις, και χωρίς να κρατηθεί σε κάποια από τις επίσημες κρατικές φυλακές. Η σταλινική αστυνομία δρᾷ αποκλειστικά για δικό της λογαριασμό και με δική της πρωτοβουλία, κυριολεκτικά στο περιθώριο των ισχυόντων νόμων.

## Φυλάκιση, ἄλλοθι και δολοφονία

Στις 23 Ίουνη, μία ομάδα 8 Ρώσων και Πολωνῶν αξιωματικῶν παρουσιάσθηκε στο έξοχικό σπίτι της Άλκαλά δε Ένάρες, όπου κατοῦνταν ο Άντρές Νίν. Στους δύο αστυνομικούς που είχαν αναλάβει την φρούρησή του, αὐτοὶ οἱ αξιωματικοὶ παρουσίασαν ἕνα ἔγγραφο — πού ἀργότερα ἀποδείχτηκε πλαστό — πού ἔφερε ὑπογραφές τοῦ στρατηγοῦ Μιάχα και τοῦ τότε ἀρχηγοῦ τῆς αστυνομίας τῆς Μαδρίτης Δαβίδ Βάθιοθ, με τὴ διαταγή νά τοὺς παραδώσουν τὸν κρατούμενο Άντρές Νίν. Οἱ αστυνομικοὶ πού εἶχαν ὑπηρεσία, δέν ἀναγνώρισαν τίς ὑπογραφές και δήλωσαν πως ἔπρεπε πρῶτα νά τηλεφωνήσουν γιὰ νά ἐπιβεβαιώσουν τὴ διαταγή. Τότε ἀγὼ γιὰ ἄλλη ἀπάντησή τοὺς δέσσανε και τοὺς κλειδύσαν σ' ἕνα δωμάτιο. Ἐπειτα οἱ ξένοι ἀξιωματικοὶ πήγαν στοῦ δωμάτιο πού ἐρισκόταν ὁ Νίν και τραβώντας τον με τὴ βία ἔξω, τὸν ἔσυραν σέ ἕνα αὐτοκίνητο ἀπὸ αὐτὰ πού ἦταν σταματημένα ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ. Τὸ αὐτοκίνητο ξεκίνησε ὀλοταχῶς πρὸς ἀγνωστὴ κατεύθυνση. Οἱ αστυνομικοὶ πού εἶχαν ἀναλάβει τὴ φρούρηση τοῦ Νίν στοῦ έξοχικό τῆς Άλκαλά δε Ένάρες και πού δήλωσαν πως οἱ δράστες τῆς ἀπαγωγῆς τοὺς ἔδεσαν καὶ τοὺς ἀκινητοποίησαν, ὑπηρετοῦσαν στὴ Μαδρίτη. Τὰ ὀνόματά τους ἦταν Κεῶν Μπαουτιστά, Καρμόνα Δελγκιάδο και Σαντιάγο Γκουθάλεθ Φερνάντεθ.

Ἐνα τέτοιο γεγονός, λόγω τῆς φήμης πού εἶχε σέ ἔλο τὸν κόμο ο Άντρές Νίν, ἔμελλε νά προκαλέσει ἕνα τεράστιο διεθνές σκάν-

δαλο, πού θά μπορούσε νά έχει μεγάλο πολιτικό αντίκτυπο, ιδιαίτερα μετά τίς δίκες τής Μόσχας καί τίς άλλες απαγωγές πού είχε διαπράξει ἡ Γκεσιπεύ στῆ Γαλλία, στὴν Ἑλβετία, σέ άλλες χώρες, καθὼς καί στὴν ἴδια τὴν Ἰσπανία. Ἔτσι ἦταν ἀναγκαῖο νά κατασκευασθεῖ ἓνα ἄλλοτε. Αὐτὸ ἔγινε μὲ τὸν πιὸ ἀδέξιο τρόπο πού θά μπορούσε νά φανταστεῖ κανεὶς.

Οἱ δρόστες τῆς απαγωγῆς, εἶχαν ἐτοιμάσει ἓνα μεγάλο καί πολυτελὲς δερμάτινο χαρτοφύλακα πού μέσα εἶχαν βάλει ἓνα πάκο χαρτιά καί ἔγγραφα τὰ ὁποῖα εἶχαν πᾶσει στὰ χέρια τῆς ἀστυνομίας τῆς Μαδρίτης, στὴ διάρκεια προηγουμένων ἐρευνῶν σέ σπίτια φασιστῶν. Ἄφησαν αὐτὸ τὸ φάκελλο στὸ σπῆτι, μὲ τὴν πρόθεση νά δείξουν πὼς ὁ Νίν εἶχε ἀπαχθεῖ ἀπὸ πράχτορες τῆς γερμανικῆς Γκεστάπο, ἃ ὁποῖοι φεύγοντας εἶχαν ξεχάσει τὸ φάκελλο.

Μὲ τὴν ἀνεπαρκῆ ἀδεξιότητά του, ὁ σταλινισμὸς περιέπεσε σέ ἀμέτρητες ἀναφάσεις ἀναφορικὰ μ' αὐτὸ τὸ θέμα. Σταλινικοὶ πού ἀναμείχθησαν στὴν ὑπόθεση, δήλωσαν πὼς ὁ Νίν εἶχε τὸ χαρτοφύλακα στὴ φυλακὴ του σὺν νά μπορούσε κανεὶς νά πιστέψει ὅτι ὁ Ἄντρῆς εἶχε καταφέρει ν' ἀπακρύψει ἓνα χαρτοφύλακα γεμιστὸν ἔγγραφα, τὴ στιγμὴ πού τὸν εἶχαν ψάξει τόσο ἐξονυχιστικὰ καί τὸν φρουροῦσαν. Ἐπειτα εἶπαν ὅτι ὁ χαρτοφύλακας εἶχε βρεθεῖ στὸν ἰήπο τοῦ σπιντοῦ. Τέλος, θά πρέπει νά προσθέσουμε πὼς αὐτὰ τὰ ἔγγραφα, πού ἰσχυρίζονταν πὼς τὰ εἶχαν βρεῖ στὸ χαρτοφύλακα πού εἶχε μαζί του ὁ Νίν, σύμφωνα μὲ τὴ μιὰ ἐκδοχὴ τὰ εἶχαν χάσει αὐτοὶ πού τὸν εἶχαν ἀπαγάγει, σύμφωνα μὲ τὴν ἄλλη, ὅταν τὰ παρουσίασαν στὸ Δαβίδ Βάθκεθ ὁ τελευταῖος τὰ ἀναγνώρισε σὺν ἔγγραφα πού βρίσκονταν στὰ ἀρχεῖα τῆς διεύθυνσης τῆς ἀστυνομίας, ἀπὸ ὅπου εἶχαν κλαπτεῖ λίγες μέρες νωρίτερα.

Οἱ πολωνοὶ καί ρῶσοι ἀξιωματικοὶ πού ἀπήγαγαν τὸν Νίν, ἀνῆκαν στὴν ταξιαρχία πού φρουροῦσε τὸ Πράδο. Ἐκεῖ ὀδήγησαν τὸν Νίν καί ἐκεῖ τὸν ἐπιτέλεσαν. Δέν καταρθώσαμε μέχρι σήμερα νά ἐξηκινάσουμε ὅλες τίς συνθήρες τῆς δολοφονίας του, οὔτε νά μάθουμε τὰ βασανιστήρια πού ἀναμφισβήτητα ὑπῆστη: ἄμωσ ἡ Ἱστορία δέν θά παραλείψει νά διαλευκάνει αὐτές τίς λεπτομέρειες, γιατί τὰ καθάρματα συνήθως συμφωνοῦν εὐκολὰ νά διαπράξουν ἓνα ἔγκλημα, ἀλλά ὅταν αὐτὸ ἀποκαλύπτεται, προσπαθοῦν νά ἐλαφρύνουν τὴ θέση τους, κατηγορώντας ὁ ἓνας τὸν ἄλλον. Ὅμως, τὰ βασικά γεγονότα ἔχουν ἤδη ἀποκαλυφθεῖ σέ τέτοιον βαθμὸ, ὥστε μπορούμε, ξεκινώντας ἀπὸ αὐτὰ, ν' ἀναπαραστήσουμε σέ ὅλες τους τίς λεπτομέρειες, ὅλα ὅσα ἀφοροῦν τὴν κράτηση, τὰ βασανιστήρια, τὴν φυλάκιση στὸ ἐξοχικό σπίτι, τὴν ἀπαγωγή καί τὴ δολοφονία τοῦ Ἄντρῆς Νίν.

Ἔτσι κι ἀλλιῶς, δέν θά σταματήσουμε τίς προσπάθειές μας, προτοῦ νά ἔχομε πληροφόρησι τὴν ἰσπανικὴ καί τὴν παγκόσμια ἐργατικὴ τάξη, γιὰ τὴν τύχη τοῦ πολιτικοῦ μας γραμματέα Ἄντρῆς

Νίν. Αυτό τό καθήκον συνδέεται άμεσα μέ τήν τιμή του κόμμιατός μας και γενικά του προλεταριάτου.

Οι συνθήκες έχουν αλλάξει και μαζί τους άλλαξαν οι δυνατότητες νά διαλευκανθεί όλη αυτή ή υπόθεση. Περιμένοντας νά ολοκληρωθεί αυτό τό έργο, στηρίζουμε μονάχι στα γνωστά γεγονότα, γιατί έμεις οι επαναστάτες δέν χρησιμοποίησαμε ποτέ, ούτε πρόκειται νά χρησιμοποιήσουμε τό ψέμμα και τή συκοφαντία.

## ‘Ο ‘Ορλώφ άποφάσισε τή δολοφονία του Νίν

‘Υπάρχει, άπόσο, ένα άποδεδειγμένο γεγονός, για τό όποιο δέν χωράει καμιά άμφισβάλια. Τό ότι εκείνος πού άποφάσισε τό θάνατο του Νίν ήταν ό ‘Ορλώφ.

‘Ο ύπουργός Δικαιοσύνης Μ. ‘Ιροΐχο, επιθυμώντας ειλικρινά νά έμπαδίσει τήν άπόπειρα ενάντια στον ‘Αντρέ Νίν, έστειλε στη Μασβρίτη δυό άστυναμικούς τής έμπιστοσύνης του, για ν’ ανακαλύψουν τό μέρος όπου κρατούνταν ό Νίν. Οι δυό άστυναμικοί ένέργησαν τόσο έξυπνα και δραστήρια, ώστε, όχι μόνο κατόρθωσαν νά μάθουν πού βρισκόταν ό Νίν, αλλά κατάφεραν και νά τόν δοϋν. Αύτά έγιναν πριν άπ’ τήν άπαγωγή του Νίν από τή φυλακή τής ‘Αδικαλά δέ ‘Ενάρες.

Οι δυό άστυναμικοί επισκέφθηκαν τόν στρατηγό Μιάχα και τόν πληροφόρησαν πώς ό Νίν βρισκόταν σέ μία «σεκιά» τής ταξιαρχίας του στρατηγού ‘Ορλώφ. ‘Ο στρατηγός Μιάχα κάλεσε τόν τελευταίο και του δήλωσε πώς όφειλε νά παραδώσει τόν κρατούμενο στις κρατικές αρχές. ‘Ο ‘Ορλώφ άπάντησε πώς ήταν πρόθυμος νά τό κάνει, αλλά πώς δέν μπορούσε νά τόν παραδώσει παρά μόνο στον ίδιο τόν ύπουργό ‘Εσωτερικών.

‘Ο Χουλιάν Θουγκιαθαγκοϊτία, τότε ύπουργός ‘Εσωτερικών, κλήθηκε επείγοντως στη Μασβρίτη και άδηγήθηκε άμέσως εκεί. ‘Ο ‘Ορλώφ περιορίσθηκε στό νά του πει πώς ό ‘Αντρέ Νίν είχε έξαφρακωθεί από τό μέρος όπου βρισκόταν. ‘Ο Θουγκιαθαγκοϊτία, γύρισε, άπλωσε στη Βαλένθια, δίχως νά ταλμήσει νά πάρει κάποια άπόφαση. ‘Εκείνη τήν έπαχή ό στρατηγός ‘Ορλώφ ήταν πού ισχυρός από τήν ‘Ισπανική κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου, έφόσον είχε πίσω του τήν Γκιεπεού.

## ‘Ενας πράκτορας τής GPU κατασκόπευε τό ΡΟΥΜ

Σάν προήμιο στα γεγονότα πού κατέληξαν στη δολοφονία του ‘Αντρέ Νίν και τίς διώξεις εναντίον του κόμμιατός του, ένας πράχτο-

ρας της Γκεπεού, πού στη συνέχεια συμμετείχε ενεργά στην υπόθεση και πού η ζωή του τέλειωσε κι αυτή με πραγματικό τρόπο, είχε διεισδύσει στις τάξεις μας.

Στις αρχές του 1937, ένας επίτροπος των Διεθνών Ταξιαρχιών παρουσιάσθηκε στους συντρόφους μας στη Μαδρίτη. Έλεγε πώς είναι ρώσος και πώς συμπαθούσε τό ΡΟUM. Συχνά πήγαινε στα τοπικά γραφεία του κόμματός μας στη Μαδρίτη, προσποιούμενος πώς παίρνει μεγάλες προφυλάξεις σαν να φοβόταν τους σταλινικούς. Μερικές φορές τον συνόδευαν άλλοι ξένοι, πού τους παρουσίαζε σαν προσήλυτους. Μάζευε και, σχεδόν πάντα, έκτενε να του δώσουμε ό-λες τίς προκηρύξεις μας, γιά να τίς μοιράσει, καθώς έλεγε, στους παλιτοφίλακας των Διεθνών Ταξιαρχιών. Μερικές φορές, μάλιστα, μας έφερνε και χρήματα πού, όπως έλεγε, τά 'χε μαζέψει κι αυτά μέ ξρανο άπ' τούς παλιτοφίλακας των Διεθνών Ταξιαρχιών.

Όταν έφτασε ή προκαταρισμένη μέρα γιά τήν έναρξη του Συνέδριου του Κόμματός μας, αυτός ό πράχταρας της Γκεπεού, έκφρασε τήν επιθυμία να παρεδρευθεί σαν αντιπρόσωπος «από όνομα των πυρήνων του ΡΟUM μέσα στις Διεθνείς Ταξιαρχίες». Οι σύντροφοι της Μαδρίτης του έδωσαν μία συστατική επιστολή γιά τήν Έκτελεστική Έπιτροπή.

Ό Λέον Νάρβιτς — έτσι λεγόταν — έφτασε στη Βαρκελώνη μέ τήν συστατική επιστολή των συντρόφων της Μαδρίτης και μέ μία φωτογραφική μηχανή πού είχε μόνιμα κρεμασμένη στον ώμο του. Συναμίλησε μέ όλα σχεδόν τά μέλη της Έκτελεστικής Έπιτροπής, ιδιαίτερα μέ τόν Νίν και μέ πολλούς ξένους συντρόφους πού ήταν μέλη του κόμματός μας. Καί πράγματι, στην άρχή δέν δημιούργησε καμιά ύποψία. Όμως λάτρευε υπερβολικά τήν φωτογραφική του μηχανή και τρελλαινόταν να τραβάει φωτογραφίες. Αυτό τόν έφταγε.

Όταν στις 16 Ίούνη, ή Άστυνομία έθεσε τό κόμμα μας υπό διωγμό, οι αστυνομικοί είχαν μαζί τους, γιά να εξακριβώσουν τήν ταυτότητα των συντρόφων μας, τίς φωτογραφίες πού είχε τραθήξει ό Λέον Νάρβιτς. Οι ύποψίες πού ήδη ύπήρχαν, επαληθεύτηκαν και ό πράχταρας της Γκεπεού αποδείχτηκε ό έγκέφαλος όλης της επιχείρησης καταστολής. Φαίνεται, μάλιστα, πώς ήταν ό επικεφαλής της ομάδας των άξιωματικών πού άπήγγαζαν τόν Νίν άπ' τήν Άλκαλά δε Ένάρες. Λίγες μέρες αργότερα, τά περιοδικά δημοσίευαν τή φωτογραφία του παραιτούμενός τον σαν σημαίνον μέλος του Έπιτελείου της μεραρχίας Λάστερ.

Φαίνεται πώς ή GPU δέν άρκέσθηκε σ' αυτό τό πρώτο «έργο» του πράχταρά της Λέον Νάρβιτς. Ό τελευταίος ξανάρχισε τή δράση του. Άρχικά επιχείρησε να εξακωσυνδεθεί μέ τούς συντρόφους της Μαδρίτης, λέγοντας πώς είχε να τούς δώσει σημαντικές πληροφορίες



γιά τή δολοφονία του Νίν. Καθώς όλα γινώριζον πιά τό ἐπάγγελμά του, κανείς δέν ξεγελώσθηκε. Ἐπειτα πήγε στό Παρίσι γιά νά «ἐργαστεί» μέσα στίς τάξεις τῶν ἐπαναστατῶν τῆς ἀναπολίτευσης. Ἐπέστρεψε στή Βαρκελώνη, ὅπου δέν προσπάθησε πιά νά ἔρθε: σ' ἐπαφή μέ τό ΡΟUM, ἀλλά διείδουσε στίς γραμμές τῶν Τροτσκιστῶν.

Ἰκι ἔπειτα, μιά ὡραία μέρα, τόν Δεκέμβρη 1937, βρέθηκε στά περίχωρα τῆς Βαρκελώνης, τό πτώμα ἐνός νεαροῦ ξένου κομμισάριου, πού εἶχε κρεμασμένη στόν ὦμο του μιά φωτογραφική μηχανή. Οἱ πράκτορες τοῦ SIM πήγαν στό μέρος πού βρέθηκε τό πτώμα τοῦ Λεόν Νάρβιτς, ἐξαφάνισαν διασπικτικά ἔλα τά ἀποδεικτικά στοιχεῖα καί παρῆλθαν ἐκεῖ τό πτώμα. Μερικά λεπτά ἀργότερα, ἔφθασαν ἐκεῖ οἱ πράκτορες τῆς Ἑγγλωματολογικῆς Ὑπηρεσίας, τήν ὁποία διεύθυνε ὁ διαβόητος δολοφόνος Μόντεθ Καρμπάγιο, καί πήραν τό πτώμα.

Ὁ φάκελλος τῆς ἀνάκρισης πού διεξάχθηκε γι' αὐτή τήν ὑπόθεση ἔφερε τόν ἀκόλουθο τίτλο: «Ἐυκρινεῖς ὑπόθεση ἀνθρωποκτονίας σέ ἄραρος τοῦ πράκτορα τοῦ SIM, Λεόν Νάρβιτς, ἀσπασμένου στίς εἰδικές ὑπηρεσίες, στό τμήμα παρακαλούθησης μεταλλασθέντων — λεγκιστῶν».

## **Ἡ σκανδαλώδης ἀπόπειρα παράνομης κατακράτησης τοῦ Δικαστῆ Μορένο Λεγκία**

Ἐξαιτίας τοῦ διεθνούς πολιτικοῦ ἀνοίκτιπου πού εἶχε ἡ δολοφονία τοῦ Ἀντρές Νίν στούς ἐργατικούς καί προοδευτικούς κύκλους τοῦ ἐξωτερικοῦ, καθώς καί τῶν τύψεων συνείδησης ὄντας ἐπιμένον πολιτικῶν ἡγετῶν, ἡ Κυβέρνηση ἀποφάσισε νά ἀναθέσει σ' ἕναν εἰδικό δικαστή τήν ἀνάκριση γι' αὐτή τήν ὑπόθεση. Ὁ Μαριουέλ Μορένο Λεγκία ἀνέλαβε τήν ἀνάκριση καί ὁ Κάρλος δέ Χουάν, πού λόγῳ τῆς δουλοπρέπειάς τους ἔγινε ἀργότερα γενικός Διευθυντής τῆς Ἀστυνομίας, ἀνέλαβε γενικός Εἰσαγγελέας.

Δέν ἔχοιμε, καταρχήν λόγους ν' ἀμφισβύλλουμε γιά τήν προσωπική ἐπιτιμότητα τοῦ Μορένο Λεγκία, ἔχοιμε ὅμως ἀρκετούς γιά νά ἀμφισβητήσουμε τίς γνώσεις του γιά τήν πολιτική κατάσταση. Κατά τή γνώμη μας, ὁ δικαστής Μορένο Λεγκία, ἀρχισε νά χειρίζεται τήν ὑπόθεση μέ μιά φανερή καλοπιστία. Ἀνάκρινε πρῶτα τοὺς συντρόφους τοῦ Ἀντρές Νίν στήν Ἑσπερασιακή Ἐπιτροπή τοῦ ΡΟUM πού θρυσκόνουσαν τότε σέ ἀπαρόνωση στίς φυλακές τῆς Βαλέθνια. Αὐτοί ἐπανέλαβαν στίς καταθέσεις τους ἔλα ὅσα εἶχαν καταφέρει νά μάθουν ἀναφορικά μέ τή σύλληψη, τήν κράτηση καί τήν δολοφονία τοῦ Ἀντρές Νίν. Ἦταν μιά σωστή ἀρχή.

Ὁ Μορένο Λεγκία δὲν χρειάστηκε πολλές πληροφορίες γιὰ νὰ σχηματίσει μιὰ γνώμη γιὰ τὸ ποῖόν τῶν δραστῶν τῆς Δολοφονίας τοῦ Νίν. Ὅταν διαπίστωσε τὴν ἄμεση εὐθύνη τῶν σταλινικῶν τραχτόρων τῆς Μαδρίτης, διέταξε τὴ σύλληψη καὶ τὴν προσφυλάκιση 7 ἀπὸ αὐτούς. Ὁ δικαστής, διαθέτοντας μιὰ θεωρητικὴ γνώση τῶν ἀστακῶν νόμων, νόμιζε πὼς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συλλάβει τοὺς ἐγγληματίες ἀστυνομικούς. Ἀλλὰ ἄγνοοῦσε πὼς κάτω ἀπὸ τὴν κυριαρχία τοῦ σταλινισμού, αἱ ἐγγληματίες πού βρίσκονται στὴν ὑπηρεσία του, ἀπολαμβάνουν ἀπόλυτη ἀτιμωρησία.

Ἄντι νὰ ἐκτελέσει τὸ ἐντολμα σύλληψης τῶν 7 ἀστυνομικῶν, ἡ ἀστυνομία πῆρε βίαια μέτρα ἐνάντια στὸν Μορένο Λεγκία καὶ προσπάθησε νὰ τὸν φυλακίσει παράνομα. Ἐπειδὴ ἀπέτυχε αὐτὸ τὸ σχέδιο, ἡ ἀστυνομία ἔφτασε νὰ τὸν ἀπειλήσει ὅτι θὰ φυλάκιζε τὴ μάνα καὶ τὴν κόρη του, πού ζοῦσαν ἔξω ἀπὸ τὴ Μαδρίτη. Ἐντρομος, ὁ δικαστής παρατήθηκε ἀπὸ τὸ ἀξίωμα του καὶ ἄφησε στὴ μέση τὴν ἀνάκριση πού εἶχε ἀρχίσει ἐνάντια στοὺς δράστες τῆς Δολοφονίας τοῦ Ἀντρέ Νίν.

Ὅλες οἱ πιέσεις καὶ ἡ βία, πού ἀσκήθηκαν ἐνάντια στὸ δικαστὴ Μορένο Λεγκία, κατευθύνονταν ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Γκαμπριέλ Μορόν, πού παλιὰ ἦταν ἀντισταλινικός σοσιαλιστὴς καὶ ἀσχοῦσε ἐκεῖνο τὸν καιρὸ τὰ καθήκοντα τοῦ ἀναπληρωματικοῦ γενικοῦ Διευθυντῆ τῆς Ἀστυνομίας. Στὴ διάρκεια τῆς δίκης τῶν μελῶν τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ POUM, ὁ τότε ὑπουργὸς Δικαιοσύνης Δόν Μανουέλ Ἰρούγο, δῆλωσε κατηγορηματικὰ πὼς τὸ Ὑπουργικὸ Συμβούλιο ἀποφάσισε νὰ ἀπαλλάξει ἀπ' τὰ καθήκοντά του τὸν Γκαμπριέλ Μορόν (ἂν κι αὐτὴ ἡ παύση ἔγινε μὲ τὴ μορφή παραίτησης) ἐξ αἰτίας τῆς ἀνάμιξής του στὶς ἐνέργειες τῆς σταλινιστῆς ἀστυνομίας ἐνάντια στὸ δικαστὴ Μορένο Λεγκία. Προηγουμένω ὁ ἀντισυνταγματάρχης Ὀρτέγια εἶχε ἀπαλλαγεί ἀπ' τὰ καθήκοντα τοῦ γενικοῦ Διευθυντῆ τῆς Ἀστυνομίας, ἐξαιτίας τῆς συμμετοχῆς του στὴν σύλληψη, στὴ φυλάκιση καὶ στὴ Δολοφονία τοῦ πολιτικοῦ γραμματέα τοῦ POUM.

Αὐτὸ πού συνέβη στὸν δικαστὴ Μορένο Λεγκία, ὑπῆρξε μιὰ παραπάνω ἐπιβεβαίωση ἐκείνου πού εἶχε ἤδη συμβεῖ σέ μερικά μέλη τῆς προηγούμενης κυβέρνησης τοῦ Νεγκρίν. Κατακτάμενος ἀπὸ ντροπὴ μπροστὰ στὴν κατακραυγὴ τῆς ξένης κοινῆς γνώμης γι' αὐτὴ τὴ Δολοφονία, κάποιος ὑπουργὸς ἐπιχείρησε νὰ ἀποκαλύψει τοὺς ὑπαίτιους καὶ νὰ διασώσει τοὺς ἄλλους σύντροφους τοῦ Νίν, ἀπὸ τὴν Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ POUM. Ἐμεῖς, θρυσκόμασταν, στὴν οὐσία, κρατούμενοι στὴ Μαδρίτη, μὲ τὴν σχεδὸν βέβαια προοπτικὴ νὰ συμεριστοῦμε τὴ θλιβερὴ τύχη τοῦ φίλου μας. Οἱ ὑπηρεσίες πού κινήθηκαν γιὰ τὴ διάσωσή τους σκόνταφταν συστηματικὰ σέ ἐμπόδια πού δρθῶσαν μπροστὰ τοὺς «σκοτεινὲς δυνάμεις», πού δροῦσαν, χωρὶς νὰ

υπαλογίζον τούς νόμους κι έντελώς άνεξάρτητα. Ποιές ήταν αυτές οι «ασκοτεινές δυνάμεις», αυτό δέν θέλγχαν νά μάς τό πούν ποτέ δημόσια. Έμεις τό δηλώνουμε άνοιχτά: ήταν ή ρώσικη Γκαπεού, πού ή έξουσία της στην Εδρώπη ήταν ισχυρότερη άπ' όποιοδήποτε άλλη.

## Ένας αισχρός λίβελλος: «Η κατασκοπεία στην Ίσπανία»

Λίγο πριν τή δίκη τών μελών τής Ε.Ε. τού ΡΟΟΜ, τό πολιτικό παιχνίδι τού σταλιναισμού ήταν ήδη φανερό σ' όλο τόν κόσμο. Η συκοφαντική έκστρατεία ενάντια στόν Νίν, πού άποσκοπούσε στην δικαιολόγηση τής δολοφονίας του, είχε ήδη εκφυλισθεί. Υπήρχε ό κίνδυνος ν' άφθεούν ελεύθεροι οι κατηγορούμενοι και νά έξεταστεί επίσημα ή υπόθεση Νίν. Έσπερε, λοιπόν, νά ρίξουν, πάλι, λάδι στή φωτιά. Αυτό τό έργο άνέλαβε ή σοβιετική πρεσβεία τής Βαρκελώνης. Ο γονικός Διευθυντής τής Αστυνομίας είχε διορίσει τόν Βικτόριο Σάλα, ένα άτομο γνωστό στους εργατικούς κύκλους τής Βαρκελώνης γιά τίς άμέρητες παλιανθρωπιές τους, ειδικό επίτροπο τής Αστυνομίας στή σοβιετική πρεσβεία. Αυτός ό άνθρωπος είχε κάποτε διατελέσει μέλος τού Έργατικού και Αγροτικού Μετώπου, από τό όποιο άποχώρησε γιά νά άσπασθεί τόν σταλιναισμό. Ήταν ένας άνθρωπος δουλοπρεπής, τυχοδιώκτης, πού ανέλαμβανε πρόθυμα τίς πιο έξευτελιστικές δουλειές. Αυτόν χρησιμοποίησε ή σοβιετική πρεσβεία γιά νά οργανώσει τήν ύβριστική και συκοφαντική έκστρατεία ενάντια στόν Άντρές Νίν και στό ΡΟΟΜ.

Ο Βικτόριο Σάλα άνέλαβε νά σκηνοθετήσει τήν υπόθεση πού έγινε γνωστή μέ τό όνομα «δίκη Ρόκα - Νταλιάνου». Μιά ωραία μέρα, ένας πράχτορας τού Σάλα, παρουσιάσθηκε στην κατοικία ενός γνωστού φασίστα, στή Χερώνια: Λέγοντας πώς ήταν φαλαγγίτης, ζήτησε νά του φυλάξουν μία βαλίτσα γιά μερικές ώρες. Ο φασίστας τής Χερώνιας δέχτηκε. Δύς ώρες άργότερα, οι πράχτορες τού Σάλα παρουσιάσθηκαν ξανά, επίσημα αυτή τή φορά' κατάσχεσαν τή βαλίτσα και ανακάλυψαν σ' αυτήν ενδιαφέροντα έγγραφα, έγγραφα σοβαρά, πολύ σοβαρά: σχεδιαγράμματα γεφυρών, σχέδια δάμων, οδηγίες γιά τό δομίδουρισμό στρατιωτικών στόχων κλπ. Όλα αυτά τά έγγραφα έφεραν τή σφραγίδα τής στρατιωτικής Έπιτροπής τού ΡΟΟΜ. Άλλά ανακάλυψαν και κάτι ακόμα πιο σημαντικό: μάν άναφωρά στην όποια μέλη τού κόμματός μας άνακοίνωναν στους φασίστες τό σχέδιό τους νά δολοφονήσουν τόν Πριέτο, τόν Λιστερ, τόν Μοδέστο, τόν Βάλτερ και μερικούς άλλους.

Φυσικά, ο φασίστας Ρόκα συλλήφθηκε. Χάρη σε μία «επιδέξια ανάκριση», μία από κείνες τίς ανάκρίσεις πού μόνο η Γκεπεού είναι ικανή νά διεξάγει, αυτός ο Ρόκα κατάθεσε πώς όλα τά έγγραφα ήταν αυθεντικά. Δέν τόν ενδιέφερε ή αλήθεια. "Αλλωστε, είμασταν και μεις έχθροί του και μᾶς μισούσε. "Ωστόσο, στή δίκη, παραδέχτηκε ότι τόν είχαν εξαναγκάσει νά κάνει αὐτή τήν κατάθεση. Δήλωσε, τότε, πώς δέν είχε ποτέ του σχέσεις μέ τό ΡΟΥΜ και πώς δέν γνώριζε κανέναν ἀπό τούς ἀγωνιστές του. Κατηγόρησε ανοιχτά τόν Ἐπίτροπο Βικτόριο Σάλα πώς τόν βιάσανε φριχτά γιά νά τόν κάνει νά υπογράψει μία κατάθεση επιβαρυντική γιά τό ΡΟΥΜ.

Γαυτόχρονα, ἄλλοι πράχτορες τοῦ Βικτόριο Σάλα, ἐκλεΐψαν μερικά έγγραφα πού περιεῖχε ή δικογραφία ἐνάντια στήν Ε.Ε. τοῦ ΡΟΥΜ. Μερικά τά φωτοτύπησαν. Ὁ Σάλα ἀνέλαβε ἐπίσης νά γράψει ἕνα μικρό ἀστυνομικό μυθιστόρημα γιά νά συνοδέψει τά φωτοαντίγραφα. Τά παράδωσε όλα στούς Σύμβουλους τῆς Πρεσβείας. Αὐτοί ἔβαλλαν σέ σειρά τά πρωτότυπα, πρόσθεσαν νέες συκοφαντίες και τακτοποίησαν τά φωτοαντίγραφα. Αὐτή ή συλλογική δουλειά ἔπρεπε ὡστόσο νά φέρει τό θῆγμα ἐνός συγγραφέα. "Ἔτσι ἐπιτόησαν τό θῆγμα Μάξ Ρίγκερ. Μέ τόν τρόπο αὐτό κατασκευάσθηκε ἕνας ἀσυχρός λίβελλος μέ τόν τίτλο: «Ἡ Κατασκοπεία στήν Ἰσπανία», ὁ ὁποῖος δημοσιεύθηκε σέ ἕλες τίς γλώσσες και εἶχε σά σκαπό νά ἐπιδεικνύσει τίς συκοφαντίες ἐνάντια στόν Ἄντρές Νίν και στό κόμμα του. "Ἔτσι ἐξηγῶνται και οἱ ξένα ἰδιωματικμοί πού ἀφθονοῦν στήν ἰσπανική μετάφραση.

"Ἐπρεπε νά θρεθῆ και κάποιος πού, προλογίζοντας τόν λίβελλο, θά τοῦ ἔδινε κάποιο κύρος. Κατέφυγαν στόν Χασέ Μπεργκαμίν, φημισμένο ἰησοῦτη. Σάν ἀγτάλλαγμα, τοῦ ἔδωσαν τή δυνατότητα νά κάνει πολυτελῆ ταξίδια στό ἐξωτερικό, τήν ὥρα πού οἱ ἀγωνιστές τοῦ ΡΟΥΜ πέθαιναν στά χαρακώματα. Ἀλλά τή συνείδησή του θά τή βαρύνει αἰώνια ή ἀτιμία πώς ἔγραψε ἕναν τερατώδη πρόλογο γιά ἕναν ἀσυχρό λίβελλο.

## Μιά ἐκδικητική δικαστική ἀπόφαση

Ἀπό τίς 11 ὡς τίς 22 Ὀχτώβρη 1938, διεξάχθηκε στή Βαρκελώνη, ἐνώπιον τοῦ Κεντρικοῦ Δικαστηριοῦ Κατασκοπείας και Ἐσχάτης Προδοσίας, ή δίκη τῶν μελῶν τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ΡΟΥΜ. Οἱ σύντροφοι τοῦ Ἄντρές Νίν ἐμφανίστηκαν στό Δικαστήριο και ὁ Νίν κηρύχθηκε φυγόδικος (Στασιαστής). Σάν νά μποροῦσαν οἱ νεκροί νά στασιασοῦν!

Ἡ ἀνάκριση γιά τήν ὑπόθεση περιστράφηκε γύρω ἀπ' τό «ἐγ-

γραφο Ν», πού σχολιάσαμε πιά πάνω, και, τήν κράτηση καθώς και τήν υποτιθέμενη εϋθύνη του Άντρες Νίν. Ύστερα προσπάθησαν νά επιρρίψουν αϋτή τήν εϋθύνη στην Έκτελεστική Έπιτροπή του Κόμμουντος και στό ΡΟUM συλλογικά. Στη διάρκεια τής ανάκρισης, αποπειράθηκαν νά αποδείξουν τήν ύπαρξη υποτιθεμένων σχέσεων ανάμεσα στους επαναστάτες εργατες του ΡΟUM και στους θανάσιμους έχθρους τους, τούς φασίστες.

Δέν ωφελεί νά υπενθυμίσουμε τήν αίσχρη έκστρατεία πού διεξάχθηκε στην Ίσπανία και στό εξωτερικό, στηριγμένη πάνω σέ παρόμοια ψέμματα. Έφτασαν νά πουν πώς τά μέλη τής Ε.Ε. του ΡΟUM «είχαν άμολογήσει όλα τά εγκλήματα τους». Ο ψευδομάρτυρας Άλβαρθ δέλ Βάγιο δήλωσε στους ξένους δημοσιογράφους, άμέσως μετά τή σύλληψη του Νίν, ότι «κι ο ίδιος είχε διατελέσει κατάσκοπος και πώς τό είχε άμολογήσει». Η σταλινική επιχείρηση κατασκευής ψευμάτων, πού ονομαζόταν «Πρασοτορείο Έσπάνια» δέν δίστασε νά γράψει: «Υπάρχουν συντριπτικές άποδείξεις ενάντια στους ήγέτες του ΡΟUM». Γιά πολύ καιρό, ο σταλινικός τύπος φώναζε σ' όλους τούς τόνους: «οι συμμορφίτες του ΡΟUM στό άπόσπασμα». Όταν οι θαρραλέοι κομμιστές έγραψαν στους σόχους των σπουτιών τήν ερώτηση «Πού είναι ο Νίν;», οι φρουροί εφόδου πού ύπηρετούσαν τό κομμουνιστικό κόμμα άπαντούσαν από κάτω: «Στή Σαλαζάνια».

Η δίκη πού είχε στηθεί εναντίον μας και στην όποία επρόκειτο νά κατατεθούν όλες οι άποδείξεις, σύμφωνα μέ τις όποιες «θ' άποκαλύπτανταν ο φασιστικός χαρακτήρας του ΡΟUM», έγινε δημόσια στή Βαρκελώνη. Τό κομμουνιστικό κόμμα κλήθηκε νά παραιτείται σάν πολιτική άγωγή. Άρνήθηκε, όμως, νά έκμεταλλευτεί αϋτή τή μοναδική εϋκαιρία γιά νά παραινάσει τις «άποδείξεις» του. Ωστόσο, κατέφυγε σέ όλων των ειδών τις άτιμίες γιά νά διαστρεβλώσει τήν αλήθεια, νά τρομοκρατήσει τό δικαστήριο, νά ξεστρώσει τή λαϊκή άγανάχτηση ενάντια στους κατηγορούμενους.

Παρόλα αϋτά, όλα τά κόλπα πού χρησιμοποιήθηκαν, όλα τά ψέμματα πού συσκευάστηκαν, γκρεμίσθηκαν μοναμής σάν χάρτινος πύργος. Άνάμεσα σ' αϋτούς πού παρακολούθησαν τή δίκη, δέν βρέθηκε ούτε ένας πού νά άνοκάλυψε τό παραμορφό ένοχοποιητικό στοιχείο γιά τό ΡΟUM. Άντίθετα, ή δίκη επέτρεψε γιά μιá ακόμη φορά τήν δικαίωση τής επαναστατικής συμπεριφοράς των κατηγορουμένων. Τό δικαστήριο αναγκάστηκε νά δεχτεί τά πραγματικά γεγονότα και νά θγάλει μιάν άπόφαση πού αποτέλεσε γιά όλους τούς κατηγορούμενους μιá επικύρωση τής παλιτικής τους ένταμίτητας, και κύρια γιά τόν Άντρες Νίν, πού είχε γίνει ο άόρατος πρωταγωνιστής τής δίκης ενάντια στό ΡΟUM. Η πιά ούσιώδης παράγραφος αϋτής τής δικαστικής άπόφασης, πού άπαγγέλθηκε στις 29 Οκτωβρη 1938

ἀπό τό Κεντρικό Δικαστήριο Κατασκοπείας καί Ἐσχάτης Προδοσίας, εἶναι ἡ ἀκόλουθη:

«Ἀπό τήν ἀκροαματική διαδικασία δέν ἀποδεικνύεται πῶς οἱ κατηγορούμενοι ἔδωσαν στούς στασιαστές οποιαδήποτε πληροφορία γιά τήν κατάσταση τοῦ μετώπου ἢ γιά τήν ὀργάνωση τῶν μετόπισθεν ὅτι διατηροῦσαν ἀμεσες ἢ ἕμμεσες σχέσεις μέ αὐτούς ἢ μέ πολιτικές ἢ στρατιωτικές ὑπηρεσίες τῶν χωρῶν τῶν εἰσβολέων ὅτι ἤρθαν σέ ἐπαφή καί βοήθησαν τίς φαλαγγίτικες δυνάμεις ἢ ὀργανώσεις τῆς χώρας, πού ὑποστηρίζουν τούς στασιαστές, ἢ ὅτι ἔλαβαν γιά τήν πολιτική προπαγάνδα τοῦ κόμμουνός τους, μίαν οἰκονομική ἐνίσχυση ἀπό τούς ἐχθρούς τοῦ κράτους. Ἀντίθετα, ἀπό τήν ἀκροαματική διαδικασία συνάγεται, ὅτι κράτησαν ἀπ' τήν ἀρχή μιά φανερή ἀντιφασιστική στάση, ὅτι συνέδωκαν μέ ὅλες τους τίς δυνάμεις στόν ἀγῶνα ἐναντίον τήν στρατιωτική ἀνταρσία καί ὅτι ἡ δραστηριότητα γιά τήν ὁποία γίνεται λόγος, ἀνταποκρινόταν ἀπολλευστικά στό σχέδιό τους νά ὑπασκελίσουν τήν Κοινοβουλευτική Δημοκρατία καί νά ὑλοποιήσουν τίς δικές τους κοινωνικές πεποιθήσεις. «ΘΕΩΡΟΥΜΕ ΑΠΟΔΕΔΕΙΓΜΕΝΑ ΑΥΤΑ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ».

Ἡ δικαστική ἀπόφαση δέ θά μπορούσε νάνοι πιό σαφές. Ὡστόσο, καταδικάστηκαν 4 ἀπ' τούς κατηγορούμενους σέ φυλάκιση 15 ἐτῶν καί ἕνας ἄλλος, σέ φυλάκιση 11 ἐτῶν. Ὅσο γιά τόν Ἀντρέ Νίν, παραμένει φυγάδικός!

Γιατί καταδικάστηκαν; Ἐ, καλά!... Γιά τίς «μέρες τοῦ Μάη». Πιό συγκεκριμένα, γιά μιά ὑπόθεση μέ τήν ὁποία δέν ἀσχολήθηκε ἡ ἀνταρσία, γι' αὐτήν ἀκριβῶς τήν ὑπόθεση πού ἀποδείχθηκε καλύτερα τήν ὁλοκληρωτική τους ἀφοσίωση στήν ἐπαναστατική ὑπόθεση τῆς ἐργατικῆς τάξης. Καταδικάστηκαν ἀκριβῶς γι' αὐτό, πού τιμᾷ περισσότερο τή μνήμη τοῦ Ἀντρέ Νίν, τούς καταδικασμένους καί τό κόμμα του.

Ὅμως αὐτή ἡ ἀπόφαση κρύβει, ἐπιπλέον, μίαν ἄλλη, ἀγνωστή ἱστορία, γιά τήν ὁποία ἐλάχιστα εἶναι γνωστά, ἀλλά πού θά τά μάθουμε ἄρα. Τό Δικαστήριο ἦταν ἀποφασισμένο νά ἀπαλλάξει τούς κατηγορούμενους. Μπορεῖ κανεῖς νά ὑποθέσει τόν πολιτικό τρόπο πού προκάλεσε αὐτό στό κομμουνιστικό κόμμα καί στούς ξένους πράχτορές του. Κατέφυγαν σέ ὅλων τῶν εἰδῶν τίς πιέσεις, κινητοποιήσαν ὅλους τούς μηχανισμούς, ἀπειλήσαν πῶς θά προκαλέσουν μιά κυβερνητική κρίση. Ἡ κυβέρνηση παρέμεινε. Διαψήφησαν ἔντονα γιά τά ὑπέρ καί τά κατά τῆς ἀθώωσης. Τέλος θριάμβευσε μιά συμβιβαστική λύση: ἡ δικαστική ἀπόφαση θά δικαιῶνε πολιτικά τούς κατηγορούμενους, ἀλλά θά τούς καταδίκαζε γιά τά γεγονότα τοῦ Μάη. Αὐτή ἡ δικαστική ἀπόφαση ἀποτελέσσει μιά κάποια ἱκανοποίηση γιά τούς σταλινικούς καί μιά πολιτική ἀποκατάσταση γιά τόν Ἀντρέ Νίν, τούς κατηγορούμενους καί τό ΡΟUM.

Ἀπό τήν ἴδια τήν ἔπιμηγορία, συνάγεται κατηγορηματικά πῶς τό Δικαστήριο θεώρησε πλαστά ὅλα τά ἔγγραφα πού κατασκευάσαν οἱ σταλινοκοί γιά νά ἀποδείξουν τήν ἔνοχή μας. Ὡστόσο, τό Δικαστήριο δέν θέλησε νά ἐπιρρίψει εὐθύνες στούς διασπρεβλωτές καί στούς πλαστογράφους. Αὐτό θά ἦταν πολύ γι' αὐτούς. Τό Δικαστήριο δέν διέθετε τόσο θάρρος. Ἀλλωστε, ἡ ἴδια ἡ κυβέρνησή του τοῦ εἶχε ἀπαγορεύσει. Ὑπῆρχε μιά ἀπόλυτη ἀλληλεγγύη ἀνάμεσα σέ ὅλους γιά τήν κάλυψη τῶν δολοφόνων καί τῶν συνενόχων τους.

## Ἡ μνήμη τοῦ Νίν πλανιόταν στήν αἴθουσα...

Τό Δικαστήριο ἔλαβε μιά ἐπίσημη καί ἐπείγουσα ἐντολή, τήν ὁποία σεβάστηκε ἀπόλυτα: δέν εἶχε κανείς τό δικαίωμα νά μιλήσει γιά τόν Νίν στή διάρκεια τῆς δίκης. Ὁ Νίν εἶχε κηρυχθεῖ «φυγόδικος». Ἔτσι δέν δέχτηκε νά γίνει ἡ παραμικρή ἀναφορά στό πρόσωπό του. Ἡ θύμησή του εἶχε γίνει γιά πολλούς ἕνας ἀτέλειωτος ἐφιάλτης.

Ἀλλά ἡ μνήμη τοῦ Νίν πλανιόταν στήν αἴθουσα... Σ' ὅλη τή διάρκεια τῆς δίκης, μιά μεγάλη φωτογραφία του ἦταν τοποθετημένη πάνω στό ἐδάφιο τῶν κατηγορουμένων. Κανείς δέν τόλμησε νά φέρει ἀντιρρήσεις. Ὅλοι ἤξεραν πῶς οἱ κατηγορούμενοι ἦταν ἀποφασισμένοι νά τήν ὑπερασπίσουν. Ἦξεραν ἀκόμα πῶς ἂν ἐπιχειροῦσαν νά τήν πάρουν, ὅλα θά κατέληγαν νά μιλοῦν γιά τόν Νίν. Ἦταν ἀλῶτελα ἀποφασισμένοι νά μὴν ξυπνήσουν δυσάρεστες ἀναμνήσεις στή συγέδηση μερεσιῶν, θυμίζοντας τή φυσιογνωμία τοῦ μεγάλου ἡγέτη, τῆς ἰσπανικῆς ἐργατικῆς τάξης, πού δολοφονήθηκε κάτω ἀπό σιουτείνες συνθήκες.

Στό τέλος τῆς δίκης, ἕνας κατηγορούμενος σπρώχθηκε καί εἶπε αὐτά τά ἀπλά λόγια: «Αὐτή ἡ δίκη ἄρχισε μέ τήν ἀπαγωγή καί τή δολοφονία τοῦ Ἀντρέι Νίν καί δέν μπορεῖ νά πελειώσει παρά μέ μιά ἀπόπειρα φόρου τιμῆς στή μνήμη του, μέ ἕνα λεπτό σιωπῆς». Ὅλοι οἱ κατηγορούμενοι καί ἡ πλειοψηφία τοῦ ἀκροατηρίου, ἔρβιοι, μέ ὀψωμένη γραθιά, τήρησαν σιγή ἑνός λεπτοῦ. Πανικιόδελτος, ὁ πρόεδρος κήρυξε βιαστικά τή λήξη τῆς συνεδρίασης, χτυπώντας σάν τρελλός τό καμπανάκι του.

Ἡ μνήμη τοῦ Νίν πλανιόταν στήν αἴθουσα...

## Κατηγοροῦμε !

Παρόλες τίς πιέσεις, τίς ἀπειλές, τίς διώξεις καί τίς δικιότητες στίς ὁποῖες κατέφυγαν, οἱ ἠθικοί καί φυσικοί αὐτουργοί τῆς δολο-

φονίας του Νίν, δέν κατόρθωσαν ν' αποκηρύξουν τά εγκλήματά τους. Παρά τήν υποστήριξη και τήν προστασία πού βρήκαν, δέν μπόρεσαν νά εμποδίσουν νά μαθευτεί ποιό ήσαν οι ύπαίτιοι αὐτῶν τῶν ταρατουργιῶν. Ἐμεῖς, μπροστά στήν ισπανική και τή διεθνή εργατική τάξη, κατηγοροῦμε τούς:

Φερνάντο Βαλεντίν Φερνάντεθ,  
Κάρλος Ραμίάγιο ὁ Γκάρθι Νούνιο,  
Χαθίντο Ρασέλ Κόλμο,  
Χαθίντο Ουθέδο Μαρτίνο,  
Μαγουέλ Θουρρέγιο λό Ὀτσόα,  
Χαβιέρ Χιμένεθ Μαρτίν,  
Πέδρο δέ Μπουέν ὁ Λόπεθ Ἐρόδια,  
Ἄγγελ Ἀπαρίθιο Μαρτίνεθ,  
Θιερράνο Μπλάς Ρολντάν,

πού, ὅλοι τους, εἶναι ἀστυνομικοί στήν ὑπηρεσία τοῦ καμμουνιστικοῦ κόμματος στή Μαδρίτη, σάν ὑπαίτιους τῆς σύλληψης, τῆς παράνομης κράτησης, τῆς κατασκευῆς τοῦ ἄλλοθι, και τῆς δολοφονίας τοῦ Ἄντρες Νίν. Οἱ τέσσερις πρώτοι ἔχουν τή μεγαλύτερη εὐθύνη σάν ἀρχηγοί και δῆμοι. Ὁ Φερνάντο Βαλεντίν, ἀρχηγός τῆς εἰδικῆς Ταξιαρχίας, σάν ἐγκέφαλος. Ὁ Κάρλος Ραμίάγιο, νεαρός 28 χρονῶν, πού δέν ἄντηκε σέ κανένα κόμμα πρὶν ἀπό τίς 19 Ἰούλη, σάν εἰδικός δασανιστής τῆς Ταξιαρχίας. Ὁ Χαθίντο Ρασέλ, ἀρχηγός τῶν εἰδικῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῆς τῆς ταξιαρχίας, σάν ἄμεσος προϊστάμενος τῶν ἐντελεστικῶν ὀργάνων και, τέλος, ὁ Χαθίντο Ουθέδο, ὑπαρχηγός τῆς ταξιαρχίας, σάν τό πρόσωπο πού φρόντισε γιά τήν ἐκτέλεση τοῦ εγκλήματος και γιά τίς προπαρασκευαστικές διαδικασίες του. Οἱ ἄλλοι, σάν πευθῆμοι ἐντελεστές ὅλου τοῦ σχεδίου δίωξης και δολοφονίας τοῦ Ἄντρες Νίν.

Ὅλοι συνέβαλαν λίγο - πολύ, κι εἶναι ἀντίστοιχα ὑπεύθυνοι γιά τήν πλαστογράφηση τοῦ ἔγγραφου «N», γιά τήν ἐξαπάτηση τῶν ἀρχῶν, κάνοντάς τες νά πιστέψουν στήν ἀθηναικότητά του, γιά τή σύλληψη τοῦ Ἄντρες Νίν χωρίς ἔνταλμα, γιά τήν ἀθαίρετη παράκαμψη τῆς δικαιοσύνης τῶν καταλάτικων ἀρχῶν και τή μεταφορά του στή Μαδρίτη, γιά τά θαναυστήρια στά ὁποῖα τόν ὑπέβαλαν, γιά τήν παράνομη φυλάκισή του σέ κάποιο ἐξοχικό σπίτι στήν Ἀλκαλά δέ Ἐνάρες, γιά τή συγκοπή τους ἀναφορικά μέ τήν ἀπαγωγή και τή δολοφονία του ἀπ' τούς ξένους σταλινικούς στρατιωτικούς, γιά τήν ἐπινόηση τοῦ μύθου σύμφωνα μέ τόν ὁποῖο οἱ δράστες τῆς ἀπαγωγῆς ἦσαν πράκτορες τῆς Γκεστάπο, γιά τήν ἀπόπειρα παράνομης κράτησης τοῦ δικαστή Μαρένο Λιεγκία, κλπ., κλπ..



Κατηγορούμε, επίσης, ότι συνέργησαν και κάλυψαν τή δολοφονία του Άντρες Νίν, τούς:

Δαβίδ Βάθκεθ  
άντισυνταγματάρχη Όρτέγκα  
συνταγματάρχη Μπουρίγιο  
Γκαμπριέλ Μορόν

Κατηγορούμε τό πρώτο, τόν Δαβίδ Βάθκεθ, τότε διευθυντή τής Άστυνομίας τής Μαδρίτης, πώς συναίνεσε, τουλάχιστον σιωπηλά, στό έγκλημα τών ύφισταμένων του. Τόν άντισυνταγματάρχη Όρτέγκα, πώς προστάτεψε και κάλυψε τούς έγκληματίες. Τόν συνταγματάρχη Μπουρίγιο, πώς υπήρξε συνεργάτης τών δολοφόνων στή Βαρκελώνη και τόν Γκαμπριέλ Μορόν, πώς κάλυψε τούς δράστες και συνένοχους τής δολοφονίας και πώς διεύθυνε τήν επιχείρηση άπαγωγής τού δικαστή Μορένο Λεγκία.

Όλα αυτά τά ύποκειμένα, άσκώντας έπίσημα λειτουργήματα, συναίνεσαν, κάλυψαν ή έυτέλεσαν τή δολοφονία τού Νίν και τήν πλαστογράφηση τών «έγγράφων» μέ τά όποια προαπάθθησαν νά κηλιδώσουν τή μνήμη του. Και τό χειρότερο είναι πώς διέπραξαν αυτά τά άδικήματα κινούμενοι από άφριδίσιμό, από ματαιοδοξία, από ιδιοτέλεια. Δέν έχουν καν τό έλαφρυντικό πώς έδρασαν από τυφλό σεχταρισμό, γιατί κανένα άπ' αútους, εκτός από τόν Μορόν, δέν άνήκε στό εργατικό κίνημα πριν από τίς 19 Ίούλη.

## Πρέπει νά διαφωτίσουμε όλες τίς πτυχές τού έγκλήματος

Τά γεγονότα πού αναφέραμε, ή δολοφονία τού Νίν και όλα τά έγκλήματα πού συνδέονται μέ τό θάνατό του, δέν μπορούν μέ κανένα τρόπο νά μείνουν άτιμώρητα. Ή Ισπανική εργατική τάξη, τώρα πού άρχισε νά βλέπει καθαρά όλες τίς συμφορές πού προκάλεσε και πού άντιπροσωπεύει ό σταλινικισμός, κι ό άνόσιες μέθοδοι πού εισήγαγε στό εργατικό κίνημα μέ τή χρήση τής άτιμίας, τής σκωφαντίας, τών διώξεων και τής δολοφονίας, όφείλει νά άποκαταστήσει τή μνήμη τού Άντρες Νίν, πού πλήρωσε μέ τή ζωή του τήν άφροσύνη του στό προλεταριάτο.

Ύπερασπιζόμενη τή μνήμη τού Νίν, απαιτώντας νά τιμωρηθούν οι δολοφόνοι του και οι συνένοχοί τους, ή Ισπανική εργατική τάξη θά κάνει μιá χειρονομία τεράστιας πολιτικής σημασίας, άφού θά δείξει έτσι πώς άν γενιές δλόκληρες πολεμάει ενάντια στήν τυραννία, δέν τό κάνει για νά ξαναπέσει άδιαμαρτύρητα στά χέρια ενός νέου έγκληματικού δεσποτισμού. Στόν άγώνα για τήν άλήθεια, στήν

πάλη ενάντια στους δολοφόνους που κρατούν στά χέρια τους την ταυτότητα του κομμουνιστικού κόμματος, τό ισπανικό προλεταριάτο θά αποδείξει πώς αγαπάει τόσο πολύ την απόλυτη ελευθερία ώστε δέ θά παραδοθεί στην άσιατική βαρβαρότητα.

Τό προλεταριάτο επιδιώκει την εγκαθίδρυση μιάς ανθρώπινης κοινωνίας, όπου θά έχουν εξαφανιστεί για πάντα τά βασανιστήρια, τά μαρτύρια, και οι δολοφονίες του καπιταλιστικού καθεστώτος. Ακόμα πιά πολύ, δέν μπορεί νά επιτρέψει τή χρήση αυτών των μεθόδων ενάντια σ' ανθρώπους που σ' όλη τους τή ζωή ύπηρεξαν επαναστάτες αγωνιστές, ούτε νά στερηθεί τούς πιά φωτισμένους και ανεκτίμητους ήγητες του. Έκείνα που χρησιμοποιούν αδές τίς μεθόδους ακόμα κι αν λοχυρίζονται πώς είναι αγωνιστές του εργατικού κινήματος, δέν είναι παρά εκφυλισμένα τέκνα του, που θά πρέπει όπωςδήποτε νά ξεκαπαστούν και νά στυγματισθούν.

Η ήθικη καταδίκη των δολοφόνων του Άντρές Νίν θά αποτελέσει ταυτόχρονα μιά πολιτική έτιμηγορία ενάντια στό σταλινισμό και στους συνεχούς του.

## Συμπληρωματικές πληροφορίες για τή δολοφονία του Άντρές Νίν

Αυτή ή μπροσούρα, που κυκλοφόρησε τόν Ιούνιο 1939, μόλις δυό μήνες πριν από τά γεγονότα που, μέ την ύπογραφή της γερμανοσοβιετικής συμφωνίας, αποκάλυψαν τή σταλινική άπάτη στην Ίσπανία και άλλου, παραμένει ακόμα επίκαιρη.

Πολύ νέο ύλικό προστέθηκε, αλλά άφορά περισσότερο την έξαφάνιση του Άντρές Νίν, παρά τή γενικότερη σκευωρία που ύργασώθηκε εκείνη την εποχή ενάντια στό ΡΟUM. Όπωςδήποτε, ή άπάτη αυτή συνεχίστηκε για πολύ καιρό, αλλά μετά τίς αποκαλύψεις του Χρουστώφ στά 1956, δέν υπήρχε πιά καμιά πού νά τολμήσει νά επαναλάβει τίς παλιές σκευωρίες, ακόμα και μεταξύ των πιά ενθερμων όμνητων του Ίσπανικού Κομμουνιστικού Κόμματος. Αυτοί θεώρησαν πιά βαλικά νά επιρρίψουν όλες τίς εϋθύνες σέ έναν μυθικό και παντοδύναμο «σταλινισμό» μέ τόν όποιο δέν είχαν ποτέ καμιά σχέση και για τόν όποιο νύπτουν σήμερα τάς χείρας τους!

Όστόσο, ό Σαντιάγο Καρίγιο, πρώην «προσωπικότητα» της σταλινικής εποχής και μελλοντική «προσωπικότητα» της αϋριανής Ίσπανίας — καθώς πιστεύει — επανήλθε πρόσφατα σ' αυτό τό ζήτημα μέ τό έργο «Η Ίσπανία άδριο» (έκδόσεις «Seuil»), που έχει τή μορφή συνέντευξης μέ τούς Ρεζί Νταμπράι και Μάξ Γκάλλο. Σχετικά μέ την ύπόθεση του Νίν, βρήκε μιάν ακόμα ευκαιρία νά στρε-

ψοδικήσει: «Δέν μπορείς γά καταλάβεις τό ότι εκείνο τό κινρό, ή εξαφάνιση του Νίν ήταν ένα γεγονός πού δέν έκανε μεγάλη εντύπωση. Σήμερα, βέβαια, δέν πιστεύω πώς ό Νίν πήγε στό Μπουργκας ή στό Βεραλίνο. Πιστεύω ότι πιθανότατα έπυτελίσθηκε στή δική μας ζώνη. Όμως εκείνη τήν εποχή δέχθηκα πώς ό Νίν είχε ίσως δραπετεύσει στην άλλη ζώνη, όπως τό πίστευε καί ή πλειοψηφία τής κοινής γνώμης».

Έίναι φανερό πώς αποκηρύσσει τήν προηγούμενη στάση του, αλλά μέ πόσο έντεχνο τρόπο!

Άφού κατέρρευσαν όλες οι κατηγορίες κατασκοπείας ή προδοσίας, παρέμεινε άνοιχτό τό πιο σημαντικό ζήτημα, ή δολοφονία του Άντρές Νίν.

Παλλές μαρτυρίες κυβερνητικών στελεχών ή γνωστών του, δέν έκαναν τίποτε άλλο από τό νά επιβεβαιώσουν αυτό πού ήδη γνωρίζαμε. Τέτοιες ήταν αυτές πού περιλαμβάνονται στά άπομνημονεύματα του πρώην προέδρου τής Δημοκρατίας Άθάνια, στό έργο του Χουλιάν Θουγκαθαγκοίτια, πρώτου ύπουργού Έσωτερικών τής κυβέρνησης Νεγκρίν, ή ακόμα στά Άπομνημονεύματα του Χουάν Σιμεόν Βιδάρτε, πού δέν ήταν παρά ό γραμματέας στό Υπουργείο Έσωτερικών, αλλά ήταν ίσως πιο ένημερωμένος από τον προϊστάμενό του γιά τά παρασκήνια τής ύπόθεσης. Οι άναμνήσεις του Βιδάρτε, πού δημοσιεύτηκαν στά 1973, μάς κάνουν γνωστή τή στάση του Θουγκαθαγκοίτια άπέναντι στον ύφιστάμενό του Δανιέλ Όρτέγκα, πού κατάπινε μέ εύχαρίστηση τά παραμύθια πού λογοφορούσαν άπό τίς ύπηρεσίες του σοβιετικού μηχανισμού καί τούς Ισπανούς κομμουνιστές.

Υπάρχει ένα βιβλίο, πού κυκλοφόρησε στά 1953, τό όποιο δημιουργεί τίς προϋποθέσεις γιά νά άνιίξει ξανά ό φάκελος της ύπόθεσης, ένα βιβλίο πού δέν έπαψε νά ύπερέχει άνάμεσα σέ όλες τίς μελέτες γιά τό θάνατο του Νίν, σέ σημείο μάλιστα πού νά ισχυρίζονται παλλοί πώς ή θέση πού ύποστηρίζει άντιπροσωπεύει τήν άπόλυτη άλήθεια. Τό έργο αυτό γράφτηκε από τον γνωστό Χισούς Έρνάνθεθ, κομμουνιστή ύπουργό Παιδείας, σ' όλη τή διάρκεια του έμφύλιου πόλεμου (μεταφράστηκε στά γαλλικά μέ τίτλο: «Η μεγάλη προδοσία»).

Μιά αξιόλογη άποψη ενός νέου Ισπανού Ιστορικού, του Πελάι Παζές καί ή πολύ σημαντική έργασία των Π. Μπρούε καί Ε. Τεμίμ: «Η Έπανασταση καί ό Πόλεμος της Ίσπανίας» (έκδόσεις «Minuit»), σημεριάζονται επίσης άνεπιφύλακτα τήν έκδοχή του Έρνάνθεθ.

Άπό τή μεριά του, ό Χουλιάν Γκόραυν («Η δολοφονία του Τρότσκι», Ζυλιάρ, 1970) δέν άμφισβητεί καμά άπ' αυτές τίς άπό-

φεις, βρίσκοντας έναν άκόμα λόγο, για να δώσει βάση σ' αυτές, στην κατηγορία ενός σκληροπυρηνικού μέλους της Κομμουντέρν, Ιταλικής καταγωγής, του Βιτόριο Βιντάλι, που είχε άμεση άναμίξη στην έξαφάνιση του Άντρέ Νίν.

Οι άδιάλλακτοι Ιταλοί συγγραφείς, υιοθέτησαν κι αυτοί με μεγάλη βιασύνη τις κατηγορίες του Έρνάντεθ που άφήνουν να έννοηθούν πολλά άναφορικά με τον Τολιάτι. Έτσι μας παρουσιάζουν έναν Τολιάτι συγκινημένο σε σημείο που να μεσολαβήσει στην σοβιετική πρεσβεία, ενώ είχε πάντοτε επιδειξει μία τέλεια άδιαφορία για ό,τι δέν τον άφορούσε προσωπικά. Έπιπλέον, όνας ένα άτομο έξαιρετικά συνετό, δέν φαίνεται πιστευτό πώς θα όργάνωνε ή θα συμμετείχε ποτέ ενεργά σε μία έγκληματική άπόπειρα. Τέλος, άμφισβήτησε κι ό ίδιος την εκεί παρουσία του, δηλώνοντας πώς έφτασε στην Ισπανία τον Ιούλη 1937.

Σύμφωνα με τον Έρνάντεθ, ό από μηχανής θεός σε όλη την επιχείρηση ήταν ό πράκτορας της Τσεκά Όρλώφ. Αυτός και ή συμμορία του φυλάκισαν τον Νίν για να του άποσπάσουν μία «όμολογία», στην όποια θα άναγνώριζε πώς ήταν κινάσκιατος στην ύπηρεσία του Φράνκο. Έπειδή ό Νίν δέν όμολογούσε — παρά τά άπάνθρωπα βασανιστήρια στα όποια ύποβλήθηκε — ό ό Όρλώφ κατέρυγε στην «τελική λύση» που πρότεινε και σκηνοθέτησε ό Βιντάλι. Τέλος, ό Βιντάλι πήρε ένταλή να έξοντώσει τον Νίν, μετά από μία σκηνοθετημένη εισβολή στη φυλακή της Άλκαλά δέ Ένάρες, μιας μικρής πόλης στα περιχώρα της Μαδρίτης, όπου είχε μεταφερθεί ό Νίν με ένταλμα της άστυνομίας της πρωτεύουσας, τον Ιούνη 1937. Αυτή ή επιχείρηση θα εκτελούνταν από γερμανόφωνους πολιτοφύλακες, οι όποιοι θα παρίσταναν τους πράκτορες της Γκεστάπο, που πήγαν να άπειλευθερώσουν ένα δικό τους.

Στήν μπροσούρα, *Η βολοφονία του Άντρε Νίν*, (σ. 19), ή υπόθεση παρουσιάζεται διαφορετικά, με τρόπο που φαίνεται ότι προσεγγίζει περισσότερο την άλήθεια. Η άπαγωγή δέν άποδίδεται πιά σε μέλη ή όηθεν μέλη των Ταξιαρχιών, αλλά σε «όχτώ ρώσους και πολωνούς άξιωματικούς».

Σήμερα αυτός ό Βιντάλι είναι γεροσσιαστής της Τεργέστης. Άναφορικά με την υπόθεση Νίν έχει δηλώσει: «Γιατί να όργανώσουμε μία τέτοια σκηνοθεσία, αφού εκείνη την έποχή δέν χρειάζονταν τόσες διατυπώσεις για να του φέξισουμε έναν άναρχικό ή πουμιστή!».

Πώς λοιπόν να πιστέψουμε τον Έρνάντεθ, όταν ξέρουμε πώς δημσίεφε στα 1946, στο Μεξικό, ένα βιβλίο που μαρτυράει μία όλτελα άπολογητική διάθεση για όλα όσα τό Ισπανικό Κ.Κ. έκανε στην διάρκεια του έμφύλιου πόλεμου; Άπό την άλλη, πολύ σύντομα έγινε

υπάλληλος τής γιουγκοσλαβικής πρεσβείας στο Μεξικό, σέ μιά εποχή όπου οι νέοι του προϊστάμενοι είχαν φανερούς λόγους νά αναφερθούν στους πρώην συντρόφους Τολιάτι και Βιντάλι.

\*Ας επανέλθουμε στόν αναμφισβήτητο άποφασιστικό ρόλο τού Όρλώφ, πού ο Χοσέ Λουίς Άλκοφάρ Νασάες, τόν περιγράφει μέ κάθε λεπτομέρεια, σ' ένα έργο πού κυκλοφόρησε στά 1971.

Σύμφωνα μέ τόν Κριβίτσκι, ο Όρλώφ είχε βαθμό στρατηγού τής Γκεπεού και ήσαν ο πρώτος πού ανέλαβε όλες τίς υπηρεσίες πού ή περιβόητη Γκεπεού είχε οργανώσει στην Ισπανική χερσόνησο. Μιά από τίς πρώτες έκτακτες άποστολές του ήταν νά επιβλέπει ή μεταφορά τού χρυσού από τήν Ισπανική Τράπεζα τής Καρθαγένης στην Όδησο. Όταν εκπλήρωσε αυτό τό έργο, μπόρεσε νά άποκιωθεί στην εξόντωση όλων εκείνων πού ο Στάλιν ήθελε νά έξοντώσει. Αυτό ή «έκκαθάριση» επεκτάθηκε και στους Έξους του τούς συντρόφους πού ανακαλούνταν στη Μόσχα.

\*Όταν τόν «κάλεσαν», μέ τή σειρά του, νά γυρίσει στη Μόσχα, κατόφερε νά εγκαταλείψει στη Μασσαλία τό πλοίο πού θά τόν μετέφερε στη Ρωσία, νά φτάσει στόν Καναδά και μετά στίς ΕΠΑ, όπου πήρε υπηρετικότητα άποκαλύπτοντας όλα ή λίγα από τά μυστικά πού γνώριζε. Σέ ένα άρθρο πού δημοσιεύτηκε στην άμερικάνικη επιθεώρηση Life, ο Όρλώφ έφρξε τίς εθόνες τού εγκλήματος σέ κάποιον Μπολοντίν.

Φρανκικές πηγές αναφέρονται σέ μιá άποστολή τής άστυναμίας πού σχεδίασαν οι Ρώσοι, αλλά δέ δίνουν καμιά νέα πληροφορία για τήν εξόντωση τού Άντρέι Νίν.

Θά αναφέρουμε εδώ και μιá ανεπιβεβαίωση ακόμα άποψη για τήν εξοφάνιση τού Νίν. Σύμφωνα μέ μιá έκδοχή, ο Νίν θά πρέπει νά επιβιβάστηκε σ' ένα ρώσικο πλοίο. Ο Χουάν Βιδάρτε, ο σοσιαλιστής πρώην δ' γραμματέας τού ύπουργείου Έσωτερικών, δείχνει νά τήν ύποστηρίζει και διευκρινίζει ότι ο Νίν θά πρέπει νά οδηγήθηκε στο Άλικάντε. Ο Βιδάρτε πιστεύει ότι αν έρευνόσε τήν ύπόθεση, οι καμμουνιστές θά έπιχειρούσαν νά τόν σκοτώσουν.

\*Ίσως ο διψασμένος για τήν αλήθεια αναγνώστης νά παραμείνει άνοκανοποίητος. Ειλικρινά, όμως, δέν μπορούμε νά καταλήξουμε στη μονόπλευρη άποψη τού Χεσούς Έρνάντεθ. Για μάρ, τό ζήτημα παραμένει άνοιχτό. Άραγε τά σοβιετικά άρχεία θά δώσουν ποτέ στη δημοσιότητα τά μυστικά πού κρύβουν; Πολύ άμφιβάλλουμε.

Α. ΚΡΟΥΑ

# ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

## Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ

### ΤΟΥ ΚΑΜΙΛΛΟ ΜΠΕΡΝΕΡΙ

Στις 25 Ἀπρίλη 1937, ὁ Μπερνέρι ἔγραψε στή σύντροφό του: «Ἐγώ πού συνήθως δέ φοβάμαι ἀντικρύζοντας κατάφρασσα τόν κίνδυνο, μερικές φορές καταλαμβάνομαι ἀπ' τὸ φόβο τοῦ θανάτου, δίχως νά ὑπάρχει συγκεκριμένος ἀντικειμενικός λόγος».

Τή νύχτα τῆς 3 πρὸς 4 Μάη, ἔγραψε στήν κόρη του Μαρία - Λουίζα: «Πόσο κακό κάνουν κι ἐδῶ οἱ κομμουνιστές! Ἐλθα περίπου δύο ἢ ὅρα καὶ ἐγὼ ξαγρυπνῶ. Τό σπῆτι βρίσκεται σέ συναγερμό. Προσφέρθηκαν νά παραμείνω ξύπνιος γιά ν' ἀφήσω τοὺς ἄλλους νά κοιμηθοῦν καὶ ὅλοι γέλασαν λέγοντας πῶς δέν θ' ἀκουγα οὔτε τίς κανονιές! Ἀλλά ὕστερα, ἕνας ἕνας κοιμήθηκαν κι ἐγὼ τοὺς φυλάω ὅλους, δουλεύοντας γι' αὐτοὺς πού θά ἔρθουν. Αὐτό εἶναι τὸ μόνο πράγμα πού εἶναι ἀπόλυτα ὠραίο, πού ἀπόλυτο ἀπὸ τὴν ἀγάπη καὶ πού ἀληθινὸ κι ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν πραγματικότητα. Τί θά ἦταν ὁ ἄνθρωπος χωρὶς αὐτὴ τὴν αἰσθησι τοῦ καθήκοντος, χωρὶς αὐτὴ τὴ συγκίνηση πού γεννᾶει μέσα του ἡ σκέψη πῶς εἶναι ἐνωμένος μέ ὄσους βρίσκονται μακριά, μέ ὄσους χάθηκαν ἢ ἀγνοοῦνται; Συχνά σκέφτομαι πῶς αὐτὸ τό μεσοαιωνικὸ συναίσθημα δέν εἶναι παρά μιά φυγή, ἡ ἀναζήτηση κι ἡ δημιουργία μιᾶς ἰσορροπίας, μιᾶς σταθερότητας, πού χωρὶς αὐτές θά βυθίζόμαστεν στὴ σύγχυση ἢ στὴν ἀπόγνωση. Ὅπως καὶ νά 'ναι, εἶναι βέβαιο πῶς τὰ πύθια συναισθήματα εἶναι καὶ τὰ πύθια ἀ ν θ ρ ῶ π ι γ α .

Μπορεῖ κανεὶς νά χάσει τίς αὐτοπάτες του γιά ὅλα καὶ γιά ὅλους, ὄχι ὅμως καὶ γιά ὅ,τι ἐπιθεβαιώνεται μέσα ἀπὸ τὴν ἡθικὴ συνείδηση. Ἄν μπορούσα νά σώσω τὸ Μπιλιμπάο θυσιάζοντας τὴ ζωὴ μου, δέν θά δίσταζα οὔτε στιγμῆ. (. . .)

Ὅλα αὐτὰ πού εὐπώθηκαν παραπάνω, ἔχουν μιά κάπως γελοία ἐπισημότητα γιά ὄσους δέν ζοῦν ἐδῶ. Ἴσως, ὅμως, κάποτε, ἂν μπορέσω νά σοῦ μιλήσω γι' αὐτοὺς τοὺς μῆνες, νά καταλάβεις.»

Τή νύχτα τῆς 5 πρὸς 6 Μάη, τὰ πτώματα τοῦ Μπερνέρι καὶ τοῦ Μπαρμπιέρ, βρέθηκαν ἀνάμεσα στὰ πτώματα ἄλλων, πού δολο-

φόνησαν κομμουνιστές, με διαταγή του Έρκολι — αλλιώς Τολιάτι — και της Γκεπετού.

## Οί δολοφόνοι

Τίς μέρες του Μάη του 1937 στη Βαρκελώνη, όταν βρέθηκαν αντιμέτωποι οι κομμουνιστές με τους αναρχικούς, που κάτω απ' αυτές τις συνθήκες είχαν ένωθεί με τους ποιμιστές, δολοφονήθηκε ο Μπερνέρι. Η εφημερίδα «Φωνή του Λαού», επίσημο όργανο του Ιταλικού κομμουνιστικού κόμματος, γενικός γραμματέας του οποίου ήταν ο Παλιέρο Τολιάτι, έγραφε με τον τίτλο «Πρέπει να διαλέξουμε»:

«Ο Καμίλλο Μπερνέρι, ένας από τους ιθύνοντες της ομάδας «Φίλοι του Νταουράα» ή οποία αποκηρύχθηκε από την ίδια της την ηγεσία της Ίσθριούλης Αναρχικής Όμοσπονδίας και προκάλεσε την αίματηρή εξέγερση ενάντια στην κυβέρνηση του Λαϊκού Μετώπου, στην Καταλωνία, κρίθηκε ένοχος και εκτελέστηκε για αυτή την εξέγερση από τη δημοκρατική επανάσταση, στην οποία κανένας ανταρτιστής δεν μπορεί να άρνηθεί τό δικαίωμα της νόμιμης άμυνας».

Στά 1950 οι «Νέοι Δρόμοι», εβδομαδιαίωτικό όργανο του Ιταλικού κομμουνιστικού κόμματος, απαγούσαν σ' έναν αναγνώστη, με την πένητα του Έτορε Κουαλιέρνι, ειδικού στά Ισπανικά θέματα: «Δέν έχουμε άκρυβεις πληροφορίες για τό θάνατο του Καμίλλο Μπερνέρι και δέν μπορούμε να πούμε αν σκισώθηκε στό πεδίο της μάχης ή στη διάρκεια της εξέγερσης της Βαρκελώνης, τό Μάη 1937».

Η «Αναγέννηση», τό Μάρτη του 1950, έγραφε (σ' ένα άρθρο με την ύπογραφή Ροντερίγκο, δηλαδή, Τολιάτι): «Ο Καμίλλο Μπερνέρι ήταν αναρχικός και, όπως και άλλοι αναρχικοί της Βαρκελώνης, τον Άπρίλη 1937, άνήκε στην τάση που κατά κάποιον τρόπο προσέγγιζε τους ένοπαιημένους σοσιαλιστές, τους καταλωνιστές και τους δημοκρατικούς, γιατί αντιτάχθηκε σθεναρά στην δράση των περιφρημων «incontrolados»,\* πράγμα τό οποίο ξεσήκωσε τίς έντονες αντιφάσεις τους. Στη διάρκεια της εξέγερσης του Μάη στη Βαρκελώνη, που ήταν μία σειρά αιματηρών δολοφονιών από σπύτι σέ σπύτι, από στέγη σέ στέγη κλπ., ο Μπερνέρι σκισώθηκε σέ μία απ' αυτές τίς συγκρούσεις: αυτό είναι όλο».

Μόσα απ' αυτές τίς αντιφάσεις, είναι εύκολο νά διακρίνει κανείς τους ένοχους.

(Απ' τό βιβλίο «Ο Ταξικός Πόλεμος στην Ίσπανία», εκδόσεις Σ π ά ρ τ α κ ο ς, 1977 — θά κυκλοφορήσει προσεχώς απ' τίς εκδόσεις «Ελεύθερος Τύπος»).

\* Σ.τ.Ε. «Ανεξέλεγκτων».

- **Ο ΣΤΑΛΙΝΙΣΜΟΣ, ΔΗΜΙΟΣ  
ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ**
- **Η ΑΙΜΑΤΗΡΗ ΒΔΟΜΑΔΑ  
ΤΗΣ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗΣ - ΜΑΗΣ 1937**
- **Η ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ ΑΝΤΡΕΣ ΝΙΝ  
(Η ΓΡΥ ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ)**